

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

Summarium I. Articuli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

S U M M A

P R I M I A R T I C U L I

D E

CATHEDRÆ APO-
STOLICÆ

S U P E R R E G E S

A V T H O R I T A T E ,

U N A C U M R E F U T A T I O N E
D I S S E R T A T I O N I S A P R Æ T A C T O
L U D O V I C O E L L I E S D U P I NE D I T Æ , A D P R O B A N D U M , E C C L E S I Æ N U L -
L A M I N R E G E S , E O R U M Q U E B O N A E S S E P O T E -
S T A T E M D I R E C T A M , V E L I N D I R E C T A M .

P R O L O Q U I U M .

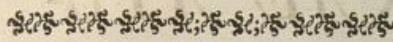

Sciti varia sunt hominum ingenia ; sic non una methodus in ex-
pendendâ rerum Divinarum, seu Ecclesiasticarum disciplinâ
placet universis. Quemadmodum enim inter illos, qui alchi-
misticis studere mineralium sublimationibus, sunt nonnulli,
qui ejusmodi extractionum quintis quasi essentijs, earumque
virtutibus unice oblectantur; alij vero sunt, quibus non satis
est, tales quintas quasi mineralium essentias jam extractas pos-
sidere, sed ipsas cum eandem virtutibus ad sua principia re-
ducere contendunt, curiosè indagando; ex quibus materijs, &
per quas methodos fiant hujusmodi alchimistici extractus. Sic
reperiuntur aliqui sublimioribus destinati functionibus Ecclesiasticis, quibus minime va-
cat, ut accuratius intendere valeant principijs Theologicis, per quæ pro instituto præsentis,
novissimas Cleri Gallicani propositiones contingente, ex sacre Scripturæ textibus, sacro-
rumque Canonum, atque Conciliorum Oecumenicorum sanctionibus, fusiori methodo
scholasticâ eruitur veritas illis Cleri Gallicani assertionibus opposita. Quorum adeo sub-
limiori conditioni merito sufficit Summaria extractio argumentorum, quibus stabilitur
Oecumenica Cathedræ Apostolicæ potestas super Reges etiam, quoad moralitates in reg-
num cælorum ordinabiles protensa. Quia verò multi haud contenti erunt, talem Funda-
mentorum, quibus ea nititur, quintam quasi essentiam certesse, nisi eam conferre possint cum
ipsissimis illis locis, ex quibus Summarius ejusmodi extractus educitur. Idcirco pro utro-
que illo ingeniorum genere cum tenebo ordinem, ut prioribus seorsim brevi aliquo Opus-
culo cogitem tradere succinctiorem quandam methodum Summarij circa Gallicani Cleri
propositiones ex principijs sacris eruendi extractus, in quo fusioris hæc de re Operis quin-
ta quasi essentia exhibeatur: pro illis verò, qui sacre Theologiæ methodo Scholasticæ ad
sua principia veritates inde erutas reducere assuetæ, sunt addicti, Summarium circa Cleri
Gallicani de Romani Pontificis autoritate propositiones extractum sub fine cujusque Ar-
ticuli exponam, una cum singulorum, ex quibus deducitur, locorum allegatione in mar-
gine designandâ.

S

Sum-

Summæ huiusmodi subnectetur confutatio Dissertationum Historicarum, quas Ludovicus Elties Du Pin sacræ facultatis Theologicæ Parisiensis Doctor in suo Opere de antiquâ Ecclesiæ disciplinâ nuperrimè digessit. Quam Summam pariter in quatuor dividemus articulos, quorum Primus de Cathedræ Apostolicæ supra Reges potestate constabit sex Capitibus, quibus videbantur consultò præmittenda, quæ Author Inextinctæ sacri Concilij Tridentini veritatis, huius Operis sui Tomo tertio per modum Præfationis disseruit.

ARTICULUS. I.

Declarationis Gallicanæ circa Oecumenicam Romani Pontificis Authoritatem.

Articulus iste ita se habet: Primum Beato Petro, ejusque successoribus, Christi Vicarijs, ipsiusque Ecclesiæ rerum spiritualium, & ad æternam salutem pertinentium: non autem civilium, aut temporalium à Deo tradita est potestas, dicente Domino, Regnum meum non est de hoc mundo: Et iterum: Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Ac proinde stat illud Apostolicum dictum: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt: Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Reges ergo & Principes in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subijciuntur, neque autoritate clavium Ecclesiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum subditi eximi à fide, atque obedientiâ, ac præstito fidelitatis sacramento solvi possunt. Eaque sententia publicæ tranquillitatis necessaria, nec minus Ecclesiæ, quàm Imperio utilis, & Verbo Dei, Patrum Traditioni, & Sanctorum exemplis consona, omnino retinenda est.

Reflexio,

Verum ac legitimum hujus articuli sensum disquirere satagens.

EX hujus articuli fine dilucidum redditur, Gallicani Cleri in præadducto Articulo sensum esse prorsus conformandum cum Verbo Dei, Patrum Traditione, & Sanctorum exemplis. Ex quo proinde solidissimo veritatis fundamento firma stat duplicis, Ecclesiasticæ scilicet, ac Politicæ potestatis suprema autoritas: cui utrique Divinitus est constituta sua sphaera, ita ut illius limites circumscribantur causis spiritualibus, & ad animarum salutem pertinentibus, hujus verò limites contineantur causis civilibus ac temporalibus. At quemadmodum in homine sunt quidem duæ res disparatæ, corpus scilicet & anima, ab uno eodemque Creatore, absque ullâ quoad primam sui productionem, in principij effectivè eggere, inter se dependentiâ, primitus procedentes, ita tamen inter se combinatæ, ut anima regimen teneat super corpo-

ris affectiones: sic supremo magistratui Politico ita inest autoritas Divinitus constituta, ut hujus tamen exercitium in homine Christiano capax sit ordinis etiam supernaturalis, æternam salutem respicientis; sub quâ adeò formalitate respectum habet ad Ecclesiasticam Divinitus constitutam autoritatem. An non igitur secundum talem ordinabilitatem, suprema Politica potestas saltem materialiter indirectè subiacet supremæ Ecclesiasticæ autoritati, modo statim exponendo?

CONCLUSIO.

IN præsentî puncto concernente supremam Ecclesiasticam, in Romano Pontifice, vel in Concilio Oecumenico subsistentem, super Regiam supremam temporalem potestatem supereminentiâ autoritatem, circumspicere distinguenda est tum Regiæ potestatis ratio Formalis, tum ejusdem ad hoc individuum suppositum applicationis, nec non ejusdem Exercitij Materialiter spectati conditio.

Explicatur status Quæstionis. Ejusmodi namque supremæ Regiæ potestatis ad supremam Ecclesiasticam autoritatem comparatio eo modo se se habere videtur, quo modo rationis lumen naturale comparatur ad Divinum supernaturale fidei lumen. Sicuti namque utrumque hoc lumen est immediatè à Deo, quâ auctore partim naturali, partim supernaturali; & ideo utrumque est supremum in suo genere: sic res se habet circa Politicam & Ecclesiasticam autoritatem supremam. Unde utrique huic supremæ potestati eatenus competeit legislativa autoritas, ut legum à potestate Politicâ latarum obligatio formaliter spectata, non subsit autoritati Ecclesiasticæ potestatis, sed sit per se subsistens in suâ lineâ. Et quemadmodum verum non repugnat vero, nec adeò potest ulla esse contrarietas inter luminis naturalis ac fidei Divinæ veritatem: sic lex Politica & Ecclesiastica, in quantum unaquæque legitimè procedit ex autoritate sibi commensuratâ, nequeunt inter se repugnare. Tamen verò in hoc rursus sit paritas inter Ecclesiasticam & Politicam supremam potestatem, ut leges utrinque, prædicam lumini seu supernaturali, seu naturali commensuratam veritatem obtinentes, id est, ab honestate seu fidei, seu rationis non declinantur, ita sint per se in genere suo subsistentes, ut Ecclesiastica suprema potestas legitimis, (id est à ratione naturali non deviantibus) legibus politis.

6. licis, minime se possit ingerere, eas vel abolendo, vel immutando. Nihilominus quia suprema Ecclesiastica authoritas, in legibus pro universa Ecclesia ferendis, est infallibilis, tali vero in ordine ad statum politicum infallibilitate caret suprema Civilis potestas: idcirco fieri potest, leges à Politico Magistratu latas ita dissonare cum fidei lumine, ut consequenter à naturalis quoque *practicæ* veritate sint alienæ: cum contra leges pro universa Ecclesia, à suprema potestate Ecclesiastica promanantes, neque a fidei, neque consequenter à rationis naturalis, utpote cum illa pugnare haud potentis, veritate *practicæ* aberrare valeant. Ex quo rursus fit consequens; supremam Ecclesiasticam authoritatem posse ex fidei principijs, supra legibus civilibus à recta ratione dissonantibus ferre iudicium, easque *Directè*, quæ cum fide pugnant; *Indirectè* vero, quæ cum ratione naturali, utpote cum fidei lumine nullam contrarietatem habente, dissonantes abolere, atque re ipsa nullas & invalidas pronuntiare: cum contra suprema Politicam authoritatem in nullo prorsus casu quidquam valeat adversus Ecclesiasticam potestatis leges, siquidem ista suprema Ecclesiæ autoritate munita, eam sub infallibilitate obtineant cum fidei principijs conformitatem, ac honestatem *moralem*, ut impossibile sit, ipsas unquam contrariari *practicæ* luminis naturalis veritati, atque adeo Politicæ cum hac commensurate authoritati.

8. Inter utramque porrò seu Ecclesiasticam, seu Politicam authoritatem supremam, in hoc fiat æqualitas, ut ambæ quidem sint *immediatè* Juris Divini, utriusque tamen ad certam individuum personam applicatio *materialis*, pendeat ex hominum constitutione. Nam ipsemet Imperator *in iustis*, fatente, suprema Politicæ potestas erat primitus in populo, atque ab hoc primum translata est in unam certam personam: cuiusmodi etiam personæ designatio est vel per successionem hæreditariam, vel per diversissimi generis electionem: qui uterque adeo succedendi modus est pendens ab humanâ constitutione. In supremæ equidem Ecclesiasticæ autoritatis ad certam personam applicatione *materiali*, intervenit *pauca modo* electio hominum, ex humanâ constitutione dependens, ita tamen, ut successio ipso Jure Divino sancita, eatenus conferat Electo Oecumenicam ejusmodi potestatem, quatenus hujus collatio est *immediatè* Juris Divini, secus, quam sit in collatione Regiæ ac Imperatoris autoritatis, in qua non Electio duntaxat, seu successio hæreditaria, tanquam personæ ad supremam Politicam authoritatem designatio, ac deputatio *materialis* (quod supremæ Oecumenicæ quoque Ecclesiasticæ potestati commune est) sed ipsa etiam collatio dignitatis hujusmodi est Juris humani, tametsi authoritas *in se formaliter* spectata, sit *immediatè* Juris Divini. Sub cuiusmodi adeo & Divini & humani juris distinctione, immobiliter est servanda æqualitas inter authoritatem utramque, ut, quod *immediatè* spectat ad Jus Divinum, non subit alterutri illi authorita-

ti, quatenus homini cupiam inexistenti. Id verò, quod Humani Juris est, eatenus pendet ex hominum dispositione, ut Summi Pontificis non nisi per homines electione facta, ex Ecclesiæ adhuc iudicio, seu fidelium unânimi consensu pendeat certitudo *moralis*, per quam fiet evidentia credibilitatis, sub quâ credere fas sit, hunc hominem esse illum, quem contingit verbum Christi, Petro sub perpetuo successione Jure, ejusque adeo successoris legitimo, conferentis Oecumenicam Ecclesiæ authoritatem, Evangelio sacro definitam. Quandoquidem ergo non designatio duntaxat *Materialis* personæ ad Regiam seu Imperatoriam authoritatem vocatæ, sed hujus potestatis collatio sit Juris humani, superest hinc decidendum, an circa hanc saltem *Indirectè* possit aliquid disponere suprema Ecclesiastica potestas?

In quo equidem videtur partem *Negativam* sanxisse præadducta Cleri Gallicani propositio, *Christi Vicarijs, ipsique Ecclesiæ taliter adimentis rerum temporalium ac civilium potestatem*, ut dilucidis verbis concludat, *Reges & Principes in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati, Dei ordinatione subijci, neque autoritate clauvium Ecclesiæ, Directè, vel Indirectè deponi, aut illorum subditos eximi à fide, atque obedientiâ ac præstito fidelitatis sacramento solvi posse*. Num igitur Clero seu Catholico, seu Christianissimo istud edicere fas sit? Minime: nisi ea conclusio redigatur ad limites *superius* positos, quod scilicet in hoc puncto *circumspèctè distinguenda sit tum Regiæ potestatis ratio formalis, tum ejusdem ad hoc individuum suppositum applicationis, nec non ejusdem exercitij materialiter spectati conditio*. Etenim quis neget, Magistratûs Politici authoritatem Verbo Divino sancitam esse de fide? Ergo super hac ejus est autoritatis iudicium, cujus est, fidei decreta ex Verbo Dei sancire adversus ingruentes hæreses. Quandoquidem igitur suprema Ecclesiæ potestas Oecumenica adversus hæreticos, Magistratum Politicum exauthorare contententes, ejusque potestatem *perfidè* negantes, noscatur tulisse iudicium, talis autoritatis definitivum, quis jam neget, Ecclesiæ authoritatem se extendere ad ejusdem Politicæ potestatis, quæ Verbo Divino assertæ, manutentionem? Libenter equidem damus, talem Ecclesiæ definitionem haud niti præcisâ luminis naturalis ratione, sed *formaliter* fundari super Verbi Divini autoritate; eo ipso tamen, quod tangat punctum Juris Divini, per quod habetur Divinitus constituta Politicæ potestas, consequens est; ipsissimam hanc authoritatem subesse Ecclesiæ iudicio, non ut eam vel immutet, vel quoad *formalem* ejusdem, Verbo Divino definitam, rationem, de ipsa disponat, sed ut ex Dei Verbo eam firmet, & adversus hæreticos defendat, atque communit. Quod Clerus quoque Gallicanus ita præstitit, ut eam Dei Verbo constitutam, ac Jure Divino sancitam ostendat. Quæ proinde suprema Politicæ autoritas non quidem *Formaliter* vel *Directè*, vel *Indirectè* subest Iurisdictioni Ecclesiasticæ, siquidem ista non extendat se super Jure Divino *Formaliter* spectato, neque Ecclesia pro arbi-

trio, sed pro Iure Divino, cui subest, ferre debeat iudicium de illâ, per expressum Dei Verbum constitutâ potestate: nihilominus hæretica prævitâ, quatenus conatur eam eliminare, omni modo subijciatur iurisdictioni ac iudicio Ecclesiæ; sicque ad eò huic *Indirectè* subditur ipsissima illa Politica autoritas, quatenus est materia vindicationis, quæ iusto Ecclesiæ iudicio exercenda est, pro manutenendo Iure Divino, per quod habetur sancita ea potestas. Quare Ius hoc Divinum in se ipso *Formaliter* spectatum, eatenus est regula iudicij, quod Ecclesiæ exercere debet adversus ejusdem temeratores, ut sub *concretionem quasi materialis*, quatenus nimirum subest hæreticæ sui temerationi, per *Indirectum & Materialiter* subjaceat etiam iudicio Ecclesiæ. Quemadmodum igitur suprema Politica autoritas Divino Iure sancita, *objectivè* se habens ad hæreticam sui temerationem, *Indirectè materialiter* subditur

12. Ecclesiæ iudicio: sic pro secundo dicendum est, eandem potestatem, quatenus *subjectivè* est in homine Ecclesiæ subiecto, *Indirectè materialiter* subjacere ejusdem S. Ecclesiæ iudicio, modo statim explicando. Nunquid enim quodlibet hominis baptizati peccatum subest Ecclesiæ sanctæ foro non tantum *interno*, sed etiam *externo*? Christus namque *Matth. 18.* disertis verbis pronuntiavit, de quocunque peccatorum genere, ubi correctio fraterna non profecerit, denuntiandum esse Ecclesiæ, cui ad rescissionis usque sententiam, fas esset, adversus inobedientem procedere. Quamdiu igitur suprema Politica potestas stat intra spheram suæ autoritatis in ferendis legibus iustis ac æquis, dici equidem potest, nihil contra talem potestatem habere, quod agat Ecclesiastica suprema autoritas, tamen si curæ ipsius incumbat providere, ut, sicuti homo ad statum supernaturalem est erectus in suis actionibus, eò etiam tendat dicta Politica autoritas, sicque ejus exercitium non tam *Formaliter*, quam *Materialiter* spectatum, ratione scilicet cuiuspiam extra rationis legitimæ spheram exercitæ applicationis quasi *materialis*, *Indirectè* subest Ecclesiasticæ auctoritati.

13. Dices. An igitur præacta Cleri Gallicani Declaratio in eò sensu accipi ac tolerari potest, quod nempe suprema Regia autoritas, ne quidem *Indirectè formaliter*, bene tamen *materialiter Indirectè* sit subiecta Ecclesiæ supremæ iurisdictioni ac iudicio? At dictæ Declarationis verborum generalitas non videtur admittere talem distinctionem.

14. Contra. Nam istius Declarationis propositio stat sub hisce verbis: quod nempe *Beato Petro, ejusque successoribus Christi Vicariis, ipsique Ecclesiæ sit à Deo tradita potestas rerum spiritualium, & ad æternam salutem petentium, non autem civilium ac temporalium.*

At verò Politicæ potestatis ad salutis æternæ finem reductio, & à peccato cohibitio ita est pertinens ad salutem æternam, ut hæc ratio sit in censu rerum spiritualium: quippe cum ex eo, quod est *formale*, non ex eo, quod est *materiale*, fiat denominatio: sic enim cuncta Sacramenta, ritusque Ecclesiastici *Materia-*

liter quidem sunt quid corporale, & tamen ex *formali suâ ratione* computantur inter res spirituales.

Deinde dictæ Declarationis principium nititur sacra Scripturæ verbis, quorum clarus extat sensus de autoritate Politicâ *formaliter* spectatâ, quâ spectante Imperiû Civile, & quâ secundum hanc suam spheram Divinitus constitutâ, & ut sic differente ab autoritate, *Regnum non de hoc mundo, sed quæ Dei sunt*, respiciente. Quæ universa ostendunt, ibi esse sermonem de duplici Politicâ nempe, ac *Ecclesiastica* potestatis *formali* discrimine ac ratione.

Quandoquidem igitur conclusio ita debeat commensurari cum principiis sui illativis, ut termini non aliter sint accipiendi in conclusione, quam in præmissis, juxta conditionem ad eò Medij in hisce propositi: consequens est; in sensu quoque *formali* esse duntaxat accipienda verba illationis, sub sequenti tenore factæ: *quod nempe Reges & Principes* (id est, quoad supremam suam potestatem *formaliter* spectatam, & ut sic Iure Divino constitutam) *in temporalibus* (quâ Divinæ hujus constitutionis spheram non prætergredientibus) *nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subjiciantur*: cum quo tamen optimè cohereret, quod de *indirectâ* ejusdem potestatis, *secundum materiale* quampiam *concretionem* spectatæ subiectione, prius dictum fuit.

Replicabis. Hanc benigniorem Cleri Gallicani Declarationis interpretationem vix concordare cum ejusdem propriis verbis, quibus disertè dicitur, *Reges & Principes neque autoritate Clavium Ecclesiæ Directè, vel Indirectè deponi*, neque illorum *subditos eximi à fide, atque obedientia ac præstito fidelitatis Sacramento solvi posse.*

Contra. Disquiramus enim pro rei hujus explicatione, ex ipso Clero Gallicano, quando Christianissimus Rex jure Belli (per supremam Regiam suam autoritatem ex Juris ac Facti fundamentis, virorum prudentiorum, æquè ac piorum iudicio solidis, ac in rei veritate subsistentibus) iusti declarati, sibi vindicet jus cuiuspiam Principatus, an non Principem seu Regem talis Principatus ex legitimo Iuris titulo possessorem, spoliando Dominij, seu Principatus sui possessione, sibi que tale Dominium plenè addicendo; Principem hæc de causâ sibi infensum *indirectè saltem* deponat, & re ipsâ cum effectu subditos ipsius eximat à fide atque obedientiâ, ac præstito fidelitatis juramento? Si neget Clerus Gallicanus, hoc ex æquitatis ac Iustitiæ jure fieri à suo Rege, ipse viderit, ne infimulandus sit læsæ Regiæ majestatis. Si ergo idem Clerus affirmet, id iustè fieri à suo Rege: mox reincident quæstio: quandoquidem Regum, & Principum suprema autoritas Politica sit *immediatè* à Deo, quomodo Christianissimus Rex possit super isto Divinitus constituto Iure habere aliquid Iuris: imò cum ex eo, quod suprema Politica potestas ex ordinatione Dei subsistat, Ecclesiæ, nulla sit super illam iurisdictionis, atque ad eò in Regibus ac Principibus etiam *indirectè* deponendis, ac subditis ab homagio solvendis auctoritas

thoritas, quomodo id facere licebit iustificatissimo Galliarum Regi?

19. Ad quam proinde interrogationem meam, indubie respondebit Gallicanus Clerus, hoc iustificatissime fieri à Christianissimo suo Rege ex sequenti fundamento. Nempe Regem non extendere se super Principum autoritate Politicâ formaliter spectatâ, quatenus est Iuris Divini, sed super materialis ejus exercitio, extra hujus Iuris Divini sphaeram exorbitante, dum scilicet ex supremâ suâ potestatis iudicio, secundum Iuris & Iustitiæ rationem fert in primis, ac deinde contra reluctantes exequitur sententiam, de tali Principatu seu Dominio iustificatissime sibi vendicando. In quo ad eorum statu, consequens est, ut, quando Rex Dominium Principatus, unâ cum subditis sibi vendicat, hi cententur soluti sacramento fidelitatis, quo alteri Principi erant obstricti, atque tunc iste indirectè quidem deponitur, non rament formalis, sed materialis duntaxat depositione.

20. Explicatur hoc assertum. Etenim formalis depositio est Iuris legitimi per superiorem auctoritatem facta à principatu abdicatio. Quomodo autem Galliarum Rex prætere posse auctoritatem superioritatis super altero supremo Principe, si hujus dignitas ita subsistat ex Iure Divino, ut nulla sit in humanis auctoritas, cui talis Princeps subiciatur, & per quem etiam indirectè deponi valeat? En igitur Clerum Gallicanum ex Christianissimi sui Regis exemplo compelli ad fatendum, aliam adhuc inesse viam, per quam supremus Princeps possit destitui jure sui Principatus. Edisserat igitur Clerus ille, quænam sit ista via, atque hanc mire licebit Ecclesiasticæ quoque auctoritati supremæ. An fortè ex eo, quod talis Princeps se opponat iustis Christianissimi Regis armis, contrahitur aliquod delictum, super quo extendat se Regis ejusdem iudicium? Quidni ergo id ipsum dicere fas sit pro Ecclesiæ auctoritate erga Reges, potestate suâ Politicâ abutentes, ad Ecclesiæ, fideique Orthodoxæ in suis subditis subversionem, ita ut pro illo fatem casu, ex causâ talis contra Ecclesiæ delicti, fas sit procedere ad Principis alicujus supremi depositionem? Sed dum Princeps, adversus quem Christianissimus Rex bellum movet, pro se habet fundamenta Iuris æque probabilis, unâ cum possessione legitimâ Principatus, quid ex Principatus sibi competentis defensione, facinoris intervenire potest, supra quod Galliarum Regis suprema majestas jus habeat, alterum supremum Principem acriter infestandi, & suo Principatu exspoliandi? Quæcumque ergo Clerus Gallicanus hæc super re amplectetur viam, hæc æque patebit pro Ecclesiâ adversus Principes, Fidei Orthodoxæ, ac Ecclesiæ infensos hostes. Fas igitur ètò mihi, ominari, quid Clerus Gallicanus tandem respondeat: nempe in dicto casu Christianissimum Regem legitime uti jure defensionis naturalis adversus illum, qui ex fundamentis tam Iuris, quam Facti, publico iudicio inventus est Coronæ suæ Regiæ Iurium usurpator, & ex probabili equidem Iuris prin-

cipio, Coronæ tamen suæ Regiæ prætenfionibus præjudicare haud potente, bonæ fidei possessor. Quia proinde ista Iurium ad Coronam Regiam spectantium, defensio subsistere haud potest sine eorundem armatâ vindicatione, atque ad eod alterius Principis supremi (jura ejusmodi ex probabili, Coronæ tamen Regiæ haud præjudicante; Iuris principio possidentis) ejectione, ideo talis Princeps tunc non equidem formaliter, sed materialiter indirectè, iusto titulo non tam deponitur, quàm vi vim repellente deicitur de suo Principatu. Quid ergo? An non simile quid dicere licet de Ecclesiâ, dum nempe Rex non tantum ex delicto hæreseos, est obnoxius reatui per sanctæ Ecclesiæ iudicium vindicando; ex quo fortassis præciso respectu, Clerus Gallicanus putabit, vindictam in modum pœnæ indicendam, debere esse in materiâ Ecclesiæ subiectâ, in materiâ nempe spiritali, non in privatione Regni temporarij: sed dum insuper supremus quispiam Princeps in hæresin prolapsus, progreditur ad infestandam Ecclesiæ, & subditos suos à fide Orthodoxâ violentè, seu aliâ injusstè abalienandos, an non fas erit Ecclesiasticæ supremæ auctoritati, tunc uti gladio spiritali, non ad præcisam vindictam, sed ad naturalem Ecclesiæ sanctæ, ejusque Iurium defensionem, cui tunc non solum commensuratus & conducibilis, sed etiam necessarius erit talis procedendi modus, ut Princeps hujusmodi non tam formaliter etiam indirectè deponatur, quàm solum materialiter, utpote non in vi præcisæ Iustitiæ vindicativæ, sed in vi naturalis defensionis, deiciatur à suo Principatu, subditi que ad eod solvantur suæ fidelitatis erga ipsum sacramento? Hoc proinde est, quod omniòr, responsurum Clerum Gallicanum, attentis ipsorum fundamentis Iuri Divino seu scripto, seu tradito consonis, & antecederet discussis.

24. Ex quibus universis elucet, totam præsentis Articuli summam reduci ad duas assertiones, quarum prima est, quod Regiæ potestas in se formaliter & signatè spectata, sit Iuris Divini, ut sic minimè subiecta Pontificiæ auctoritati. Altera assertio est, quod Regiæ potestatis ad certum Christianitatis caractere insignitum subiectum applicabilitas, unâ cum publicis ejusdem functionibus, superinduat quandam moralitatem, quæ supernaturalis elevationis lineam respiciat, subordinatam ad eod, ac subiectam clavibus Regni cælorum, Petro, ejusque successoribus per Christum commissis.

Singulas hæc assertiones duobus sigillatim capitibus expendemus, quibus alia quatuor capita subjungentur, ad confutandam præallegati Authoris Du Pin Dissertationem septimam.

Caput I.

In quo asseritur Regiæ potestas esse Iuris Divini, sitque retorsio argumentorum ex sacris Litteris à parte adversa productorum.

S. I.

1. Circa primam igitur superius positam assertionem, haud discordo à Clero Gallicano: in vi enim luminis naturalis, quod in statu puræ etiam naturæ, esset insitum humano intellectui, cognoscitur necessitas regiminis Politici, ad homines in unam societatem civilem coadunatos, benè ordinandos, non ad privatam duntaxat virtutum Moralium honestatem, sed ad communis quoque Boni, vitæ politicæ Finis, prosecutionem. Et hinc in statu etiam puræ naturæ subsisteret illud Apostolicum dictum: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt: itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* In vi cujus proinde ordinationis Divinæ, Christus iussit reddere Cæsari, quæ Cæsaris sunt. At quia ipsissima hæc ex Dei ordinatione consistens potestas Politicæ, mensuranda est ex sphaera luminis naturalis, publicum Politicæ statûs regimen inter homines exigentis, quò in unam civilem communitatem coordinati, ad hujus Bonum Commune legibus & statutis, nec non pœnarum comminationibus, ac prætorum pollicitationibus dirigi valerent; quæstio hinc oritur; *An sicuti lumen naturale in homine jam subsistit sub elevationis supernaturalis sublimiori perfectione, regiminis Politici ratio perinde subternatur supernaturali Fidei infusa lumini, atque virtutibus eidem proportionatis, ac virtutes Morales naturales luminis naturali commensuratur & subordinantur altiori Fidei Divinæ, virtutumque supernaturalium directioni?* Ipsemet Clerus Gallicanus in suæ Declarationis primo articulo Christi Domini doctrinæ conformiter profiteretur, quòd Christi regnum subsistat in hoc mundo, & tamen non sit de hoc mundo: atque hoc ipsum regnum haud obscure concedit Christi Vicarijs, Beato Petro, ejusque successoribus. Et ideo, quæ in vi hujus, Vicarium Christi characterem præferentis potestatis ordinantur, ita Dei sunt ordinationes, ut juxta ipsius etiam Cleri Gallicani sensum, obedientia eisdem debita, Deo reddatur. Merito igitur statuere, oportet, inter homines non in puræ naturæ, sed elevationis supernaturalis statu positos, duplicem potestatem à Deo constitutam, Regiam scilicet seu Politicam, & Ecclesiasticam Christi vicariam. Quæ utraque potestas, cum sit laris Divini, in se ipsâ nequit ullius hominis ordinationi esse subiecta.

2. Tamen verò cujuscumque Politicæ æquæ, ac Ecclesiasticæ ordinationis principium, sit latus Divinum, seu potestas à Deo immediatè constituta, utraque tamen ordinatio hujusmodi, ex hominis alterutrâ illarum potestatum prærogativâ præeminentis, iudicio & arbitrio permanens, in se formaliter ac immediatè spectata, est actus humanus. De cujusmodi adeò actu, Politici licet regiminis sphaera circumscripto, quæstio est; *An perinde ac ejusdem subiectum Christianitatis characterem insignitum, subordinetur potestati Ecclesiasticæ Summi in terris Christi Vicarij Romani Pontificis?*

S. II.

3. Primum igitur Regi Christiano indecorum esset, negare, Regiam potestatem ex Chri-

stianitatis characterem, nihil de altiori perfectionis supernaturalis gradu participare, perinde ac si in eo collocaretur loco, quo esset in statu puræ naturæ, ac etiamnum reperitur in Regibus Ethnicis. Totius autem lineæ supernaturalis fundamentum est lumen fidei, cui superstruitur supernaturale prudentiæ sublimioris lumen. Quis ergo neget, sicuti lumen naturale indita habet virtutum semina, quibus non privatæ duntaxat honestatis, sed Politici etiam publicum Bonum respicientis Boni sit moderatio, sic supernaturale in fide Divinâ radicatum lumen objectivum est ordinis supernaturalis, non in singulari duntaxat, cujusque honestatem moralem in Regno Cælorum ordinabilem spectantis: sed, quia ex ipso Fidei lumine profitemur unam visibilem Ecclesiam, sub Christi Vicario coadunatam in aliquod publicum, & mysticum, & sub altiori ratione quasi Politicum Regnum, ipso Ecclesiæ nomine à Patribus Orthodoxis insignitum, oportet, in vi hujus supernaturalis luminis agnoscere cunctarum potestatum etiam naturalium, seu physicarum, seu politicarum, quæ moralis Regnum Cælorum ordinabilitatis capacium, coordinationem ad Regnum Cælorum, non privatim solummodo à fidelibus particulariter participandum in cælis, sed quâ in terris ex hierarchico sanctæ Ecclesiæ regimine consistens, cunctos complectitur fideles, seu domesticos Dei, & civis Sanctorum. De quâ proinde moralis etiam publicæ, & quasi politicæ in Regno Cælorum ordinabilitate communicat etiam Regia potestas, non equidem secundum suam præcisè naturam spectata, sed quâ sublimata ex characteris Christiani elevatione, in vi cujus Rex est constitutus vicariæ Christi autoritatis instrumentum, ad publicum Ecclesiæ sanctæ Bonum, in suo præcipuè Regno, æternæque salutis in suis characterem Christiano æquè insignitis subditis commodum, pro viribus promovendum. Quidni ergo Regia potestas ex characterem Christianitatis, participans de activa in Regno cælorum in terris Ecclesiæ nomine insignitum subditorum coordinativâ autoritate, in suâ etiam personâ, quâ publicæ & Regiæ, communice de passivâ in Regno cælorum ordinabilitate per eum dirigendâ, cui Regni cælorum claves sunt à Christo commissæ?

Hinc pro secundo dicere fas est, Regnum quoque Politicum characterem Christianitatis condecoratum, participare de Regno Christi, quod asseritur non esse de hoc mundo. Hoc namque Christi in terris Regnum, obtinet normam publici etiam regiminis, fidelium sub uno Pastore Oecumenico in unitatem Fidei coadunatorum, sicque unam Republicam Christianam constituentium, in salutem æternam ordinantis. Num verò hujus ad Regnum cælorum atque salutem æternam ordinis tum privati, tum publici capacia negaveris Regiæ potestatis in Christiano Principe residentis exercitia, & actus Morales etiam publicos?

Quare pro tertio nefas est, duas supremas in terris gubernandi Ecclesiasticam & Politicam potestates ita statuere, ac si essent proflus disparatæ, nullam habentes inter se subordinatio-

nationem; ed quod utraque sit immediatè à Deo. Numquid enim lumen naturale cum suis homini naturaliter inditis *Moralibus* principijs, est immediatè à Deo? Num verò propter à si lumen naturale non tam in suis principijs, quam in horum contra Fidei supernaturalis dictamen applicatione deprehendatur aberrare, Fidei lumini, ejusque directioni, imò & correctioni subjacere debet? Sic profectò, dum ubi homo est elevatus ad statum supernaturalem, nulla jam dari potest iniquitas, seu falsitas cum fidei supernaturali lumine, ejusque *Moralibus* principijs pugnans, quin ipsi etiam naturæ lumini, & cum hoc commensurate naturali æquitati repugnet, nefasne erit potestati Ecclesiasticæ, super iniquitate hujusmodi se reflectendo, quod eam corrigat, & ad supernaturalis luminis *Moralia* principia, atque horum dictamina, suâ Divinitus sibi concessâ authoritate reducat? Sic enim multimodè olim fuisse practicum, constat varijs argumentis sibi deductis. Quantumvis ergo utraque illa potestas habeat respectu Dei parem immediationem, quoad sui nihilominus usum, vel etiam ad certum seu objectum, seu subjectum applicationem, evincitur potestas *Politica* in certis casibus indiretè subordinata & subiecta potestati Ecclesiasticæ.

Quæ proinde subordinatio pro quarto continetur ipsismet etiam verbis Apostolicis, ex parte adversâ ad suum intentum supra allegatis, quibus cavetur 13. ad Roman. capite, ut omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Quantumvis enim Angelici spiritus sint æquè immediatè à Deo, eum tamen inter se tenent ordinem, ut unus sit altero sublimior; unde fit consequens, quod inferior in sui intellectus usu subordinetur superioris illustrationi ac moderationi: sic proinde utriusque illius potestatis respectu Dei par immediatio non impedit, quò minus potestas *Politica* quoad sui usum sit subordinata potestati Ecclesiasticæ. Quam subordinationem haud obscure insinuavit Christus Dominus *Matthæi* 22. præcipiens, ita reddenda esse Cæsari, quæ Cæsaris sunt, servando ejus imperia & mandata *Politica*, ut in his major haberetur ratio eorum, quæ Dei sunt, potestatis scilicet Ecclesiasticæ, ad ea, quæ Dei sunt, fidei lumini, ejusque *Moralibus* principijs conformiter curanda, unice intentæ jussiones præferendo.

Verùm pro quinto, posito etiam, sed minimè concessio illo principio, quo *Politica* potestas negatur subordinari potestati Ecclesiasticæ, asseriturque, ad istam prorsus disparatè se habere: ne tunc quidem obtineretur adversæ partis intentio, ac si potestas Ecclesiastica non possit super potestatem *Politica* cum manifesto sanctæ Ecclesiæ, fideliumque detrimento vel malè collocatam, vel perversè impensam protendi.

Numquid enim, si Rex quispiam æquè supremus, Gallicæ Coronæ Jura Regia invadat, Rex Christianissimus julto adversus ipsum indicto bello, victor evadens, non suæ Majestatis duntaxat Jura vindicat, sed Regni sui aggressorem suis quoque Regijs erga urbes æquo prælio occupatas, juribus spoliandum ac-

cernit? Quidni ergo pro eo casu, quo Rex terrenus invadit jura Majestatis Pontificiæ, Ecclesiæque sanctæ Bonum Publicum perturbat, & legitime admonitus; contumaci nequitia pessumdare contendit, jus erit Summò Pontifici, authoritatem suam eousque protendere adversus talem Ecclesiæ sanctæ hostem publicum, quousque Christianissimus Gallicæ Rex præterdit, supremæ Majestatis suæ potestatem prævalere, ad suæ Coronæ Regiæ jurium aggressorem, æquè licet supremum Principem, suis juribus exuendum?

Pro sexto quispiam fortassis hoc argumentum retorquere nitetur, sciscitando, si jus naturæ cuique supremo Regi talem concedat judicialiter & milititer procedendi authoritatem contra quemcunque, supremum licet Principem Coronæ suæ Regiæ invasorem iniquum; an igitur Rex illâ suâ supremâ authoritate æquè uti posset adversus Summum Pontificem; Jurium suorum Regiorum fortè perturbatorem? Verùm præterquam successio in Patru sit Juris *Divini*, adversus quod nulla humana potestas quidquam facere potest; successio autem in Corona Regia sit dependens ex constitutionibus humanis, quoad moralitatem, quæ in Regnum cælorum, adeoque Ecclesiæ sanctæ Publicum Bonum ordinabilem, Pontificiæ authoritati universim ac indefinitè subiectis: altera adhuc ex ipsissimo hoc principio responsio in promptu est; quòd, sicut lumen naturale cum totâ *Moralitatis* sibi proportionatæ sphæræ est elevatum ad statum supernaturalem, sic Regia suprema Majestas quoad omnimodam lumini naturali commenturatæ sphæram, sit in vi supernaturalis totam *Moralitatis* naturalis lineam completentis elevationis, jam subordinata supremæ Ecclesiasticæ potestati. Quemadmodum igitur cum hac ad statum supernaturalem universæ *moralitatis* naturalis elevatione haud subsistit, quòd lumen naturale possit sibi arrogare officium quasi Iudicis super fidei lumine supernaturali, sed potius oportet econtra, ut lumen naturale se captivet in Fidei obsequium: sic neque *Politica* Regia Majestas, naturalis luminis sphærâ circumscripta, superextendere se unquam potest super Ecclesiasticam potestatem, præcipuè supremam, altiori Fidei lumini superstructam: nec adeò Rex, seu Imperator sibi arrogare unquam potest vel iudicium, vel bellum adversus Summum Pontificem, ex vicariâ Christi authoritate, supremæque adeò Ecclesiasticæ potestate procedentem, ad Regis Pontificiæ Majestatis hostis, depositionem.

Hinc principia illa ex lumine tum naturali, tum Fidei *supernaturali* petita inter se combinando, pro septimo sequens efformari potest argumentum Theologicum. Nempe luminis naturalis certum & indubitatum est *Morale* principium, quòd supremæ Majestati jus sit, se ipsam, & jura sua propria eousque vindicare, ut sub prævio injustæ aggressionis iudicio etiam publico, possit injustum suæ Majestatis aggressorem, Regem æquè licet supremum, armis suis subigere, cumque sic devictum, ex parte saltem, vel si causæ æquitas, seu

pag. 6.
ad. 27.
p. 105.
ad. 10.
p. 109.

pag. 8.
ad. 19.

ex pag. 6. n. 327

19.

pag. 10.
n. 44.

authoritas
moralis
politica
CVI
130

seu necessitas exigat, ex toto deturbare Regno suo, exuereque Regiâ suâ supremâ auctoritate. At Fidei lumine certum est hoc alterum principium, quod vicaria in Ecclesia Christi potestas, saltem unâ cum Concilio Oecumenico (de quo *infra* ex instituto agetur, hoc puncto interea reservato in suspensio) sit suprema quædam auctoritas à Christo Domino instituta, obtinens summæ intrâ Ecclesiam Majestatis jura, nulli alteri in terris subiecta & subordinata, sed soli Christi judiciariæ potestati subdita. Hisce igitur duobus prorsus certis, altero *naturalis luminis*, altero *Fidei principij præsuppositis*, quæ inde per legitimam consequentiam Theologicam inferenda erit conclusio, nisi quod Oecumenicâ suprema Ecclesiæ potestas, quæ ac Regia suprema Principis auctoritas possit quemcunque etiam Regem, sanctæ Ecclesiæ, ejusque supremæ Majestatis aggressorem, tum judiciariâ potestate, tum spiritalis armaturæ potentiâ suâ persequi usque ad ipsius exaurationem.

II.

Concludendo igitur ex ipsomet Christi Domini pronuntio, & per Clerum Gallicanum ad intentum suum producto principio, quod *Ioannis 18.* exaratum habetur, pro *ostavo* ita licet argumentari. Num Catholico Theologo digna vox esset, asseverare, quod ulla ex humano arbitrio sit dependens *Moralitas*, cui non superstruatur ordo ad salutem æternam, in tantum, ut quævis deordinatio à luminis *naturalis morali honestate*, ex statu *supernaturalis elevationis*, inseparabiliter importet *deficientiam à supernaturali quoque moralitate*, ejusque *specificativo Fine æternæ salutis*? Num Ecclesiæ porro regimen dicere fas est, consistere in præcisa privatorum, & conjunctis Christiani propriorum actuum ad salutem æternam ordinatione, non verò obtinere normam publici quoque regiminis fidelium, sub uno Capite & Pastore Oecumenico in unitate Fidei coadunatorum, sicque unam Republicam Christianam constituentium, moderantis, atque universale sacræ Religionis Bonum sub publico etiam Dei cultu, *authoritative ordinantis ad æternæ salutis Finem Ultimum*? Num verò ab hoc publico sanctæ Ecclesiæ regimine sub fidei unitate omnimodam honestatem *supernaturalem*, cum æternæ salutis *Fine Ultimo*, ac publico Religionis cultu *Mysterioso* proportionabilem convenienter ordinante ac dirigente, excludere fas est, qualecunque Principis *læcularis, maxime Christiani* Regnum Politicum? Num autem hujus ad æternam salutem ordinis tum privati, tum publici, *espacia negaveris Regiæ potestatis in Christiano Principe residentis exercitia*, & actus *Morales* etiam *publicos*? Quandoquidem ergo Regni Christi, nempe Ecclesiæ, spherâ sit quorumcunque Christianorum, *Moraliumque* in his actuum, in salutem æternam, publicamque Dei cultum, *communeque Ecclesiæ sanctæ Bonum ordinabilitas*, sub hac autem spherâ contineantur etiam Regna, Regiæ potestates, nec non quicunque Christianorum, ipsorum adeo Regum, actus *Morales*, in salutem æternam, publicaque Religionis Bonum ordinabiles, consequens est,

secundum hanc ordinabilitatem, Regno Christi, nempe sanctæ Ecclesiæ, ejusque Oecumenicæ potestati subesse quoque Regna, Regumque actus *morales*, circa temporalium etiam rerum dispositionem versantes, secundum dictam ordinabilitatem spectatos, atque ad hanc, ceu *specificativum Ecclesiasticæ potestatis objectum Formale*, se habentes tanquam objectum *Materiale*.

Exinde denique pro *nono* hunc in modum reasumere licet *adversæ* primum ex *Roman. 13.* capite desumptum principium, quod jubetur, ut *omnis anima potestatibus sublimioribus sit subdita*, quippe cum non sit potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt: itaque qui potestati resistit, Deo resistit. Ex prætatis nempe principijs evincitur, potestatem Pontificiam super omnes Christianos protensam, ita esse à Deo, ut eidem, totam *Moralitatis* lineam complectenti, subordinata sit Christiani Regis *Politica* quoque potestas quoad actuum suorum etiam publicorum, Regiæque dignitatis ad hoc subiectum applicabilitatis *moralitatem* spectata. Si ergo Rex potestati Pontificiæ resistat, an non Dei ordinationi eatenus resistit, ut Deo resistere ex illo Apostolico pronuntio convincatur? Quod si proinde Rex, quantumvis in linea *Politici* regiminis supremus, attamen in linea Regni Christi subordinatus supremo Ecclesiæ sanctæ Pastori Oecumenico, molitur aliquid adversus Publicum Ecclesiæ Bonum, ac regimen, suæ Regiæ potestatis actibus non tantum descendendo à spherâ supernaturalitatis in sanctæ Religionis etiam publicæ, sed istud Ecclesiæ sanctæ publicum Bonum evertere conando, atque per schisma, seu perversa, adversus Oecumenicum sanctæ Ecclesiæ Pastorem, ejusque regimen conamina, turbando pacem & tranquillitatem, unitatemque Fidei, ac Religionis etiam publicæ, an non ex tunc speciali etiam publici Ecclesiæ sanctæ Boni protervè violati titulo, incipit esse subiectus Ecclesiasticæ potestatis judicio, ejusque auctoritati judiciariæ?

Ex quibus universis jam patet, quos Clerus Gallicanus pro suo intento producebat sacros textus, juxta certa Fidei principia ritè expositos, prævalide retorqueri ad Pontificiæ potestatis supra Reges extensionem, deinceps *directè & positivè* comprobendam ex sacræ Scripturæ Divinis Oraculis.

CAPUT II.

In quo *secunda* assertionis sit demonstratio.

Hujus assertionis summa est, quod Regiæ potestatis ad certum Christianitatis characterem insignitum subiectum applicabilitas, unâ cum publicis ejusdem functionibus, superinduat quandam *Moralitatem*, quæ supernaturalis elevationis lineam respiciat, subordinatam adeo, ac subiectam clavibus Regni cælorum, Petro, ejusque successoribus per Christum commissis.

S. I.

4. Cujus proinde assertionis probatio prima desumitur ex præinsinuato Matthæi 16. cap. 7. 18. & 19. Ubi Christus isthæc ad Petrum verba proferebat: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalent adversus eam. Et quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis.* Nam 1. ex his Christi Domini verbis evincitur, quod isthæc clavium potestas non fuerit alligata ad Petri personam, sed connexa sit cum perpetuo sanctæ Ecclesiæ, à portis inferi nunquam superanda statu. Ex vi cuius proinde connexionis, potestas illa determinabatur propaganda per successionem. Quisquis ergo legitime designatur Petri successor, ex ipsa Christi institutione, immèdiatè, adeoque ex iure Divino accipit indefinitam potestatem ligandi & solvendi, quodcumque est super terram.

3. Sed quid sub ista voce *Quodcumque* comprehenditur? Non utique id, quod est physicum quidpiam, consistens super terram, sed quod *Morale* est in hominibus. Hoc namque apertè demonstrat sacer contextus, vi cuius illa ad quodcumque solvendum, seu ligandum super terram protensa potestas combinatur cum clavibus Regni caelorum. Quidquid ergo humani operis ac rei habet respectum ad Regnum caelorum, continetur sub illo *Tò Quodcumque*. Hæc verò humanorum actuum ac functionum in Regnum caelorum ordinabilitas, est ipsissima moralitatis ratio, in homine, Christianitatis caractere præcipuè insignito, obtinens ordinem ad Ecclesiam tum Militantem, tum Triumphantem: ex ordine namque ad hoc utrumque Regnum caelorum, sunt definitæ claves, Petro, ejusque successoribus commissæ, cum potestate solvendi & ligandi quodcumque super terram. Quod quidem igitur Christus nihil de eo genere, quod super terram *Morale* est, aliquo ad Regnum caelorum respectu vestitum, ab illa potestate exceperit, num dicere fas est, de tali Regnum caelorum respicientium rerum genere, non esse Reges, seu potestatem Regiam, non tam in se *Formaliter* spectatam, quoad præcisam naturam suam, quomodo se habuissent in statu etiam puræ naturæ, sed quâ applicatam subiecto insignito Christianitatis caractere, unâ cum Regis hujusmodi universis *Moralibus* actibus, ipsoque adeo Regiæ potestatis exercitio?

4. Quis namque pro secundo ausit Christiano Regi eam inurere ignominiam, ac si ex caractere Christianitatis, quo in sacro Baptismate est insignitus, non æquè ac cæteri homines Christiani, haberet signum Divinitus impressum, coordinativum animæ ad regnum caelorum, subiectæ adeo clavibus Apostolicis, Petro, ejusque successoribus commissis? Harum verò clavium sphaera à Christo Domino describitur ex *indefinitâ* ligandi & solvendi potestate, supra omne *Morale* protensâ, quod ita est super terram, ut tamen respectum habeat ad regnum caelorum. Numquid autem, si actus quicumque *Moralis* in Rege,

publici quoque regiminis, deficiat ab honestate *moralis* etiam *naturali*, eo ipso, quod homo sit elevatus ad statum supernaturalem, & dum Christianus est, talis suæ elevationis signum præferat ex caractere per sacrosanctum Baptisma sibi indito, prorsus hinc redditur consequens, talis actus à naturali honestate deficientis *moralitatem*, contrahere reatum peccati, cum sine quoque supernaturali cælestis beatitudinis pugnantem? Quomodo igitur fas foret, actus *moralis* Regiæ potestatis, ut sic regimen *Politicum* respicientes, excipere à *moralitate*, ex Christi institutione, sanctæ Ecclesiæ clavibus subiectâ.

Sed numquid pro *tertio* excipere licebit, peccati reatum ex Regiæ potestatis perverbo usu resultantem, respicere duntaxat *conscientia* forum, subjacereque Sacramentali solummodo absolutioni? At Christus illis verbis suis commisit Petro, ejusque successoribus *Oecumenicam* solvendi & ligandi potestatem, quæ complectitur Fori quoque *Externi* iudicium, protenditurque ad quodcumque hominis Christiani *Morale*, sub præinsinuato ad regnum caelorum ordine consistens, vinculum. Nefas igitur foret, negare, potestatis Regiæ homini ad statum supernaturalem elevato, & caractere Christianitatis insignito, inexistens, qualiacunque exercitia subesse *Oecumenicæ*, Summi Pontificis Petro succedentis authoritati, Forum quoque *Externum* respicienti: sive hujusmodi Regiæ potestatis actus propriè se habeant per modum legis, sive per modum sententiæ judicariæ, respiciantque non privatum duntaxat subditorum, sed etiam publicum *Politicum* Regiminis Bonum, cum sic etiam obtineant talem super terra *moralitatem*, quæ ipsum regnum caelorum respicere debeat.

An verò pro *quarto* claves regni caelorum cum *indefinitâ* suâ ad omne *Morale*, quod est super terram, protensâ ligandi & solvendi authoritate, Petro, ejusque successoribus per Christum commissas fas est, ita coarctare, quasi instar *economicæ* potestatis privatum, duntaxat salutis æternæ commodum in sibi subiectis ovibus, solum *sigillatim* ac *divisim* spectatis, attendere debeant? Verùm eo ipso, quod claves illæ, secundum Christi Domini sacrorum verborum contextum, habeant respectum ad Ecclesiam, quæ est regnum quoddam ex cunctis Christi fidelibus coadunatum, oportet, illam *indefinitam* ligandi & solvendi potestatem, protendi etiam super publico Ecclesiæ, fideliumque in unum Christi corpus *Mysticum* coadunatorum Bono, quâ in Regnum caelorum, tum æternæ fidelium salutis, tum Divini honoris etiam publici finem, respiciens ordinabili. Hæc autem publici intrâ Ecclesiam regiminis ratio consistere haud potest, absque *Oecumenicâ* authoritate condendi leges publico Ecclesiæ Bono convenientes, & absque judicariæ potestatis in Foro etiam *Externo* exercendæ usu, ubi Ecclesiæ sanctæ necessitas tale quid exigit. Cui proinde publico Ecclesiæ regimini subesse debet, quidquid in Regibus caractere Christianitatis insignitus, est *moralitatis*, in regnum caelorum ordinæ,

bilis. Quia igitur ipsius etiam Regiæ potestatis ad certum subiectum applicabilitas, atque autoritatis ejusmodi in tali subiecto consistentia cum omnimodis, publicis etiam judiciarijs actibus, utique *Morale* quid est, in regnum cælorum ordinabile, quomodo à clavis, publicum sanctæ Ecclesiæ regimen importantibus, & ad quodcumque super terram *Morale*, quò in regnum cælorum scilicet ordinabile, protensis, excludere liceret Regiam potestatem, non tam in se formaliter, secundum quod est *juris Divini*, quam subiectivè spectatam, quoad sui ad certum subiectum applicabilitatem, ex *moralis* hominum dispositione pendente, nec non quoad publicos seu Judiciarie, seu Legislative potestatis actus, quò *moralitatis* etiam supernaturalis, in cælorum tam Militans, quam Triumphans regnum ordinabilis participes?

7.
ex pag.
44. n.
p. 2.
pag. 26.
n. 11.
ex cit.
pag.
44. n.
p. 2.
ibi n.
p. 4.
8.

Ex hac proinde super quodcumque in terris *Morale* protensa autoritate Pontificiâ, pro quinto profuxit, quòd Gregorius II. ob publicas Ecclesiæ necessitates, Caroli Martelli Francorum Regis subsidium implorans, eidem detulerit Romanum Consulatam: quòd idem Papa Leoni Isaurico in Catholicos sævienti tributum à Romanis pendi solitum abrogavit: quòd Zacharias Papa Regnum Franciæ Childerico inter otia & voluptates marcenti ademptum, transtulerit in Pipinum, ut scilicet subsidium ferret Ecclesiæ, adversus iteratas Longobardorum molestiones, Copronymo Imperatore nulli aliud bellum, quam cum sanctis Imaginibus gerente: quòd Stephanus Papa III. Jus Regiæ Coronæ ad Pipini quoque successores prorogavit, faciens, ut Franciæ Procures juramento se obstrinxerint, nunquã ex aliâ, quam Pipini stirpe, Reges à se admissum iri: quòd denique Leo III. Occidentis Imperium a Græcis ademptum, Ecclesiæ sanctæ publicis necessitatibus ita exigentibus, transtulerit in Carolum Pipini filium, ejusque stirpem masculinam.

Horum universorum pro quinto ratio accersiri potest ab Extravagante unicâ, *Si fratrum. Ne sede vacante.* quòd nempe Romano Pontifici in personâ Petri, terreni simul & cælestis Imperij jura Deus ipse commiserit. Sed quomodo, inquit, terreni Imperij jura dici possunt à Deo fuisse Papæ commissa? Non aliâ utique ex ratione, quam prout terrenum Imperium inter Christianos supervestitur ordinabilitate in regnum cælorum tam Militans, quam Triumphans, atque sub hac formalitate *Moralitatis* etiam supernaturalis, subordinatur auctoritati Divinitus constitutæ ad quodcumque super terram *Morale* solvendum, seu ligandum, in regnum scilicet cælorum, atque adeò ad publicum quoque Ecclesiæ sanctæ regimen, ordinabile. Ab hoc namque ordine Divinitus constituto excludere terrenum inter Christianos regnum, perinde foret, atque hoc redigere ad statum seu puræ naturæ, seu Ethnicismi, qui, uti destitutus erat lumine supernaturali, sic eidem haud lucebat ille in Ecclesia Christi Divinitus constitutus ordo ad regnum cælorum, cui omne super terram *Morale*, adeòque ipsum etiam regnum terrenum, quò *Moralitate* ejusmodi inter Christianos supervestitur, subordinari debet.

S. II.

In quo præactæ assertiois secundæ fit confirmatio ex Deut. 17. capite v. 8.

EX hoc namque sacro textu constat, si difficile & ambiguum inter lepram & lepram, inter causam & causam, inter sanguinem & sanguinem perspiceretur judicium, oportuisse, ut judiciaria potestas sæcularis ad summi sacerdotij judicium deferretur, requirendo inde judicij veritatem. Quæ potestatis sæcularis ad sacerdotij Veteris auctoritatem subordinatio, tanta erat, ut omnino fuerit faciendum, quodcumque ex illius judicio fuerat sancitum, Deo statuente mortis pœnam adversus illum, qui noller obedire sacerdotis imperio. Judicisque decreto. Quæ proinde sæcularis judiciariæ potestatis ad sacerdotium subordinatio complectebatur causas tam Civiles, quam Criminales, ubi de judicij ex Divina lege definiendi veritate, in Politico Tribunali ambigebatur. Quidni ergo Novi quoque Fœderis summus Pontificatus, cui commissa sunt claves regni cælorum, ad quodcumque super terram *Morale*, quò in regnum cælorum ordinabile, per Christi Domini verba protensa, dicendus sit habere sibi subordinatum quodcumque inter Christianos Politicum regimen, & judicium, quò *moralitate* hujusmodi supervestitum, nisi regnum ejusmodi politicum excludere malis ab ordine regnum cælorum respiciente?

Si pro secundo quispiam contendat, id discriminis esse inter Novum & Antiquum Testamentum, quòd in hoc leges Judiciales fuerint Divinæ, quarum adeò interpretatio merito petenda erat à sacerdotali auctoritate: at in Novo Testamento leges Fori Civiles sint Juris humani, ab ipsis Regibus & Imperatoribus latæ, ut secundum eorum normam perageretur judicium. Qui ergo dicere fas sit, super eas extendi supremam Christiani sacerdotij auctoritatem?

Verum hac Novi & Antiqui Fœderis discrepantiâ spontè admittâ, considerandum adhuc superest ex præadducto sacro textu, quòd sacerdotale judicium in Veteri Testamento, directe ferebatur super legis judiciariæ Divinitus constitutæ interpretatione, ut tamen indirectè per modum objecti materialis attingeret ipsas quoque Civiles causas, præviæ de legitimo legis sensu, sacerdotalis sententiæ conformiter dijudicandas: eodem sacro textu dilucidè sanciente: Si difficile & ambiguum apud sæcularis Fori iudices perspiciendum fuerit judicium inter sanguinem & sanguinem, causam & causam verè Civilem, (utpote super quâ intrâ laicæ potestatis portas, seu tribunalia existebat judicium variatio) eatenus debuisse judicij veritatem indagari ex judicio sacerdotis, ut in ejusmodi specificâ causâ oportuerit, iudices laicos, sequi sententiam sacerdotum.

Esti verò leges, secundum quas intrâ statum Novi Fœderis sit judicij Civiles ac Criminalis in foro sæculari moderatio, non jam sint specificæ Divinæ, sed ab ipsismet Regibus seu Imperatoribus, pro suo Regno seu Imperio latæ fuerint:

rint: attamen cuiuscumque legis ratio exigi ad essentialiam sui valorem, ne sit difformis sed positivè conformis juri Divino, vel naturali, vel positivo. Hæc autem cum jure Divino etiam naturali conformitas, ex statu supernaturalis hominum elevationis, subsistere nequit, si qualemque habeat cum lege Divinâ sacris Litteris nobis patefactâ dissonantiam. Sub quâ proinde cuiuscumque cum honestate sacris Litteris lancitâ, difformitatis formalitate, ad Ecclesiasticâ potestatis spheram spectante, lex à Rege, vel Imperatore lata, per modum objecti materialis indirectè saltem subijcitur sanctæ Ecclesiæ iudicio, & authoritati; siquidem hujus spheræ, secundum dilucidâ Christi verba, complectatur *Quodcumque in terris Morale*, quâ in regnum cælorum ordinabile, sive quâ supervestitum moralitate seu conformitatis, seu difformitatis cum regno cælorum.

Hæc pro tertio reduci potest praxis, intrâ Ecclesiâ quoad leges Imperatorias reformandas, multimodè frequentata. Leges namque Imperatorie olim firmabant validam, etiam malâ fide peractam præscriptionem. Quod, ubi Summi Pontifices agnoscebant, non cum naturali duntaxat honestate, sed cum supernaturalis quoque Moralitatis rectitudine pugnare, ex authoritate Christi vicariâ improbabant tanquam iniquum. Et quia nulla est excogitabilis iniquitas juri naturali repugnans, quin supernaturalis quoque honestatis rectitudini adverletur, ideo malæ fidei præscriptio, non poterat damnari, quâ æquitas supernaturalis moralitatis contraria, quin abolenda decerneretur sub moralitate, quâ præciso etiam luminî naturali adversante. An non igitur sub hoc supernaturalis moralitatis respectu in lege Civili Præscriptionis reformandâ, iudicij veritas ita procedere debebat ex Summi Sacerdotij authoritate, ut hæc *Quodcumque in terris Morale*, quâ ad regnum cælorum ordinabile ambiens, quovis valuerit iniquitatem Juris, à Politicâ authoritate contra æquitatem tam naturalem, quam supernaturalem perperam constituitur.

Sic pro quarto Jura Civilia olim decreverunt, jusjurandum ex metu ininitum, esse invalidum, sacri autem Canonès è contrario vinculum Religionis inde obortum sanxerunt validum, sed authoritate Ecclesiæ rescindendum. An igitur dicere fas est, non attentâ ejusmodi Canonice sanctione, posse intrâ lineam moralitatis naturalis defendi illius jusjurandi invaliditatem, utpote stabilitam ab Imperatoriâ supremâ politicâ authoritate? Hoc si quispiam tueri vellet, profectò tateri deberet, dari honestatem quampiam naturalem ordinis, quæ supernaturali moralitati esset contraria, quod tam impossibile est, quam indubitanter verum est, verum naturalis ordinis pugnare haud posse cum vero supernaturalis ordinis: neque tamen veritas supernaturalis ex naturalis ordinis veritate, sed hæc e contra ex illâ est dijudicanda.

Quintò. Hoc proinde argumentandi genus (quo versus decimus octavus ex Matthæi 16. capite in præcedenti S. nostro adductus, conferretur cum præsentî versu octavo præallegati 17. capitis Deuteronomij) etiam complexus est In-

nocentius III. in Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi. Ubi Pontifex iste dans rationem, quo jure & authoritate etiam quoad temporalitatem dispensarit in illegitimitate filij Regis Franciæ, hunc in modum argumentatur. *Rationibus inducitur, Regi gratiam secimus requisiti, causam tam ex Veteri, quam Novo Testamento trahentes, quod non solum in Ecclesiæ patrimonio, veram etiam in alijs regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem casualiter exercemus, non quod alieno juri præjudicare velimus, sed quia, sicut in Deuteronomio continetur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perpexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram &c. venies ad sacerdotes Levitici generis &c. & facies, quæcumque di. erint, qui præsumt loco, quem elegerit Dominus, sequentisque eorum sententiam &c.*

Sanè cum Deuteronomium Lex secunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur, ut, quod ibi decernitur, debere in Novo Testamento servari: locus enim, quem elegit Dominus, Apostolica Sedes esse cognoscitur &c. Is vero super sacerdotalis Officij coadjutores, iudex existit, cui Dominus inquit in Petro: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis &c.* Eius vicarius, qui est, sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, iudex vivorum & mortuorum. Tria quippe distinguit iudicia, primum inter sanguinem & sanguinem, per quod Criminale intelligitur & Civile. Ultimum inter lepram & lepram, per quod Ecclesiasticum denotatur & Criminale Medium inter causam & causam, quod ad utrumque refertur, tam Ecclesiasticum, quam Civile, in quibus, cum aliquid fuerit difficile & ambiguum, ad iudicium est Sedis Apostolicæ recurrendum, cuius sententiam, qui superbiens contempserit observare, mori præcipitur, id est, per excommunicationis sententiam velut mortuus à communione fidelium separari. Quæ igitur in Antiquo Fœdere erat sacerdotij summi prærogativa Deuteronomio, 17. v. 8. sancita, ad iudicij veritatem in causis ambiguis tam Criminalibus, quam Civilibus pro foro etiam seculari decernendam, par, imò major in Novo Fœdere est Summi Pontificatus seu vicariatus, ipsummet Christum repræsentantis, præminentia, vi illius Canonis definita, ad hoc, ut, dum dubitatio, seu queritio oritur de moralitate in regnum cælorum ordinabili, vi constitutionis per Christum Matthæi 16. capite lata, iudicij, seu legis veritas pro causis seu Civilibus, seu Criminalibus in Foro quoque Politico determinandis, referenda sit ad Christi vicariatum, seu Summum Pontificatum.

Pro sexto igitur concludere tandem licet per hanc sequentem argumentationem. Quemadmodum scilicet Deuteronomio, 21. cap. 5. Deus imperavit, ut ad verbum sacerdotum omne negotium, & quidquid mundum, vel immundum est, finiatur. Sic quid moralitati honestatis supernaturalis vel difforme, adeoque immundum, vel conforme, ac proinde mundum sit in omni etiam seculari negotio, quæ tionis hujusmodi definitio spectat ad Romani Pontificis authoritatem super quocumque in regnum cælorum in terris ordinabili à Christo protensam. Quare

A 2

Sacer-

Sacerdotij Regalis, seu vicariatus Christi iudicium super Regijs quoque & Imperatorijs, lineæ *supernaturalis moralitate* necessariò supervestiendis legibus, & consequenter super *Civilibus* ex harum normâ decidendis causis quibuscumque, superextenditur, non quidem *directè ac per se*, sed *indirectè & materialiter*, quatenus scilicet Summi Oecumenici Pastoris officium requirit, providere, ne quid à jure *Divino seu naturali*, seu *positivo* distortum irrepat, siquidem deviatum a naturali æquitate, subsistere nequeat, quin habeat repugnantiam cum fine salutis æternæ, honestatæque etiam supernaturali, ipsiusque Religionis sanctæ decore. Sub quâ adeo repugnantia *formalitate*, si quando in legibus *Civilibus* interveniat, illæ seu *objectum materiale*, necessariò subesse debent iudicio Pontificiæ autoritatis, ad *Quocumque in terris Morale*, seu *ordinabile in regnum cælorum* protensæ.

S. III.

*In quo præfatæ assertionis secundæ**Probatio fit ex Christi Domini verbis*Ioannis ultimo prolatis ad Petrum: *Pasce oves meas: Pasce agnos meos.*

18. **N**Am primò, quam Christus Dominus cit. *Matth. 16. cap.* clavium potestatem promiserat Petro, intrâ Ecclesiam ad finem mundi usque duraturam, successione ordine, eam post gloriosam resurrectionem sub præadductis verbis *actualiter* contulit eidem Apostolorum Principi. Hæc namque pascendi potestas ita habet respectum ad singulos Christi fideles, verbo Dei, & correctione salutiferâ pascendos, ut simul habeat ordinem ad publicum Ecclesiæ regimen, Ecclesiamque sanctam, seu Mylticum Christi Corpus, ac Regnum, publicâ adeo autoritate pascendum, sicque gubernandum ad communem sacræ Religionis utilitatem. Cui proinde publici quoque regiminis, seu Christiani regni ordini subduntur, quotquot sunt Christi oves seu agni. Quis ergo Reges Christianos ab hoc Christi ovium ordine, ac regimine etiam publico, exclusos velit, dum tamen Christus nullam suarum ovium, caractere nempe Christianitatis in Baptismate insignitarum, ab illo Pastoralis munere, publici Ecclesiæ sanctæ regiminis normam præferente, exclusam voluerit?
19. Neque pro *secundo* trias movere, fas est, ex verbo *Pasce*, quasi hæc vox mitior videretur, quam ut regiminis publici coercitivam etiam potestatem denotaret. Etenim Psalmi *vigesimi secundi versus primus*, qui in Vulgatâ ita legitur, *Dominus regit me*, in alia versione hinc constat verbis, *Dominus pascit me*, claro ad eò argumento, verbum *pascendi* esse aptum, significare publici quoque regiminis auctoritatem. Hanc verò significationem habere locum in illis Christi ad Petrum prolatis verbis, evincitur ex hoc, quòd sub illis collata fuerit ipsissima illa auctoritas, quæ *Matthæi 16.* fuerat à Christo promissa Petro sub clavibus regni cælorum, cum *indefinitâ* potestate ligandi

ac solvendi *Quocumque in terris Morale*. At huiusmodi solennis solvendi & ligandi auctoritas, obtinens ordinem ad regnum cælorum Militantis etiam Ecclesiæ, Hierarchicam publici quoque regiminis normam, uti sacra Fides docet, præferentis, non potest non esse jurisdictionis, cuius sphaera complectatur universam *Moralitatis* lineam *indefinitè*, absque ullâ proinde exceptione spectatam, atque ad eò quidquid in Regiæ potestatis vel ad certum subiectum applicabilitate, vel publici regiminis est *moralitatis*, sinu suo ambientem.

Neque pro *tertio* juvat, quòd sub Concilio Tridentino aliqui Galli objiciebant, verba illa, *Pasce oves meas*, complecti singulas duntaxat Christi oves, *Divisim*, non verò *Collectim* spectatas, quâ *constituente* unam Christi Ecclesiam. Hoc namque objiciebatur, ne inde probari possit Papæ super Concilio universam Ecclesiam repræsentante, sicque oves Christi *collectim* in Episcopis complectente superioritas; de quo puncto agemus *sequenti articulo*. Interea sermo hic est de Regibus *figillatim* spectatis, qui si oves Christi audire velint, utique comprehenduntur etiam sub illis verbis, Petro, ejusque successioribus discretè concedentibus potestatem pascendi, sive regendi universas Christi oves, ex autoritate protensâ super *Quocumque in terris Morali*, in Ecclesiæ tam Militantis, quam Triumphantis cælorum regnum ordinabili, à quo *Moralitatis* ordine turpe esset, Christianorum Regum quamcumque, publici quoque Regiminis functionem, ipsiusque etiam Regiæ ad hoc subiectum applicabilitatem excipere.

Quòd si igitur pro *quarto* Rex Christianus non in suâ duntaxat personâ extra sacrosancti regiminis Ecclesiastici, seu universalis Christi ovium pascui, limites aberret, sed alios in super Christi fideles ab hoc Christi ovium grege abducat, imò ipsam Christi Ecclesiam quoad publicum sacræ Religionis propagandæ, atque conservandæ conforme Divinitus constitutum regimen infestet, ejus jura invertat, unitatem Fidei conturbare nitatur, seu ejus perturbatores tueatur, atque defendat, sanctamque Religionis publicæ pacem evertere moliat, quomodo talis Rex, Christianitatis caractere insignitus, quoad omne id, quòd in se super terram *Morale* est, respiciens Regnum cælorum, ejusque claves, non subiacebit, haud privatæ duntaxat correctioni, sed publicæ etiam Oecumenici supremi Pastoris correptioni?

Id pro *quinto* confirmatur ex Bonifacii VIII. Constitutione *Extravagante. Vnam sanctam. De majoritat. & obedientia*. Cujus summa in hanc argumentationem reduci potest. Quando Christus Petro, ejusque successori dixit? *Pasce oves meas*; intelligantur eidem commissa universæ Christi oves, eisque ad eò de necessitate salutis, credere, quòd Romano Pontifici, seu Petri successori, sublit omnia humana creatura in Ecclesiæ unitatem congregata sub uno Capite Christo, ejusque Vicario. Sub eâ autem Pastoralis muneris potestate continentur duo gladij, *spirituales* videlicet ac *temporalis* auctoritas:

thoritas: Christo Domino, ubi Apostoli dixerant: *Ecce duo gladij hic* (id est in Ecclesia) respondente: *Satis esse*. Inter quos adeo binos gladios temporalis potestas fuit à Christo designata: *Allegoricè*, quando dixit ad Petrum: *Converte gladium tuum in vaginam*. Ex hoc namque evincitur, non spirituales duntaxat, sed etiam temporalem potestatem, subesse authoritati Ecclesie, sub eà quidem differentià, ut ille potestatis spiritualis gladius manu sacerdotis, hic vero temporalis potestatis gladius manu Regum, sed ad nutum & patientiam sacerdotis, sit exerendus.

23. Pro sexto firmatur id ipsum præacta *Extravagantis* argumento in hanc formam redacto. Etenim gladium esse sub gladio, & temporalem authoritatem quoad sui exercitium, subijci spirituali potestati, evincitur etiam ex illa Apostoli sententià, quò dicitur non esse potestas, nisi à Deo, quæ autem à Deo sunt, ordinata esse. In vi cuius prout ordinationis Divinæ, oportet, ut eatenus gladius sit sub gladio, quatenus potestas temporalis, utpote inferior, per spirituales, seu superiorem potestatem reduci debet in suprema; sicque adeo potestas terrena, si deviet, judicanda est à potestate spirituali.

24. Pro septimo igitur ex dicta *Extravagante* in hunc modum concludere tandem licet. Quandoquidem inter universas Christi oves Romano Pontifici, seu Petri successori commissas, reputentur etiam Reges Christi charactere insigniti, sub potestate autem pastoralis per Christum suo Vicario Petri successori concessa, continentur duo gladii, authoritatis spiritualis & temporalis, eà tamen cum subordinatione, ut potestas terrena tanquam inferior, per spirituales, seu superiorem, reducenda sit in suprema. Ictico manifestum jam extat ex sacræ Scripturæ textibus, in præacta *Extravagante* deductis, Reges cum suæ potestatis gladio, quoad huius exercitium, subesse Romani Pontificis spirituali authoritati.

25. Nec obstat pro octavo, quòd in *Clementina Meruit*. De privilegijs, caveatur, per illam Bonifacij VIII. *Extravagantem*, nullum generari præiudicium Galliarum Regi ac Regno, seu Regnicolis Galliarum, ita ut in vi huius Bonifacianæ *Extravagantis* amplius subijciantur Ecclesie Romanæ, quàm antea existebant, sed in eodem intelligantur esse statu, quo erant ante præfatis definitionem.

26. Nam totum hoc concedendo, ita licet argumentari. Nempe dici nullatenus potest, quòd præiudicium aliquod sit à Bonifacio VIII. illatum, dum Rex Franciæ cum universis Regnicolis suis computatur inter oves Christi. At potestas pastoralis super universas Christi oves protensa, ex Christi instituto, continet duos gladios, potestatis scilicet spiritualis & temporalis, ita ut hæc sit quidem in manu Regum, ad nutum tamen, & patientiam sacerdotis exerenda. Nequit verò, quòd ex Christi instituto est sancitum, non esse antiquius illa Bonifacianà constitutione. Nihil ergo istorum à Clemente V in *Clementina Meruit*, est correctum: quippe cum illa præcisè statuatur, quòd per Bonifacij VIII. *Extravagantem* unam sanctam, nul-

lum Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ debeat generari præiudicium, ita ut isti amplius exinde sint subijcti Romanæ Ecclesie, quàm antea existebant, sed intelligantur in eodem esse statu, quo erant ante definitionem præfatis.

27. Quo sic constituto, pro nono licet taliter argumentari. Nempe illa definitio Bonifacij VIII. in eo se tenebat, quòd ex ipso iure Divino sanxerit subordinationem gladij temporalis erga gladium potestatis spiritualis, ita ut, si illa deviet à recta ratione, sit iudicanda à potestate spirituali. At istud spirituale iudicium Oecumenici Ecclesie Pastoris potestati concessum, subsistit ex vi clavium Ecclesie, Petro, eiusque successoribus commissarum in tantum, ut, quodcumque ligaverit, vel solverit super terram, sit vel ligatum, vel solutum in celo. Eo ipso autem, quòd Regiæ potestatis exercitium ita sit super terram, ut in Christiano Rege dicat ordinem ad regnum cælorum, oportet, ut sub respectu lux ad æternam salutem, seu sacræ Religionis utilitatem publicam ordinabilitatis, sit inter illa *Quæcumque*, quæ super terram continentur sub Oecumenicâ clavium potestate seu solvendi, seu ligandi. Quoad hanc igitur potestatis Regiæ erga authoritatem Oecumenicam Summi Pontificis, subordinationem, illa Bonifacij VIII. *Extravagans* nullum præiudicium generavit Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ, sed hos relinquens in statu, in quo vi Juris Divini, ante eam definitionem fuerant, non potest quoad debitam illam respectu Romanæ Ecclesie subordinationem ac subjectionem, per dictam *Clementinam Meruit* esse correctam.

28. Hinc pro decimo istam Regum Christianorum erga Romanos Pontifices subjectionem isto adhuc sæculo, nempe Anno 1615. adversus Oratores Ordinis Popularis in Comitij generalibus Franciæ, strenuè asseruerunt Cleri & Nobilitatis Ordines, Cardinale Perronio horum nomine firmante eandem subordinationem quàm plurimis exemplis; prout videre licet apud Gabrielem Bartholomæum Gramondum sacri Regij Consiliorij Senatorem, & Parliamenti Toloiani Præsidem sub actis dicti anni 1615.

29. Sic ergo inducitur ibidem ex Cleri, & Nobilitatis Franciæ manda to diservisse præfatus Cardinalis. Constat, exemplis plena esse historiarum volumina, quibus confirmatur Summæ Sedis in Reges potestas à fide degeneres. Ita Euphemum Patriarcham Constantinopolitanum Anastasio Imperatori negasse obsequium, & fidem, donec Concilio Chalcedonensi subscripsisset. Ita eidem Imperatori in Eurychis hæresim relapsò, restitisse acriter Symmachum summum Pontificem, ita Clotarum Regem Gallorum, ob scelus immane in Ecclesia Dei, nec luctu patratum, post mundatum sanguine innocenti altare, fuisse pœnas arbitrio Summi Pontificis condignas culpæ. Ita Iustinianum secundum; ita Philippicum Imperatores à Sergio & Constantino Summis Pontificibus multatos. Ita Leonem Isauricum Imperio dejectum Gregorij II. decreto, quia Iconoclastarum hæresi infectus, dogma propugnabat exemplo, & vi. Ita Carolum Magnum evedum ad Imperium Occidentis ope Romanæ Sedis.

Ita Childericum Regno dejectum: ita substitutum homini per otium enervi, fastigique Regiæ dignitatis impari Pipinum, assensu Sedis Apostolicæ, quam à Gallis consultam, tradunt historiæ monumenta. Ita Fulconem Archiepiscopum Rhemensem intentasse Carolo Simplici minas, velut clienti suo. Ita Philippum primum Gallorum Regem, semotum ab Ecclesia Dei, adulterij manifestam palam commissi, post repudiatam sine causâ uxorem, eventumque in solium pellicem, quâ utebatur ut suâ, marito superstiti. Ita Gregorium septimum sacris interdixisse Henrico IV. Imperatori, subditisque solvisse obsequij nexu. Ita excommunicatos Philippum Augustum Gallorum: Ioannem Anglorum Reges. Ita Ottonem Imperatorem: ita Rymundum Comitem Tolosanum, quorum hic per scordiam in Albigenisim hæresim lapsus, succubuit Pontificiæ potestati, in augmentum Gallici Regni, cui Comitatus Tolosanus adjunctus est dono Provincialium. Ita fidei sacramento solutos olim ab Innocentio IV. Frederici Imperatoris subditos, debitum Lugdunensi tunc Concilio fulmen. Ita dejectum Petrum Aragoniæ Regem, Martino Pontifice procurante, ob insaniam horrendam laeniæ, cui à Vesperis Sicilianis nomen. Ita ab Urbano V. contra Petrum Crudelem, (id illi nominis à sevitia datum) Castellæ Regem, indictam, promulgatamque excommunicationem, quia hæreticus, Ecclesiæque Orthodoxæ hostis erat.

30. Ex isthac proinde Perronij, seu Cleri potius & Nobilitatis Franciæ peroratione fas est, pro undecimo ita concludere. Cùm manifestum jam liqueat, Primam, de quâ hic agitur, moderni Gallicani propositionem à tertio Populari Ordine in Generalibus hujus sæculi anno scilicet 1675. celebratis Comitibus assertam, constanter rejectam ac refutatam fuisse tam à Clero, quàm Nobilitatis Ordinibus, mirum profectò est, Galliæ Episcopos in suo Parisiensi sub annum 1682. habito Conventu, à pristino Gallicano Clero deservisse in apertam Statûs Ecclesiastici perniciem, dum, si quæ deinceps Ecclesijs intentarentur præjudicia, nulla jam autoritas Regem, ejusve ministros in Jura Ecclesiastica involantes, cohibere posset.

§. IV.

In quo Ecclesiastica supra Reges autoritas sit probatio ex 2. Paralip. 26. capite.

31. Hoc in loco legitur Ozias sanctuarium ingressus, adolevisse incensum super altare thymiamatis, Azariâ summo Pontifice, & sacerdotibus octoginta resistentibus, eumque leprâ percussum festinatò expellentibus, exindeque loco ipsius à regimine dejecti, populum gubernante Ioathan ipsius filio, qui successit in regnum. Hunc igitur sacrum locum cum Deuteronomij sacris textibus supra §. 2. expressis conferendo, hunc in modum licet argumentari. Quia nempe Veteris Testamenti sacerdotibus potestas erat, per Verbi Divini interpretationem formandi ac ferendi sententiam super veritate judicij, causam etiam Civilem, imò & Criminales concernentis. Ex præallegatis Deuteronomij sacris textibus à fortiori dicendum est, id sacerdotium habuisse talem au-

thoritatem super causis spiritualibus Veteris Testamenti, qualis erat Ozias arrogata præsumptio, ut templum Domini ingressus, adoleret incensum super altare Thymiamatis. Super hac igitur Divini ordinis transgressione, non ex privato duntaxat, sed sacerdotalis autoritatis publico iudicio, Azarias sacerdos, unâ cum reliquis octoginta sacerdotibus, ferebat sententiam, positivè resistendo, sicque autoritativè dicendo: Non est tui officij Ozia, ut adoleas incensum, sed sacerdotum, qui consecrati sunt ad hujusmodi ministeriû. Quod si ergo in Nova Lege contingeret, Regem quempiam Christianum involare in jura sacerdotij supremi, Ecclesiæque sanctæ pacem, ejusque supremam autoritatè iniquis machinationibus perturbare, ac pessumdare, imò sibimet arrogare & usurpare; an minus dixeris esse in Novæ Legis, ac in Antiqui Fœderis summo Sacerdote autoritatis, ad pronuntiandum judicialiter super talis Regis quantumvis supremi arrogantia?

Pro secundo lubens equidem dabo, Azariam summum sacerdotem non exauthorasse Regem Oziam in tantum, ut ipsi adimeretur Regiæ potestatis jus quasi radicale, exutus tamen fuit ejus exercitio. Nec porro dicere fas est, regiminis publici administrationem Regi Ozias ademptam fuisse, non tam ex sententiâ summi sacerdotis, quàm per consequentiam duntaxat, quod à Domino percussus leprâ, exinde à consortio hominum separatus degeret. Nam sacerdotis expressis verbis ait: Azariam cum sacerdotibus, ubi vidisset, lepram ex Ozias Regis fronte apparere, festinatò eum expulisse, non aliâ utique, quàm autoritatis publicæ sacerdotio annexæ potestate: ex quâ nempe autoritate juxta Levitici 13. caput penes sacerdotem stabat arbitrium separandi leprosum. Quod aded Azariæ summi sacerdotis arbitrium erga Regem Oziam, non operabatur localem duntaxat ab hominum consortio separationem, sed formalissimam à regimine avulsionem, ita ut jure Regio penes ipsum habitualiter adhuc subsistente, ejus tamen exercitium ipsi abrogaretur in tantum, ut Ioathan filius ipsius judicaret ex tunc populum non patris nomine cùm de hoc nihil dicat sacra Scriptura, sed absolutè absque illius erga Oziam in gubernando Regno dependentiæ mentione, asseveret; Ioathan ex tunc rexisset domum Regis, & populum terræ.

Hinc pro tertio concludere licet. Sicuti ergo quisque privatus leprosus arbitrio sacerdotis erat à consortio hominum separandus, ibi n. veluti Civiliter mortuus, adeoque jure Civilis societatis spoliat; sic Ozias Regis per sacerdotis summi arbitrium, ab humano consortio separatio, facta erat etiam quoad Politicam cum subditis communionis avulsionem, Regiæque aded potestatis vel per se, vel per alium, seu vicarium suum exercendæ spoliationem: cùm cæteroqui nō tam Ioatham, quàm Ozias pater dicendus esset illo adhuc tempore regnasse. Quia proinde summi in Antiquo Fœdere sacerdotis judicialia potestas se protendebat super Regis Ozias, sacerdotale munus sibi arrogantis, scelerè, ejusque leprâ à Deo percussis, quoad Civilem quoque & Politicam

ticam gubernationem separatione, atque ad eod Regiæ administrationis exercitio adimendo: quid ni dixeris, Oecumenicam Summi in Novo Fœdere Pontificis auctoritatem propterea super Regum temporalium in jura sanctæ Ecclesiæ involantium, seu hæreseos spiritali leprâ infectorum præsumptuosam arrogationem, sanctæque Ecclesiæ publicam infectionem, eorumque hinc à fidelium publicâ communionem separationem, imò & Regiæ administrationis, quinimò juris quoque Regij, si publicæ necessitatis ratio expostulare videbitur, privationem; prout ex Novi Testamenti Tabulis probatum extat in præcedentibus, ulterialque ostendetur in subsequentibus paragraphis.

34- Hujus generis insignis exemplum pro quar-
to hic adferri potest ex Imperij Occiden-
talis à Græcis Imperatoribus hæresi infectis in
67. n. Francos, Carolique Magni personam ac stir-
136. pem translatione: cujus historiam succinctâ
methodo sic describit Hermanus Hermes in
suo iure publico cap. 3. à n. 3. Cùm nempe Romani
Pontifices ab Orientalibus Imperatoribus con-
tra Longobardorum sævitiam, opem implorâ-
sent, frustra autem, tum quod vix vires sup-
petere ijs, propter vicina loca à Saracenis,
Avaribus, Bulgarijs, & Hunnis ac alijs tuenda;
tum quod Constantinopolitani Imperatores
in Iconomachia hæresin lapsi, cum Pontifici-
bus ipsorum hæresi aduerlantibus, similitates
haberent, utpote qui non tantum sacras imagi-
nes Constantinopoli, & in Oriente impiè ab-
radii iusserunt, sed idem Romano Pontifici sub
pœnâ mortis persuadere volebant; quorum a-
mentiam Gregorius II. Pontifex non solum
contempsit, sed etiam in Missarum Solemnij
Orientalis Imperatoris nomen reticere voluit,
ejusque imaginem Romæ in nummis cudi, &
Leoni Isaacioribus, & vestigalia tam
Italiae, quam Urbis Romæ, sub anathemate
solvi vetuit; unde quidquid in Occidente Im-
peratoribus Constantinopolitanis supererat,
amiserunt. Hinc Pontifex Gregorius II. ad
Francorum Regum opes longe, latèque per
Occidentem florentes confugit, eos contra
Longobardos evocando; cùmque Carolus
Martellus Francorum Dux pro Papa Gregorio
apud Luitprandum Regem precibus egisset,
ejusque filius Pipinus vel hortatu, vel rogatu
Stephani Papæ contra Astulphum armis usus
esset, cap. Hortatu. 10. 23. q. 8. tandem paternæ
& avitæ pietatis hæres Carolus Magnus Ro-
manam Sedem, & urbem pro Hadriano Papa
contra Desiderium Longobardum tutatus est.
Dicitur cap. 10. juncto cap. Hadrianus. 22. dist. 63.
Qui Carolus, cùm Sedem Romanam opibus, &
temporali dititione extolleret, à Papa Francorū
primò, mox Longobardorum Rex inunctus,
& Patricius Romanorum creatus est, quæ tunc
suprema in Urbe erat dignitas. Cùm insuper
in Oriente Constantinopoli Eirene mulier,
filio Constantino oculis privato, Imperij ha-
benas sola tractaret, hac occasione Leo III.
Papa populi scitu, & Cleri rogatu, Carolum
Magnum ob egregia in Christianum nomen,
& Romanam Sedem merita, Romanorum Im-
peratorem Occidentis primò, & inunctum,

& diademate aereo redimitum, Augustum ap-
pellavit 8. Calendas Januarij, ipso die Natalis
Christi, Anno octingentesimo primo. Coring-
de Rom. Imp. n. 24. Sicque adeo Imperium Oc-
cidentis auctoritate Summi Pontificis è Græ-
cis in personam, & stirpem Caroli Magni
Francorum Regis translatum fuit.

Neque pro quinto hujus Historiæ veritatem
elidere valet Ludovici Maymbourgi exceptio
in hist. Iconoclast. lib. 4. ad annum 800. oppo-
nentis, quod Carolus Magnus Imperium Occidentis
jure belli occupasset, Romam verò Populi Romani
dotatione: nec aliud à Leone III. Papa, quam coro-
nam, non ipsum Imperium, sed insignia tantum;
seu nudam Cæremoniâ accepisset. Nam contra-
rium evincitur sequenti argumentorum à Bel-
larmino de transl. Romani imperij lib. cap. 4.
usque ad caput 7. accuratissimè deducorum se-
rie. Ubi triginta adferuntur historici con-
corditer asserentes, Imperium Romanum Sum-
mi Pontificis auctoritate à Græcis ad Francos
esse translatum. Hi autem Historiographi
(quorum verba in ipso Bellarmino revideri
possunt) sunt sequentes: nempe Ioannes Zo-
nara Author Græcus, Georgius Cedrenus,
Paulus Diaconus vivens tempore Caroli Mag-
ni, Eginarthus Carolo Magno familiaris, An-
nales Francorum tempore ejusdem Caroli cœp-
ti exarari, Aimonius, seu Ammonius de gens
tempore Ludovici Pij, Addo Episcopus Vien-
nensis, Regino Abbas Prumiensis, Vorhingus
Corbejenis, Luitprandus, Hermannus Contra-
ctus, Marianus Scotus, Dodechinus Mariani
continuator, Lambertus Schaffnaburgensis,
Otto Episcopus Frisingensis, Godefridus Viter-
biensis, Conradus Abbas Urspergensis, Lu-
poldus Bambergensis, Matthæus Palmerius,
Blondus Flaccius, Aeneas Sylvius, Ioannes
Trithemius, Antoninus, Ioannes Nauclerus,
Robertus Gaguinus, Philippus Bergomensis,
Ioannes Cuspinianus, Iacobus Wymplingius,
Polydorus Virgilius, Raphael Volaterranus,
Donatus Acciaiolus, Albertus Kranzius.

Accedunt hæc testimonia Imperatorum
ac Principum, translationem Imperij à Græcis
ad Francos, & à Francis ad Germanos Roma-
ni Pontificis auctoritate factam disertis verbis
contestantium; prout à dicto Bellarmino præ-
cap. 5. docetur. Inter istos primus est ipse Caro-
lus Magnus, cujus in hoc vestigia sunt secuti
Ludovici Pij filius, Carolus Calvus, Albertus
Imperator, Henricus VII. Ludovicus IV. Ca-
rolus IV. Fridericus I. Michael Imperator
Constantinopolitanus, Emanuel Comnenus
Orientali Imperio præfectus, Philippus Rex
Francorum, ac Principes Electores. Septem in-
super Summorum Pontificum testimonijs id ip-
sum firmat prætæctus Bellarminus cap. 6. nem-
pe Gregorij IV. Adriani II. Adriani IV. Alex-
andri III. Innocentij III. Clementis V. & Pij II.

Hinc pro sexto facillè constat, fictitiam esse
illam Maymbourgi vocem superius allega-
tam, ac si Carolus Magnus Imperium Occidentis
jure Belli occupasset, neque Imperium, sed hujus àn-
taxat insignia, sive Coronam, seu nudam cæremoni-
am à Leone III. accepisset. Nam eodem Bellar-
mino cit. lib. cap. 7. fulissimè probante, Ca-
rolus

rolus Magnus Regnum Francorum hæreditate quidem obtinuit, ac expugnatâ Longobardiâ, Romanâ olim provinciâ, hujus Rex jure Belli appellari cœpit, Romam verò vi & armis nunquam occupavit; uti historici passim clamant. Quod si ergo ex eo titulo dicendus esset Imperator, pari prærogativâ jam poterantur & Galliæ, & Hispaniæ, & Angliæ Regna, cum & ipsa fuerint prius Romanæ Provinciæ, quam cederent in propriorum suorum Regum jus hæreditarium.

38. Sed nunquid à Græcis seu armis, seu spontaneâ cessione Carolus accepit jus Occidentalis Imperij? Ubi equidem Regnum Longobardorum à Carolo fuerat occupatum, Desiderio Rege in captivitate missio, Aldagilus ejus filius sub annum septingentesimum septuagesimum quartum, classe à Græco Imperatore acceptâ, in Italiam pervolans, Longobardorum reliquias ad arma capessenda, permovit. At Carolus in Italiam properans, cum victor evasisset, Aldagilus, desperatis jam rebus, Regni que recipiendi spe frustratus, Græciam versus terga vertere compulsus fuit. Anne igitur ex hoc subsidij Aldagilo ab Imperatore Græco pro recuperandâ Longobardiâ concessi titulo, jus Occidentalis Imperij Græcis ademptum fuisse, dicere fas sit? Profecto si ex belli ejusmodi titulo jure possit comprobari jus ipsius etiam Imperatoriæ Majestatis victori obtentum, non unus, sed plures jam in Occidente essent jure appellandi Imperatores. Tantum potest abest, Græcos spontaneâ cessione jus Occidentalis Imperij cessione Carolo, ut concordia Historicorum tam veterum, quam recentiorum calamo, è contratio probet Bellarminus *cit. lib. 21. cap. 11.* Græcos Imperatores, cum primùm ad eos fama perlata est coronationis Caroli, vehementer commotos ac indignatos fuisse.

39. Sed nunquid pro septimo dicere fas est, Coronam Imperatoriam auctoritate Senatûs, Populique Romani fuisse decretam Carolo? Imperium equidem Romanum sub Ethnicis adhuc Imperatoribus erat Electivum, minimè tamen ex Senatûs, Populique Romani decreto, sed exercitûs placito conferri solebat, Constantino autem Magno Imperij dignitatem in Græciam transferente, factum fuerat hæreditarium. Quis ergo credat, Senatûm, Populûmque Romanum, quando nullus ferme auctoritatis ac potentie erat, ausum fuisse in Carolo ad Imperium Occidentis promovendo, quod antea, cum floreret, minimè auderet. Et verò quâ justitiæ lege Imperij Occidentis jus potuisset transferri in Carolum, priusquam fuisset de jure abdicatum à Græcis? Nunquid autem seu Populo, seu Senatui Romano erat auctoritas super Græco Imperatore, legitimum Imperij non tantum Orientalis, sed etiam Occidentalis jus obtinente; præcipuè dum tempore Caroli coronationem antecedente, Senatui, Populoque Romano nullum erat cum Græcis bellum, ut dici posset, iusto belli titulo, Græcum Imperatorem spoliâsse iure Occidentalis Imperij?

40. Pro octavo igitur, in quam, nisi Pontificiam auctoritatem reduci potest Imperij Occidentalis à Græ-

cis adempti justitia? Etenim Græcorum Imperatorum eum tunc fuisse statum, ut merito in ipsos stringeretur Pontificiæ auctoritatis virga correctoria, patet ex antecedentibus. At Ecclesiæ virga correctoria sub indefinitâ, Quodcumque super terram ligandi & solvendi potestate, Petri successori concessâ, secundum ordinem à Christo præscriptum, eatenus potest progredi ad avulsionem à communione fidelium, ut prævaleat ad quodcumque super terram, quâ in regnum calorum ordinabile, pro meritis causæ vel solvendum, vel ligandum; uti verba Christi sonant, demonstratamque est in antecedentibus.

41. Quis verò neget, Impetij jus, non quasi abstractè sub signatâ Formalis Divinitus constitutæ Regiæ potestatis ratione, sed concretè spectatum, quâ Christiani hominis subiecto appropriatum, reputari etiam debere inter illa Quæcumque, super terram in regnum calorum ordinabilia? Sub qua proinde Moralitatis in regnum calorum ordinabilis, ex publica Ecclesiæ seu utilitate, seu necessitate merito ponderandæ ratione, quis Catholicorum jam dubitare audeat, Leonem III. sui Oecumenici Pastoralis muneris auctoritate, Græcos hæreticos Imperatores, Ecclesiæ sanctæ necessitate id exigente, justè spoliâsse jure Occidentalis Imperij?

42. Quare pro nono concludere jam licet per sequentem argumentationem. Nempe ex ipso lumine nature conspicuum est istud principium; quisquis iusto publicæ auctoritatis titulo Principem alicuius supremum spoliari jure sui Regni, posse hoc ex ipsissimo ejusmodi iusto titulo, sibi vindicare: super hoc namque naturaliter noto principio moralis, unice fundatur æquitas possidendi, & in suum dominium redigendi provinciam alicujus Principis, bello iusto occupatam. Quia igitur Summus Pontifex Leo III. iusto titulo Græcis ademit Imperium Occidentale, iccirco secundum istud naturalis luminis principium, quâ cum præadducto Fidei luminis (Petro, ejusque successori absolutam super quocumque Morali in regnum calorum ordinabili auctoritatem decernentis) principio combinatum, ipsimet Pontificiæ suæ potestati acquisivit Occidentalis Imperij jus, ac proinde ob Caroli Magni in Ecclesiam merita, jure in hunc Franciæ Regem, ejusque stirpem, transtulit illud Imperium; sicque adeo Caroli Magni per Leonem III. peracta coronatio non fuit nuda cæremonia, sed stipata auctoritativâ Imperatoriæ dignitatis collatione.

§. V.

In quo Pontificiæ super Reges potestatis sit demonstratio ex Matthæi 18. capite v. 15.

Ibi namque quisquis peccaverit, si correptus à fratre Christiani nominis consorte, altero etiam, vel tertio ad iteratam ejusdem correctionem assumpto, se non emendaverit, à Christo Domino decernitur denunciandus Ecclesiæ, eousque processum suum protensuræ, ut, ubi Ecclesiam non audierit, sit habendus insar Ethnicis & publicanis.

Primo

43.
es pag. 22. n. 196.
Primo igitur isthæc Ecclesiæ à Christo præcepta procedendi norma, non potest non esse judiciaria, cum nefas esset, abscque substantiali, lumini etiam naturæ consonâ processûs iudiciarij solemnitate, quempiâ spoliare Christianæ communionis jure, ita ut ex tunc sit habendû in*star Ethnici & publicani.* At verò ista correctoria & coercitiva, publicæ Christianæ communionis privationem inducens censura, Ecclesiasticæ authoritatis iudicio inferenda, à Christo Domino pretenditur erga omnes, qui sub Christiani nominis consortio dici possunt ac debent, esse fratres. *Ex aperto sacro textu.* Hæc autem Christiani nominis propriâ prærogativâ exuti esse utique nolent Reges Christiani. Quos proinde, oportet, omninò fateri, se subjectos illi correctoriæ & coercitivæ virgæ judiciariæ, Ecclesiasticæ authoritatis.

44.
disti 18. capitis Matthæi v. 17. exaratis evinci videatur, istam judiciariæ potestatis virgam correctoriam & coercitivam, in hoc terminari & consummari, ut, postquam Ecclesia processerit ad peccatorem, si contumax sit, à sui communionem avellendum, si ex tunc ulterius procedere haudquam valeat, Christo dicente: *Si taliter correctus Ecclesiam non audierit, habendum esse instar Ethnici*, communionis nempe Christianæ jure destituti, nullâ ulterius ex tunc processûs faciendi, sub illis Christi verbis mentione ibi habitâ.

45.
iii. n. 197.
Nihilominus combinando ea Christi Domini verba cum sacro contextu, nempe ejusdem capitis *versu decimo octavo*, ex hoc statim evincitur, potestas illa ad communionis Christianæ privationem indicendam à Christo constituta, esse connexa cum istis verbis: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in celo, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in celis.* At isthæc Apostolis etiam sigillatim ac distributivè spectatis, per modum tamen legationis duntaxat concessa potestas (penes Petrum solummodò existente ordinariâ Oecumenicâ, in successores transferibili *Matthæi 16. promissâ, & Ioannis ultimo cap. collatâ* autoritate) ea, inquam, Apostolica potestas indefinitè complectitur authoritatem solvendi & ligandi, *Quæcumque super terram est morale.* Sub ejusmodi verò *Moralitatis* lineâ comprehenduntur quæcumque seu Regna, seu bona temporalia, quatenus *Moralibus* hominum actibus, & ordinationibus sunt subiecta.

46.
Quemadmodum ergo ista ligandi & solvendi potestas Apostolica pretenditur super omni, *quod supra terram est Morale*, hominum arbitrio libero, ejusque ordinationi *Morali* subiacens, sic coercitiva illa, seu correctoria per Christum *cit. v. 17. asserta, & concessa* virga, cum illâ Apostolicâ æquè per Christum proxime subsequente *decimo octavo versu* traditâ potestate, æqualem sortitur mensuram, in vi cujus pariter pretendatur super omne id, *quod supra terram est Morale*, quale est quodcumque Regiæ potestatis exercitiu, atque illius ad certum subiectum applicabilitas, cum ejusdem in hoc individuo subiecto conservatione.

Tertio proinde fundamento isthoc nititur 47.
Canon Novit. De judicijs. in quo decernitur, *Referri*
non esse equidem Summi Pontificis, *directè*
& *immediatè* se immiscere causis feudalibus *indirectè*
negotij Regum, posse tamen, ac debere *pag. 38.*
id fieri ab eo, cum Ecclesiæ interest, sive *n. 63.*
dum agitur de peccato, perjurio, ac fœdere violato, conformiter Christi mândato *Matth.*
18. lato sub hisce verbis: *Si peccaverit in te*
frater tuus &c. (si te, atque testes non audierit) *dic Ecclesiæ &c.*

Ex hoc ipso igitur sacro Canone Clerus 48.
Gallicanus Anno 1329. coram Philippo IV.
Rege congregatus, adversùs Ministrorum Regiorum querelas contendebat, Ecclesiasticam *ex pag. 28. n. 22.*
jurisdictionem sese ad temporalia extendere saltem *ratione peccati.* Neque ullus tunc oppositum asserere ausus fuit, sed Petrus de Cuguerijs acrior jurisdictionis Regiæ in illo Conventu patronus fateri debuit, Decretalem *Novit.* habere locum in Rege Franciæ, utpote superiorem non agnoscente, tanûmque id negabat de Judicibus Regijs, quippe qui à Rege corripi possent. Verum quo jure Ministros Regijs excludere fas est à consortio Christiani nominis fratrum, quos *indefinitè, si peccaverint,* complectitur illa correctoria & coercitiva per Christum constituta virga. Sufficiat tamen hic nobis, universos tunc factos fuisse, illum Canonem *Novit.* habere locum in Rege Franciæ, superiorem non agnoscente.

Præinsinuati sub Philippo IV. Parisijs Anno 49.
1311. aggregati Archiepiscoporum, ac Episcoporum Conventus acta, pro quarto, videre li- *Referri*
cet in *tomo 4. Edit. Parisiens. à pag. 1098.* inter *tur ex integrâ pag. 35. n. 48.*
quæ extat solidissima, instituto nostro deserviens Bertrandi Cardinalis Eduensis, Cleri Gallicani nomine exhibitâ dissertatio, in qua inter cætera ex præfacto *Matthæi* sacro textu (*Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Ecclesiæ, & si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus*) infert is Cardinalis, hinc constare, quòd sermo sit de jurisdictione Ecclesiæ, *ex pag. 36. n. 48.*
cum *ibidem* subdatur; *Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in celo.* Unde sine ulla dubitatione ad Ecclesiam pertinere, jure sibi à Deo collato, cognoscere, & judicare de quocumque peccato. Unde *B. Paulum* excommunicasse fornicatorem notorium, uti legitur in *Epist. priorè ad Corinth. & 24. q. 7. cap. Audivimus.* Cum igitur peccata contingant circa actiones personales hominum, & circa contractus, de omnibus his pertinet ad Ecclesiam judicare: maximè si intentetur actio per modum injuriæ, vel alterius cujuscumque peccati tam, inter laicos, quàm inter Clericos, vel inter laicum & Clericum; quicumque eorum sit actor, vel reus.

Pergit pro quinto is Cardinalis Cleri Gallicani nomine sic argumentari. Nec dici potest, quòd reus hoc modo trahatur extra forum suum: quia omnes Christiani, in quantum Christiani sunt, pertinent ad forû Ecclesiæ. Et hoc est, quod expressè dicitur in Canone 11. q. 1. *Cap. rior ad Quæcumque.* ubi dicitur sic: *Quæcumque contentiones inter Christianos orta fuerint, ad Ecclesiam deferantur, & ab Ecclesiasticis viris terminentur: & & 49. si obe.*

Authoritas
historica
GVI

si obedire noluerint, quosque obediant, limitibus Ecclesiæ excludantur. Nec propter hoc enervatur jurisdictio Principum sæcularium, qui de actionibus & contractibus subditorum suorum, videlicet laicorum, habent cognoscere, & judicare: quæ jurisdictio non aufertur, nec impeditur. Si enim Actor voluerit, poterit reum trahere ad forum, sive judicium sæculare, & tunc Judex laicus cognoscat: si autem vult reum trahere ad judicium Ecclesiæ, potest præcipuè intentando actionem injuriæ, vel peccati: quia quilibet laicus Christianus est utriusque judicio subiectus, uni ut civis, alij ut Christianus.

51. Addit prædictus Cardinalis. In Christianissimo præsertim Franciæ Regno, in quo Reges fuerunt Ecclesiæ devoti à principio, quo fuerunt Christiani, Ecclesiæ uberius usam fuisse illo jure suo. Neque usum hunc fuisse acquisitionem novi juris, sed executionem juris primi dati à Deo. Has igitur à Bertrando coram Philippo Rege Franciæ propositas rationes merito expendat modernus Clerus Gallicanus, imitereturque proinde antiquioris in Christianissimo Regno à suis prædecessoribus de jurisdictione Ecclesiastica doctrinæ tam viriliter propugnata exemplum.

52. Inter plura alia argumenta pro sexto idem Cardinalis, præfens institutum nostrum probat ex hoc, quod à Christo judiciari e potestatis suæ participatio quædam facta sit Petro, utpote constituto suo in terris vicario: qui proinde Act. 5. Ananiam & Saphiram pro crimine furti & mendacij judicialiter condemnavit; sicuti etiam Paulus 1. Corinth. 5. convitium fornicatorem judicavit. Superadditur, videri evinci ex Matthæi 18. capite, quod Christus voluerit, tale judicium esse penes Ecclesiæ, ita sanciendo: *Si correptus à fratre, alijs quoque duobus, vel tribus testibus in subsidium adhibitis, se non emendaverit, denunciandum esse Ecclesiæ, & si hanc non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis, adijciens, quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque solveritis super terram, erit solutum & in cælis.* Ecce igitur (concludit idem Cardinalis) quàm expressè vult Christus, quod in omni re, in qua est peccatum unius adversus alterum, si ille, qui deliquerit, monitus charitative, se non emendaverit, debeat negotium ad judicium Ecclesiæ deferri.

53. Ex illa portò universalitate potestatis solvendi & ligandi ad quæcumque super terram se extendentis, pergit Bertrandus pro septimo inferre, nihil esse, in quo Ecclesiæ non possit ligare & solvere. Et ideo, quando Petrus de Cuguerijs in prædicto Conventu Parisiensi contendeat, sub duobus gladijs, quos sufficere, aiebat Christus Luc. 22. intelligi duas jurisdictiones, spirituales scilicet ac temporales, consultò monet prædictus Cardinalis, oportere, ut animadvertatur, Christum voluisse, quod illi duo gladij essent penes Petrum, & Apostolos. Quia proinde illi duo gladij significabant duplicem potestatem, nempe spirituales ac temporales, consequenter

voluisse Christum, ut utraque illa potestas sit penes Ecclesiæ.

54. Quibus taliter constitutis, pro octavo hunc in modum licet argumentari. Inter *Moralia* jure naturali conspicua axiomata numeratur istud quoque principium, ubique receptum: nempe *civis Magistratus fas esse, potestatem suam judicariam extendere super omni causâ, fori sui limitibus concessâ.* Ex fide autem Divinâ liquet, virgam correctoriam Matthæi 18. decretam Ecclesiæ, extendi indefinitè super peccato, atque adeò super omni peccati genere. At verò ex sacro contextu rursus manifestum est, illam super omni Christianorum peccato protensam virgam correctoriam, reduci in potestatem ligandi & solvendi indefinitam, protensam ad quodcumque super terram, velut ipsemet Christus hanc potestatem ligandi & solvendi in subsequenti mox versus contextit cum illâ virgâ correctoria. Hæc verò potestas ligandi & solvendi ex Matthæi 18. capite ita referebatur ad Apostolos universos, ut Matthæi 16. sub pari ad quodcumque super terram extensione, fuerit soli Petro, cum ordine ad perpetuū Ecclesiæ statum, adeoque ejus successoribus promissa, & postmodum Ioan. 21. cum Pastoralis Oecumenico munere actualiter collata. Ex hisce igitur fidei principijs, cum illo *Moralis* naturaliter conspicuo principio collatis, certò inferitur, illam Ecclesiæ decretam virgam correctoriam, super omni peccato protensam, subsistere penes Petri successorum, Romanum Pontificem.

55. Ipsissima hæc conclusio pro nono firmatur sequenti Theologico discursu. Ea namque virgâ correctoria super omni peccato extenso, in regni cælorum clavibus, Petro, ejusque successoribus demandatis, comprehensa, juxta sacrum Matthæi 16. exaratum Evangelium, fundatur in debita omnimodi actûs *Moralis* ad regnum cælorum ordinabilitate, cujus deviationem, ex quo *Moralitatis* in homine linea ad supernaturalem statum est elevata, involvit jam omne, præcipuè mortale peccatum. Hæc verò *Moralitatis* ad statum supernaturalem elevata, in regnum cælorum ac salutem æternam ordinabilitas, in vi indefinitæ clavium authoritatis observanda, incumbit Oecumenico Ecclesiæ Pastori, non eo duntaxat casu, quo ejus deviatio per peccatum actualiter commissum jam est facta, sed vel maxime obstringit ad prospiciendum, ne tales à supernaturales statûs sine committantur deviationes, veluti hoc evincunt Christi verba Ioan. 21. pascendi munus erga cunctas oves suas, Petro, ejusque successoribus committentis; hoc enim seu pascendi, seu gubernandi officium malè administraretur, si pastor ovibus primùm post patrata peccata, non verò antecedenter, ubi peccati imminet periculum, providere vellet. At verò in plerisque causis *Civilibus*, quando duo inter se altercantur, præcipuè dum nullum (veluti Reges) supra se in foro Politico agnoscunt superiores, & hinc per viam facti, & ex proprio arbitrio perperam procedere affectant, non potest non evidenter imminere periculum peccati, quævis evidens non sit, ex quâ parte stet injuria:

fitia, quamdiu hoc ex publicâ auctoritate non fuerit decidum. Ex debito igitur, peccati imminentis periculum manifestum avertendi, secundum fidei, de Ecclesiâ clavibus Petro, ejusque successori commissis nos edocentis, certissimum principium, ea sollicitudo incumbit illi ipsi, qui ex muneris Pastoralis Oecumenici super omnes Christianos protensi officio, prospicere debet adversus quodcumque non patratum dantur, sed de futuro *Moraliter certo* patrandum peccatum.

46. Decimo proinde præadducta fidei principia combinando cum præinsinuatâ naturali luminis indubitatis principijs, ita concludere licet. Quamtoquidem evidenter conspicuum sit, in prædicto gravissimæ Regum Christianorum altercationis casu, adversus peccati manifestum periculum, provideri haud posse ab Oecumenico Christi Pastore, nisi huic sit auctoritas decisoria altercationis ejusmodi, involventis certum, ac evidens discrimen peccati, ex alterutra parte seu jam incurri, seu incurrendi. Licet sub illâ fidei, & luminis naturalis principiorum combinatione, redditur, omnino consequens, Oecumenico Christi ovium Pastori esse potestatem etiam judicialiter, & auctoritative decisoria causarum Civilium, inter ipsos quoque Reges controversarum, ubi intervenit vel peccatum, vel manifestum saltem ac moraliter certum peccati periculum. Quæ adeo judiciaria in tali casu, Oecumenici Pastoralis à Christo instituti muneris potestas, continetur clavibus regni eorum, & indefinitaque quodcumque super terram solvendi, & ligandi auctoritate.

47. Quam igitur judiciariam super causis etiam Civilibus auctoritatem pro undecimo fuisse in Petri successore agnitam etiam à Theodosio, & Carolo Magno Imperatoribus, in prædicto Canone Novit. De judicijs, asseruit Innocentius III. Nec sic, inquiens, illud humil. mun. omittamus, quod Theodosius statuit Imperator, & Carolus innovavit, de cuius genere Rex ipse (Franciæ) nescitur descendisse. Quicumque videlicet litem habens, sive petitor fuerit, sive reus, sive initio litis vel decursu temporum curricula, sive cum negotium petoratur, sive cum jam ceperit promi sententia, si iudicium elegerit sacrosanctæ Sedis Antistitis, illic sine aliqua dubitatione (etiam si pars alia refragetur) ad Episcoporum iudicium, cum sermone ligantium dirigatur. Hinc ergo Gallicanus Clerus merito studeat, supplicem Carolo Magno, Oecumenicæ super causas quoque Civiles sub peccati, quâ cum supernaturalis status sine saltem pugnantis, formalitæ protensæ, Pontificiæ auctoritatis observantiam religiosam, non tantum non extinguere, sed fovere, & conservare.

S. VI.

Prædicta Summi Pontificis supra Reges auctoritas firmatur ex 2. Paralip 23. & 4. Reg. II. item Ecclesiastici 48. capite.

48. Ex prioribus nempe duobus sacris capitibus constat, Ioadæ in Ritu Moiaico tunc Pont-

ificis Maximi auctoritatē, Athaliam Regio Ioadæque Regis filium Regali diademati restitutum esse. Circa quod exemplum institutum nostro accommodandum, primò animadvertere oportet, Athaliam fuisse equidem de genere illorum, qui non tantum in via Facti, sed etiam in via Iuris sunt Tyranni, quorum ea est conditio, ut à quovis Regni concive, non quidem jure vindictæ, sed jure defensionis occidi possint; uti Theologi communiter tradunt cum Doctore Angelico. Num verò dicere fas est, Ioadam Pontificem, ex hoc privato duntaxat defensionis naturalis jure egisse adversus Athaliam Regni Iudaici tyrannicam dominatricem? In hoc Summo Pontifice, ex constitutione Divinâ sexti capituli Deuteronomij, erat auctoritas Iudicij veritatem definiendi ex sacrosanctis statibus illius Moiaici legibus. Hæc verò auctoritas, Pontifici Maximo Divinitus attributa, extendebat se ad omne negotium, omnemque causam Civilem quoque status propriam. Uti aperte liquet ex 17. & 21. Deuteron. capite. Hoc igitur auctoritatis Divinitus constitutæ jure, quis negare ausit, usum fuisse Ioadam Summum Sacerdotem, adversus Athaliam tyrannidem, eo usque procedendo, ut & ipsam Regni possessione spoliandam decerneret, & ad eam ab usurpatâ regiminis administratione detrudendam, milites conscriberet, legitimumque Regem solio imponeret, fœdere inter Deum & Regem, nec non inter Regem ac populum sancito, non ex privato arbitrio suo, sed ex publica auctoritate sacerdotij, jus Divinitus sancitum habentis super Iudicij veritate & iustitiâ? Juxta hoc igitur Ioadæ Summi Sacerdotis exemplum, quis Summo Pontifici Novi Testamenti, negare ausit potestatem adversus tyrannos, abique legitimo Iuris titulo Regni cuiuspiam invalores, procedendi ex publicâ etiam judiciariâ auctoritate?

Pro secundo. Illorum equidem tyrannorum, qui legitimum Regni jus obtinent, sed in via Facti tyrannicam obeunt gubernationem, nullâ erga subditos iustitiæ ac æquitatis attentâ ratione, alia fors & ratio est, sive ut secundum Concilij Constantiensis decretum, nefas sit, à privatis quibuscumque ipsos interfici. Cujusmodi gubernatio tyrannica, si intrâ puros naturæ lumini commensuratos limites subsistere possit, super eâ dijudicandâ, fortassis extendere haudquamquam se posset Oecumenici Pastoris auctoritas, eo ipso tamen, quod Moralitatis naturali quoque luminis proportionatæ transgressio, propter ejusdem ad supernaturalem statum elevationem, nullatenus subsistere valeat, quin Moralitatis quoque supernaturalis violatio, Pontificiæ Christi vicariæ potestati indubie subiecta, interveniat; An non ex hoc saltem titulo super illam extendere se meritò potest ac debet supremi Pontificis auctoritas, maxime, si emergat publicum etiam Ecclesiæ damnum?

Pro tertio igitur hujus qualis resolutio, ex hætenus deductis sacri Evangelij textibus facile patet, quibus conformia sunt varia insuper Summorum Pontificum ab Authore Regalis Sacerdotij lib. 1. S. 15. producta exempla non

non alio, quam Oecumenici Pastoralis ad publicum sanctæ Ecclesiæ Bonum jugiter intenti officij fundamento innitente, quibus pro exigentiâ temporum, noscuntur quam plurimæ autoritate Apostolicâ sanctæ, Regum Ecclesiæ sanctæ rebellium exauthorationes. Etenim Anno 1076. Gregorius VII. Henricum IV. Germaniæ Regem in Synodo Romana, quod sacerdotia, & Ecclesiasticas dignitates mercatui exponeret, quod subditorum facultates prædaretur, quod appellationes ad Sedem Apostolicam impediret, quod habito Wormatiæ Conventu, ausus esset, in Gregorium sententiam dicere, eumque Papatu exuere, & denique ob multa alia flagitia excommunicat, Regnumque indignum pronunciat, & subditos juramento liberat; unde multis hinc malè actitatis, Germaniæ Principes Henricum in ordinem redigunt, & Rudolphum Sueviæ Ducem appellant Regem. *Ex Actis relatis to. 3. Concilior. ante Concilium Romanum 1.*

61. Anno 1079. idem Gregorius VII. Boleslaum Poloniæ Regem, eò quod B. Stanislaum Cracoviensem Episcopum ad aras occidisset, diris perculit, Regno, omniq̃e dignitate privatum. *Ex Longino in Polonica historia. Baronio, & alijs. Eodem anno dictus Pontifex adversus Philippum Francorum Regem, cum sacerdotia pretio venderet, proptereaq̃e Episcopum Maticonensem admittere noller, relcribit ad Rodericum Cabilonensem Episcopum: ut Regem moneret, quatenus à meretricio tam turpi abstineret &c. alioquin censuris feriendus, Regnoque casurus. Ex lib. 1. hujus Pontificis epist. 35. Ex cujus verbis etiam patet, Philippum Gregorio paruisse, missisque Legatis, in ejus le potestate futurum, respondisse.*

62. Anno 1166. Cùm Fridericus Ænobarbus in Italiam cum exercitu movisset, incendijs & rapinis omnia vastaret, Guidonem Antipapam Alexandro III. opponeret, aderant Constantinopoli ab Emanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Ecclesiâ Romanâ, ingentemque vim auri, & auxiliorum ipsondentes, si Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco restitueret. Exinde Anno 1168. idem Alexander II. Fridericum Ænobarbum perniciosissimo schismate, belloque Italiæ, Ecclesiæ, & Pontifici infestum, sacris, & Imperio interdicit, qui tamen Pontifici postea reconciliatus fuit. *Ex Actis Alexandri III. apud Baronium ad dictos annos, alijsque authenticis monumentis.*

cit. pag. 95. n. 49. & 50. *Contra dicto anno 1076. præfatus Gregorius VII. Demetrium Croatiæ, Dalmatiæque Ducem per suos Legatos coronari fecit Regem. Et Sylvester II. anno 1000. S. Stephano Hungariæ Duci jus dignitatis Regiæ concessit. Ex Cartuio in vita S. Stephani. Anno insuper 1179. Alphonsus I. Dux Portugalliæ ab Alexandro III. ob res adversus Arabes præclare gestas, jus, & titulum Regis accepit. Ex Spondano & Baronio ad hunc annum.*

63. Annon igitur pro quarto dicendum videtur, Summum Novi Testamenti Pontificatum pari dotatum esse spiritu, qualis erat in Elia Propheta, de quo Ecclesiasticus 48. capite ha-

betur, ipsi Divinitus datum fuisse, ut Reges iningeret ad penitentiam, & Reges deiceret, & confringeret ipsorum potentiam? Hoc equidem Dei mandatum Elia quâ Prophetæ factum, non erat cum successione jure propagandum in posteros, hinc tamen elucet, quodvisque spiritus Dei in Antiquo etiam Testamento fuerit operatus. Annon ergo fas est, asseverare talem Dei spiritum, gratiæ non gratum facientis, sed gratis datæ, habere etiam nunc locum in statu Legis Evangelicæ. Hanc professus Christus, ut Regni sui Mystici, Ecclesiæ que suæ sanctæ statum sublimis adornaret, voluit condecoratam Regni calorum clavibus; Petro, ejusque successori perpetuo destinatis, cum potestate ligandi & solvendi, quidquid super terram esset *Morale*. In qua porro solvendi, & ligandi Oecumenicâ autoritate subsistere spiritum non privati, sed publici jam regimini, pro Religionis sanctæ seu propagatione, seu conservatione perquam necessarium, constat *ex antecedentibus sacri Evangelij textibus*. Ex quo proinde spiritu promanavit etiam Canon *Licet. De votis*. Ubi Innocentius III. Hungariæ Regis filio, qui patris de Hierosolymitanâ provinciâ manu forti visitandâ votum, assumpto Crucis signaculo, in se susceperat, hæreditatis paternæ, Regniq̃e privationem indixit, nisi is voto satisfaceret.

Ex eodem Oecumenicâ Pastoralis præ- 64. eminentiæ spiritu pro quinto profuxerunt sequentia ejusdem Innocentij III. Gregorij IX. Innocentij IV. Gregorij X. Clementis V. per Authorem Regalis Sacerdotij in ordinem redacta exempla. ut taceamus recentiora decreta Clementis VII. adversus Henricum VIII. Angliæ Regem, Pij V. adversus Elisabethâ Angliæ Reginam, Sixti V. Gregorij XIV. & Clementis VIII. adversus Henricum Navarræ Regem, qui tamen hæresi postmodum abjuratâ, Religionem avitam amplexus, tandem fuit promotus ad Regiam Galliæ Coronam. Anno proinde 1210. Otro IV. Imperator, cùm Friderico junio i Regi Neapolitano, toti que Italiæ bellum inferret, nec à Pontifice admonitus, ceptis absteret, ab Innocentio III. anathemate perstringitur, Imperio arcetur, permissisque Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius, à Germaniæ Principibus throno impositus. Urspergensis in Chronico. Spondanus, & Bzovius ad hunc annum. Anno 1239. Gregorius IX. Fridericum II. Imperio, & sacris interdicit, idemque postea solenni ritu in Concilio generali Lugdunensi ab Innocentio IV. anno 1245. est repetitum. Blondus, Platina, Spondanus ad hunc annum. Anno 1275. Gregorius X. mandavit Principibus Germaniæ, ut tandem Imperatorem creent, nisi velint, aliquem à se imponi: sicque Imperium devenit ad Rudolphum Habsburgensem. Spondanus ad istum annum. Anno 1307. interfecto Alberto Imperatore, Philippus I V. Galliarum Rex solenni ad Clementem V. legatione Imperium sibi, vel Carolo fratri petijt, ut sic Imperium rediret ad Francos. Conradus Vicerius in lib. de gestis Henrici VII. Bzovius ad hunc annum. *Emilius in Philippum Pulchrum.*

S. VII.

In quo Regum præminentia etiam in temporalibus erga sedem Apostolicam in casibus publicæ Ecclesiæ necessitatis, subordinatio demonstratur ex i. Corinth. 6. ca. pite.

65. Ibi namque Apostolus ordinavit, ut Christiani provocantes ad secularia iudicia, pro decidendis controversiis, quas haberent erga confratres, adirent tribunal vel Apostolicum, vel sacerdotale Apostolicâ authoritate constitutum. Cujus ordinationis suæ rationem dans Apostolus ibidem, An nescitis, ait, quoniam Sa-
18. an. *ut de hoc modo judicabunt? Et si in vobis judicabitur*
17. *mandus, indigni estis, qui de minimis judicetis?*
19. *Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quando magis secularia?*

66. Hunc igitur textum Apostolicum expensuris nobis, primo loco occurrit nonne ino præterdens, Apostolum ibi minimè loqui de legitimis iudiciis, quæ à Magistratibus, publicisque iudicibus authoritate publica exercentur, sed de arbitris, qui communi sensu designati essent Civiliū controversiarum inter Christianos diremptores.

67. Verùm isthæc expositio non videtur adæquata, attento integro Apostoli sacro textu, sic argumentantis versu. *Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quando magis secularia?* Ex quo clarè apparet, quòd Apostolus sibi vendicari jus & authoritatem in res humanas & politicas. Quo modo istum locū intellexerunt B. Clemens S. Apostolorum Petri & Pauli auditor ita sanciens in *Constit. Apostol. lib. 2. cap. 51.*
15. n. *Quid oporteat, in secunda sabbatorum cognoscere causas. Ad sint autem iudicio Diaconi & Presbyteri, integre aliquam ratio, statum supernaturalem concernens, si concurrat simul ratio quæpiam, respiciens sphaeram luminis naturalis, non immeritò præterdit Politicus Magistratus, sibi præveniendò saltem, esse jus, causam ejusmodi cognoscendi, judicandi, ac decidendi. Quidni ergo indubitatum teneat vicissim hoc turis principium, quotiescumque in causâ luminis naturalis sphaeræ commensurata, sicque adeò ad Tribunal sæculare spectante, concurrat Moralitas ad supernaturalem statûs sphaeram indubitanter pertinens, posse consequenter trahi ad tribunal Ecclesiæ clavium, ex indefinita ligandi & solvendi Quodcumque super terram, potestate consistentium, cum ordine ad salutem æternam, unicum supernaturalis statûs Finem, adeoque mensuram sphaeræ causarum, ad Ecclesiasticum Tribunal spectantium? At indubitata Fidei veritas est, nullum esse actum, à luminis etiam naturalis Moralitate deficientem, quin eo ipso consistat simul sub sphaerâ deordinationis à sine salutis æternæ, atque adeò sub hac formalitate spectet ad iudicium Ecclesiasticum.*

68. Quibus insuper favent leges Theodosij, & Caroli Magni in anterioribus adductæ: favet etiam antiquus usus Ecclesiæ: Judices enim in causis etiam sæcularibus sederunt Gregorius Thymaturgus, Ss. Ambrosius, Augustinus, Sineius, alijque Episcopi, ut fert *Historia Ecclesiastica*: quamquam crescente numero Christianorum simul & litium, hoc onus rejectum fuerit in humeros sæcularium iudicum jam Christianorum, ne Episcopus præfocatus sæcularibus negotiis, minùs vacare posset verbo Dei.

69. Quòd si pro secundo quispiam inquirat: Unde Paulus talem potestatem sibi adseriverit? In promptu est responso, quòd cæteris, præter Petrum, Apostolis fuerit etiam à Christo im-

mediatè concessa Apostolica authoritas, seu Generalis erga Christi fideles iurisdictio, extraordinaria tamen, & quasi delegata: quam enim Christus Dominus Matthæi 18. universis Apostolis promisit indefinitam ligandi & solvendi potestatem, hanc ipsidem actualiter commisit Ioan. 20. dicens: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Sub hisce quippe verbis, secundum Patres, significatur legatio Apostolis commissa, ipsorum singulorum personis annexa, nec adeò transferibilis in successores: de qua legatione etiam Paulus accipiendus est, pro Christo, inquit, *legatione fungimur.* In vi cujus adeò legationis, Paulo erga totum orbem in unitate Ecclesiæ coadunatum, erat iurisdictio Apostolica, verè etiam legislativa, quam ad Thesalonicensis 4. à se exercitam, disertè profitetur. In vi cujus proinde potestatis Apostolicæ Paulus præcitatus dicebat: *Nescitis, quia & Angelos judicabimus, quando magis secularia?* Quanto igitur magis talis super Christianorum Civilibus causis iudiciaria potestas competit Petri, ejusque successorum ordinariæ authoritati Apostolicæ, eo ipso, quòd nulla sub statu omnimodæ Moralitatis ad supernaturalem quampiam participationem elevata, sit intelligibilis humana libera actio, quæ non involvat aliquam respectu salutis æternæ, ac publicæ etiam Religionis, sanctæque Ecclesiæ Boni communis vel ordinabilitatem, vel ab hac deficientiam Moralem, quam in hominibus Christi characterè insignitis subdi Ecclesiæ clavibus, indefinitaque ad solvendum & ligandum potestati Apostolicæ, multimodè patet ex antecedentibus.

Et hinc pro tertio solida & fundamentalis defumi potest præsentis instituti nostri ratio Theologica. Etenim in illis etiam causis, in quibus intervenit aliqua ratio, statum supernaturalem concernens, si concurrat simul ratio quæpiam, respiciens sphaeram luminis naturalis, non immeritò præterdit Politicus Magistratus, sibi præveniendò saltem, esse jus, causam ejusmodi cognoscendi, judicandi, ac decidendi. Quidni ergo indubitatum teneat vicissim hoc turis principium, quotiescumque in causâ luminis naturalis sphaeræ commensurata, sicque adeò ad Tribunal sæculare spectante, concurrat Moralitas ad supernaturalem statûs sphaeram indubitanter pertinens, posse consequenter trahi ad tribunal Ecclesiæ clavium, ex indefinita ligandi & solvendi Quodcumque super terram, potestate consistentium, cum ordine ad salutem æternam, unicum supernaturalis statûs Finem, adeoque mensuram sphaeræ causarum, ad Ecclesiasticum Tribunal spectantium? At indubitata Fidei veritas est, nullum esse actum, à luminis etiam naturalis Moralitate deficientem, quin eo ipso consistat simul sub sphaerâ deordinationis à sine salutis æternæ, atque adeò sub hac formalitate spectet ad iudicium Ecclesiasticum.

Unde pro quarto licet hunc in modum concludere. Quandoquidem in omnibus circa causas etiam Civiles controversiis, ex alterutra litigantium parte, interveniat aliquid à iure æquitatis saltem naturalis exorbitans: hæc

Authoritas
Apostolica
CIVILIS

ex pag. 24. n. 110.

70.

ex pag. 20. n. 99.

71.

ex pag. 20. n. 100.

verò exorbitantia inevitabiliter inferat deviationem à sine supernaturali, ut sic subjectam potestati, statui supernaturali proportionatæ, indefinitaque supra omne id, quod est super terram Morale, ligandi, & solvendi auctoritate munitæ: hæc autem, cum æquitatis naturalis transgressione inevitabiliter connexa moralitatis supernaturalis deordinatio, nequeat esse manifestata, usque dum facta fuerit hujusmodi Civilis controversiæ decisio. Ideo forum Ecclesiasticum causis Civilibus litigiosis non equidem tam facile se immiscet, quousque accedente pertinaciâ, aperte agitur de reatu, salutis æternæ dispendium subinferente: attamen ex præadducto fundamento, Ecclesiastica auctoritas se omnino posset ingerere, accedentibus præsertim causis specialibus, Christianorum salutis respectum habentibus, ut evenerat in Corinthiis, quorum occasione Paulus propterea Apostolicâ suâ, licet non ordinariâ, sed extraordinariâ, & per Christum quasi delegatâ potestate condiderat præinsinuatam statutum.

71. *Quintò igitur hoc ipsissimum fundamentum est, per quod Innocentius III. in Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi. legem Deuteronomij Sacerdotio Summo decernentis potestatem super causis & Civilibus & Criminalibus ferendi Iudicij veritatem & justitiam, combinando cum mandato Christi Domini, demandantis Petro, ejusque successori perpetuam, Quodcumque ligandi & solvendi auctoritatem, exinde concludit, in causis etiam Civilibus, dum aliquid fuerit difficile & ambiguum, esse recurrendum ad iudicium Sedis Apostolicæ; inducto in hunc finem ipsissimo illo Pauli textu Apostolico, quo ad Corinthios estatus est: Nescitis, quoniam Angelos iudicabimus, quantum magis secularia?*

72. *Quæ proinde utriusque sacræ Paginæ principia in formam syllogisticam reducendo, pro sexto hunc in modum licet argumentari. Quæ potestas iudiciaria discernendi inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, jure Deuteronomij competeat Sacerdotio Veteris Testamenti, majori cum eminentiâ est per Christum in Novo Testamento concessa auctoritati Apostolicæ, in Romano Pontifice jam subsistenti. At ipsissima hæc Apostolicæ auctoritatis, Petri successoris, Romano Pontifici competentis, potestas, continetur Christi Domini verbis: Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in calis &c. Hæc verò clavium Petro concessarum potestas non est minoris virtutis, ac fuerat Apostolica Paulo delegata auctoritas, quam ad sæcularium causarum iudicium protendi, aperte contestatus est is Apostolus, eò vel maxime, quòd Petro, ejusque successoris per Christum destinata clavium potestas, clarè extendatur ad Quodcumque super terram pro causarum meritis seu solvendum, seu ligandum. Eo ipso autem, quòd ista clavium potestas ex Christi Domini instituto, habeat ordinem ad regnum cælorum, nequit ad ulum reduci, nisi sub statu causæ, salutem æternam, Ecclesiæque sanctæ Bonum, seu fidei, ac Religionis veræ publicam utilitatem respicientis. Hoc igitur ad Regnum cælorum servato ordine, Summus*

Pontifex Innocentius III. in citato sacro Canone Per venerabilem, secundum caularum differentias, uni, nempe Regi Franciæ merito concessit, alteri verò, nempe Comiti Pessulano, sibi in temporalibus etiam subjecto, jure negavit, iuris tum Canonici, tum Civilis dispensationem, in ordine ad temporalis quoque hæreditatis, ex legum Civilium dispositione illegitimis denegatæ successione.

Ex ipsissimo hoc fundamento, pro septimo inducti sunt Theodosius Imperator, & ipsi conformiter Carolus Magnus, quòd, uti supra dicebatur, sanxerint legem præallegato Canonis Novit. 13. De Iudicijs. insertam, in vi cuius Christianus quisque sive Reus, sive Actor possit, relicto Tribunali sæculari, etiam post litem contestatam, adire iudicium Ecclesiasticum.

Ex eodem fundamento Innocentius IV. intra Concilium Generale Lugdunense Cap. Grandi. De supplicata negligentia. rescripsit ad Barones & Comites Portugalliæ, ut Regis fratrem de devotione ac circumspectione multipliciter commendatum, cum ad defensionem Ecclesiarum, Monasteriorum, aliorumque piorum locorum &c. sit assumptus, in civitatibus & munitonibus Regni prædicti recipere, cum omnibus suis procurarent, fidelitate, homagio, juramento, seu pacto, quibus fortè tenerentur Regi, aut ipsius etiam Regis prohibitione, haudquaquam obstantibus.

Ex illo ipsissimo fundamento Ioannes XXII. in Extravagante unica. Si fratrum. Ne sede vacante. rescripsit: De jure liquidum esse, & ab olim inconcusse servatum, quòd vacante Imperio, cum in illo ad sæcularium Iudicem nequeat haberi recursus, ad Summum Pontificem, cui in persona Petri, terreni simul & cælestis Imperij iura Deus ipse commisit, Imperij prædicti iurisdictio, regimen, & dispositio devolvantur. Et ideo sub communicationis penâ monuit, ut, qui post vacationem Imperij, absque Sedis Apostolicæ licentiâ Vicarij nomen assumpserunt, ab huius usu, potestate & exercitio prorsus abstineant: omnibus & singulis, qui huiusmodi Vicariatus nomen retinentibus juramento fidelitatis tenerentur obstructi, à juramento huiusmodi absolutis.

Oktavo Ex præadducto fundamento subsistit insuper Innocentij III. Cap. Venerabilem. 34. De electione. relatum rescriptum, quo disertissimis verbis asseverat, jus & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promovendum, ad Principes Germaniæ pervenisse à Sede Apostolica, quæ Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli à Grecis transfudit ad Germanos: quos proinde recognoscere debere, quòd jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem. & promovendam ad Imperium, spectaret ad Romanum Pontificem, cuius est, eum inungere, consecrare, & coronare &c. Quæ de causa, cum in electione vota Principum dividuntur, posse eundem Pontificem post admonitionem & expectationem, alteri parti favere, maxime postquam ab ipso unctio, consecratio, & coronatio fuerit postulata: velut pateat jure pariter & exemplo,

Ejusdem tenoris, eodemque fundamento nixa est constitutio Clementis V. in Concilio Viennensi edita, & relata in Clementina unica. De

De iurjurando, quod nante Sedes Apostolica à Græcis Imperium transtulerit in Germanos, à qua ad certos eorum Principes, jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postea promovendum, pervenerit, Imperatorique sic electi Sedi Apostolicæ obstringere se debeant juramento.

79. Ex eodem fundamento novissimis sacri Concilij Tridentini temporibus Paulus IV. & Pius IV. improbabant, quod Ferdinandus I. ex placito quidem Pontificis, titulo Regis Romanorum jam potitus, attamen inconsulto Papâ, fuerit ab Imperij Principibus cooptatus Imperator: cum enim Imperatores Occidentis, eorumque Electores fuerint ab Apostolica Sede instituti, obtinuerintque Romani Pontifices antiquissimum jus, ne quis eâ potiretur coronâ, absque ipsorum Pontificum confirmatione, justè prætendebatur ex parte Romani Pontificis, neque Caroli abdicationem, adeoque neque Ferdinandum subrogationem esse tanquam legitimam comprobendam absque interveni Pontificiâ autoritatis: fuisse quidem Ferdinandum assensu Pontificio jam electum Romanorum Regem, sed per hujusmodi conditionem non effici, ut ille legitimus esset successor, nisi quando Sedes Imperatoria morte Cæsaris vacasset; in quovis alio vacationis genere novâ Pontificis comprobatione opus esse.

80. Quæ Apostolicæ Sedis iusta præsentio in tantum evincebat, ut Ferdinandus postmodum datus ad Pium IV. litteris, suam electionem à Pontifice ratam haberi postularit. Quod etiam consecutus Ferdinandus grates agebat Pio, ipsimet quoque Heterodoxis ex ore Heideggeri in Sess. 17. sacri Concilij Trident. arguit. & fatentibus, à Ferdinando Oratorem Germanum pro suâ confirmatione Romam missum fuisse: claro sanè argumento, hoc jus confirmandi Electum Imperatorem, ne hostes quidem fidei ac Religionis Pontificiæ adversarios, pernegare aulos fuisse.

81. Ne, ut verò pro nono, ex generalibus duntaxat, Pontificiæ super Reges sacris Litteris probata autoritatis principis, sed ex speciali jure, Summus Pontifex potuit, ac etiamnum pro semper potest sibi vindicare potestatem tum confirmandi Regem Romanorum electum, sub prævio de habilitate examine promovendum in Imperatorem, tum consequenter reprobandi, si repertus fuerit inhabilis. Eo ipso enim, quod Pontificiâ autoritate ad Germanos sit translata Occidentis Imperium, atque hinc speciali jure Sedes Apostolica habeat sibi obstrictum Imperatorem, ut teneatur esse Defensor & Advocatus Romanæ Ecclesiæ: efficitur hinc, omninò fas esse Romano Pontifici, ut, si electus repertus sit inhabilis, ac propterea reprobatus fuerit, suæ sanctæ Sedi, Ecclesiæque prospiciat, ubi discors fuerit Electio, alterutri etiam Electorum parti accedendo, ne Sedes Apostolica carere debeat Advocato & Defensore, juxta id, quod habetur in prædicto Canone Venerabilem.

82. Ex quo ipsissimo principio de Occidentis Imperio per autoritatem Pontificiam in Germanos

translato, fit insuper, decimò consequens, Summo Pontifici fuisse hinc jus quæsitum, tum statuendi de normâ Imperatoriæ electionis, tum consignandi certos Principes, quibus hoc eligendi jus appropriaretur. Ipsa namque ratio naturalis dicitur, jus Imperij legitimâ autoritate Græcis ademptum, in hunc primitus concessisse, qui hoc jus Græcis legitime (uti in præcedentibus probatum est) ademerat. Ex Romano equidem Pontifice, Occidentis Imperium eatenus fuerat derivatum in Carolum Magnum, ut jure hæreditario subsisteret penes illius stirpem masculinam, quam diu supererat, qui habilis esset gubernando Imperio, cujus habilitatis ratio ab Apostolica potestate, ex præinsinuati Juris titulo, dijudicanda fuerat, ubi Carolo Simplici ultimo ex Carolina stirpe progenito repudiato, Magnates Germaniæ Ducem Saxoniam Imperio præficiendum sanxerant. Ubi enim Jus hæreditariæ in Imperio Occidentali successione, in Carolina stirpe exspiravit, penes Principes Germaniæ jus eligendi Imperatorem, nullo iusto titulo subsistere poterat, nisi dependenter à Sede Apostolicâ, per quam jus Imperij à Græcis justè ademptum, in ejusdem transierat potestatem, & hinc in Carolum Magnum, ejusque masculinam duntaxat stirpem successione hæreditariâ titulo translata fuerat, penes Sedem Apostolicam residente radicali quasi primævi Juris, uti dictum, sibi quæsitæ facultate. Ex cujus proinde dispositione necessariò pendere debuit ulterior intrâ Germanos prorogatio, dum isti neque hæreditariâ respectu Caroli Magni successione ratione, neque alio super Jus Imperij à Græcis adempti iusto titulo, ex tunc poterantur.

83. Sed pro undecimo, ad universale Pontificiæ super Reges & Imperatores potestatis fundamentum & principium regrediendo, opportune expendenda venit constitutio, in Concilio generali Lugdunensi ab Innocentio IV. edita, & relata in Cap. Ad Apostolicam. De sent. & re judicatâ. Ubi Pontifex nefandis Friderici II. Imperatoris excessibus, cum sancto Concilio maturâ deliberatione præhabita perpensis, ita decernit: Cum Jesu Christi vices tenemus, Nobisque in persona B. Petri sit dictum; Quodcumque ligaveris super terram, ligatum erit & in cælis, idcirco memoratum Principem, qui se Imperio, & Regnis &c. reddit tam indignum, omni dignitate privatum à Domino denunciamus, & nihilominus sententiando privamus omnes, qui ei iurjurando fidelitatis tenentur adstricti, à juramento ejusmodi perpetuò absolventes &c. Illi autem, ad quos electio spectat Imperatoris, liberè eligant.

84. Quæ proinde Canonica & Conciliaris sententia pro undecimo noscitur reduci in hoc fidei principium, quo credimus, Summum Pontificem Christi in terris agere vices, ipsique in persona Petri dictum esse: Quodcumque ligaveris, seu solveris super terram, erit ligatum, seu solutum in cælis. Quis enim negare audeat, sub isto Quocumque, quod est in terra Morale, contineri & actus Morales publici quoque à Rege promanans Regiminis, & dignitatis Regiæ

ex pag.
65. n.
202.

83.

ex pag.
80. n.
44.

84.

ex pag.
83. n.
62.

Regiæ ad hanc individuum personam, ex æquitate publicæ etiam Religiosæ ratione, faciendam applicabilitatem, ejusque in Rege Ecclesiæ sanctæ clavibus subiecto perseverantiam *Moralem*? Sub illo adeo fidei principio, per eam functionem Synodalem, expendebatur Imperatoris præacti ex facinoribus suis indignitas. Cujus judiciaria proinde discussio, licet fuerit dependens a probationibus, quæ intrâ præcisam prudentiæ naturalis spheram, non supergrederebantur *Moralem* certitudinem; attamen hoc Oecumenici Concilij iudicium, per Spiritûs sancti gratiam ita depurabatur à *Materiali*, falsitatis periculo obnoxia concretionem, ut altior prudentiæ infusæ commensurata certitudo *practica*, omnimodam falsitatem excludens, per Dei instinctum efformata, & cum illo fidei principio collata, sub formâ virtualiter saltem syllogisticâ progredere ad concludendam sententiam, adversus Imperatorem *judicialiter* ferendam, sub verâ lumini supernaturali innixâ consequentiâ Theologicâ; uti fuis demonstratur *suo loco*, ubi agitur de Summi Pontificis in rebus Fidei ac Morum infallibilitate.

85. Ex quibus universis pro *decimotertio* faciliè intelligitur fundamentalis ratio, per quam asseverare liceat, *claves regni cælorum* Petro, ejusque successori à Christo concessas, completi quoque temporalia ipsorum etiam Regum jura. Etenim cujuscumque potentiæ, seu potestatis duplex noscitur esse objectum, *Formale* scilicet ac *specificativum*, & *Materiale* seu *Terminativum*. Oecumenicæ igitur Pontificiæ & Ecclesiasticæ potestatis objectum *Formale* ac *specificativum* importat quidem ordinem ad regnum cælorum, sicque adeo spiritualia per se habentia talem respectu Regni cælorum ordinabilitatem, per se primò subduntur Ecclesiæ clavibus, seu Ecclesiasticæ potestatis regimini & auctoritati; quidquid tamen participat de tali ordinabilitate, est hoc ipso de ejusdem Apostolicæ potestatis objecto *Materiali*, atque adeo non per se primò, sed per *accidens*, vel *secundariò* sub ejus formalitatis participatione, subijcitur sanctæ Ecclesiæ iudicio. At verò quidquid *Moralitatis* est in hominibus Christianis, eorumque actibus & negotijs, seu causis quibuscumque etiam Civilibus, est vel ordinabile in Regnum cælorum, vel ab hac ordinabilitate est deficiens. Sub tali erga *Moralitatis*, ipsiusmet etiam Regiæ potestatis exercitio convenientis, seu debite ad certum subiectum applicationi, ejusque regimini de se licet Politico inexistentis, ad regnum cælestem seu spirituale, tum Ecclesiæ Triumphantis salutem æternam, tum Militantis Ecclesiæ Bonum etiam Publicum ordinabilitate, quævis causæ Civiles & temporales, etiam publicæ ac Regales, subeunt rationem objecti *Materialis*, respectu Apostolicæ Oecumenicæ auctoritatis.

86. Hinc denique pro *decimoquarto*, licet concludere per sequentem argumentationem *Theologicam*, ex duobus nempe omninò certis, partim *Fidei*, altero partim *natura lumine* notis principijs deductam. Etenim lumine

naturæ notum est, cujusvis potentiæ, seu potestatis spheram extendi super omne id, quod ita comparatur ad ipsius *Formale specificativum*, ut propterea, respectu illius, superinduat rationem *objecti materialis*. At ex fidei veritate compertum est, Oecumenicæ Petro, ejusque successori commissæ, clavium potestatis proprium, & *Formale specificativum* esse ordinabilitatem ad Regnum cælorum; juxta apertum Christi Domini verbum. Quidquid ergo superinduit istam respectu Regni cælorum ordinabilitatem, ita supervestitur *Formali specificativo* Oecumenicæ Petro commissæ clavium potestatis, ut consequenter ad istam se habeat per modum *objecti materialis* & *terminativi*. At verò quidquid in homine Christiano est *Morale*, secundum fidei principia, vel *positivè*, vel *privativè* participat de formalitate ordinabilitatis ad regnum cælorum. Ergo quidquid in homine Christiano est *Morale*, per modum vel *positivæ* participationis, vel *privativæ* oppositionis, ita superinduit *formaliter* Oecumenicæ, Petro commissæ clavium potestatis *specificativam*, ut consequenter sit de ejus objecto *Materiali* ac *terminativo*. Atqui Regiæ quoque potestatis ad certum subiectum, æquitati etiam religiosæ consona applicabilitas, unâ cum universo regimine ac exercitio libero ejusdem Regiæ auctoritatis, secundum fidei principia, superinduit de *Moralitate* vel ordinabilitatis ad Regnum cælorum, atque salutem æternam, sacraque Religionis universalem utilitatem, vel ab ista deficiente, importat deordinationem saluti æternæ, atque Religionis Bono *Moraliter* oppositam. Ergo lumine naturæ conspicua principia combinando cum fidei principijs, per consequentiam verè *Theologicam* rectè inferitur, Regiam quoque potestatem, cum sui ad certum subiectum applicabilitate, nec non publico etiam exercitio, superinducendo *Moralitatem* in Regnum cælorum ordinabilem, vel ab hoc ordine deficientem, ita supervestiri Oecumenicæ Petro commissæ clavium potestatis *Formali specificativo*, ut consequenter sit de istius objecto *Materiali*; sicque adeo unam de se licet simplicem, Oecumenicam Summi Pontificis auctoritatem virtualiter continere duplicem gladium: *primariò* ejusdem spiritualis, *secundariò* autem temporalis, super ipsos etiam Reges protensæ potestatis. At conclusio partim ex fidei, partim ex lumine naturalis certis & indubitatis principijs, per consequentiam *Theologicam* ritè illata, ita reducitur in fidei principium, ut virtualiter saltem sit de fide. Viderint ergo, qui Reges Summi Pontificis Oecumenicæ potestati, etiam per *accidens* indirectè *materialiter* ac *consecutivè* subiectos negare contenderent, quomodo secutè ambulare in Fide Orthodoxa?

Caput III.

An ex hoc, quòd potestas Ecclesiæ tota spiritualis sit, nullatenus extendi valeat erga temporalia?

IN hoc & sequentibus capitibus refutare conamur, quæ Ludovicus Elies Du Pin, hæc

facultatis Theologicae Parisiensis Doctor in suis de antiqua Ecclesiae disciplina dissertationibus historicis anno 1686. editis, dissertatione septima adducit, ad probandum: Pontificem, aut Ecclesiam habere nullam in Reges, eorumque bona auctoritatem directam, vel indirectam, nec posse Reges ab ipsis nullatenus deponi, aut eorum subditos à fide, ac obedientia eximere. Hujus sui intenti in Prologo dictae septimae dissertationis sequentia statuit principia, ceu evidentissima ac certissima. Primum est; Quod civilis, & Ecclesiastica societatum fines sint omnino disparati, & neuter sit alteri subordinatus. Secundum; Quod potestas societatis civilis in corpora duntaxat extendatur, societatis verò Ecclesiasticae auctoritas tota spectet ad animos. Tertium; Quod potestas Ecclesiastica nihil possit, nisi ut agat exhortationibus, ac praecipis, excommunicationibusque, non alijs penis adversus inobedientes. Quartum; Quod Ecclesiasticarum legum alius finis non sit, quam doctrina & disciplina Christiana sanctitatem & puritatem libertatem servare. Unde oritur quaestio; Quibus medijs his finis valeat obtineri?

Ex quibus principijs idem Elliesius infert, tum quod Ecclesiae potestas ex toto eatenus sit spiritualis, ut in temporalia sive Regum, sive aliorum bona minime extendatur, nec adeò Reges deponi possint auctoritate merè Ecclesiastica. Tum quod idem homo possit quidem simul esse membrum societatis civilis & Ecclesiasticae, attamen in civilibus subiecti civilis duntaxat potestati, in spiritualibus verò Ecclesiasticae, ita, ut amba ista potestates sint penitus disparatae, & à Deo solo, à quo sunt instituta, dependant, ac proinde neutra in alteram quidquam possit, tamen si spiritualis sit temporalis sublimior. In hanc proinde summam redigitur praetactum Elliesij prologium, cuius seu principia, seu conclusaria, licet in anterioribus jam discussa, elucescant, multis vel erroribus, vel periculosis sceleris dogmatibus, cum sacrae Scripturae, & antiquae Orthodoxiae sensu haud coherentibus, nihilominus operæ pretium est visum, sub argumentis ab Authore illo propositis, accuratius ea expendere.

S. I.

An ex eo, quod Christus ceu Ecclesiae Caput, nullam in temporali exercuerit potestatem, demonstrari valeat, potestatem Ecclesiae nullatenus extendi ad temporalia?

Ludovic. Ellies cit. dissert. 7. cap. 1. §. 1. argumentatur 1. Christus non aliam Ecclesiae contulit potestatem, praeter eam, quam à Deo Patre, quatenus homo est, accepit; sicut misit me (inquiens Iohannis 20. v. 21.) vivens Pater, & ego mitto vos. Unde Ecclesiae Ministri dicuntur à B. Paulo, Christi vices agere, & pro ipso legatione fungi. Unde ad ostendendum, Ecclesiam non habere ullam temporalem potestatem, demonstrare sufficit, Christum, quatenus Ecclesiae Caput fuit & fundator, nullam sibi arrogasse in temporalia Regum auctoritatem, nullamque exercuisse temporalem potestatem. At Christus ipse asertit dicit,

se ad hoc non venisse, ut ullam temporalem à Patre acceptam haberet potestatem, cum enim Iudaei ipsum apud Pilatum accusassent, quòd se Regem Iudaeorum esse, dixisset, interroganti: Num Rex esset Iudaeorum? respondit: Regnum meum non est de hoc mundo. Et urgenti eidem Pilato: Ergo Rex es tu? Respondit quidem: Tu dicit, quia Rex sum. Attamen ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Quomodo igitur Christus clarius profiteri potuisset, se non venisse in mundum, ut temporalem exerceret potestatem? Et hinc S. Augustinus in eum locum tract. 17. in Iohannem. Audite, ait, omnia regna terrena; non impediunt dominationem vestram in hoc: venite ad regnum, quod non est de hoc mundo; venite credendo, & nolite servire metuendo: dicit quidem propheta de Deo Patre: Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius; sed Sion illa, & mons ille non est de hoc mundo, quòd est enim eius regnum, nisi credentes in eum? quibus dicit: De mundo non estis, sicut & ego non sum demundo.

Responsio, & ac retorsio confutatoria hujus argumenti.

Primo. Reflexione habità ad istius ratiocinationis majorem, plus concedam, quam ipsemet Elliesius desideraverat, mensuram potestatis Ecclesiae statuendo ex mensurà dominij, Christo quàm homini competentis. Numquid verò Christus Apocal. 1. disertè dicitur Princeps Regum terrae? Numquid Act. 10. asseritur Iesus esse Dominus omnium? Numquid 1. Corinth. 11. habetur: Omnia esse ei subiecta; scilicet Christo, praeter eum; qui subiecit ei omnia?

Elliesius equidem cit. §. 1. prope finem excipit; ejusmodi sacrae Scripturae textus, quibus Christus Regnorum ac Regum omnium Dominus dicitur; convenire ipsi ratione Divinitatis, adaptari autem Christo homini per communicationem idiomatum:

Verum Heb. 1. habetur Christus esse heres universorum. Numquid autè Christo secundum Divinitatem convenire potest, esse haeredem? Insuper, Apocal. 17. dicitur in femore ejus scriptum: Rex Regum, & Dominus dominantium. Numquid verò sub isto femore intelligitur humanitas? Et hinc cit. 1. ad Corinth. 11. capite fit distinctio inter eum, qui subiecit Christo omnia, & eam naturam, cui in Christo subiecta sunt omnia. Quia igitur non secundum hypostasin ut sic, sed secundum Divinitatem convenit Patri, quòd Christo subiecit omnia: nequè verò Christus secundum Divinitatem est distinctus à Patre, idcirco manifestum hinc redditur, Christi humanitati, seu Christo quàm homini esse omnia subiecta. Anne igitur hanc Christi dominij super omnia universalitatem dicere fas est, mensuram esse potestatis Ecclesiasticae?

Arctiorem profectò hujus potestatis sphaeram adstruo, coarctando eam ad lineam mortalitatis. Numquid enim Christus Iohannis 20. dicens Apostolis: Sicut misit me vivens Pater, & ego mitto vos: respexit ad illa sua Matthaei 18. exarata verba: Quodcumque ligaveritis super terram;

in Sion sanctæ Ecclesiæ monte, seu Regno Christi, fati compellitur ipsemet etiam Elliesius, asseverans, esse litteralem illam S. Augustini expositionem, quæ dixerat, eam Plalmodicam Prophetiam intelligendam esse de Christi Regno, quod sunt in Christum credentes.

ARGUMENTUM II.

10. **L**udovic. Ellies cit. §. 1. argumentatur tum Lex S. Chrylostomo in illum locum Ioannis hom. 18. docente: Quod Christus in celo habeat imperium non humanum, sed longe majus, atque præstantius: tum ex S. Ambrosio in Lucam lib. 3. Christum, inquit, profitemem, non esse de hoc mundo regnum suum, ostendisse, esse supra mundum, nec esse in seculo, sed supra seculum. Unde redditur conseqens, quod Christus non habuerit potestatem Regiam, sed Regia superiorem, alteriusque ordinis, ac dignitatis: tum ex Divo Cyrillo in illum locum docente: Quod Christus Pilato respondens, non negari, Regem se esse &c. sed regni Caesaris non esse hostem, ostendisse, quia principatus ejus mundanus non est, sed calis, terræque, cæterarumque rerum omnium. Quare Vicaria quoque Christi potestas mundana non est, sed supra mundum, & supra seculum.

Responsio, ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

11. **P**rimò. Lubens admitto, Christi Vicariam in mundo potestatem non esse mundanam, perinde, ac Christi principatus, tametsi juxta S. Cyrilli sententiam, cælum, terramque, cæterarumque omnes res ambiat, hæc mundanus est, sed supra mundum, & supra seculum. Numquid autem supra mundum, & supra seculum est principatus ille, cujus formale specificativum est ordinabilitas in regnum cælorum, adeoque moralitas lineæ etiam supernaturalis? Eius verò in usum etiam rerum temporalium, potestatisque Regiæ exercitio, excogitabilis status aliquis, quin superinduat moralitate vel ordinabilitatis in regnum cælorum, vel ab hoc deordinationis seu privativæ ac negativæ, seu positivæ, quandoque ad positivam sacre Religionis, & Ecclesiæ sanctæ, Christi que adeo Regni devaluationem intentæ? Talis proinde principatus Ecclesiasticus, ordinabilitatem ad regnum cælorum authoritativè procurans, & ab hoc deordinabilitatem perverfam, virgâ etiam ferreâ coercens, nullatenus præjudicat Casaræ, & Regiæ terrenæ potestati, sed hanc evahere satagit in sublimiorem supernaturalis moralitatis statum, sub quo intelligi possit esse supra mundum, seu seculum.
12. Hujus ergo supramundani principatus, Christi in terris Vicarij sphaeram accuratius indagare cupiens, pro secundo sciscitor ex Ellicio quandoquidem is principatus sit a Christo designatus ex clavibus Regni cælorum, munitis authoritate ligandi & solvendi quodcumque super terram: quidnam subintelligatur sub isto Tô Quodcumque, quod sacer contextus sub morali ad regnum cælorum ordine subjecit super terram, ita vel solvendum, vel ligandum, ut ra-

um habendum sit etiam in cælis? Nonne ex proprietate verborum hujusmodi, sub illo Tô Quodcumque, accipi debet quodvis morale, in supernaturali Ecclesiæ seu triumphantis, seu militantis, seu regni cælorum finem, vel ordinabile, vel ab ista moralitatis supernaturalis ordine defectibile? An verò dicere fas esset, Regem Christianissimum ab hoc erga regnum cælorum ordine esse exclusum, ne dicam, quoad animam suam duntaxat, seu spiritalia, sed quoad moralitatem suarum publici quoque ac politici regiminis actionum, imò ipsiusmet etiam Regiæ ad suam Christi charactere insignitam personam subjectivæ applicationis?

Huic proinde moralitati insitendo, pergo ulterius sciscitari: an non secundum eisdem moralitatis mensuram, extendenda sit etiam virgâ correctoria Matth. 18. Ecclesiæ commissa erga quoscumque, si peccaverint; Christianitatis consortes fratres? Num verò citra gravissimam injuriam dici posset Rex Christianissimus, inter hos Christianæ communionis fratres non esse comprehensus? Num igitur Regum à debita in regnum cælorum ordinatione, cum gravi quandoque, publicæ etiam sacre Religionis discrimine, enormiter exorbitantia facinora fas esset, excipere ab illa correctoriâ seu coercitivâ Ecclesiæ virgâ? Quidni ergo potius dicendum videatur, quodcumque Regis facinus sub debita ad regnum cælorum ordinationis deficientiâ, seu privativâ, seu etiam positivè contrariâ, publicæ præsertim Religionis perquam nocivum, contineri sub illo Quodcumque super terram Morali, super quo per Christum noleatur esse constitutâ clavium regni cælorum, ad quodcumque seu ligandum, seu solvendum protentia authoritas Apostolica? Quidni proinde è contrario etiam videatur concludendum, sub illo Quodcumque moralitatem vel ad regnum cælorum ordinabilem, vel ab isto ordine deficientem completente, includi Regiæ quoque potestatis exercitia, eoque ad hoc suppositum applicabilitatem, quâ supervestitam moralitate in regnum cælorum, vi characteris per lacrum Baptismum suscepti, specialiter ordinabili? Quod si ergo Pontifex Maximus, exigente Ecclesiæ necessitate, ob Regis cuiuspiam adversus sacram religionem molimina, suam Apostolicam solvendi authoritatem, seu correctoriam, coercitivam que virgâ super jus Regiæ Majestatis, quâ huic individua personæ subjectivè inexistens, & quâ moralitate ad Ecclesiæ claves indubitanter spectante supervestitum extenderet, quomodo fieri posset, quod non indirectè à tali Rege tolleretur jus Regium, utpote respectu ejus Regis ex tunc eatenus solutum, ut juxta Christi Domini verbum, solutio, hujusmodi in celo, in ipso proinde foro conscientie, comprobanda esset?

ARGUMENTUM III.

14. **L**udovic. Ellies præcitatus pergit, argumentari. Duplex tantum in Christo dominium reperiri potest. Unum creationis, quod Christus habet ex Divinitate, alterum adoptionis, & fami-

terram, erit ligatum in cælis? Numquid verò ista verba sunt connexa cum illo sacro textu, quo peccantes pro foro etiam externo subiciuntur Ecclesiasticæ virgæ correctoriæ, & coercitiuæ? Numquid Christus etiam Ioannis 21. quando Petro dixit: *Pasce oves meas*, respexit ad verba sua Matthæi 16. descripta: *Tibi dabo claves regni cælorum, quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis*? Numquid verò ista solvendi potestas sub hisce verbis regulanda est ex ordinabilitate ad regnum cælorum? Sicuti ergo tam peccati, quam ordinabilitatis ad regnum cælorum ratio spectat ad lineam moralitatis, sic hujus, non autem tota domini, Christo quæ homini competens sphaera, statuenda est mensura potestatis Ecclesiasticæ. Imò in ipsâ etiam moralitatis lineâ discernere adhuc oportet inter moralitatem, quæ lumini naturali seu consonam, seu dissonam, & quæ supernaturali status elevationi proportionatam, atque hanc duntaxat per modum objecti formalis, ac specificativi ponimus mensuram potestatis Ecclesiasticæ. Unde consequenter solum, quatenus scilicet moralitas naturalis ex Dei ordinatione inevitabilem cum supernaturalis lineæ seu privativâ, seu positivâ moralitate connexionem habet, per modum adeò objecti terminativi, & materialis dicimus, istam esse subiectam potestati Ecclesiasticæ.

3. Quare pro secundo. Dum Christus Pilato interroganti: *Num esset Rex Iudeorum?* Respondit: *Regnum suum non esse de hoc mundo*: hoc verificatur etiam de universo Christi quæ hominis dominio, quippe cum istius, Christo, quæ homini communicati domini radix, & origo quasi formalis, sit Unio hypostatica, quæ sicuti non est de hoc mundo, sic neque dominium in illa quasi radicatum, est originativè de hoc mundo. Verùm hoc ipsissimum Christi hominis dominium, quæ Ecclesiæ communicatum, quia complectitur lineam moralitatis ad statum supernaturalem elevatæ, ipsamque adeò moralitatem naturalem unâ secum elevantis ad supernaturalitatem, idcirco etiam objectivè non est de hoc mundo, oportet quæ proinde, ut fateamur, potestatem Ecclesiasticam, unâ cum sui mensurâ, neque originativè, neque objectivè esse de hoc mundo, quippe cum ne naturalem quidem moralitatem complectatur, nisi quæ supervellitam moralitate supernaturalis lineæ. Sub ipsissimo nihilominus isthuc moralitatis supernaturalis regimine, Christus diserte dixit, contineri regnum suum, foreque adeò in Ecclesiâ per se constituendâ regnum, quod tamen non esset de hoc mundo, sive quod non esset hinc. Numquid autem correlativa inseparabiliter connexa, sunt Regnum & Regia potestas? Ex Christi igitur verbis illis, clarè evincitur Regia quæpiam intrâ Ecclesiâ potestas, ex autoritate Apostolicâ consistens, unice tamen complectens lineam moralitatis, quæ in regnum cælorum ordinabilis. Et ideo Pilato urgenti: *Ergo Rex es tu?* Christus iterum respondit: *Tu dicis, quia Rex sum ego*. mox subiciens: *Ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati*. Sic ergo Christus, qui Rex, tum ex se ipso, immediatè, tum consequenter ex autoritate Apostolis communicatâ, erat veritati testimonium perhi-

biturus. Sed cui veritati? Cùm Christus indefinitè locutus fuerit, num exceptionem aliquam pateretur in aliqua veritatis specie, seu genere? Num igitur Christus venerat, ut veritati etiam Philosophicæ ex Regia sua autoritate testimonium perhiberet? Quandoquidem luminis naturalis veritas Philosophicâ, ubi cum Evangelica veritate minùs cohæret, redigenda sit in fidei ac Christi obsequium, nunquid Christus ad hoc etiam venisse dicendus est in mundum, ut testimonium perhiberet Philosophicæ veritati, hanc scilicet continendo intrâ fidei sanctæ veritatem, seu superiorem regulam, ac mensuram suam? Et quia veritas practica est mensura moralitatis, cujus linea etiam naturalis supervestitur seu positivâ, seu privativâ, aut negativâ moralitate supernaturali, numquid Regia Christi potestas Ecclesiæ sanctæ communicata, protenditur super moralitate etiam naturali, eatenus concordandâ cum supernaturali moralitate, ut, si ab hac deficiat, per autoritatem Apostolicâ fit in hujus ordinem redigenda? veluti sæpius factitatum est in legibus Imperatoris ab æquitate ratione, ipsi etiam supernaturali lumini repugnante deficientibus. Et hinc in aperto jam est falsitas illius ab Elliesio in Prologo positi primi principij sui, quod civilis & Ecclesiasticæ societatum fines sint omninò disparati, ita ut neuter sit alteri subordinatus. Sed de hoc differrebanus superius in hujus Summarij 1. cap. §. 2.

9. Pro tertio Prophetia Psal. 2. exarata nos instruit de Regno Christi, quod est Ecclesiâ. Dum nempe Regius Propheta, in figura Christi ibidem diserte sic pronunciat: *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus*. Numquid ergo, ubi Christus hanc suam Regiam potestatem commisit Vicario suo Petri successori, huic diceret fas est, ego vice Christi super Sion montem sanctæ Ecclesiæ constitutus sum Rex? Quòdnam verò hujus Regis est regnum, quod non sit de hoc mundo, nisi uti S. Augustinus respondet: *credentes in Christum*? Numquid autem inter hos credentes in Christum sunt quicumque Reges Christiani? Annon igitur isti dicendi sunt subiecti Apostolicæ autoritatis, Christi in terris Vicariæ regimini, quoad totam moralitatis lineam, sicque adeò directè, ac per se non quoad temporalitatem ut sic, sed quoad istam quæ subordinatam lineam moralitatis, inexistentis libero cuique potestatis Regiæ exercitio, utpote inevitabiliter vel ordinabilitatem ad cælorum regnum, vel ab hoc deordinabilitatem obtinent? Et hinc æternus Pater sub illâ Davidicâ prophetiâ, Regiæ illius, Christo principaliter, Petri autem successori Vicariè competentis potestatis sphaeram circumferens, agebat: *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatē tuam, & possessiones tuas terminos terræ*. Annon igitur possessiones etiam temporales, terræque termini, secundum illam æterni Patris prophetiam, sunt intrâ sphaeram Vicariæ Christi autoritatis? Et, ne quis ausit, hanc potestatem Regiam delituere virgâ autoritativâ & coercitivâ, superaddit ibidem: *Reges eos in virga ferrea*. Hanc proinde virgam ferream in foro etiam externo coercitivæ autoritatis esse

& familiaritatis; ut Chrysoſtomus *hom. 30. in Epist. 1. ad Corinth.* loquitur, quod Christus habet ex humanitate. Neutrum verò istorum dominiorum idem est cum dominio Regum in temporalia. Nam quatenus Deus est, habet supremum in omnia imperium, quatenus autem homo est, regnum ejus totum est *spirituale*, nec enim homo factus est, ut totum orbem more Regum terrenorum regeret, imò se minime venisse ad hoc, ut rerum temporalium regimen susciperet, verbis & factis docuit: tum quando aufugit, ne à Judæis Rex eligeretur: tum quando roganti cuidam, ut fratri suo juberet, hæreditatem partiri, dixit: *Homo, quis me constituit judicem, aut divisorem super vos?* Cùm igitur certum sit, Christum Ecclesiæ comunicasse eam tantum potestatem, quam habuit ut homo, & Caput Ecclesiæ, non autem illam, quam habuit ut Deus & Creator, pro certo tenere debemus, nullam potestatem temporalem à Christo Ecclesiæ collatam esse.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

15. **P**rimò certum est, ex Divinitate nullum in Christi humanam naturam esse derivatum dominium, quod non *realiter* præexistere in dominio Divinitatis, quod Elliesius dicit dominium *creationis*. Hujus autem Divini dominij sphaera, præter lineam *naturæ universæ*, complectitur etiam lineam status *supernaturalis*, ad quem homo ad imaginem Dei factus, in *primo* creationis suæ instanti elevatus, & postquam e gratia exciderat, per Christi redemptionem reparatus fuit. Numquid ergo Divinitas Christo quâ homini fecit de utraque illâ seu naturâ, seu *supernaturalitatis* lineâ, dominij sui participationem aliquam, dum constituit ipsum hæredem Univerſorum? Et licet Christus quâ homo noluerit sibi assumere exercitium, & munus regnandi in temporalibus; renuens propterea munus judicis in se suscipere circa duorum fratrum hæreditatem dividendam; attamen uno saltem, alteròve acta ostendere voluit suum seu proprietatis, seu jurisdictionis in res quoque temporales dominium, quando scilicet *Matth. 8.* & *Lucæ 8.* ejiciens legionem dæmonum ab homine, concessit ipsis, ut intrarent in porcos, non absque magno Gerasenorum damno. Talis dominij argumentum exhibuit etiam, quando *12. Matth. cap.* arefecit ficulneam, quando *insuper eodem cap.* jubens ad se adduci cum pullo asinam, quam Apostoli reperirent alligatam, subjecit. *Si quis aliquid dixerit, dicite: quia Dominus his opus habet.* Jurisdictionis denique, Legis Mosaicæ sacerdotio superioris *altum* dominium ostendit, quando *10. Joannis 18.* dum Pharisei mulierem in adulterio deprehensam ad eum adduxerant, & coram ipso accusaverant, ex vi ejusdem *alti* dominij eam absolvit, non à reatu duntaxat peccati, sed etiâ à pœnâ lapidationis in Lege Mosaicâ indictâ. Quinimò cùm Christus etiam quâ homo, & Caput Ecclesiæ ascendens in *altum*, daret hominibus dona curationum, & sanitatum, quæ

licet quoadmodum participarent de supernaturalitate, quoad *substantiam* tamen verè continentur intrâ naturæ lineam, inde manifestum est, Divinitatem de suo creationis dominio etiam quâ naturæ lineam contingente, fecisse Christo, quâ homini, dominij sui aliquam communicationem.

Sed quid dicemus de lineâ *supernaturalitatis*, quam Divinitas ita posuit in potestate Christi, quâ Ecclesiæ Capitis, ut ejusdem participationem facere posset *Novæ Legis sacerdotio*? In quâ proinde supernaturalitatis seu *positivâ*, seu *privativâ* lineâ, numquid continetur universa *supernaturali* statu commensurata *moralitas*? Et quia nihil *moralitatis* etiam naturalis ex hominis libero arbitrio contingit, quin vel deficiat ab ordine regni cælorum, vel per gratiam Christi sublimetur ad hunc regni cælorum ordinem, numquid *moralitatis* etiam naturalis lineâ ita suberat Christi dominio, ut eandem vellet tamen subordinatam lineâ *moralitatis* supernaturalis? Numquid ergo Christus quâ homo, *Quodcumque in regnum cælorum coordinabile super terram*, subjiciens potestati Ecclesiasticæ, huic communicavit etiam de suo super omnimodâ *moralitatis*, politicum quoque regimen sine suo completentis, lineâ, jurisdictionis *altæ* dominio?

Pro secundo igitur, missâ jam universâ naturæ *physicæ* lineâ, faciendo reflexionem ad unicum *moralitatis*, *Quodcumque in regnum cælorum ordinabile completentis*, lineam, placuit per modum progressionis ex Elliesio hîc sciscitari. Num credat, potestatem Ecclesiæ super hac *moralitatis*, quâ in regnum cælorum *ordinabilis* lineâ *indefinitè* protensam, æquè esse de gratijs Christi gratis datas, ac sit gratia Prophetiæ? Noscitur professò *ex 1. Corinth. 12. cap. à v. 28.* Apostolus inter gratias gratis datas perinde recensuisse Apostolatam, in Petri successore unicè adhuc persistentem, ac donum Prophetiæ. Unde opportunum est nobis visum, nonnihil excurrendo, hîc facere Apostolicæ in Petri successore perdurantis auctoritatis, seu gratiæ Christi gratis datæ comparationem cum lumine Prophetiæ. Hoc equidem Divinitus concessum donum, minime facit, ne homo Prophetiæ dono ditatus, sit obnoxius fallaci & fallibili, atque ad malum pronæ conditioni humanæ, maxime cùm lumen Propheticum recensatur inter gratias gratis datas, quæ inexistere possunt homini peccatori infideli; uti constat de Sybillis veris Prophetissis, sed Ethnicis. Nihilominus quando is, qui Prophetiæ gratiâ est ditatus, intendit in lumen Propheticum, ex hoc divinizando, ac revelando veritates absconditas, nequit ulla subesse fallitas ac deceptio, quippe cû actus Propheticus, quæ procedens ex lumine Prophetiæ, nequeat in se *intrinsecè* coinquinari specie mendacij, quin hæc impuritas reducenda foret in luminis Prophetici principium, Spiritum sanctum, quod ne cogitare quidem, minus asseverare licet absq; horribili blasphemia. Sic proinde Oecumenica Pastoralis muneris potestas Apostolica inter Christi gratias, Ecclesiæ gratis datas merito annumeranda, quan-

quantumvis inexistat homini per naturam suam fallaci, attamen Christo repromittente Apostolis, Spiritum sanctum eos edoctrum omnia, dicere oportet, eam Divinitus constitutam, ita esse super fidei petram fundatam, ut cunctæ actiones ex ea promanantes reducendæ sint in fidei principium, illius Oecumenicæ Apostolicæ potestatis *super quocunque in terris morali ad regnum cælorum ordinabili* potentia, eatenus directivum, ut, si de particularibus, fallaciæ aliòquin obnoxii, casibus est sciendum, decernat per prudentia Divinitus infusæ prudentiæ lumen supernaturale, ab omni adeo seu *morali* defectibilitate, seu intellectuali fallibilitate, atque fallaciæ labe ut sic depuratum, licet in Pontifice decernente possit *concomitanter*, quæ homo est defectibilis, aliquid obrepere, quod humanam fragilitatem redolere videatur.

18. Hinc ergo regrediendo ad Elliesij argumentum, haud impertinenter ab eo requiritur, ut reflexionem faciendo ad Divini dominij, Humanitatis Christi, & ab hac Apostolicæ auctoritati donatam participationem, in Summi Pontificis potestate Oecumenica, seu gratia gratis datâ agnoscat auctoritatem, super quacunque Regum etiam, Regiæque Majestatis *jurium moralitate* eatenus protensam, ut in decernendo, Divini quoque luminis sibi assistentis habeat certitudinem.

S. II.

In quo demonstratur, ex eo, quòd potestas à Christo Ecclesie collata tota sit spiritualis, haud evincit, Pontificiam auctoritatem non protendi supra Reges etiam quoad temporalia.

ARGUMENTUM I.

19. Ludovic. Ellies *cit. cap. 1. §. 2.* argumentatur 1. in hunc modum. Ecclesia non aliam habet potestatem præter eam, quam Christus Apostolis tradidit, ut per eos ad eorum successores perveniret. At ex Scripturâ *inferius* adducendâ constat, nullam omnino potestatem, quæ spiritualis non sit, Apostolis esse collatam. Frustra igitur successores eorum aliam sibi arrogant.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

20. Numquid enim pro *primo*, Sacramenta simpliciter sunt computanda inter *res spirituales*, quantumvis consentent ex rebus & actionibus sensibilibus, seu corporeis, seu materiâ? Numquid intellectiva potentia in homine & Angelo est purè spiritualis, cum tamen ejus objectum *materiale* complectatur naturam quoque corpoream? Unde hoc? nisi quia denominationes fiunt ex eo, quod *formale* est, non autem ex eo, quod est *materiale*. Sic enim ratio Sacramenti *formaliter* constitutiva est significatio purè spiritualis, ex Divina in-

stitutione causatrix supernaturalis gratiæ. Sic intellectivæ potentia *formale specificativum* est lumen objectivum à materialitate depuratum, tamen ejus objectum *materiale* complectatur cunctas res etiam corporeas. Pari proinde modo tamen authoritas Apostolica protendatur ad *quocunque* in regnum cælorum ordinabile, in quo ordine continetur quodcunque liberum hominis ad statum supernaturalem elevati, politici quoque regiminis, publicum exercitium, hoc nequit tamen reduci ad spheram Apostolicæ auctoritatis, nisi *sibi moralitate in regnum cælorum ordinabili*, ut sic verè spirituali: ex quâ proinde, seu *formali specificativo* suo, Pontificia potestas merito denominatur purè *spiritualis*, quantumvis *per accidens* extendatur super rebus quoque temporalibus, quâ libero, atque adeo *morali*, & *consequenter* quâ in regnum cælorum vel ordinabilitate, vel ab hoc deficientiâ supervelito ipsorum publici etiam politici regiminis exercitio, subjectis, ut sic per modum objecti *materialis*, & *terminativi* se habentibus ad eam purè *spiritualem*, auctoritatis Apostolicæ potestatem.

Hæc ratio nostra pro *secundo* firmatur ex ipso Elliesio, mox asseverante, potestatem annuntiandi Evangelium, nec non baptizandi *Matth. 18.* Apostolis commissam, esse totam spiritualem. Numquid verò hujus potestatis exercitium *materiale* sunt actiones corporeæ? quæ tamen, dum earundem ratio *formalis* est merè spiritualis, haudquaquam efficiunt purè spiritualitati potestatis illius.

Subdit idem Elliesius alteram Apostolis promissam potestatem *Matth. 16. & 18.* sub auctoritate ligandi & solvendi quodcunque super terram. Quam equidem potestatem, ait, à nonnullis frustra protendi ad temporalia, eò quòd Christus mentem suam *Ioann. 20.* sub hisce verbis exposuerit: *Sicut misit me vivens Pater, & ego mitto vos: quæ cum dixisset, insufflavit in eos, dicens, accipite Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata, remittuntur eis.* Numquid verò, mi Elliesi, hæc remittendorum peccatorum potestas merè *spiritualis* est, tamen protendatur super peccatis homicidij, adulterij, ac perverſi Regum regiminis, per actiones corporeas perficiendis? Eo ipso tamen, quia *moralitas* à regni cælorum ordine deficiens est *formale* in illis peccatis, quâ illi sacerdotali potestati subjectis, inde haudquaquam efficitur, quòd potestas illa, licet per actionem etiam sensibilem, quâ Sacramenti materiam *intrinsecam* exercenda, non debeat purè *spiritualis* dici. Pari proinde ratione, illa *quocunque in terris morale* ligandi, seu solvendi potestas Apostolica licet protendatur super quocunque, publici etiam temporalis regiminis, *Morali*, atque adeo in regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili exercitio, quia tamen ipsissima hæc in regnum cælorum seu ordinabilis, seu deordinabilis *moralitas* est *formale specificativum* illius Apostolicæ auctoritatis, idcirco illarum, eidem per modum objecti *materialis* & purè *terminativi* subjectarum actionum, *moralitas* nullatenus impedit, quò minus ea potestas dicenda sit merè *spiritualis*.

ARGUMENTUM II.

23. Ludovic. Ellies loco citato sic argumentatur
 2. Quarta potestas Ecclesiæ respicit, cenam delinquentium, juxta illud Joannis 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Quibus verbis intelligitur, nullam aliam pœnam ab Ecclesia infligi posse in noxios, quam ut ab ejus consortio removeantur, nec amplius in Christianorum habeantur numero. Itaque frustra quidam contendunt, potestatem esse Ecclesiæ, noxiorum vel pœnis temporalibus, vel Bonorum privatione puniendorum. Postrema denique potestas à Christo Apostolis collata est condendarum legum, quæ ad disciplinam Ecclesiasticam pertinent, & constituendorum sibi Successorum. At hæc leges bonum tantum societatis Ecclesiasticæ respiciunt, non temporalem felicitatem: illique ministri ad regendam Ecclesiam, non ad rem publicam administrandam constituuntur, nec aliam, quam animarum curam habent; juxta illud Pauli. *Obedite præpositis vestris, ipsi enim invigilant, quasi rationem de animabus vestris reddituri.*

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

24. Primò. Potestatem Ecclesiæ correctoriam extendi super quocunque Christianorum, atque ad eò Regum etiam, caractere Baptismatis insignitorum, Ecclesiæ sanctæ unitatem, religionem quæ sacram, ac fidem Orthodoxam in suis, vel aliorum quoque Regum subditis perturbantium, seu evertere molientium peccato, constat ex Christi verbis cit. 18. *Joannis cap. exaratis.* Quam ipsissimam coercionis etiam publicæ, à Christianorum nempe numero removendi auctoritatem, prævalere in foro etiam externo, vel ex hoc patet, quod publicè à consortio etiam publico Ecclesiæ removeat.

25. Sed nunquid hæc à Christianorum Ecclesiæ consortio exclusio publica, non nisi ad spirituales effectus extendi valet? Ejus virgæ correctoriæ & coercitivæ à Christianorum consortio removere potentis sphaera, ab ipso met Christo verbis proximè subsequenti circumscriptur, dum ibidem mox subjicitur: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram, & quæcunque solveritis super terram, erunt vel soluta, vel ligata in celo.* Quandoquidem ergo Ecclesiæ virga coercitiva, à Christianorum consortio, delinquentes, Ecclesiæque inobedientes, & contumaces removere præpotens, connexa sit cum *indefinita quæcunque ligandi, & solvendi potestate*, numquid sub ista voce *Tò Quæcunque*, consortium Christianorum etiam quoad communionem politicam intelligitur, non equidem formaliter, quæ sistit intra limites communionis politicæ, sed quæ nescit supervestiri *moralitate* vel ordinabili in regnum cælorum, vel *moraltem* ab hoc deficientiam importante? Sicut ergo Ecclesia per virgam suæ coercionis, solvendo peccatoris contumacis jus, quod cuique fidelium est ad Ecclesiæ communionem, perimere nescitur jus e-

iusmodi: sic quia Ecclesiæ potestas extenditur ad quodcunque *Morale* in regnum cælorum ordinabile, neque verò ab hoc *moralitatis* ordine excludi unquam valent communionis etiam politicæ, imò & publici regiminis jura & actus, nequit illa Ecclesiæ ad quodcunque in terris *Morale*, quæ ab hominum arbitrio libero, sub inseparabili in regnum cælorum ordine permanere natum, sese extendens virga coercitiva, dici impotens, ad politicæ quoque communionis, regiminisque publici, quæ perversa, Ecclesiæ, Religionisque Orthodoxæ Bonum evertere conante, *moralitate* supervestiti, jura dissolvenda.

26. Secundò. Dum faretur Elliesus, Apostolicam Ecclesiæ auctoritatem posse condere leges ad Ecclesiasticam disciplinam pertinentes, num dicere fas est, non posse Summum Pontificem facere ordinationes autoritativas adversus Reges, sanctæ Ecclesiæ disciplinam evertere, fideique Orthodoxæ sanctiones è medio tollere conantes? Rectè equidem idem Author dicit, leges ex potestate à Christo Apostolis collatâ profluentes, non respicere *felicitatem temporalem*, sed *Bonum societatis Ecclesiasticæ*. Numquid verò hoc ipsum Ecclesiasticæ societatis in unitate fidei, & erga sanctam Ecclesiam, ejusque Pastorem Oecumenicum religiosâ obedientiâ consistentis, Bonum exigit, ut, quicunque fidei Orthodoxæ virtutem, disciplinamque Ecclesiasticam moliantur evertere, compescantur coercitivâ Ecclesiæ virgâ ad quodcunque solvendum, atque ad eò jus quoque Regium, quæ in Ecclesiæ perniciem perversè usurpatum, è medio tollendum prævalente? Quod ubi faciunt Ecclesiæ sanctæ Præpositi, vel maximè intendunt curæ animarum, invigilantque, quasi rationem de animabus sibi subditis reddituri.

S. III.

In quo enervatur tertia Elliesij ratio, conans ostendere, quod Christus, & Apostoli omnem potestatem, & jurisdictionem temporalem ab Ecclesia amandent.

ARGUMENTUM I.

27. Ludovic. Ellies præfatio cap. 1. S. 2. sic argumentatur 1. Ad demonstrandum, nullam esse in Ecclesia temporalem potestatem, sufficeret equidem ostendisse, omnem illam potestatem, quæ à Christo Apostolis est collata, spirituales esse. At Christus præterea omnem omnino potestatem temporalem ab Ecclesia amandavit, dicendo *Marci 10. v. 42. & Luca 22. v. 25. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.* Quibus ad eò Christi verbis docemur, tum quod Apostoli, eorumque Successores omni temporali potestate, & jurisdictione careant: tum quod potestas illa *spiritualis*, quam illi habent, non sit dominij & imperij, sed mansuetudinis, & charitatis; siquidem potestatis terrene sit, exteriora tantum administrare, *spiritualis* verò sit proprium, interiorum gor-

dis affectum; uti Origenes in eum locum *Matthæi*, & *alibi*. Hieronymus *Epist. 3. ad Nepotianum*. Chrysostomus *lib. de sacerdotio*, *alijque locis* explicant.

Responsio, ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

28. In primis demonstratum est in anterioribus, hæc duo inter se optime coherere, quod potestas Ecclesiastica sit *spiritualis*, nec adeo *temporalis*, & tamen sub altiori *moralitatis*, in regnum ordinabilis *formalitate*, extendatur etiam super temporalia. Nunquid enim, uti corpus inservire debet spiritui, ita etiam temporalia debent esse subordinata spiritualibus? Nunquid homo non quoad animam duntaxat, sed etiam quoad corpus operari debet ad finem spirituales salutis æternæ? Nunquid ex statu hominis ad finem supernaturalem elevati, stat obligatio, cunctas etiam corporales actiones reducendi ad Dei gloriam? Ita profectò pronuntiavit Apostolus, ut omnia, quæcunque facerent homines Christiani, sive edendo, sive bibendo, sive quidvis aliud faciendo, in Dei gloriam facerent. Est igitur, Ecclesiæ potestati merè spirituali per se primò, ac directè non subjacere temporalia, attamen ex temporalium ad supernaturalia ordinatione Divinitus constitutà, sit consequens, ea secundariò ac indirectè esse subiecta potestati spirituali Ecclesiæ, quæ, dum absolutum habet regimen in ordine ad finem supernaturalem, consequenter habere debet autoritatem, temporalia etiam tanquam media in hunc finem ordinandi.

29. Sed pro secundo, nonnemo fortassis excipiet, urgendo, ut ex sacro Evangelio ostendatur, hæc indirectè temporalium in finem supernaturalem ordinatio, subiecta esse clavibus Ecclesiæ. Nunquid autem Christus Dominus *Matthæi. 16. & 18.* clavium Ecclesiæ potestatem protendebat super *Quodcumque*, non equidem sub *statu Esse physici* spectatum, cum cæteris qui Ecclesiæ directam, & immediatam super quæcumque jura terrena, corporalis etiam Christianorum vitæ, potestatem haberet, quod remotissimum est à sensu nostro. Sub altiori igitur *formalitate* ordinabilitatis scilicet ad regnum cælornù potestas Ecclesiastica respicit illud *Quodcumque super terram*, quod Christus Dominus discrete, & clarè insinuavit, eam ad quodcumque super terram seu ligandum, seu solvendum, potestatem contendo cum clavibus regni cælorum, quæ scilicet respicientibus quodcumque non sub *Esse Physico*, sed sub *Esse Morali* in regnum cælorum ordinabili consideratum. Et hinc verissimum est, Apostolos, eorumque successores carere omni temporali potestate ac jurisdictione, potestatemque illam spiritualem non esse dominij, aut imperij, sed mansuetudinis & charitatis. Num verò ex hoc dicere fas est, Ecclesiasticam potestatem ita exerceri duntaxat posse in volentes, ut nullo severioris erga nolentes, seu contumaces distractionis gladio sit armata?

30. Pro tertio igitur distinguere oportet, inter *primarium* & *secundarium*, seu quali *subsidi-*

rium potestatis Ecclesiasticæ munus. Illud prius equidem non nisi ex charitatis & mansuetudinis spiritu est exercendum, absque ullâ erga proprium commodum reflexione, sed sub puro salutis animarum in unitate fidei & sacræ religionis cultu etiam publico coadunatarum promovendæ studio. Et ideo Principum spiritualium principatus, in dilectione subditorum debet esse positus, uti Origenes in *Matth. 12. cap.* ait, observans, propterea in *Isa. hom. 6. Ministros Ecclesiæ non esse vocatos ad principatum, sed ad servitutem Ecclesiæ*, quamquam hanc ipsam servitutem Doctor ille vocet etiam *Principatum Principum spiritualium*. Num igitur hic Ecclesiæ principatus non nisi erga volentes habere potestatem locum; uti S. Hieronymus *Epist. 3. ad Nepot.* & Divus Chrysostomus *lib. 2. de sacerdot. alijsque ab Elliesio hic allegatis locis tradunt*? Ita profectò est, primario potestatis Ecclesiasticæ muneri locum non esse, nisi in volentibus, quippe cum ejus muneri sit, non in exterioribus duntaxat actibus sistere, sed in his *moralem* bonitatem ad regnum cælorum ordinabilem, salutemque animarum curare, neque verò ista seu *moralis*, & supernaturalis actuum humanorum bonitas, neque salus æterna obtineri valeat, nisi à volentibus, & spontaneè cooperantibus Christi fidelibus.

31. Quia verò ipsissimus ille *Principum spiritualium principatus*, ipsomet Elliesio fatente, habet vim legislativam; Num destituendus erit *virgæ publicæ etiam coercitionis erga illos, qui sacris Ecclesiæ, vel ipsius etiam Christi legibus contumaciter contradicunt*? Hujus equidem quæsitæ resolutio in anterioribus jam multimodè facta est, attamen, quia Elliesius totam vim suorum ex opposito argumentorum, reducere contendebat in illud principium, quo Christus *Joann. 20.* effatus est: *sicut misit me vivens Pater, ita ego mitto vos.*

32. Idcirco pro quarto visum est operæpretium, hic repetere, quod *Psal. 2.* in spiritu Prophetico inducatur æternus Pater locutus Christo: *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessiones tuas terminos terræ, reges eos in virga ferrea.* Hanc namque virgam importare autoritatem directionis, quæ ferream, atque dicere potestatem *coactionis & justitiæ*, explicat S. Augustinus in *dist. Psal. 2.* Hæc ipsa verò Christi potestas *gubernativa, & coercitiva Lucæ 1.* prædicta fuit sub illis verbis: *Dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus: & regnabit in æternum.* Eo ipso autem, quod regnum istud Ecclesiæ dicatur æternum, oportet, in terris fuisse à Christo reliquã eam gubernativam potestatem, per quam regimen hoc spirituale perpetuò duraret. Quamvis ergo Christi regnù non sit temporale mundi regimen, respiciatque æternam hominum salutem: hoc ipsum tamen spirituale ac supernaturale Ecclesiæ regimen importat virgæ ferream coercitivæ quoque autoritatis, à Christo Apostolis, eorumque successoribus comunicatæ, atque sic intelliguntur Apostoli eo modo à Christo missi, quo modo ipse à Patre æternò missus fuit cum autoritate *gubernativa, & coercitiva*, in suos quoque in terris relictos, vicarios transfusã.

33. De hac igitur *coercitionis & justitiæ* virga ferrea, in cuius usu consistit *secundarium*, & quasi *subsidiarium*, non nisi in statu inobedienciæ & contumaciæ exercendum munus, disquirere placeat ex *Elliesio*, *An hoc non nisi in volentes exhibere fas sit?* Ipsemet quæstionis hujus status pro quinto perimit seipsum, quomodo enim, quod non nisi in inobedienter reluctantes, & contumaciter nolentes exercetur officij pastoralis *subsidiarium & secundarium* munus coercitivum, absque manifesta contraditione dici posset, non nisi erga volentes habere locum? Quod ergo prælegati Patres de *primario* Ecclesiastica potestatis munere, non nisi erga volentes se exerere potente, dixerant, peperam trahitur ad *secundarium* quoque, ac *subsidiarium*, adversus inobedientes & contumaces exercendum, Pastoralis officij munus: quamquam ne hoc quidem debeat aliter usurpari, quam ex *spiritu charitatis & lenitatis*.

34. Nam pro *sexto*, num dicere fas est, justitiam, quæ attenditur in Ecclesiastica potestatis virgâ *coercitivâ*, pugnare cum sancta charitate? Num *Divinæ* charitatis munus est in zelando Dei honore privatum duntaxat, non etiam in publico religioso cultu, quem contumax & inobediens Ecclesiæ, nititur evertere? Num charitatis est, illos, qui Ecclesiæ contumaciter resistunt, in sua malitia impunè relinquere, & non potius virgâ ad quodcumque seu *solvendum*, seu *ligandum* in terris protensâ coercere? Num quia sub isto quocumque probatum est, contineri *quacumque*, moralitatem ad regnum cælorum ordinabilem superinducere nata, dum *spirituales* pœnæ non proficiunt, sanctæ charitatis & lenitatis *spiritus* prohibet Ecclesiam, ne suâ à Christo concessâ potestatis, manum extendat ad temporales pœnas, non sub *temporalitatis* equidem, sed *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis *formalitate* consideratas, Bono Ecclesiæ publico, animarumque fidelium salute communi ita exigente, in contumacibus *Unitatis* fidei, & tranquillitatis Religionis perturbatoribus.

35. Quare isthæc universa, uti optimè coherere possunt cum sanctæ charitatis *spiritu*, sic pro *septimo* nequaquam lapsiunt *spiritum* potestatis temporalis, quem *Christus* cit. *Marcii 10.* & *Lucæ 22.* remotissimum cupit à potestate Apostolica: *Reges gentium*, inquiens, *dominantur eorum, & qui potestatem habent, benefici vocantur, vos autem non sic.* Hisce namque verbis *Christus* disertè professus est, se nolle in Ecclesia instituire principatum *dominativum*, cuius nempe finis esset propria utilitas, sed præcepit tanquam *Pastor* bonus, ut is, qui inter Apostolos esset major, se ipsum impenderet in *spiritualem* animarum sibi *subjectarum* utilitatem, neque arrogaret sibi *dominandi* *libidinem*, proprium ex grege commodum querendo: quippe cum dominium propriè consultat in facultate rebus, seu personis sibi *subjectis* in proprium utendi commodum. Eo ipso igitur, quod principatus Ecclesiasticus ejus sit naturæ, ut imponet obligationem, se totum impendendi in animarum salutem,

præcisâ propriâ, maximè temporali, utilitate, ideois principatus neque *dominativus*, neque *temporalis*, sed purè *spiritualis* est, non nisi ex charitatis *Divinæ* ad publicum Religionis *facræ* Bonum vel præcipuè intentæ *spiritu*, etiam erga contumaces, Ecclesiæque rebelles exercendus.

ARGUMENTUM II.

Ludovic. *Ellies* cit. §. 3. argumentatur 2. ex *1. Petri* cap. 2. v. 2. ubi Apostolorum Princeps ita scripserat: *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, non coactè, sed spontaneè secundum Deum, neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè, neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo.* Quæ ergo clariùs, ait is Author, potuisset B. Petrus, illorum prædamnare sententiam, qui, contendunt, *Christum*, cum dixit *Pasce oves meas*, dedisse illi potestatem, Regum per depositionem, privationem que regni sui cogendorum? Ejusmodi *dominativam* potestatem longè majorem, ac sit in ipsis etiam Regibus, à Summo Pontifice remotissimam, voluit S. quoque Bernardus, ad Eugenium Papam suum olim discipulum *lib. 2. considerat. cap. 6.* ita scribens: *Nec enim tibi Petrus, quod non habuit, dare potuit. Quod habuit, hoc dedit, sollicitudinem scilicet super Ecclesias: nunquid dominationem? Audi ipsum: Non dominantes, ait, in Clero, sed forma facti gregis ex animo.*

Responsio, ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

Illis verbis suis Petrus ita descripsit *primarium* 37. *municis* Pastoralis officium, erga spontaneè ac voluntariè, non vei d coactè obediens exercendum, ut minimè tamen intermitteret edocere *spiritum*, ex quo munus etiam *secundarium*, seu quasi *subsidiarium* pastoralis officij, erga contumaces, Ecclesiæque rebelles, sub strictâ *coercitionis* virgâ oportet exhibere. Nempe hic Apostolorum Princeps universim cavuit, ne Ecclesiastica autoritas sit *dominativa*, disertis adeò verbis ab Ecclesiæ Pastorum exigendo, ut recogitent, quòd ipsorum potestas neque proprium imperantis commodum, sed *spiritualem* ejusque utilitatem spectet, sicque adeò ejus potestatis virga coercitiva ex illo sancto fine, non turpis lucri gratiâ, exerceri debeat, neque porro cogere possit ad *substantiam* sui fors propriam, utpote non in exterioribus duntaxat actionibus sitam, sed respicientem bonitatem *moralem* actuum, nec non animarum salutem, quæ non nisi à volentibus obtineri potest. Atque hoc est, quod S. Bernardus inculcare intendebat, a Romani Pontificatus principatu excludens *dominationem*, dum cæteroqui idem Doctor *mellislaus lib. 1. Considerat.* alloquendo Romanum Pontificem: *Ergo, inquit, in criminibus, non in possessionibus est potestas vestra, quoniam propter illa, non propter has accepitis claves regni cælorum.* Quòd si igitur indefinitè propter crimina, atque adeò Regum quoque, sanctæ Ecclesiæ rebellium, religionisque sacræ temeratorum scelera, Petri Successores acceperunt *claves regni cælorum* ab

quod-

quodcumque super terrâ solvendum institutas, quid, ni hæc potestas in Regiâ quoque potestatis non quâ terrestris, sed quâ moralitate à regni cælorum sine deordinabili contaminatâ, solutionem, absque ullo tamen dominationis ambitu, sed ex sanctæ religionis, ac fidei Orthodoxæ, charitatisque adeo Divinæ zelo, Ecclesiæ sanctæ seu conculcatæ, seu conculcatæ necessitate notoriâ ita exigente, pretendi posse, dicenda sit?

§. IV.

In quo examinantur Romanorum Episcoporum, sanctorumque Patrum testimonia, quibus Adversario videtur effici, quod Ecclesia in spiritualia tantum habeat potestatem, non seculis, ac Reges in sola temporalia, ita ut neutra potestas à se invicem dependeat.

ARGUMENTUM I.

38. Ludovicus Ellies *cit. cap. 1. §. 4.* argumentatur 1. ex testimonio Gelasij Papæ *epist. 8. Ad Anastasium* relatâ *to. Concil. 4. col. 1182.* ita scribentis: Duo sunt, Imperator Anguste, quibus hic mundus principaliter regitur, authoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. Nôsti enim, fili clementissime, quod, licet præsideas humano generi dignitate, rerum tamen Præsulibus Divinarum, devotus colla submittis &c. atque ab his causis tuæ salutis expetis. Et in tomo de anathematibus sic habet: Cùm ad veram ventum est (Christum) Regem, atque Pontificem, ultra sibi nec Imperator nomen imposuit, nec Pontifex regale fastigium vindicavit. Christus memor fragilitatis humanæ, quod suorum saluti congrueret, dispensatione magnificâ temperans, sic adionibus proprijs dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit &c. ut & Christiani Imperatores pro æternâ vitâ Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium cursu rerum, Imperatoris dispositionibus uterentur, & ideo militans Deo, minime se negotijs secularibus implicaret, ac vicissim non ille rebus Divinis præesse videretur, qui esset negotijs secularibus implicatus. Ex quibus adeo Gelasij Papæ documentis, concludit is Author, utramque eam potestatem, & utriusque limites optimè distinctos esse, ita ut nihil liceat sæculari in Ecclesiastica, aut Ecclesiasticæ in sæcularia.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

39. In primis ex præadductis Gelasij verbis constat, Imperatorem colla submittere rerum Divinarum Præsuli. Sed quibus in rebus? Hoc paucis exprimitur, quod nempe à Divinarum rerum Præsulibus Imperator causas suæ salutis expetat, utpote pro vitâ æterna indigens Pontifice. At cujus est, salutis causas subministrare, hujus est, amovere etiâ vitâ æternæ impedimenta, non pro ipsius duntaxat personâ, sed pro universo etiâ cætu fidelium. Si ergo Imperator, seu Rex quispiam salutis æternæ impedimenta ponat per fi-

dei, Religionisque publicam everfionem, neque Pontificis correctio Evangelica pensi habeatur, quò minus in suâ persistens contumaciâ, & suam, & subditorum animas infempiternum interitum detrudere pergat, unicumque tot scandalorum amovendorum remedium sperari possit ex ipsius depositione, numquid hæc inter causas, si non Imperatoris, plurimorum saltem aliorum fidelium salutis merito erit recensenda? Quid ni ergo in ordine ad hanc salutis etiâ publicæ causam procurandam, atque hujus, & Christiano cuiuspiam Regno communem obicem tollendum; dum in deterius semper ruit seu Imperator, seu Rex hujusmodi, Pontifex omnium salutis curam gerens, compellitur ad talem sive Regem, sive Imperatorem deponendum ex auctoritate, ad Quodcumque solvendum sibi Divinitus imperitâ?

Hinc pro secundo facillè concedo, utramque potestatem, Ecclesiasticam scilicet atque civilem, & utriusque limites optimè distinctos esse, ita ut nihil liceat sæculari in Ecclesiastica, aut Ecclesiasticæ in sæcularia jura & bona; quatenus limitibus suis continentur: neque enim potestas Regiâ ad societatem politicam in finem publici boni ritè ordinandam, atque concives in hunc ordinem redigendos, per naturam suam, concreato naturali lumini hominibus congenitam, per se, ac ex se operari potest quidquam, quâ exorbitans extra ordinem ac debitum publicæ Religionis, Orthodoxæque fidei, ac societatis Ecclesiasticæ: sed hæc exorbitantia procedit ex malitiâ hominis, cui inexistit, Regiâ potestate se habentē ad eam solum per accidens, & concomitantē, cui proinde minimè adscribenda est, sed perverlo ejusdem abusus, utpote ex Regis nequam jure suo Regio abutentis pravâ voluntate proveniens; sicque adeo Rex Ecclesiasticæ disciplinæ perturbator, fideique Orthodoxæ, ac veræ Religionis inimicus, invadendo sanctæ Ecclesiæ jura, non persistit intrâ limites suæ Regiæ potestatis, sed ex nequitia suâ incidit in sphæram potestatis Ecclesiasticæ, à suis fidelibus, Ecclesiæque Orthodoxæ removere obstrictæ; quidquid animarum salutis, publicoque Ecclesiæ sanctæ Bono officit, imò extremum minatur interitum. In quo adeo statu potestas Ecclesiastica nihil equidem facere potest adversus ipsam in se spectatam; ut sic cum limitibus suis, Divinitus constitutam Regiam potestatem: attamen, quia Rex in perniciem animarum, Ecclesiæque destructionem eâ abutitur, eandem, quâ in hoc subjecto, in malitiâ sua penitus obstinato, ipsaque tam perverse abutente subsistentem, tollere potest ab ipsissimo hoc individuo, quippe cùm potestatis ejusmodi intrâ hoc subjectum subsistentia noscatur, ex talis perverfi hominis nequitia esse jam medium evertendi Ecclesiam, publicamque Religionem, sicque adeo intelligatur, incidisse in sphæram Ecclesiasticæ auctoritatis, Divinitus constitutæ ad solvendum & tollendum, Quodcumque super terram est sanctæ Ecclesiæ destructivum, animarumque salutis impeditivum. Et sic verissimum est, quod

X

quod

quod Gregorius II. *Epist. 2. ad Leonem Isauricum* ait: *Quid Pontifex introspicendi in palatium, facultatem non habet; quamdiu nimirum Imperator intra fines palatii, non materialiter, sed formaliter sumpti, quæ Regiæ scilicet potestatis juribus præcellentis, secundum hujus limites operando persistit; at si Rex introspiciat in Ecclesiam, hujus jura violando, numquid Regiæ potestatis intrâ ipsum subsistentia, ubi est medium evertendi ordinis Ecclesiastici, sic in spheram Ecclesiasticæ potestatis transferri dicenda est? An non igitur ex regni cælestis Beato Petro collatis clavibus, ad animas ligandas & solvendas prævalens Pontificium, eo casu solvere compelleretur, Imperatoriæ dignitatis in hoc ipsum abutente subjecto subsistentiam, quæ in medium pervertendæ Religionis perperam conversa, jam translata noscitur intrâ spheram illius Pontificij, quod, ut Pontificum & Patrum ab Ellicesio allegatorum loquendi modo utamur, importat potestatem solvendi ac ligandi animas. Quemadmodum enim jus Regium non in corpore, sed intrâ animam consistere noscitur, sic ubi intrâ hujus Regis, animam transversum est in medium publicæ animarum perverisionis, tunc ejusdem solutio, sive à Regis animâ peremptio utique incumbet Pontificatui, habenti principatum, solvendi animas.*

ARGUMENTUM II.

41. **L**udovicus Ellies *cit. §. 4.* argumentatur 2. Patres unanimi consensu verba hæc. *Quæcunque ligaveris, seu solveris super terram*, interpretantur de potestate ligandi & solvendi peccata, nunquam de potestate privandi Reges imperio, aut privatis Bonis sibi proprijs.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

42. **L**ibens concesserim, illam *Quæcunque ligandi & solvendi super terram*, potestatem complecti peccata: sed quæstio est: *Utrum tam in externo, quam conscientia foro ardeat ad sola peccata?* Nunquid progredi potest ad excommunicationem, atque adeo ad privationem Communionis fidelium? An igitur hoc Christianitatis caractere competens jus, per auctoritatem Ecclesiasticam solubile, est peccatum? Numquid eadem *solvendi & ligandi Quæcunque in terris potestas*, Ellicesio ipso superius fatente, est legislativa? Num ergo legis ligamen, super quo protenditur ea potestas, est peccatum? Christus equidem *Joann. 20.* eam potestatem, quæ in Apostolis est collata Novæ Legis sacerdotio, ardeat ad peccata duntaxat seu remittenda, seu retinenda. At quæ *Matthæi 18.* est constituta Ecclesiæ virga, in foro etiam externo correctoria, per Christum est concessa *cum potestate ligandi & solvendi quæcunque super terram*. Num igitur istud *Quæcunque*, indefinitam & universalem denotans ejus potestatis spheram, ardeat jam licet ad sola

peccata? An non saltem extendenda censetur ad quidvis morale, quod peccati vel nequitiam, vel periculum manifestum importat? Numquid autem, si Regiæ potestate quispiam Regum abutens, hanc extra spheram suam exorbitare faciat, non equidem ejus Majestatis jura, sed horum abusus, una cum subjecto suo contaminatur peccati malitiâ, per quam indubiè tunc transfertur in spheram illius, *Quæcunque super terram solvendi & ligandi potestatis Apostolicæ?* Numquid subsistentia Regiæ Majestatis intrâ hanc individuum personâ, eâ in perniciem Ecclesiæ abutentem, infert periculum evidens peccati non proprii duntaxat, sed universalis, in cunctos subditos, aliòve fortassis Christianos redundantis? An igitur à Patrum sensu alienum foret, hoc periculum, imò peccata tam enormia, Ecclesiæ publicam ruinam minitantiâ, avertere per solutionem Regiæ potestatis non in se ipsa, utpote ad rectitudinem moralem, societatis civilis moderatricem unice intentâ, sed per solutionem subsistentiæ hujusmodi potestatis intrâ subjectum adeo perversum, & transferens jura Regia extra suos limites, sicque, quoad moralem eorumdem in tali persona perseverantiam incidens in spheram Ecclesiasticæ potestatis?

Quod eò clarius evincitur *ex Matthæi 16. cap.* quò manifestioribus verbis Apostolica Petro, ejuisque Successori concessa, ad quæcunque super terrâ ligandum & solvendum auctoritas, noscitur connexa cum clavibus Regni cælorum. Quis enim non videt, illud *Quæcunque*, in vi ejusdem cum Regni cælorum clavibus connexionis, denotare spheram, intrâ quam *Quæcunque morale* in regnum cælorum super terram seu positivè, seu negativè, vel etiam contrariè ordinabile, atque adeo ordinis hujus destructivum, subijciatur illi *indefinitè ad ligandum & solvendum super terram auctoritati?* Quis rursus negare auserit, Regiæ potestatis intrâ subjectum, hanc extra suos limites exorbitare, atque jura Ecclesiastica evertere enitens, *moralem subsistentiam* redigi ad statum perniciosissimi ad sanctam Ecclesiam turbandam, fidelesque pervertendos medij? An non igitur Regiæ Majestatis intrâ hoc subjectum subsistentia, eatenus tunc incidit in spheram clavium Regni cælestis, ut harum potestas solvendi prævalere jam possit ad ejusdem moralem in hoc Christianitatis caractere insignito subjecto solutionem, seu peremptionem, unâ cum solutione juramenti fidelitatis & subjectionis per Regis nequitiam translata, ad perimendas animas, & evertendam sacram Religionem, Ecclesiæque unitatem.

§. V.

In quo examinatur, quomodo verum sit, Ecclesiam in temporalia nullam habere auctoritatem, eò quòd per vim, gladiumque materiale, homines cogere minime possit.

A.R.

ARGUMENTUM I.

44. Ludovicus Ellies *præsenti* §. 5. argumentatur 1. Si quæ foret Ecclesiæ in temporalia potestas, dubium nullum est, quin posset temporalem aliquam pœnam, puta mortis supplicium, aut saltem Bonorum privationem infligere, quod ab Adversarijs supponitur, cum inde probent, Reges in pœnam læsæ fidei ab Ecclesiâ regnis privari posse, illorumque subditos à fide & obedientia eximi. Verumenimverò nihil est certius, quam Ecclesiâ non habere illum jus puniendorum noxiorum pœnis & supplicijs corporum, aut etiam bonorum privatione. *Primò*. Quia Christus nullam Ecclesiæ potestatem contulit, præterquam *spiritualem*, nec aliter pertinaces, & Ecclesiæ rebelles ab Ecclesiâ puniri iussit, quam ut habeantur tanquam Ethnici & publicani, hoc est, ut indigni Ecclesiæ communionē declararentur. *Secundò*. Quia idem Christus docuit nos, nihil magis abhorreere ab Evangelij mente, quam dominium & imperium terrorem incutiens. *Tertiò*. Quia Christus Apostolos uti *materiali* gladio prohibuit, etiam ad defendendam religionem, graviter increpans Petrum, qui gladio usus fuerat, *Matthæi 26. v. 25. Lucæ 22. v. 49. Ioannis 18. v. 10.*

Responsio ac reforsio hujus argumenti confutatoria.

45. In primis sponte admitto, Ecclesiasticam potestatem per se ipsam non habere usum gladii *materialis*. Cujus sequens accipe fundamentum. Nam potestatis Apostolicæ sphaera protenditur equidem super *Quocunque in terris solvendum, aut ligandum*, sed cum expresso ordine ad regnum cælorum, atque adeò sub respectu *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis. Unde fit consequens, potestatis Apostolicæ sphaeram non extendi vel super vitâ, vel super Bonis temporalibus Christianorum, in *Esse physico*, sed sub *moralitate* ordinabilitatis, vel deordinabilitatis in regnum cælorum spectatis, sicque adeò redactis ad lineam & statum supernaturalis *moralitatis*. Sub quo proinde respectu, Christus *locis citatis* eatenus dixit, sufficere Apostolatui duos gladios temporales & spiritualis potestatis; uti Patres in *amersionibus* allegati tradunt, ut nihilominus gladii *materialis* usus per se ipsam exercendus, fuerit Petro prohibitus à Christo jubente, ut gladium hunc mitteret in vaginam, manifesto adeò argumento, isthuc à Christo fuisse agnitum, quòd esset in jure & potestate Apostolicæ autoritatis, quippe cum alioquin abijciendus, non in propriam Apostolicam vaginam recondendus fuisset, si voluisset Christus eum prorsus alienum à jure & potestate Apostolicæ autoritatis. Quare in aperto jam est, ipsius gladii *materialis* respectu humanæ quoque vitæ, non quidem, sub *Esse physico* spectatæ, sed qua in *moralitatis* ad regnum cælorum ordinabilis lineam reductæ, utum esse in jure & potestate Apostolicæ autoritatis, ita tamen, ut per manum Regis, seu Im-

peratoris, non autè Petri Successoris, Ecclesiæ necessitate publicâ exigente, exercendus sit.

Quoad reliqua verò temporalia bona, & jura ultra *Esse physicum*, vel etiam ultra potestatis politicæ, lumini naturali commensurata limites, ad supernaturalis in regnum cælorum ordinabilis *moralitatis* sphaeram traducta, sicque temporalitatem transcendentia; ac spiritualitatis denominationem participantia, rursus dicendum est, ea contineri sub *Quocunque*, per claves regni cælorum ordinabili *super terram moralis, indefinitæ* Apostolicæ ad ligandam & solvendum potestati per Christum subordinato, ut nullibi, perinde ac de gladio temporali, sit Apostolicæ autoritati interdictum, ne per se ipsam ejusmodi jurium, Ecclesiæ necessitate, & delictorum gravitate ita exigente, preemptoria faciat solutionem. Et licet pertinaces & rebelles ab Ecclesiâ puniri eatenus jubeantur, ut in Ethnicorum & publicanorum forte habendi sint, hanc nihilominus pœnam *Matth. 18.* contexit Christus cum *indefinitæ* Apostolicæ, *Quocunque* ligandi & solvendi potestate, ut proinde hujus autoritati sit à Christo concessa facultas ad jurium etiam Regiorum subsistentiam, in hoc subiecto Ecclesiæ extremè nocivam, atque ut sic intrâ limites *moralitatis*, Ecclesiasticam potestatem circumscribentis, constitutam solvendam, seu *moraliter* perimendam. Et hinc licet potestas Ecclesiastica abhorreat dominium & imperium, terrorem ex affectu erga propriam imperantis utilitatem, incutere natum, attamen illi haudquaquam alienum est, à peccatis Orthodoxæ fidei, ac nocivis Religioni etiam publicæ, abstertere pœnis privationis bonorum, quâ contentorum sphaerâ *moralitatis* in cælorum, Ecclesiæ nempe tam militantis, quam triumphantis regnum, seu *positive*, seu *privative*, seu etiam *contrarie* ordinabilis.

Et hinc pro secundo facile est respondere ad ea, quæ Ellies ulterius objicit: tum quòd *Ecclesia Imperatores, aut Magistratus civiles adire solita sit, ut y, qui suis decretis adversabantur, in exilium eicerentur: legaturque multis annis nulla civili auctoritate adversus hereticos ac rebelles usa fuisse, quia nullum sperabat ab Imperatoribus, utpote adhuc Ethnicis, auxilium. Tum quòd, ubi Imperatores ceperunt esse Christiani, sollicitudo & cura proprii Imperij, cujus tranquillitas à Religionis conservatione plerumque pendeat, in causa fuerit, ut heresiarchas & rebelles in exilium mitterent, aut multâ pecuniaria plecterent. Tum quòd non nisi posterioribus Ecclesiæ sæculis, concessa sit Ecclesiæ ab Imperatoribus potestas statuendarum in hereticos, aut peccatores, pœnarum temporalium.*

Ad hæc namque universa in promptu est responsio ex *anterioribus*. Tum quòd ijs temporibus, quibus Imperatores Ethnici fuerunt, publicum etiam Ecclesiæ, sub gentilismo adhuc ingemiscentis, Bonum haud permisisset, in quolque licet Christianos peccatores, maximè Principes, ac Reges temporales stringere gladium; potestatis autem Ecclesiasticæ mensura sit publicum Ecclesiæ sanctæ Bonum, animarumque fidelium sollicitudo, temporum iniquitate tunc cohibente etiam districtioris coercitionis

nis pœnas. Tum quòd, ubi Imperatores cœperunt esse Christiani, Romanoque Pontificatui adjecta est temporalis quoque principatûs dominatio, tunc ad hæreticos ac rebelles intrâ Romanæ Ecclesiæ fines temporalibus vitæ ac corporis bonis mulctandos, non opus habebat alieno Imperatoris gladio, sed ex potestatis suæ Pontificiæ autoritate potuit Ministris suis facere mandatum Apostolicum, unâ & Imperatorium, de gladio in Petri vaginam misso educendo, sicq; quibusvis seu vitæ, seu alijs corporalibus pœnis infligendis. At extra finû suorum limites eatenus potuit stringere gladium vaginâ suâ Apostolicâ reconditum, ut hic tamen in executione non per ipsum, sed per Imperatorem, aliûmve politicum Magistratum esset exercendus: quoad reliquas verò materialiter temporales, sed quâ moralitate in Regnum cælorû ordinabili supervestitas, atq; adeò ut sic formaliter spirituales pœnas, integra semper in Romano Pontifice erat potestas, super quocunque in terris morali seu solvendo, seu ligando potestas; uti superius explicatum fuit.

ARGUMENTUM II.

49. **L**udovicus Ellies *cit. S. 5.* argumentatur 2. ex unanimi consensu Patrum docentium, Ecclesiam carere omni gladio materiali, seu potestate civili ad homines cogendos, & puniendos, nec aliud quidquam posse, quàm hortari, monere, & excommunicare eos, qui qui sibi nolunt obedire.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

50. **V**ideamus, quàm impertinenter Elliesius hîc adducat Patrum testimonia. *Primò* igitur Tertullianus, Lactantius, Athanasius, & Hilarius; prout cernere licet ex ipsorum verbis *ibidem* relatis, loquuntur de gladio per vim cogente ad Religionem, seu fidem Christianam amplectendam. Quia verò Ecclesia nullam prorsus habet jurisdictionem erga illos, qui Christianitatis caractere nondum insigniti, minimè subduntur Ecclesiasticæ jurisdictioni, ideirò impertinens est istorum Patrum ad præsens institutum nostrum allegatio.
51. *Secundò.* Canon Apostolicus 26. statuit equidem *deponendum Episcopum, qui fideles delinquentes percussit.* Sed quid hoc ad rem præsentem? Siquidem percussio ejusmodi nullatenus conduceret ad moralitatem regni cælorum ordinatricem, in quibusvis pœnis Ecclesiasticis circa temporalia etiam infligendis, observatu prorsus necessariam.
52. *Tertio.* SS. Gregorius Nazianzenus in *carmine de vita sua. & orat. 1. de Theologia.* & Ambrosius *lib. 7. in Lucam c. 22.* ab ipomet Ellies inducuntur locuti sub hoc sensu, quòd nempe Evangelium non sit per vim promulgatum, nec missi sint Apostoli, ut gladio, aut imperio uterentur ad stabiliendam fidem, sed qui humilitate & patientiâ cunctos ad eam adducerent. Anne igitur hinc concludere fas est, Reges ex Christianitatis caractere jam subje-

ctos Ecclesiæ, ubi huic rebelles evaserint, ac Religionis sacræ devastatores, non posse in ordinem redigi per Apostolicam, *Quocunque in terris, quâ moralitate in regnum cælorum ordinabili supervestitum solvendi, adeoque in foro etiam cæli moraliter ligandi, seu puniendi potestate?*

Sanctus equidem Augustinus *lib. de fide & operib. Cap. 2.* docuit, Ecclesiam posse infligere pœnas degradationis & excommunicationis. Num verò fas fuit Elliesio, ab ista affirmativa ad negativam universalem conclusionem progredi, quòd nullas alias pœnas, quam degradationis & excommunicationis possit Ecclesia infligere?

Dum porrò S. Cyprianus *Epist. 11. lib. 1. ait:* *Nunc, quia circumcisio spiritualis esse ad fideles Dei capit, spirituali gladio superbos & contumaces necari, dum de Ecclesia ejiciuntur:* num ista extra Ecclesiam rebellium ejectio nequit ulterius erga Reges progredi, quin oporteat, ipsos in continua per autoritatem Regiam malè usurpatam Religionis publicæ infestatione relinquere?

Quia porrò S. Chryostomus *hom. 4. in Isaiam ait:* *Postquam arguisses sacerdos, Rex autem non cessasset, sed arma moveret, clypeis & hastâ, suâque uteretur potentiâ, congruere Sacerdoti, ut dicat: Ego, quod mei erat officij, præstiti, nihil amplius possum, succurre sacerdotio, quod calcatur, leges violantur, fas subvertitur.* Numquid ex hac S. Chryostomi sententiâ evincitur quidem, dum vires adversus Regiam potentiam non suppetunt, nihil ulterius esse tentandum: attamen, si spes sit perfringendi Regis adversus Religionem sacram insurgentis impetus, num abstinere fas erit à sanctæ Ecclesiæ Clavium, ad Cujuscunque super terram solvendi, sicque sub morali in cælorum regnum ordine perimendi, sententiam progredi valentium, publico etiam, atque autoritativo usu?

Quando Gregorius Magnus *lib. 2. Epist. indict. 11. docet:* *Sacerdotum in peccatis officia his tribus comprehendere: Argue, obsecra, increpa,* neque verberibus, aut iupplicijs coercendos esse. Num si præter omnem spem neque argutio, neque obsecratio, neque increpatio verbalis proficiat, dicere fas est, illum Romanum Pontificem suæ quoque Apostolicæ autoritatis virgam coercitivam exclusam voluisse, ne ad excommunicationis usque sententiam procedat, vel ad autoritativam Cujuscunque super terram juris secundum moralitatem in regnum cælorum ordinabilem, seu solvendi, seu ligandi executionem?

Num hæc autoritativa Pontificiæ præeminentiæ potestas, vel ex hoc arctanda videtur, quòd Petrus Damiani *lib. 4. epist. 9. moneat:* *Vt causas Ecclesiasticæ Cujuscunque negotij leges dirimant feri, vel sacerdotalis edita Concilij, ne, quod gerendum est in tribunalibus, vel ex sententiâ debet provenire Pontificum, in nostrum vertatur opprobrium congressione bellorû?* An non potius, quæ prudentiæ ratio ad motus bellorû præcavendos, hic insinuat, eouique prævalere debet, ut, dū neque leges fori, neq; sacerdotalis edita Concilij, neque Pontificum seu tribunalia, seu sententiæ adversus proterviam Regis in Ecclesiam rebellis,

rebellis, proficere possunt, Apostolicam ad quodcumque solvendum & ligandum auctoritatem, oporteat stare otiosam?

58. Hinc circa illa universa, uti etiam subsequenter seu Patrum, seu Theologorum testimonia, pro quarto, apprimè notandum venit, quòd ejusmodi sententia eatenus sint circa Ecclesiasticam potestatis prudentialem procedendi modum instructoria, ut singula haudquaquam describant universam, auctoritatis Apostolicæ sphaeram & potestatem. Vnde Ludovici Ellies argumentationes inde productæ, ex unâ potestatis Ecclesiasticæ parte, per SS. Patres, Doctoresque Theologos affirmatâ procedendo, ad negandam potiorem, extremæ duntaxat necessitati deservientem, Pontificiæ auctoritatis partem, meritò sunt coarguendæ vitij, quod adversus Dialecticos principia committitur, dum ab affirmativa particulari, fit illatio ad particularem, seu magis universalem, negativam.

59. Ad hoc magis ostendendum, discutere adhuc placeat, reliquorû ab Elliesio allegatorum seu Patrum, seu Theologorum sententias. Dum enim S. Anselmus in cap. 26. Matth. dicit: *Materialem gladium carnalibus, spirituales autem ministris spiritualibus dari*; num sub isto spiritali gladio exclusum contendis Ludovico, gladij etiam materialis usum, quâ Ecclesiæ necessarium, a spiritali quoque ministro Christi Vicario demandandum? Audi hæc super re Divum Bernardum, qui, uti lib. 2. Considerat. cap. 6. Summi Pontificis potestatem, ait, non equidem esse in possessionibus, sed in criminibus, sic libro 4. cap. 3. alioquitur Papam: *Quid tu denudò usurpare gladium tentas, quem jussus es ponere in vaginam? Quem tamen, qui tuum negat, non satis mihi videtur attendere Verbum Domini dicentis: Convertere gladium tuum in vaginam: tuus ergo, & ipse tuo forsitan nutu, non tuâ manu evaginandus, alioquin, si nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apostolis: Ecce duo gladij hic; non respondisset Dominus: Satis est; sed minus est. &c.*

60. Dum porrò Hugo à S. Victore de Sacram. sacri lib. 2. p. 2. cap. 7. scripsit: *Spiritualem potestatem non ideo præsidere, ut terrena in suo jure præjudicium faciat.* Num cæcus es, nē videas, potestatis spiritalis agnosci præminentiam, ut terrena præsideat? Num verò terrena potestatis jus protendi valet ad eum perverlum usum, quo Pontificiæ majestatis, Ecclesiæque sanctæ jura infringere conetur? Num ergo, si non jam intrâ jus suum se continens potestas Regia, sed sphaeram terrenâ Deo instituti Principatûs limites excedens, adversus Ecclesiam iniurgat, potestas spiritalis eidem præsidens, se ipsam, Ecclesiæque sanctæ jura vindicare prohibeatur?

61. Quando insuper Alexander Alensis p. 3. q. 40. m. 5. recitans illa Hugonis verba, superaddit: *Regum esse, exercere penam corporalem, sacerdotum verò spiritualem.* Num inferre fas est, spiritali, quam in pœnis inferendis attendit sacerdotalis potestas, ita coarctari, ne diffundatur super corporalia, ut falsitatis coargui debeat, quod idem Alensis cit. p. 3. Sum. q. 40. membro 1. scribit: *Spirituales potestatis esse, insisterè terrena potestatem, ut sit, eâque, si*

bona non fuerit, judicare, juxta illud Divinum oraculum, quod dicitur: Spirituales judicare omnia?

Quando denique Thomas Waldensis doct. 62. *Et in antiquæ lib. 2. art. 3. c. 78.* duas ponit potestates primas, ita, ut neutra ab altera secundum originem pendeat, hæc tamen (nempe terrena) sit illi (scilicet Ecclesiasticæ) subjecta secundum perfectionis simplicis dignitatem, rejecto etiam, quod aliqui dicebant: *Radicem potestatis terrenæ in tantum dependere à Papa, ut ex commissione ejus derivetur in Principem, & Principe deviante, posse Summum Sacerdotem temporale administrare negotium.* Num aliud per hæc verba intendit Thomas Waldensis, quam ipsemet Ellies explicaverit: additendo ibidem distinctionem inter potestatem, & eum, qui potestate utitur, ita ut terreni Reges subdantur quidem potestati Ecclesiæ, licet illorum potestas tunc non subdatur, nec a sacerdotibus exerceri possit? Numquid ergo hæc potestatis contra ejusdem subjectum distinctio, eò collimat, ut & origo & limites potestatis Regiæ sint per naturale super nos signatum lumen, eatenus ex Deo constituti, ne, quamdiu intrâ sphaeram consistit, quicquam contra eam possit auctoritas Ecclesiastica? Num verò hinc inferre fas est, quòd abusus potestatis Regiæ ultra ejusdem sphaeram exorbitans, reduci valeat in ipsissimâ eam potestatem, vel potius in subjectum, cui inest, nequitiam & perversitatem? Num igitur ista in subjectum unice reducibilis perversitas, si adversus ipsam unice Ecclesiam, ejusque jura iniurgat, non est calliganda ab eo, cui, ipsomet Ellies fatente, subjectus est, qui terrena dotata est potestate. Quòd si proinde potestas terrena non jam in se ipsa, quatenus est à Deo, sed ejusdem in hoc subjecto subsistentia, moralitate adversus regni cælorum ordinem perquam enormiter pugnantem, per Regiæ potestatis abulum affecta, inceperit esse intrâ sphaeram Ecclesiasticæ, super quocumque in regnum cælorum seu ordinabili, seu deordinabili potentæ auctoritatis, numquid hæc ejus potestatis terrena in hoc subjecto subsistentiam, qua Ecclesiæ nocivam solvere, sicque moraliter perimere, eatenus prævalebit, ut solutio ejusmodi sit etiam in cælis rata habenda?

S. VI.

Continens Summarium Ecclesiæ Doctorum ac Patrum, Theologorumque, vel etiam remissivè saltem Summarium Pontificum, Patrum super Reges auctoritatem adstruentium.

63. Quantum ad Summos Pontifices, remittimus Lectorem ad ea, quæ precedenti cap. 2. per singulos ferè SS. exempla supremæ Pontificiæ potestatis, adversus Reges & Imperatores ad depositionem usque progressæ, tum ex Historicis, tum ex SS. Canonibus, tum ex Conciliaribus sanctionibus proferebamus. Quibus, remissivè tamen, superaddimus testimonia S. Gregorij Magni lib. 11. Epist. 10. S. Bernardi ubi supra. S. Thomæ q. 12. art. 2. Divi Bonaventuræ lib. de Eccles. hierarch. par. 2. cap. 1. item in 4. dist. 27. S. Antonini 3. par. Sum-

^{ex pag. 99. 100. 101. 110. 111. ac seq.} *ma tit. 22. cap. 5. §. 13. B. Augustini Triumphis de S. Victore lib. 2. in sacram. par. 2. cap. 4. Umberti Viennensis serm. 70. Henrici à Gandavo Quodlib. 6. q. 23. pag. 244. Petri Paludani in 3. Sent. dist. 40. q. 2. concl. 4. Hervæi Natalis in tract. de origine jurisdictionis, Ioannis de Parisijs cap. 14. Ioannis Gersonij Cancellarij Parisiensis tract. de potest. Eccles. considerat. 12. Ioannis Almaini Parisiensis tract. de potest. Eccles. & laica cap. 9. Ioannis Majoris in 4. Sent. dist. 24. cum pluribus alijs seu Jurisprudentiæ, seu sacræ Theologiæ Doctoribus.*

64. Quibus hunc in modum relatis, sequentia duximus hic superaddenda. Primò disquirendo. Cur non Antiquiorum etiã Patrum sententia allegentur ad probandam Pontificiæ supra Reges potestatis extensionem? At quãdiu, & ubi prædominabatur Ethnicismus, vel quævis Ecclesiæ Romanæ tyrannica oppressio, sub quibus Ecclesiastica potestas latere potius, quàm in publicum prodire per eiusmodi solennes actus compellebatur, importunissimum fuisset, ut à Patribus illorum antiquiorum temporum de hoc supra Reges Pontificiæ potestatis puncto manifestè scriberetur, sed sufficiebat, tueri Apostolicam super *Quocunque in terris Morali, seu solvendo, seu ligando* protensam auctoritatem, sub quã jam continebatur ipsissima illa potestas, prout edocentur ex ijs principijs, quæ à nobis tradita sunt in *Inextimata Concilij Tridentini Veritate tract. proœmiali q. 5. per totum. & tract. 6. ejusdem sacræ Synodi sed. 6. per totam.* Ubi verò benigniora affluerunt tempora, quibus Clavibus Apostolicis expeditam erat facultas, per quævis seu decretorum, seu processuum judicialium, vel etiam Synodalium genera procedendi adversus Ecclesiæ sanctæ rebelles, ipsosmet etiã Reges & Imperatores, sibi quoad omnem in regnum cælorum ordinabilitatem, vel ab hoc deordinabilitatem ad fori sui iudicium deduci aptam subiectos. Exinde quæstionis illius punctum accuratè discussum fuit tum ab ipsismet Summis Pontificibus, prout sacri Canones ostendunt, tum à sacrosanctis Generalibus etiam Concilijs, uti variæ Synodales sanctiones in *quarta præsertim Disquisit.* adductæ probant, tum in scholis à præcipuis sanctæ Ecclesiæ Doctoribus Theologis, quorum aliquos cum suis sententijs hic compendiosè rememorari placuit, ad videndum, quibus nixi fuissent sacræ Scripturæ fundamentis.

65. Pro secundo igitur, si expendantur sancti Antonini verba, quæ loco superius citato habentur, unã cum Divi Thomæ in *Opus. 20. de regimine Principum cap. 19.* prolata sententiã, manifestè hinc elucet, quòd Papæ jus sit tum super ipso etiam Imperatore confirmando, vel per hæreditariam successione designando, ac etiam deponendo, tum super potestate eligendi Regem Romanorum alijs conferendã, nec non dignitate isthac Electorali, Principibus Germaniæ concessã revocandã, quantum bonus status Ecclesiæ Universalis, seu populi Christiani pax id requireret. Quod Summi Pontificis jus deducitur in hoc

principium, quòd nempe dignitatem Imperatoriam pro Occidente Græcis adeptam, Papa eatenus vendicavit Sedi Apostolicæ, ut semper adhuc radicaliter penes istam subsistat, tamen eam primitus secundum hæreditariam successione in Caroli Magni stirpem masculinam, postea verò secundum liberam electionem, in Nationem Germanicam transfulerit. Hæc verò Imperatoriæ super Occidente potestatis in Carolum Magnum, indequæ in Germanos translatio, per dictos sanctos Doctores ulterius reducit in istud principium: tum quòd Papa tanquam Christi Vicarius habeat plenitudinem potestatis pro Bono statu Universalis Ecclesiæ: tum quòd, cum Papa Dei vices agat, consequenter Imperator sit illius minister: sit autem Principalis agentis, eligere ministros & instrumenta ad finem suum idonea. Unde, quia Papæ est, universos fideles in præsentia Ecclesiæ ordinare ad pacem, ac spiritualem finem, sit consequens; posse exigente causã justã & rationabili, per seipsum eligere Imperatorem, aut propter populi & pacis providentiam, aut propter coercendam hæreticorum, & paganorum audaciam, atque potentiam.

Pro tertio, Divus Bonaventura *supra allegatus* lententiæ suæ rationem reducit ad hoc principium, quòd dignitas Clericalis in sua radice penitus spiritualis, meritò dicenda sit consona ordini Dominationis, ita illuminantis inferiores Angelicos Ordines, ut ab illis vicissim non illuminetur. Unde infert hic Seraphicus Doctor, quòd, sicut spiritus dignitate & officio præcellit corpus, sic potestas spiritualis dignior sit, quàm sæcularis, sortiaturque nomen Dominationis, atque adeò Regalis potestas subjacet auctoritati ipsi spirituali, proptereaquæ in 1. *Canonica Petri Sacerdotium dicitur Regale.*

Pro quarto denique, ex locis superius citatis constare potest, à Petro Blessensi eatenus in Summo Pontifice reponi gladium Petri, ut hic sit etiam super regna, præjudicetque gladio Imperatoris, in vi cuius Sedes Apostolica super ipsos quoque Imperatores teneat imperium; uti etiam S. Petrus Cluniacensis habet. Unde Divus Bernardus infert, ipsius etiam Imperatoris gladium *materialem* subesse Ecclesiasticæ auctoritati, quatenus Summus Sacerdos propriã manu suam *spiritualem* gladium, suo tamen nutu, ac imperio illum Imperatorum gladium exercere, ac exercere valeat. Ex vi cuius adeò super eminentis spiritualis auctoritatis, posse Summum Pontificem instituire, ut sit, & iudicare potestatem terrenam, tradunt Hugo à S. Victore, & Alensis ubi *supra allegati.* Et hinc Henricus Gandavensis, & Augustinus Triumphus *ibidem* relati probant, Summum Pontificem esse talem Hierarcham, ut iudicet non solum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus, quã spiritualitatis scilicet formalitate affectis. Quam proinde Papæ auctoritatem idem Gandavensis reducit in Claves Petro, ejusque Successori à Christo traditas, & duos eidem commissos gladios, sic ut regnum universalis Ecclesiæ

tam in spiritualibus, quam in temporalibus ad ipsum pertinet, cui Christus juxta *Cap. Omnes. dist. 22.* junctâ Gloſſâ *ibi.* terreni simul & celeſtis imperij poteſtatem per duas claves commiſit cum duplici, ſpiritali ſcilicet ac temporaligladio. De quo ulteriores adhuc Gallicanæ etiam Eccleſiæ Doctores conſulere licet noſtri in hanc rem operis *pag. 114. à n. 92.*

Caput IV.

In quo examinatur, quomodo Civilis poteſtas de ſe, & ex naturâ ſuâ ſit independentis à ſpiritali?

ADveritatis centrum hâc in re attingendû optarem, ut præ oculis ſemper haberetur diſtinctio inter Regiam poteſtatem, quâ lumen naturali concreatam, ejuſque intrâ hoc individuum, ſeu iſthanc perſonam ſubſiſtentiam, nec non politici regiminis *attuale* exercitium. Iuxta quam proinde, diſtinctionem ſubſequentis *paragaphi* titulum, ſub hac normâ proponendum dexi.

S. I.

Quomodo verificetur, poteſtatem Regiam eſſe immediatè à Deo, & ab illius ſolius poteſtate pendere.

ARGUMENTUM I.

Ludovicus Ellies *citata ſua ſeptima Diſſertationis cap. 2. §. 1.* argumentatur 1. Cùm homines omnes à naturâ ſint ad ſocietatem deſtinati, quæ ſine poteſtate & autoritate ſtare nequit, neceſſe fuit, ut Deus, qui rerum omnium eſt Dominus, Societati in hominum bona & corpora poteſtatem commiſerit: nam ſi Deus nulli poteſtatem hanc contuliſſet, homines in pace & tranquillitate degere, foret impoſſibile, quippe ſi nulla eſſet in terris condendarum legum autoritas, ſi nulla poteſtas, quâ poſſent homines ad illarum obſervationem cogi, ſi impunè liceret omnibus, ſe ſe mutuo interficere, boniſque ſpoliare, quomodo poſſet nomen Societatis obtinere hominum inter ſe coeuntium inordinata multitudo, confuſa turba, ubi nemo audit neminem, uti eleganter id proſequitur S. Chryſoſtomus *hom. de ſtatuis.* Cùm ergo ſolus Deus vitæ, bonorumque noſtrorum ſit Dominus, neceſſe eſt, ut poteſtatis hujus partem contulerit ijs, qui Societates Civiles regunt, ac proinde ſive Reges, ſive Magiſtratus, ſive Principes, ſive populus univerſus poteſtatem illam exerceant, neceſſe eſt, eam à Deo, qui ſolus illam hominibus concedere poteſt, in ipſos immediatè derivari.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti retutatoria.

NUnquid ex primavâ rerum ſublunariû *Genesis 1.* deſcriptâ creatione, manifeſtè conſtat Deum univerſo humano generi in Adamo

contuliſſe Dominium terræ cum piſcibus maris, volatilibus cæli, & cunctis animantibus ſuper terram, unaque cum herbis & lignis, arboriſque univerſis. Hoc igitur Dominium univerſale à Deo *immediatè* collatum toti humano generi, num dicere fas eſt, poſt diſtinctionem rerum, eſſe ſingulis æquè *immediatè* à Deo communicatum? Nemo, qui modicâ etiam Juris peritiâ eſt intinctus, non diſtinguet inter primam erga univerſum ſublunarem mundum Dominij, toti humano generi Divinitus factam collationem, atque Dominiorum in ſingulos homines poſteâ ſubſecutam diſtinctionem, ita ut illam diſtincturæ equidem ſit, eſſe *immediatè* à Deo, non verò Dominij erga ſingularia Bona ſingulis hominibus appropriatam poſſeſſionem. Quo præſuppoſito, ſicuti abſurdiſſima cunctis appareret concluſio illa, quâ inferretur ex eo, quòd Dominium in res ſublunares univerſas, ſit *immediatè* à Deo collatum humano generi, nihil jam ulli humanæ poteſtati eſſe Juris ſupra ejuſmodi, quâ ſingulis hominibus appropriatas poſſeſſiones, ad eas ex juſtitia & æquitatis ratione ab uno in alterum transferendas. Sic pro *primo*, proſectò noſceretur abſurditas eſſe in illâ concluſione, per quam ex eo, quòd poteſtas Regia per inſtitum Naturæ lumen ſit univerſitati humani generis Divinitus conceſſa, fieret illatio, nullam jam inter homines reperiri poſſe autoritatem ſupra Regiæ poteſtatis, non primavam equidem originem, ſeu *intrinſecam*, ac eſſentialem ipſius conditionem, ſed *ſubjectivam* ejuſdem ad hoc individuum ſuppoſitum, applicationem, & appropriationem, quantumvis ſupernaturalis quoque ſtatûs, ſeu Eccleſiæ ratio religioſa exigeret Regiæ ejuſmodi poteſtatis perpetuam collocatæ tranſmutationem.

Ad cujus proinde majorem elucidationem pro *ſecundo* placet hunc in modum ratiocinari. Jurisdictionem equidem politicam & Civilem Divinitus eſſe *immediatè* conceſſam Communitati, atque ex hujus voluntariâ translatione derivatam eſſe in Principem aliquem, ſeu Imperatorem, ſeu Regem, eruitur *ex lege 1. ff. De conſtitutionibus Principum. & lege 5. ff. ex pag. 78. n. 37.* *Noviſſimè. ff. De orig. Juris.* Ex quo namque homo per naturam ſuam noſcitur eſſe animal ſociale ac politicum, lumine naturæ æquè notum eſſe debuit, oportere, inter homines ſubſiſtere politicum quodpiam regimen, non juſtitia duntaxat inter privatos, ſed Boni quoque publici moderativum, conciviumque in unum corpus politicum coadunatorum ordinativum ad Commune Civitatis, ſeu Reipublicæ Bonum. In cujuſmodi adeo regimine politico, oportuit, ſtatui ſupremam quampiam poteſtatem, cujus decretis univerſi acquieſcere deberent, ut ſic publica pax & tranquillitas conſervari valeret. At ſicuti *jure nature* haudquaquam fuit determinata ſphæra cujuſque ſeu nationis, ſeu Religionis ac Provinciæ, ſeu Civitatis, alteriſque Communitatis, ſed illa eſt conſtituta per liberâ hominum conventionem in diverſa climata ac terras ſponte ſuâ ſe ſe dividendum; ſic neque *Jure Nature* fuit determinatum, an in uno, vel pluribus, vel etiam

in totâ, per consensum hominum in unam seu Nationum, seu Provinciarum, aliudve politicum Regimen liberè se condunatum communitate, subsisteret illa, per jus naturæ ab ipso met Deo *immediatè* constituta suprema gubernativa potestas. Et hinc *jure naturæ* haud subsistit definitum, quod vel in hac, vel illa Natione sit Monarchicum potius, quam Aristocraticum, vel etiam Democraticum regimen. Multò minùs *Jure naturæ* potest esse definitum jus hæreditarium politici regiminis intrâ certam aliquam stirpem propagandi, sicque magis remotum est à *jure naturæ*, ac si hoc determinasset individuas, politico Regimini præficiendas personas: sed hæc univèrsâ pendent ex constitutione hominum.

4. Hinc pro tertio licet, hunc in modum argumentando, ulteriùs progredi. Quandoquidem Regia, seu politica potestas, secundum se *formaliter* sit *Juris Divini*, ejus tamen collatio varijs ab hominum placito dependentibus affecta conditionibus, subjecta sit humanis ordinationibus & constitutionibus: quandoquidem etiam Jus Regiæ, seu supremæ politicæ potestatis, non in *actu signato*, & quasi in abstracto, in se *formaliter* constitens, ut sic luminis naturalis necessario *Jure* constitutum, sed *concretè* & *subjectivè* spectatum, quâ pro isto seu Climate, seu Natione, seu Provinciâ contractatum, & quâ huic præcisè stirpi *jure hæreditario* comunicatum, vel quâ *Jure Electivo* sub hac, vel illâ normâ, modoque regiminis uni, vel pluribus destinandum, sicque adeo, quâ huic individuo supposito applicatum, seu applicabile, sit dependens ex hominum ordinationibus. Idcirco emergit hinc quæstio; *An Regiæ potestatis collatio facienda homini Christianitatis caractere insignito, sicque Ecclesiastica potestati subjecta, & ab hominum, vi characteris in Baptismate accepti, Ecclesiæ sanctæ æquè subordinatorum dispositione dependens, dicenda sit expers moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis?*

5. Cujus quæstio pro quarto, accipe sequentem resolutionem. Nullus profectò vel Rex, vel populus Christianus, Regiæ gubernationis seu *activè*, seu *passivè* confors, ullam in se *moralitatem* patietur, ut expers esse debeat illius ad Regnum Cælorum ordinabilitatis, vel certè, si ejusmodi ordinabilitatem à seinet, suisque, publici etiam regiminis actibus, exclusam velit, certa & indubitata in ipso stabit *sux moralitatis* à Regno Cælorum deordinatio, quæ & ipsa subijcitur Ecclesiæ clavibus. Jactò igitur hoc indubitato fundamento, quod Regiæ potestatis collatio, tū quâ in certum individuum suppositum derivata, tum quâ ex hominum ordinationibus *Originariè* profluens, sit *Moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis capax & particeps, oportet, hoci ipso talem collationem utrovis illo modo, *Activè* scilicet, ac *Effectivè*, sive etiam *Passivè* ac *subjectivè* spectatam, contineri sub illo *Quocunque super terram Morali*, super quo Christus Ecclesiæ in suo Capite, Summo Pontifice, vel universali Concilio representatæ, concessit *indefinitam ligandi & solvendi potestatem*.

Ludovicus Ellies *disso* §. 1. argumentatur 21. Generale, Divo Augustino *lib. 3. confess. cap. 8.* teste, ipso naturali lumine norum est *Societatis humanæ pactum*, ut subditi obediant Regibus suis. Paulo *Rom. 13. v. 1.* præcipiente, ut omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas nisi à Deo &c. Dei enim minister est, non sine causâ gladium portans. Cui concinit B. Petrus *epist. 1. cap. 2. v. 13.* *Subjetti*, inquit, *estote omni creaturæ propter Deum, sive Regi quasi præcellenti, sive Ducibus tanquam ab eo missis.* Consonat etiam Sapientiæ liber *cap. 6. v. 4. & 5.* *Data est*, inquit, *à Domino potestas vobis Regibus, & virtus ab Altissimo.*

Nosctur præterea in Testamento Veteri Saul esse constitutus Rex à solo Deo. *Ex 1. Reg. cap. 10.* Et hinc David non præsumpsit in Saullem, tyrannum licet, mittere manum suam, quia *Christus Domini erat*, *Ex cit. lib. 1. Regum cap. 24. & cap. 26.* Quemadmodum igitur Reges, Patribus quoque ab Ellies hinc adductis concorditer consentientibus, à Deo, vel etiam à solo Deo sunt constituti, sic non nisi à Deo deponi possunt.

Responsio ac retorsio hujus argumenti.

Antequam *directè* respondeam, placuit pro *primo* sequentem facere conquisitionem. Nunquid virtus ignis cum eisdem substantiâ, est à solo Deo primitus creata? An ergo hinc concludere licet, non posse nisi à solo Deo extinguî, & non potius ab ipso met quoque Deo esse creatam virtutem aquæ, potentem extinguere ignem cum omni virtute suâ? Hæc equidem reciproca destructiva virtus, in igne & aquâ subsistit ex contrarijs qualitibus, neque verò inter potestatem Pontificiam & Regiam magis potest esse contrarietas, quàm inter lumen naturale & supernaturale, quod posterius est prioris perfectivum, nullatenus verò destructivum, quamvis illud non egreditur sphaeram suam, sicque adeo quæcumque lumini naturali commensurata æquitatis & honestatis ratio, apta quidem est à lumine supernaturali evehî ad supernaturalitatis, in Regnum Cælorum ordinabilis *moralitatem*; attamen nullâ potest etiam Pontificiâ in terris potestate cohiberi Regia potestas, quin valeat quæcumque ipsius sive lex, sive alterius generis circa regimen Politicum ordinatio, quamdiu intrâ suos luminis naturalis, eique congenitæ æquitatis & justitiæ limites se continet. At ubi extra hanc sphaeram, aliqua in Regibus contingit exorbitantia, dum *moralementem* saltem cum lumine naturali oppositionem præ se fert, mox incipit esse contraria lumini quoque supernaturali, atque cum hoc commensurata *moralitati*. Quod si ergo adversus talem exorbitantiam, dum præsertim in publicam etiam Ecclesiæ perniciem emergit, Pontificia, supernaturali lumini coaptata auctoritas insurgit, nullatenus est contraria Regiæ potestati, secundum sphaeræ Divinitus constitutæ *mirin/itos limites*

rale solvendum, vel ligandum protensæ, Divinitus constitutæ authoritati.

§. II.

An Reges à nemine, præterquam Deo, temporali pœnâ plecti, nec ad eò deponi possint?

ARGUMENTUM I.

11. Ludovicus Ellies hîc argumentatur 1. Nul-la major, inquit, pœna Regibus potest inferri, quàm si Regnis suis spoliatur. Quare si Reges peccantes possent ab Ecclesiâ directè, vel indirectè deponi, necesse foret, pro falsis habere illa Patrum testimonia, quæ peccata Regum & Imperatorum solius Dei iudicio, examini, & correctioni quoad materialem, sive temporalem pœnam, reservata esse docent, iudicioque humano subjacere negant, quemadmodum hoc sensu plerique Patrum magno numero *ibidem* ab Elliesio allegati, interpretantur hæc Davidis verba *Psal. 50. Tibi soli peccavi.*

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

12. Priusquam directè respondeam, pro primo revoco in memoriam Elliesij, quod *præs. disert. 7. cap. 3. §. 3. de Chiderici Galliarum Regis depositione post medium* prætendebat, Childericum non à Pontifice Romano, sed tantum ex ejus consilio à Francis universis depositum fuisse, & ab ipsodem Pipinum, secundum antiquæ Galliarum morem, esse proclamatum Regem, & collocatum in Solio. Quæ proinde Elliesij præsentio quomodo coherere potest cum ejusdem *præs. §. 1. traditâ, & præs. §. 2. repetitâ* assertionem, sicuti solus Deus Reges constituit, ita solum Deum posse Regnum adimere ipsis, utpotè solius Dei iudicio quoad temporalia, & consequenter quoad materiales ac temporales pœnas, subiectis.
13. Reges equidem si agant contra leges Civiles, à semet seu latis, seu comprobatis, quibus quoad vim duntaxat *Directivam*, non verò *Coactivam* sunt obstricti, imò attentâ Juris etiam naturalis præcisâ transgressione, nullum adhuc ex hoc præcisivo titulo extat fundamentum, cujus respectu subjaceant potestati Ecclesiasticæ. Quinimò in Lege eum Veteri, Juris Divini positivè habitâ ratione, ejus in Rege transgressio haud subijcebatur Aaronici seu Mosaiici Sacerdotij iudicio, ut proinde ex illo triplici tum *legis ab ipso Rege latae, tum Juris naturalis sub præcisâ naturæ principij considerati, tum positivè Legis Antiquæ Juris fundamento, Rex David meritò fuerit uni Deo per hæc verba confessus: Tibi soli peccavi; idque pro Foro tam conscientiæ, in quo sola contritio perfecta erat reconciliationis cum Deo remedium, quàm publici exterioris iudicij, in quo nullus erat iudex Rege superior, qui nedum pœnis temporalibus, sed ne spiritualibus quidem posset adversus ipsum iudicialiter procedere.*

Verum quis Catholicorum in Novo Fœdere negare jam ausit, pro conscientia foro Reges subjacere Sacramentali penitentia Tribunali quoad universa peccata sua, quæ non tantum suis proprijs legibus, vel etiam præcisivo Iuri naturali adversantia, sed quæ affecta Moralitibus cum aternæ salutis sine pugnantis? Quis præterea negare ausit, talia peccata subijci externi etiam Fori Clavibus Ecclesiasticis, super quocunque seu ligando, seu solvendo per Christum protensæ? Quis iterum negare ausit, istud Clavibus Ecclesiasticis in foro etiam Externo subiectum Quocunque, completi non culpæ duntaxat reatus, quæ Regni calorum ordinem turbantes, adeoque Iudiciariæ Ecclesiasticæ authoritati subordinatos, sed pœnas insuper hisce reatibus tum expiandis, tum efficaciter evitandis proportionatas? Quis proinde rursus negare ausit, si Regia intra nequissimam peccati Radicem consistens, & pervertsa usurpatio, adversus Ecclesiam Dei insurgens, gravissimis adversus Deum injurijs, se ipsam commaculet, inter illa Quocunque in Regnum Dei ordinabilia Moralia, aptissimum ad tam enormes Divinorum lutium contaminationes tollendas, remedium fore ex Regia authoritatis tam perperam usurpatæ solutione, Regisque adeo tantarum enormitatum Radicis depositione?

Quo proinde præsupposito, pro secundo ex præinnotatis fundamentis pergo hunc in modum ratiocinari. Nempe Elliesius ipse fatetur, Statibus Regni Fancici fuisse jus deponendi Regem Childericum, alterumque, Pipinum scilicet, sufficiens, non aliâ ex ratione, nisi propter publici Regiminis, quæ Regni ejusdem Bonum Commune spectantis necessitatem. Quod si ergo Rex quispiam per sui regiminis Ecclesiam sanctam enormiter turbans, ac extreme infestantis nequitiis, multimodos contrahat reatus Morales, cum Regni calorum ordine extreme pugnantes, imò hunc evertentes, Ecclesiasticæque proinde authoritatis Clavibus indubitanter obnoxios, num minus erit potestatis in Ecclesiâ ad, eos non coercendos duntaxat, sed etiam ad solvendam tantorum malorum radicem, nempe Regiæ Majestatis subsistentiam, intra personam tantis reatibus, absque ulla correctionis spe, contumaciter obvolutam, è medio fidelium tollendam, eò vel maxime, quod ex ipsissimo ejusmodi moralitatis cum Regni calorum debito ordine, excessivè pugnantis titulo, Regiæ præminentiæ in isthoc Christiano homine subsistentia meritò sit tunc computanda inter illa, quæ Christus indefinitè Clavium Ecclesiasticarum solvendi & ligandi authoritati voluit esse subiecta?

ARGUMENTUM II.

Ludovicus Ellies *cit. §. 2.* argumentatur 2. Meritò reprobandum sibi videri, quod nonnulli statuunt discrimen inter Veteris & Novi Testamenti Sacerdotum, quasi illud nihil authoritatis Temporalis habuerit in Reges, bene

bene tamen istud: quippe cum SS. Patres ex illis Davidis verbis non tantum concludant, Reges Israel non fuisse Sacerdotibus Judaicis subditos, sed universim Reges nulli nisi Deo subiectos esse: quod & ipsum sonat Scripturae locus, dum enim dicit David, se soli Deo peccare, satis indicat, Regalem potestatem in causa esse, ut a solo Deo pendeat; non autem sacerdotij Judaici imperfectiorem. Addit ille Author, puerile sane commentum esse, nullam indignam refutatione, quod nonnulli nugantur, rationem discriminis inter Vetus ac Novum Testamentum hanc esse, quod in Antiquo Foedere Regnum Sacerdotale esset, in Novo vero sacerdotium Regale, juxta illud B. Petri: *Vos autem estis Regale Sacerdotium.*

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

17. **P**rimò. Patres argumentando ex Psalmico illo Davidis versu, dicentis ad Deum, *Tibi soli peccavi*; Regem hunc utique non ab aliâ Divinitus constitutâ potestate exemptum probare nituntur, quam ab illâ, quæ vigebat in Antiquo Testamento. At in hoc erat Regia, Divinâ ordinatione constituta potestas, à cuius tamen legibus quoad vim *coactivam*, non verò *directivam*, Rex David exemptus dicitur à D. Thomâ, per ipsum Elliesium hinc allegato. Hæc ipsissima verò Regis Davidis erga suam potestatis Regiæ Leges, quoad vim *directivam* subiectio & obligatio, non tam erat in vi harum legum, quam in vi legis naturalis, per quod tenebatur Rex, seu Caput Republicæ, cum reliquis hujus membris se conformare. Unde etiam efficitur, quidquid obligationis in eo Rege fuerat erga Jus quodcumque naturale, oblituisse Davidem respectu hominum quoad vim præcisè *directivam*, quoad vim verò *coactivam*, respectu solius Dei, involvisse aliquam subiectiorem. Ultra hanc igitur respectu legis naturalis (quoad vim intuitu Dei etiam *coactivam*, respectu verò propriarum suarum legum quoad vim præcisè *directivam*, nullatenus vero intuitu hominum *coactivam*) Regis illius subiectiorem, nullius pro Veteri Testamento, ulterioris erga sacerdotium subiectiorem, in Rege extiterat fundamentum. quippe cum sacerdotio isti fuerit equidem Divinitus impertita authoritas declarandi dubia, si quæ in judicijs publicis occurrissent circa judicij veritatem. At neque pro *Conscientiæ* foro, uti *superius* dictum, tunc locus erat in sacerdotibus, à peccatis à solvendi potestas, sicque ad eodè David pro isto etiam foro rectè dicere poterat: *Tibi Deo soli peccavi.* Neque in eo æquè, ac in Novo Foedere erat sacerdotio seu Pontificatus virga cujuscumque Fratrum peccati coercitiva, conjuncta cum potestate *indefinitâ*, ad *quodcumque in terris Morale* aut solvendum, aut ligandum. Quandoquidem igitur Patrum ex illo Davidico versu, *Tibi soli peccavi*, petita argumentatio, in suo antecedente non potuerit Regis ab ulteriori, hominibus communitatâ potestate, quam ab ea, quæ in Veteri Testamento locum habebat, exemptionem pro conclu-

sionis inde inferendæ principio statuerè; quomodo fas erit, Patres illos tam ineptæ coarguere consequentiæ, ac si in conclusione plus intendissent inferre, quam positum erat in antecedente, ut scilicet statuere vellent Regis in Novo Testamento exemptionem, non tantum à politica per homines exercenda erga quascunque etiam Naturalium, ac Divinorum Jurium transgressiones autoritate coercitivâ, sed etiam exclusam vellent Regum erga Claves Ecclesiæ Christianæ subiectiorem, tum pro foro *Conscientiæ* in ordine ad Sacramentalem Sacerdotij absolutionem, tum pro foro *externo*, in ordine ad Ecclesiæ virgam coercitivam, *indefinitâ*, *Quodcumque super terram Morale* solvendi, aut ligandi potestate munitâ?

Sed quæ modestiæ ratio pro secundo, locum haberet in Elliesio, si puerilitatis coarguere vellet, quod Divus Bonaventura lib. de *Ecclesiastica Hierarchy* par. 2. cap. 1. probaverat. Hic nempe Seraphicus Universitatis Parisiensis alumnus, post principia in anterioribus relatâ, *ibidem* sequentem faciebat conclusionem, quod nempe Regalis potestas in Novo Foedere subiecta potestati & authoritati spirituali, conformiter *prima Canonica Petri epistole*, in qua ita habetur: *Vos estis gens sancta, & Regale sacerdotium.* Unde inferbat is S. Doctor, temporale regnum velut quoddam adjectum, subiacere sacerdotio in Novo Testamento, quamvis in Veteri Testamento sacerdotium subsuerit Regno, juxta illud Exodi: *Elegi vos in populum peculiarem, in sacerdotale Regnum*; siquidem Regnum in hoc sacro textu ponatur *substantivè*, Sacerdotium verò *adjectivè*, secus ac fit in Novo Foedere, ubi Sacerdotium *substantivè*; Regnum verò *adjectivè* ponitur.

Ex quo proinde in sacris Litteris fundatò, nec adeò puerili, Veteris ac Novi Testamenti discrimine, secundum eundem Seraphicum Theologum, pro *tertio* conficitur; quod Reges in Antiquo Testamento potuerint amovere sacerdotes Summos ab officio, sicut Salomon amovit Abiathar 3. Reg. 2. e contra verò in Novo Testamento sacerdotes & Pontifices possint amovere Reges, & deponere Imperatores, sicut sæpius accidit, quando eorum malitia id exigebat, & Republicæ necessitas sic requirebat.

Quam ad eodè Seraphici Doctoris illationem reducendo ad principium tum id, quod ab ipso met prius supponebatur, tum illud, quod à Doctore Angelico Divo Thomâ 2. 2. q. 13. art. 2. ad 1. traditur, nempe potestatem sæcularem in Novo Testamento subditi spirituali potestati, perinde ac corpus subiecitur animæ; oportet, hinc totum rei momentum reducere ad istud, sæpenumero jam inculcatum fidei principium, quod Christus Ecclesiam suam eatenus munierit Regni cælorum clavibus, ut, quidquid in ovis suis Oecumenico Pastoralis muneri commissis, ad cælorum tam Militans, quam Triumphans Regnum, est ordinabile, ut sic spirituali quâpiam *moralitate* supervestitum, debeat Summi Pontificis, Petro legitime succedentis, *indefinitè* ad ligandum & solvendum potestati subiectum esse.

S. III.

Quid momenti ad Pontificiam supra Reges auctoritatem elidendam, sit ex hoc argumento, quod nempe Ecclesia non possit vi & armis resistere Regibus, etiam potestate sua abuentibus, sed teneatur eos patienter ferre?

ARGUMENTUM I.

21. **L**udovicus Ellies *præf. S. 3.* argumentatur 1. Tantum abest, ut Ecclesia possit peccantes Reges regnis suis spoliare, ut econtra teneatur, eos patienter ferre, nec unquam illi liceat, quovis obtentu, vi & armis illis obistere, etiam si hæretici sint, aut impij, vel quemquam ad resistendum *directè*, vel *indirectè* sollicitare. Ad cujus probationem contendit, deservire plurima Antiqui Fœderis exempla. Sic enim Israelitæ in Ægypto Pharaoni, licet impio & tyranno semper paraerunt, nec adversus eum rebellârunt. Postquàm verò proprios Reges, aut Iudices habuerunt, licet ex ijs quamplurimi fuerint impij, & Religionis patriæ desertores, ut Achaz, & Manasses Reges Iudæ, qui templum Hierosolomitanum Idolis polluerunt, nunquam tamen quidem ad eos regno exturbandos, à sacerdotibus esse tentatum, legitur. Quin etiam, cum Iudæi sunt inservitum transacti, per Jeremiã jussit Deus, ut essent subditi Nabuchodonosori *Jerem. 27.* cujus etiam successores Regibus paruerunt. Cumque Assuerus edictum tulisset, ut Iudæi omnes necarentur, Mardocheus, & alij Iudæi ad preces & jejuniũ tantum confugerunt. Quod verò apud Samuelem est de jure Regis descriptum, id non resistendi obligationem importat, ut sensus sit, Regi, crudelia etiam molienti, Iudæos subditos resistere non posse: ideo enim additur, populum istis injurijs pressum, Dei opem imploraturum.

Responsio & retorsio hujus argumenti refutatoria.

22. **Q**uomodo in primis ex hoc, quod populus Dei, legitimo Regi, Pharaoni scilicet Ægyptiaco, ac Nabuchodonosori Babylonico, imò Judaico etiam sibi legitime præstito Regi, Tyrannicum licet dominatum exercenti, non potuerit vi & armis resistere, argumentari fas est ad virgam, Regis Ecclesiæ infensissimi hostis coercitivam, Sacerdotio summo præsertim, denegandam? Veteris equidem Testamenti Sacerdotum ex potestate Divinitus sibi constituta, habebat auctoritatem, in Judicialis cujuscumque legis sensu accipi, proferendi *judicij Veritatem*, sicuti etiam leprâ infectos à consortio hominum, cum privatione civilis ad eam communionis separandi. Ex quâ proinde potestate, Azarias Summus Sacerdos Regem Oziam ex Sanctuarij sacrilegio ingressu reum, etiam *auctoritative* & expellebat, & leprâ tactum à communione quoque politicâ, atque ad eam Regiæ suæ Majestatis

administratione arcebat; uti hæc & alia in antecessentibus habentur deducta. Quæ ipsissima nihilominus sacerdotij potestas dicto modo circumscripta, protendi haud poterat ultra casus in lege Mosâica descriptos, nec adeo adversus Achaz & Manassen impios & Idololatrâs, Iudæici populi Reges, Regno exturbandos procedere attentabat. Verùm quia quofcumque Christianitatis consortes fratres, atque adeo Reges hoc caractere insignitos, si peccaverint, Christus subiecit correctoriæ & coercitivæ, Ecclesiæ virgæ, amplissimâ ad *Quodcumque super terram* Morale leuigandi, seu solvendi potestate dotata, num ex illâ Veteris sacerdotij per Divina jura coarctatâ potestate, adversus Christi expressissima verba, inferret licet Christiani summi Sacerdotij auctoritatem, æquè arctatam censendam esse?

ARGUMENTUM II.

Elliesius *cit. S. 3.* argumentatur 2. In Novo etiam Fœdere, dum Christus *Math. 22.* jubet, *quæ Cæsaris sunt Cæsari, & quæ sunt Dei, reddi Deo*, intelligi satis voluit, obedientiam deberi Regibus cum potentia conjunctam. Huc respicit Paulus *Rom. 3.* jubens, omnibus debitum, cui vectigal, reddi vectigal, moneñque eos, qui resistunt potestati, resistere Divinæ ordinationi, ac præcipiens, obedire Præpositis, non tantum propter iram, sed propter conscientiam. Illa verò subjectio, quam Christus & Apostoli docent, Imperatoribus & Regibus tunc impijs, & Idolorum cultoribus deberi, nequit in alio consistere, quàm in non obstitendi necessitate: Petro Apotolo etiam docente, obediendum esse dytcolis quoque Dominis. Quod si proinde servos, oportet, non resistere Dominis etiam iniquis & morosis, multo magis non licet obistere Regibus & Imperatoribus, licet injustus ac impijs, sed patienter istorum, non secus ac illorum, ferendæ sunt injuriæ, propter Reipublicæ tranquillitatem.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

Primo. Si Cæsari jubeantur reddenda, quæ sunt Cæsaris, sive cujuscumque alterius Regis, ac Domini, quantumvis dytcoli, ita ut, quia nullus privatus altiore super ijs habeat potestatem, qualvis etiam injurias cum patientia tolerare debeat, nunquid econtra Christianos, sanctæ Ecclesiæ subiectos, æquè obstrictos dicere oportebit, ad reddendum Deo, quæ Dei sunt? Nunquid verò vicaria per Christum constituta Oecumenici Pastoris auctoritas est Dei? An non igitur ista, cum totâ suâ spherâ, per ipsum tunc quoque Christum circumscripta, est Juris Divini? Quantumvis ergo per allegatos sacræ Scripturæ textus, nefas semper fuerit, ut subditi, Christianitatis licet caractere insigniti, obisterent Regibus, seu Imperatoribus ac Dominis dytcolis, impijs & Idololatrâs: num propterea

ejus savitiam in Ecclesia esse praeter preces, lacrymas, & patientiam. Adversus Christianum etiam Imperatorem injusta tentantem, & Ecclesiae Jura invadentem, nulla praeter patientiam, arma, adhiberi oportere; nec ullo pacto resistendum esse, sapientius docet Ambrosius *ibi*. Simile docet Augustinus specialiter asseverans, nullum Christianorum per Religionem ab obedientia Regibus debitam immunem. Concilium quoque Toletanum IV. *Can. 75.* definit, nullam de causa fideles a Sacramento Regibus praestito absolvi posse. Gregorius Magnus denique *lib. 7. epist. 1. indict. 11.* ita scribit ad Sabinianum Diaconum: *Suggeras Serenissimis Dominis vestris, quod si ego servus servorum in morte Longobardorum me miscere voluissem, hodie Longobardorum gens, nec Regem, nec Duces, nec Comites haberet, atque in summa confusione esset divisa; sed quia Deum timeo, in mortem cujuslibet hominis, me miscere formido.* Quantum igitur ab ista Gregorij sententia alieni fuerunt Pontifices, qui magnorum bellorum, innumerarumque caedum authores fuerunt, cum sententia depositionis in Reges prolata, ipsorum Regna alijs, vel primo occupanti traderunt, cunctosque insuper ad bella gerenda commoverunt?

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

32. **M**ulta hic in unum congesta continentur, quae ad evitandam confusionem, videntur consulto discernenda. *Primo* igitur convenio Elliesium, ut edisserat, num, quando inferius praetendit, a Francis universis in Conventu publico depositum Childericum, & ab ipsidem Solio Regio impositum fuisse Pipinum, Franci transgressi fuerint Christianae probitatis, Reges quantumvis impios & ineptos, imo perniciosos deponere verantis, antiquos mores? Oportuisset profecto, Elliesium intra suos praecisos limites tenuisse obligationes illas, quae singulos quosque privatos Christianos afficiebant ad obediendum, & non resistendum Regibus seu Imperatoribus, quamdiu manebant in statu Regiae seu Imperatoriae dignitatis. At si publica Comitiorum Francicorum auctoritas, ut Regni sui publicis necessitatibus esset provisum, jure, & absque ulla Christianae probitatis laesione, potuit deponere suum, sed ineptum, Regem Childericum, num a Christianitatis Religiosis legibus alienum erit, Reges Ecclesiae sanctae Jura ac Religionem Orthodoxam everttere conatos, ad sanctam Ecclesiae pacem, & tranquillitatem restaurandam, Solio suo deiecere per publicam super quocunque in terris morali protensam, *inde finitam* ligandi, & solvendi potestatem?
33. Pro secundo proinde Elliesius recte discernebat inter Reges non baptizatos, erga quos nihil potestatis est sanctae Ecclesiae, & inter Reges sacri Baptismatis caractere insignitos, sed apostatas, seu haereticos. Inter prioris conditionis Reges numerandi fuerant etiam Longobardi, de quibus Gregorius Magnus scribebat, *si in eorum morte se miscere voluisset, Longo-*

bardorum gentem nec Reges, nec Duces, nec Comites ulterius habituram fuisse.

Super his igitur, ubi Christianitatis quoque characterem profiteri ceperunt, Pontificia Gregorij Magni auctoritas necquidquam Juris habebat, nisi in ordine ad id, quod *Morale* est, non vero in ordine ad *Esse Physicum* vitae humanae, ut proinde dictus Pontifex Maximus merito noluerit se immiscere morti Longobardorum. Hinc tamen regrediendo non nihil ad Imperatores ac Reges Ethnicos, iterum provooco Elliesium, ut sua Franciae Regum Christianam probitatem vindicet, respondendo ad istam quaestiuunculam; *An, si ex Regibus adhuc Ethnicis aliquando contigit, Ecclesiae Romanae Jura turbari, indeq; a Pontifice accitis Galliae Regum armis, evenit, ipsos Regno suo, seu ejus saltem parte spoliari, quo Iustitiae titulo, cum plurimorum nece, id fieri potuerit, cum tamen hujusmodi Rex Ethnicus non subgiebatur Pontificis Oeconomica potestati?* Si pari erga suos etiam sanctos Franciae Reges, Carolum praecipue Magnum, Elliesius una mecum reverentia feratur, res ista videtur ita componenda. Nempe si duae, quarum neutra est alteri subordinata, supremas potestates eatenus concurrant, ut una in alterius jura inolet, tunc isthaec potest. iusto bello hanc injuriam publicam eatenus a se propulsare, ut secundum luminis naturalis certa principia, victor possit hostem Jure suo Regio spoliare, sibi que Regni bello parti jus vindicare; uti Christianorum Regum exempla perquam frequentia ostendunt. At de fide est, Papae auctoritatem esse supremam, quae nullum in terris Superiorem valeat agnoscere. Hoc igitur fidei principium combinando cum illo luminis naturalis principio, *Theologicè* inferatur, Papam posse ad Regem etiam Ethnicum, sibi licet minime subiectum, non equidem gladio spirituali uti, imò nec materiali, quippe quem in vaginam retinere, in Petro jussum sit. Eo ipso tamen, quod intra vaginam suam contineatur, suumque adeo, Divo Bernardo animadvertente, Papa dicere queat, red dicitur hinc conlequens, posse eundem Summum Pontificem mandato suo, Regum sibi subiectionum gladium eatenus exerere, ut ad Regem etiam Ethnicum, sibi licet minime subiectum, atamen Ecclesiae publicum hostem, juriumque ejus aggressorem debellandum, auctoritate sua in subsidium accersere queat Regum Christianorum arma, illumque ab hisce devictum, spoliare Jure Regni sui, atque hoc vel sibi vindicare, vel Regibus, quorum armis vindicare sunt ex, contra Ecclesiam, ipsumque adeo Christum, ab Ethnico Rege illatae injuria.

Hinc pro tertio venit merito redarguendus Elliesius asseverans, Concilij Tridentini *sess. IV. canone 75.* definiti, quod fideles a Sacramento Regibus praestito nunquam, & nullam de causa absolvi possint. Neque enim hic Canon quidquam dicit de auctoritate Pontificia, sed de Jurisjurandi temerandi a subditis arrogata propria potestate, nec non Regis necem, Regiaeque dignitatis privationem molienti a populo ipontè attentata auctoritate: cetero-

reâ fas est, hinc concludere, ipsosmet Reges Christianos, impunè oblitere potuisse Summis Pontificibus, perinde ac isti nullâ Divinitus acceptâ poterentur virgâ erga se coercitivâ? Hanc equidem præterit Adversarius, progredi ulterius non posse, nisi usque ad publicæ cum fidelibus communionis privationem? Sed nunquid hinc evincitur, publicæ Ecclesiasticæ authoritatî convenire, ut injurias sacræ præsertim publicæ Religionis, Ecclesiæque perturbativas, cum patientiâ toleret?

Pro secundo equidem scio, totam in præsentî J. deductâ, de Regibus quocumque impietatis genere oblitricis non resistendo, argumenti rationem, derivari in illud sæpe jactatum principium, quod Regia æquè, ac Pontificia potestas sit Juris Divini. Quo tamen admissio, solennis mox emergit quæstio; Vtrum in is, quæ Juris sunt Divini, non possit esse substratum quoddam materiale, ex humano seu jure, seu morali hominis operatione dependens, clavium Ecclesiæ solvendi potestati subiectum, quo sublato, per consequenti-
 25. am ac Indirectè, non equidem formaliter, sed ex parte sui materialis subtrati, corruat Juris Divini obligatio, non quatenus activè quasi spectata, Divina est, sed quatenus passivè considerata, est quid humanum, vel subiectivè receptum in homine, vel Effectivè promanans ex humanâ arbitrij voluntate?

Nunquid enim, si Rex quispiam Christianus sit obnoxius peccato mortali, Jus Divinum sancit æternæ gehennæ reatum? Num verò Regem Christianum tam infelicem dixeris, ut hoc Divinum Jus respectu ipsius, ne quidem Indirectè materialiter solvi possit? Quomodo autem sit ista solutio, nisi quatenus per Ecclesiæ sanctæ Claves applicatur satisfactio Christi pro peccati reatu, seu materiali, cui superferantur Jus Divinæ vindictivæ Justitiæ: quo proinde materiali sublato, non tam in se ipso formaliter tollitur Jus Divinum, quam Indirectè Materialiter, in suo substrato quasi Materiali, subque effectu justæ cateroqui vindictæ in inferno sustinendæ.

Pari proinde ratione tamen Regia potestas in se Formaliter sit Juris Divini, num dicere fas est, ipsius ad certum subiectum applicationem, vel etiam exercitium liberum, non esse aliquid Morale, consistens super terram? Quo rursusposito, num asseverare licebit, quod indefinita, quocumque Morale super terram ambiens, solvendi potestas Occumenica, Regiæ potestatis ad certum subiectum applicationem, ejusque exercitium, Morale nullo profus modo habeat sibi subordinatum seu sub-
 27. jectum?

De hac ergo potestatis Pontificiæ Occumenicæ ad Ecclesiam spectante authoritate, protertio in præsentî occurrit quæstio, num prævalere possit ad Juramenti a subditis erga Principem præstiti solutionem, per quam equidem non formaliter in se ipso Jus Divinum solvatur, sed quoad hujus substratum quasi materiale, Moralitate autquæ Ecclesiæ clavibus subiectâ supervellitur? Etenim vinculi illius, quod ex Juramento inducitur, radix Moralis, quæ

alia est, quàm actus humanus, ejusque moralis perseverantia, passivam in jurante importans Religionis obligationem? Nonquid verò isthæc est quid Morale, subsistens super terram? Nunquid ergo indefinita cujuscumque super terram vinculi, in actu hominis morali Occumenicæ Ecclesiasticæ potestati subiecto radicati, solvendi potestas prævalere poterit ad Juramenti Principi præstiti passivam ex Religionis obligationem eatenus solvendam, ut talis solutio, juxta Christi Domini verbum, etiam in Foro Cali, ac proinde in conscientia sit rata habenda, nec adeo tunc subditi a Juramenti Regi præstiti passivâ obligatione illâ, seu vinculo Morali, per Ecclesiæ authoritatem liberati, coarctentur ad fidelitatis homagium, ex Religionis necessitate amplius observandum, prout variè super hoc extant Canonice sanctiones.

ARGUMENTUM III.

Eliesus loco citato argumentatur 3. Ab illâ non resistendi Principibus etiam dycolis lege, non discedebant consuetudines veterum Christianorum, qui tamen Imperatores pessimi forent, & Religionis Christianæ insensissimi hostes, nunquam tamen Christiani adversus eos arma moverant, aut ipsi, qui ipsis se se opponebant, adjunxerant. Nec dicere fas est, vires tunc temporis defuisse Christianis, imò teste Tertulliano, vires illis erant tantæ, ut una nox pauculis largitatem ultionis operari potuisset, si malum malo disjungi Christianis licuisset. Ideo igitur primi Christiani Reges impios & persecutores tolerarunt, quia istud suæ religionis esse, arbitrabantur, sequebanturque Christum, qui, cum posset legiones Angelorum accersere, ut defenderetur, crucem lubire maluerat. Quâ fidelium patientiâ præcipue invaluisse Religionem Christianam, animadverunt Cyrillus in lib. ad Demetr. & Augustinus de Civit. Dei lib. 22. Unde notum est illud celebre proverbium: Sanguis Martyrum semen Christianorum.

Quod si quis dicat, Ecclesiam nihil equidem potestatis habere in Reges Ethnicos nunquam baptizatos, rem verò se habere diverso modo erga eos, qui vel Christiani sunt, vel baptizati à fide defecerunt, ad hujus exceptionis infirmitatem ostendendam, disquirere nunc placeat: an quisquam in Julianum Apostatam insurrexerit? Num Romani Pontifices quidquam adversus Constantium, Valentem, & alios Arianos Imperatores moliti fuerint? Num Reges Gothos in Italiâ regnantes, & sæpe sibi insidiantes, aut Bona Ecclesiæ invadentes, deponere tentaverint? Uno verbo, num quispiam ante Gregorium VII. aliquam sibi in temporalia Regum authoritatem asseruerit, aut in quemquam privationis Regni sententiam tulerit?

Isthæc in Reges potestate non tantum usi non fuerunt Episcopi, sed etiam declararunt, se nihil ejusmodi posse tentare; veluti Gregorius Nazianzenus Orat. 1. in Julianum Apostatam docet, nullum aliud remedium adversus
 30. ejus

S. IV.

qui reflexione ad Ecclesiasticam auctoritatem habitâ, idem Concilium in proximè subsequentiis, pronuntiavit anathematis sententiam adversus Reges tyrannicè ac crudeliter se gerentes: claro adeò argumento, nihil equidem potestatis esse subditis adversus Regis tyrannidem castigandam, bene tamen Ecclesiasticæ auctoritati esse coercitivam erga tales virgâ: quæ in Papâ vel etiam Concilio Oecumenico ad quodcumque super terris Morale seu solvendum, seu ligandum, à Christo protenditur.

46. Quando igitur Ellicsius pro quarto disquirat, cur Pontifex non insurrexerit in Julianum Apostatam, vel Constantium, Valentem, alioque Artanos Imperatores, sive etiam Reges Gothos in Italiâ regnantes, Ecclesiæque bona invadentes, deponendos? Ad hæc oim jam respondebat Divus Thomas *alibi* allegatus, illorum temporum status non permisisse, ut Summi Pontifices vel per se, vel per cuiusvis alterius Regis subsidia, exerere gladium suæ Apostolicæ auctoritatis, quandoque etiam spirituales, multò verò minùs *materialem*. Summi namque Pontificatus potestas per Christi institutionem ita est constituta, ut ejus usus non sit nisi ad ædificationem, non autem ad fatalem, à Regibus, seu Imperatoribus illis acriùs concitandis *Moraliter* certò futuram, Ecclesiæ destructionem. Et hinc gladius Ecclesiasticarum clavium intrâ Papæ vaginam meritò tenebatur tunc reconditus, nec nisi patientiæ armis, uti Patres ab Ellicsio adducti ferunt, usus fuerat, quousque benigniora succedebant tempora, quibus Summi Pontifices Ecclesiæ sanctæ propè conculsatæ infestationibus, cum boni effectûs majori securitate occurrere valebant, uti Deus nonnihil posterioribus temporibus concesserat; Childerico Franciæ Rege Pontificæ auctoritatis interventu, velut *inferius* ostenditur, in ordinem redactò, & in ejusdem Solium Regium everso Pipino, Caroloque postea Magno in Italiâ arma sua inferente, indeque per Papam asserto Patricio Romanorum, inò ad ipsam Imperatoriam dignitatem everso, cum Imperij Occidentalis à Græcis per Papæ supremam potestatem in Francos translatione. Quæ omnia, uti longè anteriora sunt temporibus Gregorij VII. Sic in apertum protulit Ellicsij ineptia disquirentis; *An quispiam Pontificum ante Gregorium VII. sibi in temporalia Regum auctoritatem asseruerit?* Quanquam hæc ipsissima Pontificum auctoritas super Regiam potestatem non in se ipsâ *Formaliter* spectatam, nec in ejusdem Jur quâ temporalia, sed quâ *moralitate* in regnum Cælorum ordinabili, atque adeò spiritualitate quâpiam superestita, suam solvendi potestatem protendendo, ac Jurisjurandi etiam solennem Regibus facti relaxationem in subditis faciendo, non ea, quæ Juris Divini sunt, sed horum subtratum *Materiale* solverit; uti *antecedenter* expositum cernere licet.

* * *

An Pontificæ auctoritatis supra Reges, aliquando Ecclesiæ necessitate exigente, etiam deponendos, sententia meritò arguatur Novitatis.

Ellicsius equidem in suo quarto Paragrapho 37. nititur, vim facere ex hoc, quòd *Principibus in rebus Civilibus & temporalibus omnes subiecti sint*. At isti effato discutiendo aptior locus reservatur in examinatione tertij per Clerum Gallicanum constituti articuli; ubi proinde studiosè expendemus illationem qualemcumque hinc fortassis intentatam de potestatis Pontificæ supra Reges protensione repellendâ. Quare, quem Ellicsius *ultimum & quintum* posuit Paragraphum, eidem hîc *quartum* locum assigno.

ARGUMENTUM I.

Ellicsius *præsentis cap. 2. §. ultimo* argumentatur 1. Pontificæ super Regibus deponendis potestatis sententia præcis inaudita sæculis, ubi primùm *decimo* Ecclesiæ sæculo in lucem prodijt, omnes novitate suâ perculit; uti testantur Otho Frisingensis in *fragmento fasciculi rerum sciendarum, & Chronic. 6. cap. 35.* Benno Cardinalis, Imperatoris Henrici IV. contra Papam Gregorium VII. partes secutus in 1. & 2. libro de Hildebrandi vitâ, Episcopi insuper & Clerici, quorum nomine conscripta fuit Apologia pro Henrico apud Adventinum *Annalium Bojorum lib. 5. fol. 179.* Waltramus Anno 1097. *Apologiæ pro Henrico lib. 2. cap. 14.* Sigebertus Abbas Gemblacensis in *Epist. Anno 1103. scriptâ.* Olbertus Leodiensis Episcopus in *Epistola de vitâ & obitu Henrici IV. Anno 1106. scriptâ.* Eberhardus Archiepiscopus in *oratione de Hildebrandi Antichristiano Imperio in Comitibus Ratisponensibus sub Friderico II. recitatâ.* Helmodus *Chronici Sclavonici* author *cap. 29.* & Albertus Stadenensis *ad annum 1080.* referentes Rudolphi Sueviæ Ducis in Henrici IV. locum suffecti ultima verba. Joannes Trithemius in *Chronico ad annum 1106.* Onufrius Panvinius in *vitâ Gregorij VII.* Nicolaus Trevirensis 1. *contra Imper. sententiam Gregorij VII.* obstupendam vocitans novitatis abusionem, ac inauditum Decretum. Venericus Vercellensis *lib. de conservandâ Ecclesiæ unitate.* Leodienses *ad Pascha lem II.* Gotofredus Viterbiensis, item author *Chronicor. ætatis 6.* Cuspinianus in *Henrico IV.* Guilielmus Molmeburienensis *lib. 3.* Anonymus Author *Apolog. pro Henrico editæ ab Vrsitio.* His annumeratur Lambertus Schafnaburgensis, ac si dixisset, Henricum, postquam iniquas pacis conditiones cum Gregorio VII. iniisset, omnibus odio, & execrationi fuisse.

Ad horum universorum sententiam magis firmandam ab Ellicsio reproducitur Gregorius Magnus in *præcitâ epistola ad Sabianum* scribens: *In mortem cujuslibet hominis formidare se miscere.* Huc reduci potest, quod idem Ellicsius proximè *præcedenti §. 4. in fine.* adfert de Gregorio Magno. Nempe cum iste Pontifex accepisset

accepisset à Mauritio Imperatore mandatum de promulgandâ quâdam lege, quâ vetitum erat, militibus in Monasterijs monasticam vitam profiteri, eam, licet injustam existimaret, & Ecclesiæ libertati contrariam, Imperatoris tamen mandato parendo, promulgasse, etiam antequam Imperatori significaret suam sententiam. *Ex lib. 2. Epist. 62. & Epist. 64. ad Theodorum Medicum Imperatoris.*

Responsio, ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

40. **E**Xordiendi à Gregorio Magno, circa ejsdem ad Mauritium Imperatorem epistolam 62. lib. 2. exaratam, imprimis venit annotandum, quod ibi expressè scribat, *se in eâ neque ut Episcopum, neque ut servum jure Republicæ, sed jure privato loqui.* Dum ibidem igitur profitetur, se inspecto jure privato, & abstrahendo à jure seu Episcopi, seu Republicæ, tanquam subiectum jussioni, legem Imperatoris, quantumvis eam iniquam agnovisset, per diversas terrarum partes transmitti fecisse, nunquid Apostolicæ autoritatis suæ immemor fuerat? Nequaquam, liquidem, Baronio ad Annum 593. sub finem pag. 47. ex ejsdem S. Viri lib. 7. epist. 2. indic. 1. probante, ipse non fuerit Edicti illius iniquissimi contra jura Ecclesiastica sanciti promulgator, sed potius corrector, emendator & censor, maximumque adeo in his ediderit specimen Sacerdotalis vigoris, Pontificiæ autoritatis, & super Imperium potestatis, dum accedens censor & arbiter constitutionis Imperatoriæ, & ad sacram (quam vocabant) tabulam, admovens stylum, edicti illius quædam expunxit, quædam addidit, augens ac minuens pro arbitrio, ut ad rectam Catholicæ Ecclesiæ normam & disciplinam aptaret, nihilque in eo, quod Ecclesiasticæ officeret libertati, & sacris Canonibus contradiceret, prætermittens intactum, posteris egregium relinquens exemplum, quidquid leges lanciendo, delirant Imperatores ac Reges, à Romanæ Ecclesiæ Pontificibus esse protinus emendandum & corrigendum: sicque ab ipsis favendum eorum votis, ut eos errantes cum mansuetudine corrigant, & Pontificiâ potestate, quod perperam factum nôrunt, Apostolicâ censurâ castigent, seque exhibeant eorum Magistros, Doctores, & Correctores, juxta illud Divinum Hieremiæ 1. exaratum Oraculum, quod non huic tantum Prophetæ pronunciatum, sed omnibus, qui pro Deo ad populum Divinâ legatione funguntur: *Constitui te hodie super gentes & regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & adifices, & plantes.* Quando proinde idem Pontifex in Epist. non 64. sed 63. indic. 11. scribebat ad dicti Imperatoris Medicum, fecisse Deum, ut Imperator non solum militibus, sed etiam Sacerdotibus dominaretur, num aliâ, quam permissionis voluntate Divinâ hoc factum, ijs verbis innuere voluit Gregorius, qui Deum subjecisse tradit Sacerdotes Mauritio Imperatori, ut olim eosdem subjecerat persecutoribus Neroni, atque Diocletiano, quos in eos etiam gladio agere permisit? Uti ex ip-

somet Gregorio in Psal. Penitent. 4. liquet, ibidem ulterius conquerente: Diabolum adversus Ecclesiam concitasse Regiam quoque potestatem, dum nulla tamen finat ratio, ut inter Reges habeatur, qui destruit potius, quam regat, Imperium.

41. Quod porro ex ejsdem Gregorij Magni ad Sabrianum Diaconum epistolâ proferebatur, quod formidasset, se miscere in mortem cujuslibet hominis. Id in responsione ad proximè præcedens argumentum jam habetur discussum, quod nempe Summo Pontifici nullum jus sit in vitam humanam, imò in quamvis rem terrenam quoad Esse Physicum spectatam, sed super Moralitate duntaxat, quâ in Regnum calorum ordinabili. Sub quo proinde moralitatis ordine, ipsissimus ille Pontifex adversus Donatistas excitat Exarchum Gennadium lib. 1. epist. 72. ita scribens ad eundem: *Sicut excellentiam Vestram hostilibus bellis in hac vitâ Dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita oportet, etiam inimicis Ecclesiæ ejus, omnivivacitate mentis & corporis obviare, &c. comprimendo eorum conatus &c.* Quantumvis ergo Gregorius formidaret, in cujuscumque mortem se immicere, minimè tamen horrebat, gladium etiam materiale, advertit sanctæ Ecclesiæ hostes, autoritatis suæ Pontificiæ nutu & Imperio, a Regibus & Imperatoribus exercendum, concitare.

42. Hinc pro secundo gradum faciendo ad Gregorium VII. comperimus hunc Pontificem ab Elieio notatum gravi censurâ, ac si rem novam, & à seculis manditam patrasset, excommunicando, ac deiciendo Henricum IV. Imperatorem. Verum vel ex hoc, quod notâ eâ seu Eliesij, seu Authorum ab ipso allegatorum censurâ, videatur in dubium trahi Pontificiæ potestatis ad excommunicandum Imperatorem autoritas, jam in apertum prodit spiritus, Reges vel exterminans à confortio Christiana fraternitatis, vel contra apertam Christi vocem Matthæi 18. exaratam, pernegans erga Reges Christianos coercitivam Ecclesiæ virgam, adversus quosque peccantes fratres exercendam. Quo tamen reiecto in medio, plerique ab Eliesio adducti Authores proprijs suis verbis protunt, quod iniquas Henrici IV. adversus Pontificem Maximum ad ejsdem ulque exauthorationem in Comitij Wormatiensibus, sese esterentis partes tenuerint, nec quidquam ergo attendendi. Sunt equidem nonnulli ex authoribus ab eodem Eliesio adducti, qui, uti sequenti capite, sexto §. videbitur, inter Collaudatores Gregorij VII. numerantur, nec nisi historicè referunt, nullum antehac Imperatorem à Summis Pontificibus, vel excommunicatum, vel depositum fuisse. Sed dum Ecclesiæ sanctæ necessitas in Occidentis Imperatoribus tale quid neque exposcebat, neque permittebat, num propterea ex hoc non usu, Pontificiæ autoritati denegare fas est, tale quid adversus Ecclesiæ sanctæ rebelles Reges statuendi, potestatem? Ipsamet anteriora seu Childerici Francorum Regis, seu Leonis Maurici ab Imperio Occidentali remotio, unâ cum alijs adducta, & inserius firmanda exempla probant

bant jam antiquiorem in Pontificatu Romano auctoritatem super Regibus ac Imperatoribus. ad eorum usque exaurationem procedere pravalentem. Neque credere fas est, centum & decem Episcopos, quorum consilio Gregorius VII. adversus Henricum excommunicationis & exaurationis sententiam protulit, tantam auctoritatem sibi arrogatos fuisse, nisi eam ab ipsomet Christo in sui Vicario Summo Pontifice fundatam nossent; prout ipsamet Bulla Apostolica desuper edita, hujus potestatis rationem reducit in Claves Ecclesie, Beato Petro commissas, universisque manifestum reddit, quam gravibus de causis ad id urserit Henrici impietas, Ecclesieque vicissim publicae necessitas.

ARGUMENTUM II.

- 43) **Elliesij.** *cit. §. ultimo* argumentatur 2. In Religione id omne verum est, quod prius est, fuitque ab initio: illud verò fallum ac erroneum est, quod aliquando ignotum fuit, ac postea inventum: nobis enim nihil ex nostro ingenio indulgere licet, aut sequi, quod ab alijs fuerit inventum: sed oportet, nos ijs tantam fidem adhibere, quae à Christo, vel Apostolis ad nos usque per traditionem manarunt. At primus super Regibus ad eorum usque exaurationem potestatis Pontificiae Patens fuit Gregorius VII. Romanus Pontifex: ante hunc enim inaudita (uti Authores *superius citati* testantur) fuit ea opinio.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

- 44) **Quomodo** in primis oportet, id, quod verum est, à Christo, mediantibus etiam Apostolis ad nos usque per traditionem mansisse? An in ipsismet etiam per Oecumenica Concilia longè posterioribus definitis Dogmaticis conclusionibus, vel potius in suis principijs, Verbo Dei ab Apostolis ad nos usque propagato traditis, atque à Spiritu sancto per Oecumenicorum Conciliorum, seu auctoritatis Oecumenicae definitiones ad certa seu fidei Dogmata, seu morum Decreta sancienda auctoritative applicatis? Nisi hoc posterius, mi Elliesij, elegeris, sed priori illi membro immobiliter insisterè malueris, reus eris quorumcunque fidei Dogmatum, quae prius ignota erant populo Christiano, quam fuissent ab Ecclesia super fidei Candelabrum decilorie exposita. At verò *ex antecedentibus* constat, Verbo Divino expressè tradita esse ea Oecumenica in Ecclesia potestatis principia, ut per sanctiones Canonicas, & Conciliares quoque definitiones fuerit inde conclusum, Ecclesie, ejusque auctoritati Oecumenicae, potestatem esse erga Reges Christianos, ipsorum adversus Ecclesiam pertinaci protervia ita exigente, ad excommunicationis, tandemque exaurationis sententiam procedendi. Quà ratione igitur hoc, quod in primavis per Christum traditis fidei principijs fundatum, in Ecclesia sancta, etiam ante Gregotij VII.

tempora, in vi Clavium à Christo Ecclesiae, ejusque Capiti Petro, ac hujus proinde successori traditarum fuit exercitum, & à Concilijs Oecumenicis, Pontificibusque Maximis ex Divinis per Christum prolatis oraculis auctoritative deductum, Novitatis à verà Religione alienae, coarguere permittit Religio?

Caput V.

In quo eliduntur exceptiones Elliesij, quas opponit auctoritatibus & rationibus Theologicis pro Pontificia supra Reges auctoritate asserri solitis.

In hoc capite eum tenebo ordinem, ut sub ipsismet Elliesij verbis, sim in primis producturus argumentum in favorem Pontificiae supra Reges potestatis adduci consuetum, postea subjuncturus Elliesij adversus tale argumentum exceptiones, ac demum exceptionum hujusmodi confutationem subnecturus.

§. I.

Quantum momenti sit in Veteris Testamenti sacris Litteris, ad probandam Summi in Novo Testamento Sacerdotij supra Reges auctoritatem.

ARGUMENTUM I.

Ex Veteri Testamento petitum ab exemplo Oziae Regis.

Hic enim Rex lepram Divinitus percussus, Sacerdotum judicio separatus est à cœtu populi: unde Bellarminus sic argumentatur: Si ob lepram corporalem poterat Sacerdos olim Regem judicare, & Regno privare, quare id non poterit Novae Legis Sacerdos nunc ob lepram spiritualem, id est, propter haeresim?

Exceptio Elliesij.

Excipit ergo Elliesij I. Non esse idem iudicium ferendum de lepra spirituali, ac de corporali, quippe corporalis lepra in Veteri Testamento hominem privabat omni prorsus aliorum commercio, & societate tam in Civilibus, quam in cæteris. At verò lepram spiritualem peccati, vel haereseos, hominem tantum privare bonis spiritualibus, sicque adeo argumentum rectè procedere: *Lepra corporalis privabat hominem commercio civili, ergo lepra spiritualis privat hominem communionem spiritualem.*

2. Oziam lepram Divinitus percussum, eò quod incensum adolere vellet super altare Thymiamatis, à Sacerdotibus declaratum esse immundum, & templo expulsam, at Regno minimè privatum; veluti constat ex 2. Paralipom. cap. 26. Id enim tantum dicere Scripturam, *Sacerdotes videntes lepram in fronte ejus, eum festinatè de templo expulisse, ob lepram scilicet, non ob peccatum; quare nihil gravius in eum statui potuisse, quam quod in leproso omnes per Sacerdotem statui; Deus*

A 2

jussit,

justit, juxta illud *Levit. 13. Qui fuerit leprâ percussus, separatus ad arbitrium Sacerdotis, habitabis extra castra.* Quapropter Oziam nec Regno, nec regnandi iure excidisse, sed juxta sacrum textum, annos quinquaginta, usque ad mortem scilicet, regnasse. Quinimô Oziam ne Regni quidem administratione privatum esse per sententiam Sacerdotum, sed cum ipse jam senior esset, ac vi morbi urgeretur, nec posset in publicum prodire, satis duxisse, in filium Regni administrationem transferre, non coactum ex judicio Sacerdotum, sed impulsum ad id faciendum tum pudore, tum rei gravitate.

Refutatio istius exceptionis.

4. **I**mprimis pro accepto habeo, quod Eliesus asseverat, lepram corporalem in Veteri Testamento hominem privasse omni prorsus aliorum commercio, & societate tam in Civilibus, quam in cæteris. At ista Societatis quoque Civilis privativa separatio erat faciendâ per arbitrium Sacerdotis, juxta quod habetur *Levit. 13. sciendo, ut leprâ percussus, & separatus ad arbitrium Sacerdotis, habitaret extra castra.* Ejusmodi verò Societatis quoque civilis ac politicæ in Ozia Rege leprâ percusso, privativa separatio, per naturam suam arguebat privationem administrationis Regni, utpote *Essentialiter* importantis politicam cum subditis communionem Civilem. Sicuti ergo juxta sacram Scripturam, Civilis quoque ac Politicæ Societatis privativa, Ozia Regis separatio, ipsomet Eliesio fatente, fieri debebat per arbitrium Sacerdotis, sic per hujus sententiam oportet, fuisse ipsi ademptam Regni administrationem.

5. **E**x quo pro secundo ita licet ulterius argumentari. Veteris Testamenti Sacerdotio erat potestas, non tantum super leproso ferre arbitrium, Civilis quoque Societatis privationem indicens, sed ubi inter Judices ambiguum seu difficile erat iudicium, ex *Deut. 17. capite* erat Sacerdotio potestas, *authoritative* decidendi *Judicij veritatem.* Nunquid ergo Azarias, unâ cum Sacerdotibus 2. *Paralip. 26.* hanc proferebant sententiam: *Non est tui Officij Ozia, ut adoleas incensum, sed Sacerdotum,* ex ipsamet Divinâ lege tulit iudicij veritatem, imperans, (uti verbum imperativum, *Egredere,* à sacro textu usurpatum sonat,) egressum de Sanctuario, atque sub Divinâ etiam vindictâ interminatione indicens, contemptus loco habitum iri (uti verbum, *ne contempseris* indicat) si staret intra Sanctuarium. Neque Sacerdotes erga Oziam leprâ percussam verbis solam admonitionem præferentibus, agebant, sed verborum asseverantium, *festinatè expulisse eum,* proprietatis significat, illos vim aliquam non tam *physicam,* quam *authoritativam* adhibuisse. Quia igitur in Veteri Lege erat *authoritativa* Sacerdotij potestas supra Judices, ac Reges etiam protensa, num dicere fas est, *authoritativam* Ecclesiæ virgam etiam Coercitivam *Matth. 18.* constitutam, in Novo Fœdere non protendi supra Reges Christianæ fraternitatis consortes, cum vi

non tantum privandi communionem fidelium, sed ligandi & solvendi *Quodcumque,* Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis formalitate, atque adeo sacræ Religionis publicam utilitatem, seu necessitatem præferentem superventum, sicque hoc ipso subordinatum Occumenici Pastoris Clavibus? Cujusmodi ex Ozia exemplo petita argumentatio fuis deducta, pluribusque firmata habetur *hujus Summarij i. Capite §. 2. & locis ibidem allegatis.*

ARGUMENTUM II.

Ex 2. *Paralip. cap. 23.* petatum ab exemplo Athalia, Ius Regium tyrannicè usurpantis.

6. **C**um enim Athalia tyrannicè occupasset regnum, & foveret cultum Baal, Ioadâ Pontifex vocavit centuriones & milites, & iussit eis, ut Athalia interficerent, quod & fecerunt, & pro eâ Ioa Regem creavit. Quid ni ergo par proportionaliter potestas sic Sacerdotio Novi Fœderis?

Exceptio Eliesij.

7. **E**xcipit hic Author 1. Si quid probaret istud argumentum, hinc probatum iri, quod Reges non tantum deponi possint à Summis Pontificibus, sed & eorum jussu interfici, quod dicere, non audere ipsolmet Adversarios.

8. 2. Longè disparem esse rationem Athalia, & Regis legitimi, quippe illa per tyrannidem invaderat Imperium post mortem Ochozia, oculis ejus filijs, è quibus unus superstes selectus fuit Ioa, ad quem morte Patris, & Fratrum, de jure Regnum successione jure devolutum erat.

9. 3. Tametsi Athalia foveret Idololatriam, non tamen propter hoc crimen occisam esse à Ioadâ, & ijs, qui cum ipso erant, sed propter solam Regni usurpationem, ut Ioa legitimo hæredi Regnum restitueretur.

10. 4. Neque solum, neque autoritate sua, id fecisse Ioadam quasi Summum Sacerdotem, sed tanquam præcipuum ex Regni Iudicij Optimatibus, & uti Regis tutorem ac defensorem: ubi enim opportunum vidit esse tempus restituendi Ioa, Centuriones, Levitas, & alios tui consilij participes fecit: *Inique*, teste Scripturâ, *omnis multitudo, pacium in domo Dei cum Rege, dixitque ad eos Ioadâ, ecce filius Regis regnabit, sicut locutus est Dominus, super filios Israel.* Non ergo Ioadam depoluisse Athalia, aut constituisse Ioa Regem autoritate Summi Sacerdotis, sed tantum populo declarasse, Ioa hunc esse filium Regis, cui Regnum debebatur, populo statim cum agnoscente Regem. Quibus ita se habentibus, nihil soliditatis esse in illo argumento, ex Veteris Testamenti Sacerdotio illationem faciente, ad Novi Fœderis summum Pontificatum.

Refutatio hujus exceptionis.

11. **I**mprimis si attendatur verborum illud Athalia exemplum 4. *Regum 11. descendentium*

lum proprietas, in aperto est, Ioadam Summam Sacerdotem, non ex privata, sed superiore quâpiam, utique non aliâ, quàm eâ, quâ fugebatur, Summi Sacerdotij autoritate processisse adversus Athaliæ tyrannidem, à Regij solij possessione eam deiciendo, legitimamque Regem præficiendo. Quidni enim dicere fas sit, hoc esse factitatum ex autoritate per Deuteronomij legem Sacerdotio impertitâ ad definiendam Iudicij veritatem, utpote quæ autoritas, teste sacrâ Litterâ, se extendebat ad omne negotium, omnemque causam Civilis quoque Itatus propriam, ea etiam cum energiâ, ut iudicis imperio, Sacerdotij sententiæ conformiter, pronuntiatio non obediens, iuberetur occidendus? Quando igitur in calu illo Athaliæ, Regnum injustè occupantis, nullus erat constitutus Iudex Laicus, Rege legitimo exturbato, & protunc in Ius suum restituyendo, ipsemet Pontifex proferens veritatem Iudicij, quâ nisi suâ Summi Sacerdotij per Deum constitutâ autoritate progredere- tur ad finem tali negotio imponendum, Deo Deut. 21. v. 5. statuente, ut omne negotium ad verbum Sacerdotum finatur?

12. Ex quo proinde Ioiadæ Summi Sacerdotis exemplo quidni proportionaliter, secundum quod Christi verba Clavium Petro, ejusque successori commissarum spheram circumscripta sonant, argumentari liceat ad parem Summi in Novo Fœdere Pontificatus autoritatem? Prout hæc universâ de cripta reperiuntur in præcitato hujus Summary secundo capite per universos ejusdem paragraphos.

13. Ex quibus insuper patet, quàm impertinens sit Elliesij expositio, verborum Christi Domini Clavium Ecclesiasticarum, Oecumenicique pastoralis officij conditionem Matth. 16. & Iohannis 20. explanantis; quò, uti etiam ad loca ibidem allegata, brevitate causâ Lectorem remitto, ubi etiam videre licebit, quomodo extraordinarius equidem seu Eliæ, seu Eliæ, seu Samuelis in constituendis, vel deiciendis Regibus, speciali Divino jussui innotens spiritus, locum habere possit in Oecumenico pastorali officio. Quæ universâ cum fusè deducta sint locis præadductis, & ne apex quidem adferatur ab Elliesio ad fundamenta ibi exposita consultantia, ideo non est, cur quidquam eorum hîc reproducam. Quia verò Elliesius circa finem præf. §. 3. ad hoc unice collimat, ut Oecumenicam Ecclesiæ autoritatem intrâ spiritualitatis limites coarctet, visum est optimum, coronidis loco hic ostendere, hoc minime alienum esse a sentu nostro, si res bene expendatur.

14. Pro secundo igitur lubenter admitto, quòd Bona temporalia ac Regia sæcularia iura Formaliter ut sic, non subdantur Pontificiæ potestati, sed Materialiter duntaxat, sub altiori scilicet, cui subternuntur, formalitate Moralitatis in Regnum Calorum ordinabilis. Hæc autem Moralitas est quid spirituale, respiciens in proprio suo subjecto salutem æternam, ac respectu Ecclesiæ publicum hujus, atque sanctæ Religionis Bonum, Dei que cultum, quànnon mere Naturali lumini commensuratum sed quâ fidei lumini proportionatum. Quia

igitur denominatio fit à Formali, non à Materiali, an non sicuti absolute dici potest, nullam esse summo Pontifici temporalem, sed spirituales in Reges potestatem, sic pariter negare licebit, Pontificiam autoritatem protendi super Regum bona, quâ sæcularia?

§. II.

Quantum momenti sit in rationibus Bellarmini, inducitis ad probandam Pontificiæ potestatis supra Reges præminentiam?

15. Elliesius equidem præf. §. 1. inducit Bellarminum asseverantem, quòd in temporali Pontificis autoritate comprobandâ, solis rationibus usus fuerit, eò quòd Scriptoris, Concilij & Patribus jam ulus esset in spirituali Primatu probando. Sed nunquid rationi consona hinc fit exprobratio, ac si indirecta Pontificis potestas temporalis unice inniteretur rationibus & inductionibus minus certis, vel minus evidenter deductis? Ad cujus exprobrationis inanitatem ostendendam, operæpretium est visum, Bellarmini rationes hîc producendas ita reducere ad sacræ Scripturæ principia, ut inde patèri possit singularis eorum vis & energia.

ARGUMENTUM I.

Desumptum ex potestatis politicæ erga Ecclesiam subordinatione.

16. Potestatis Civilis respectu potestatis spiritualis, subordinatio videtur subsistere ex hoc, quòd utraque sit ejusdem Republicæ Christianæ, eâ tamen cum differentiâ, ut Principis spiritualis sit, de temporalibus disponere in ordine ad Bonum spirituale, quippe cum omnis Superior imperare possit inferiori, & hinc finis temporalis potestatis subordinatur Fini spirituali concernenti æternam hominis salutem, quemadmodum autem Fines, sic & facultates inter se subordinari, tradit Aristoteles lib. Eth. cap. 1. Sicuti ergo spiritus & caro coeunt in unum hominem, sic potestas spiritualis & temporalis duæ in unâ Ecclesiâ Republicâ conveniunt in unam; uti Gregorius Nazianzenus ait.

Exceptio Elliesij.

17. Excipit hic Author 1. Potestatem temporalem haudquaquam esse partem Republicæ Christianæ, quatenus Christiana est, sed ex spirituali ac temporali regimine constitui duas Republicas, quarum fines sint diverfi, & nullatenus inter se subordinati ex parte facultatum, sed ex parte operantis duntaxat: ita ut Principis Christiani Finis non equidem sit sola temporalis felicitas, sed æterna sui ac suorum; at tamen facultatis politicæ, quâ politicæ Finis etiam ultimus sit temporalis duntaxat felicitas, nec nisi ex parte operantis, Principis scilicet Christiani, sit obligatio, Politici quoque regiminis actus referre in finem felicitatis æternæ.

A a 2

næ.

næ. Et hinc universi quidem homines Christiani, inter quos Reges quoque, ac Principes temporales numerantur, cum Papâ ac præfatis seu Ministris Ecclesiæ, in unam quidem coeunt Rempubliam Christianam, quoad suas caractere Christianitatis insignitas personas, inter se prorsus disparatas, sed hæc duas distinctas ac separatas Respublicas constituunt.

Refutatio istarum exceptionum.

18. ANtequam ad præsentis difficultatis punctum respondeamus, operæpretium est, indagare radicem, per quam subsistat ratio ejus per Eliesium assertæ obligationis, in vi cujus finis facultatis politicæ, non quidem ex parte sui ac per se, sed ex parte operantis, atque adeo per accidens subordinari debeat Fini Ecclesiasticæ potestatis, nempe salutis æternæ.

19. Equidem pro primo statuamus indubitam cunctorum *Moralium* in homine circa res spirituales seu temporales actuum subordinationem ad æternæ felicitatis finem supernaturalem; statuamus insuper temporalium universorum, quæ hominis *Morali* dispositioni subjacentium, ad spiritualia ex insularum virtutum *Moralium* exigentiâ, homini ad statum supernaturalem elevato, quasi connaturaliter congenitam coordinationem. Statuamus præterea ex vi hujusmodi supernaturalis elevationis cunctos omni tempore homines habuisse obligationem, ex virtute præcipuè Religionis constringentem, ad Dei cultum in fide radicatum, adeoque supernaturalem. Ex hujusmodi etiam obligationis contestandæ ratione, erat in Lege Naturæ institutum sacrificium, & Sacerdotium Abelis, Noëmi, Melchisedechi, Abrahæ, Jobi & aliorum sanctorum virorum. Numquid verò tali Sacerdotio ipsis quoque Regibus quandoque Divinitus collato, annexa erat potestas supra Reges, à viâ salutis æternæ, nedum in suis personis recedentes, sed alios insuper à sancta Divinæ fidei Religione seducentes? In statu legis Mosaicæ altius evehebatur Sacerdotij dignitas, ut haberet potestatem autoritativam, in dubijs interpretandi Divinas leges judiciales, debuitque ipsemet Politicus Judex suum Judicium isti Summi Sacerdotis sententiæ conformare in tantum, ut reus mortis fuerit pronuntiatus, qui Sacerdotis Imperio, & decreto Judicis obedire nolisset. Numquid autem hæc Summi Sacerdotis in Lege Veteri autoritas erat ex temporalium erga spiritualia per *ius naturæ* determinatâ subordinationem, vel potius ex *Divinâ lege positivâ* ejus statûs propriâ? Sic proinde non ex præcepto supernaturalis elevationis statu, temporaliumque ad spiritualia subordinationis jure quasi connaturali, sed ex *jure positivo statûs Evangelici proprio*, definienda est Summi in Novo Fœdere Sacerdotij super Reges, quoad temporalitates *Morali supernaturalis Religionis debito* vestitas, protensa potestas. Quod adeo positivum ex Christi mandato in Petri successore subsistens jus, multis jam expositum fuit, aliquantulum adhuc exponendum sequenti discursu.

Quibus ita constitutis, pro secundo quis Catholicorum inficiari audeat, Regis Christiani jura etiam Politica seu sæcularia, unâ cum ipsius personâ esse capacia supernaturalis *Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis? Hoc negare, foret profectò indignissimum Rege Christianissimo. Numquid verò Jura Regia, quantumvis sæcularia, quatenus *Moralitate* in Regnum Cælorum ordinabili vestita, superinduant formalitatem, sub quâ Regni Cælorum Clavibus Summo Pontifici conceditis subjaceant? Hoc negare, foret perinde, ac negare, ijs Clavibus subesse *Quodcumque* hominis Christiani, ceu ovis Christi *Morale* in Regnum Cælorum ordinabile. Numquid autem illud pugnet cum apertis Christi verbis *Matth. 16.* Claves Regni Cælorum eatenus definitis, ut *Quodcumque* in vi istarum Clavium à Petro, ejusque successore in terris esset solvendum, pro soluto habendum foret etiam in cælo? Numquid verò istud *Tò Quodcumque* in terris per Ecclesiæ Claves solubile complectitur temporalia, ac Regia seu politica, quæ sæcularias Jura? Neutiquam. An igitur istud *Quodcumque* in terris per Summi Pontificis potestatem solubile admittit aliquam exceptionem? At hoc dicere, foret, universalitatem illius *Tò quodcumque* contra disertum Christi verbum coarctare. Illius igitur vocis *Tò quodcumque* universalitas nullam quidem admittit exceptionem, sed explicationem Christi verbo consentaneam. Numquid enim istud *Quodcumque* in terris per Christi vicariam potestatem solubile, ex ejusdem Domini nostri institutione, habet ut sic relationem ad Cælorum Regnum seu Militans, seu Triumphans? Nónne verò ista relatio importat *Moralitatem statûs supernaturalis commensurabilem*, de cujus naturâ est, ordinabilem esse in Regnum Cælorum tum Triumphans, tum Militans? Numquid autem istius in Regnum Cælorum ordinabilitatis *Moralitas* radicatur tum in Fide, per quam sumus membra S. Ecclesiæ, ceu unius Mystici Corporis, tum in Christianitatis per Baptismum impresso caractere, per quem subijcitur sanctæ Ecclesiæ Clavibus? Numquid autem membri ad corpus suum seu Politicum, seu Mysticum coordinatio, uti etiam erga sanctam Ecclesiam subiectio, importat obligationem, ad curandum illius Corporis Mystici, sanctæque Ecclesiæ Bonum publicum? An non igitur in vi hujus erga Ecclesiam, ceu Corpus Christi Mysticum coordinationis, seu subjectionis in Rege Christiano, secundum *Quodcumque* in terris *Morale, suum spectato*, est debitum ordinabilitatis ad Bonum publicum Ecclesiæ? Quia igitur *Quodcumque* in terrâ Regibus Christianis inextens *Morale*, complectitur ipsorum Regia quoque Jura sæcularia, sed *Materialiter* duntaxat, ac *Indirectò*, & *per accidens*, nec aliter, nisi quâ supervestita *Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis formalitate, sub quâ denominantur esse spiritualia, numquid nefas esset, negare, esse ut sic contenta sub illius Christi vocis *Tò Quodcumque* universalitate, omne in terris *Morale* in Regnum Cælorum ordinabile complectentis? Quis verò ad istam

ex pag.
124. n.
28.

ex pag.
131. n.
24.

ex pag.
132.

istam *Materialitatis* in Regnum Caelorum ordinabilis denominationem, jura Regia, utpote secularia, se habent solum *Materialiter* ac per accidens, nec adeo dici possunt subiacere *Divinae* Clavium Ecclesie auctoritati, neque verò denominatione sit ex illo, quod solum *Inherenti*, præcipuè *Materialiter* duntaxat, vel etiam per accidens convenit, nanquid secundum prædicta principia rectè dicitur, Ecclesie potestas esse *spiritualium* duntaxat, non verè *Temporalium*?

21. Secundum hæc igitur Principia, Regem Christianissimum pronunciare exemptum ab illi Regiorum Jurium *Materialitate*, Ecclesie Clavibus *indefinitè*, ac *universaliter* subiecti, perinde foret, ac ipsam alienam facere a Christiano charactere. Quod si ergo jura Regia, licet secularia, statuantur esse capacia *Materialitatis* in Regnum Caelorum ordinabilis, oportebit fieri, ea *Materialiter*, *Inherenti* ac per accidens bobijci sanctæ Ecclesie Clavibus, non quidem sub ratione *læ temporalitatis*, sed sub formalitate *spiritualitatis* in se derivabilis, sive *Materialitatis* in Regnum Caelorum ordinabilis. Secundum quam proinde distinctionem, si Clero Galicano placuerit *prout* *læ* hæcenus difficulte propositionis intelligentiam moderari, poterit forte sustineri secundum expositionem reflexionis in *hujus Summarij* notis expolite: Sin minus, ipsimet sint ejus sententia censorum, quomodo coherere valeat cum *indefinitè* superi: *Quidem*, in *terris* *materiali*, quæ *solent* in *Regnum Caelorum ordinabile* potestas Ecclesie sanctæ Clavium, Summiq; Pontificis Occumenicæ solvendi ac ligandi potestate,

ARGUMENTUM II.

Desumptum ex necessitate potestatis Ecclesiasticæ ad sui ipsius defensionem, suiq; finis à potestate seculari præpositi quandoque soliti consecrationem.

22. Tenim oportet, Rempubliam Ecclesiasticam in eo esse sitam, in quo sibi sufficiens sit in ordine ad finem suam consequendum. Atqui ad finem spirituales potestatis Ecclesie proprium necessaria est potestas utendi ac disponendi de rebus quoque temporalibus, cum ceteroqui malis Principibus esset integrum, fovere hæreticos, ac evertere Religionem. Inò ut Respublica quæpiam sibi met sufficiens sit, quando non potest aliter se defendere, debet posse agere adversus alteram sibi infestam Rempubliam, ejusq; Principem hostilitatis contra illam exercitæ auctorem, armis suis devictum in ordinem redigere ac deponere. Quæ de causâ sub illis ad Petrum *Mat. 21.* prolatis Christi verbis: *Pascite oves meas*; subintelligitur Summo Pontifici concessa potestas, ad gregem suum ita tuendum adversus lupos, ut hos omni ratione, qua poterit, arcere queat.

Exceptio Ellicij.

23. Excipi potest ex hujus authoris mente, si reciproca Rempubliarum ad sui defen-

sionem & conservationem necessitas exigat; ut Respublica Ecclesiastica possit agere adversus Principes seculares, ne hæreticos foverent, religionemq; evertere im;one præsumant, proptereaq; ipsos etiam armis compescere, vel deponere, pari ratione Regi fore potestatem, armis etiam agendi adversus Summum Pontificem, Regiorum suorum Jurium injustum aggressorem. Verum, quod Pontificie supremæ potestati ad se ipsam defendendam jus competit, non esse ejus conditionis, ut per arma temporalia, sed spiritualia duntaxat peragi valeat, sicq; adeo pascendi potestatem; Petro commissam, rectissime equidem extendi etiam erga lupos, hæreticos scilicet arcendos, sed spiritualibus duntaxat armis, absque ulli auctoritate in temporalia ipsorum Juraj ac bona. Sanctum equidem Bernardum *lib. 4. de consolat. cap. 3.* ex eo loco Evangelij: *Ecce duo gladij hinc*, & ex illo, *Converte gladium tuum in vaginam, ut ferre, quod gladius iste sit Pontificis, licet non ejus manu evaginandus sit*: quod quæ adeo utriq; gladiis, *Materialis* scilicet & *Spiritualis*, sit Ecclesia, eâ tamen sub differentia, ut *hic Sacerdotis, ille militis, sed ad Sacerdotis naturam, exercendus sit.* Attamen prædictum Evangelij locum à Bernardo detorqueti in sensum alienum, nisi hic dicatur esse duntaxat *Mythicus* & *allegoricus*. Inò natum illum apud S. Bernardum non significare potestatem *Constitutam*, sed *Divinam*, veluti exponunt Ioannes de Parisijs, Antonius de Rosellis, & alij. Nec denique talem notum; aut potestatem gladij, in Pontifice spectare Regum depositionem.

Refutatio istarum exceptionum.

24. Exordiendo in primis ab illâ S. Bernardi expositione, clarum est ex ipsomet sacro textu, quod gladius iste fuerit Petri, Christo *Matth. 26. v. 12.* dicente: *Converte gladium tuum in lucam suam.* At eo ipso, quod gladius hic esset de lare Petri, ita ut unus propterea diceretur, oportet, ut non quidem ipsemet contra Christi jussum posset eum evaginare, eo ipso tamen, quod esset in lare ipsius, consequens est, agnoscendam esse in eo *muralem* potestatem, mediante scilicet imperio suo ad ejusdem evaginationem, & usum exercendum ab ijs, qui subduntur ipsius Occumenicæ auctoritati; unde manifestum redditur, sancti Bernardi expositionem ab alijs, uti *superius* ostendebatur, Ecclesie sanctæ Doctoribus, seu Theologis comprobata, haud detortam esse ad alienum sensum: an verò gladius ejusmodi adversus Reges ad eorum ulque depositionem Pontificis natu & imperio stringi possit, elucidabitur ex proximè sequenti, alibi licet jam producto; hic autem sub aliâ formâ reproducendo fundamentum.

25. Pro secundo igitur sciscitari lobeat ex Ellicio, an non lare naturæ certissimum sit hoc principium *murale*, quod nempe supremâ Regia potestas non tantum in *vi defensionis* possit Coronæ lare, seu Majestatis lare in *viam*, vi etiam armatâ repellere: sed quod supremæ potestatis auctoritate possit etiam *substantialiter*

decernere de injurijs sibi quoad Majestatis suæ Iura illatis, sicque bellum iustum *offensivè* suscipiendum sancire, indeque militari exercitu progredi, ad alterum, quantumvis supremum Regem, sibi non aliter subiectum, quam ex titulo delicti, adversus Iura sua Regia hostilibus quoque armis perpetrati, è Regno suo deiciendum, cum *reali* simul & *authoritativè* ulris Regij eidem prius competentis privatione, atque abdicatione? Hoc equidem duplicatum *Morale* principium vix audebit Eliehus negare, Iure naturali esse certissimum, cum ceteroqui Christianissimi Regis sui arma conijceret in discrimen alicujus minus æque usurpationis. Quo adeò Principio *Morali* jam præsupposito, ita licet progredi rursus disquirendo: an non sit de fide quoque certissimum, quòd Oecumenica Summi Pontificis, una & Concilij vicarià Christi autoritate muniti potestas sit *suprema*? De cujusmodi adeò autoritate, supremæ potestatis veram & perfectam obtinente rationem, disquiri denuò potest: *An non pari proportionaliter modo per arma sibi proportionata, possit adversus Regem, Iurium Divine Religionis sibi per Christum appropriatorum aggressorem incorrigibilem, & contumacem, procedere ad privationem usque Regni, Iurisque Regij aliàs et competentis abdicationem, Iudicialiter decernendam, & ubi decreta est, Authoritativè demandandam executionem?*

26. Cujus proinde quaesiti sequentem pro *tertio* accipe resolutionem. In *suprema* nempe politica, & *supremà* Ecclesiasticà potestate (sub ejusmodi *supremæ* in terris autoritatis ratione) est univoca convenientia: sicque adeò jus illud, quod potestati Regiæ adversus alterum Regem Majestatis suæ Iurium aggressorem diximus convenire, non subsistit ex differentia *specificà* *supremæ* politicae autoritatis, quæ lumini duntaxat naturali commensurata, sed quemadmodum ratio virtutis est *generica* & *univoca* respectu virtutum naturalium & supernaturalium, sic illud *supremæ* in terris autoritatis, quæ *supremæ* jus, de se ipso adversus alterum, & quæ licet *supremum* Regem, *Judicialiter*, & *Militariter* (per arma cuique proportionata) vindicando, est *genericum* & *univocum* respectu cujuscumque, sive naturalis & politicae, sive supernaturalis Divino fidei lumini proportionatæ autoritatis, quatenus *suprema* est.

27. Ex quo adeò principio ab Ecclesiasticæ & politicae *supremarum* potestatum *specificis* differentijs abstractivo, ubi per fidei lumen sublimere licet, Oecumenicam Ecclesiæ autoritatem verè *supremam* esse, per consequentiam *Theologicè demonstrativam* inferitur prius certum, ac indubitatum principium, quòd hæc Ecclesiæ Oecumenicæ autoritas *suprema* habeat sibi *intrinsicum* jus, armis sibi proportionatis vindicandi Iurium suorum, Majestatisque suæ, Christi Vicariæ, ac Ecclesiæ sanctæ violationes injurias, & sacrilegas, dum contumacia saltem & contemptus accesserit. Atqui arma Ecclesiasticæ *supremæ* potestati proportionata sunt tum vis coercitiva *Matthæi 18. de* scripta, à correctione fraternâ procedens ad

cenfuram illam, per quam Ecclesiâ non audiens, instar Ethnici & publicani sit habendus: tum potestas solvendi *Quocumque* in terris sub *Moralitatis Christiano condigne* formalitate obtinens vel respectum ad Regnum Cælorum, vel *Moralem* ab hoc deordinationem. In hoc autem ordine *Moralitatis* ad Regnum Cælorum *ordinabilis*, quis negare ausit, cunctos Reges Christianos esse censendos, unâ cum suis publici etiam regiminis actibus *Moralibus*, Regiæque potestatis ad suam personam *subjectivâ* applicabilitate, quâ iustitiæ & naturali, & supernaturali, Religionique adeò consentaneâ? Quòd si ergo sub hæc *Moralitatis* ad supernaturalem statum Divinitus elevatæ mensurâ, per autoritatem Ecclesiæ Oecumenicam proferratur iudicium ex *indefinitâ* super *Quocumque* ad Regnum Cælorum *ordinabilis*, Regio etiam, quæ *Moralitatem* ejusmodi superinducente jure solvendo protensa potestate, quid stante hujusmodi per Christum sanctitâ, & in cælis ratâ solutione, poterit in Rege Christiano talis censuræ condemnato, superesse de Regiæ potestatis, non secundum se *formaliter* spectatâ *supremam* potentiam, sed quæ inexistebat huic supposito, Oecumenicæ Ecclesiæ autoritati subiecto, ac per sententiam legitimè exautorato?

Hinc pro quarto facile est judicare, de illo Regis terreni erga jura sua Regia adversus Summum Pontificem, eorundem injustum usurpatorem, seu aggressorem defensionis, seu vindicationis Iure reciproco. In hoc equidem utrinque paritas est, quòd non nisi sub legitimâ quoad substantialem solemnitatem perfectè Iudiciariâ *supremæ* autoritatis sententiâ præviâ locus esse possit illius defensionis ac vindicationis autoritativæ Iuri.

Verùm ex hoc ipsissimo principio, quòd Oecumenicæ Vicariæ in Romano Pontifice *supremæ* potestatis sphaera, sit circumscripta limitibus *Moralitatis* in regnum Cælorum *ordinabilis*: ad hosce autem limites, Naturalis luminis sphaeram transcendentem, nequeat se extendere potestas Politica ac Regia, utpote, cujus mensura intrâ naturæ lumen coarctata dignoscitur. Itcirco nihil occurrere unquam potest ex *supremæ* Oecumenicæ Christi Vicariæ, Romano Pontifici inexistens potestatis decretis, seu sanctionibus, seu sententijs quibuscumque, supra quod Politica Regia potestas suam valeat prætereire vel Judiciariæ autoritatis, vel armorum Militarium potentiam.

Quare inter illas duas Politicam & Ecclesiasticam potestates hoc versatur discrimen, quòd Regiæ potestatis actus etiam publici superinduuntur *Moralitate* in regnum Cælorum vel *ordinabilis*, vel *deordinabilis*, ad Ecclesiasticam autoritatem spectante: at inverlus esset ordo, si prætenderetur, actus ab Ecclesiasticâ Christi Vicariâ potestate promanantes, ut sic ad supernaturalem *Moralitatis* lineam traductos, ad inferiorem retrahi posse ordinem, Politicæ seu Regiæ autoritati commensurabilem.

ARGUMENTVM III.

Petitum ex pacto seu Juramento Regum Christianorum de fide Christi defendenda.

31. Quando enim Reges & Principes ad Ecclesiam veniunt, ut Christiani fiant, recipiuntur cum pacto *expresso*, vel *tacito*, ut Regna sua Christo subiciant, & polliceantur, se Christi fidem servaturos & defensuros, etiam sub poena regni perdendi. Quando igitur haeretici fiunt, aut Religioni obsunt, possunt ab Ecclesia judicari, atque etiam deponi à Principatu. Quod argumentum gravius urget in ijs praesertim Regibus, qui Imperatores saltem, sub sui elevatione & coronatione facere constringuntur, solenne Iusjurandum pro Ecclesiae sanctae Iuribus tuendis: qualis potest obligatio illis vel maxime incumbit etiam ex munere Advocati & Defensoris Ecclesiae eidem competente, juxta *Cap. Venerabilem. De Elect. & Clementinam Romani. De Iurjurando*, nec non *Cap. 2. in 6. De supplicanda negligentia Praelatorum*.

Exceptio Elliesij.

32. Excipit hic Author *propè finem cit. 2. §. patet* in praesens inuatum neque in Baptismo, aut auguratione cuiusquam Regis factum, haberi posse, nisi quod Reges ad Baptismum accedentes, solenni Sacramento, sicut & ceteri homines, se obstringunt ad fidem Christi servandam, sed sub poenis tantum spiritualibus, si ab ea defecerint, nullo autem pacto sub poena depositionis, nullationis bonorum, aut alia huiusmodi.

Refutatio istius Exceptionis.

33. Priusquam proximè positam Elliesij exceptionem elidamus, argumentumque prius factum obfirmemus, placuit *primo loco* indagare vim, & momentum posterioris, ex munere Advocati, seu Defensoris Ecclesiae, Regibus, seu Imperatoribus Christianis incumbente, per nos efformati argumenti. Sub cuius discussionis exordio statim occurrit dubium: *Vtrum Advocati erga Ecclesiam munus seu Regi, seu Imperatori incumbat ex specifico Iure alicujus quasi contractus, seu passionis saltem implicitae?* In Occidentis equidem Imperatore videtur talis quasi contractus subsistere, dum Romanus Pontifex Imperium Graecis ademptum, transtulit in Francos & Germanos, sub *tacita* quasi conditione talis oneris. Attamen haec ratio locum non habebat olim vel in Orientis Imperatore, vel in Regibus, in quibus alia via, ac independenter à Romanis Pontificibus prorogatur successio Regiae potestatis.

34. De his igitur rursus movetur quaestio; *An ex aliquo Iure specifico, Romani Pontificatus proprio, obstringantur ad ejusmodi Advocati, seu Defensoris Ecclesiae munus, vel potius ex obligatione quasi transcendentali, characterem Christianitatis consequente, in vi cuius scilicet quilibet Christianus non privatus duntaxat, seu personales, seu reales, sed etiam publicos ac Regios, cum Christi characterem in eo subiecto conjunctos, atque tenetur saltem non usurpare in perniciem Ecclesiae.*

35. Verum ex quo fundamento ostenditur ista Regis Christiani obligatio *positiva*, ad se cum universis suis potentibus, & Iuribus pro Ecclesia impendendum, in casu saltem necessitatis? An isthaec fortassis obligatio, uti in omnibus Christianis, sic praecipue in Regibus Baptismali characterem insignitis, fundatur in hoc, quod per istum Christi characterem sint subditi, per fidem verò membra Ecclesiae, sit autem Iuris *quasi naturalis*, ut subditus pro suo Superiore, ac membrum pro sui Corporis seu *Moralis*, seu *Politici* conservatione, omni virtute ac potentia sua impendat se in casu, nedum *extrema*, sed etiam *gravis* necessitatis? Hoc autem supposito, ex ipsius etiam naturae lumine perspicuum est, *adversus illum, in quo est talis obligatio, posse, dum eam non praestat, institui seu querelam, seu processum publicum*. Unde rectè inferitur, Ecclesiae potestatem esse, conveniendi Reges Christianos, atque durius contra ipsos agendi, si deficiant in illa sua obligatione, quamvis ex illo praecise argumento necdum eluceat, quanta sit Ecclesiae, ac *specificè* Summi Pontificis autoritas, in tali defectu procedendi adversus Reges Christianos. Hujus proinde erga Reges Christianos potestatis Pontificiae mensura alia non est, nisi ex verbis Christi, *Quodcumque in terris morale* Oecumenico sanctae Ecclesiae Pastori *ad solvendum vel ligandum* procausarum merito committentis. Hinc enim fit consequens, quod Regia potestas tum quoad *morale* sui substratum, tum quoad suos effectus *Morales*, ex *intrinseco* characteris Christiani debito, in Regnum Caelorum ordinabiles, *subjectivè* adeo ac *Materialiter* spectatae sublie praeterea solvendi potestati, Pastoralis Petri successoris muneri, per Christi constitutionem annexo.

36. Quam ob causam pro *secundo*, insistendo unice illi, quam Christus seu Ecclesiae sanctae, Clavibus, seu Oecumenicae Pontificiae potestati posuit mensuram, sequens adhuc panditur via ad indagandum; *Quomodo Papa vel ex sacrosancto intrà Sacramenti Baptismatis susceptionem* implicite saltem firmato pacto, vel ex *vi Iurjurandi* sub ipsorum coronatione praestiti, habeat sibi subiectos Reges, & in quantum contra ipsos, *Pacti, seu Iurjurandi* huiusmodi temeratores valeat procedere? Nempe in dubium vocare haudquaquam licet, quod pacti illius Baptismalis temeratio, seu Iurjurandi cuiuscumque, illius praesertim, quo Ecclesiae defendendae pollicitatio firmatur, violatio, perjurique adeo reatus, subsit coercitivae *Matth. 18.* Ecclesiae per Christum concessae virgae, ad excommunicationis usque censuram procedere potenti. Quod autem ista Ecclesiae coercitiva virga ad Regum usque exaurationem ac depositionem extendi valeat, manifestius evincitur ex saepe praerogatis *Ioan. 20. & 21.* item *Matth. 16.* claris textibus Evangelicis. Duplex namque in Ecclesia existit Tribunal à Christo Domino institutum. Unum fori interni poenitentialis, cui subiciuntur quorumlibet Christianorum cuncta etiam secretissima cordis peccata. Cui hoc? Nisi quia Christus *Ioan. 20.* Apostolis *indefinitè* dixerat, *Quorum remiseritis peccata, remittentur*.

CAPUT VI.

Quantum momenti sit in argumentis, ad Pontificiam supra Reges potestatem probandam desumptis ad exemplis, seu factis Summorum Pontificum, seu Occidentiorum Conciliorum?

§. I.

In quo expenduntur argumenta, petita ex Theodosij Imperatoris excommunicatione, Gregorij Magni uno, alterove privilegio inferius referendo; nec non Gregorij II. excommunicatione adversus Leonem Isaurum, ac depositione Childerici Galliarum Regis.

ARGUMENTUM I.

Ex Theodosij & Leonis Isaurici excommunicationibus, ac praesinuato Gregorij Magni privilegio.

In primis notum est, referente etiam Theodorico lib. 5. hist. cap. 13. Theodosium Imperatorem propter eadem Thessalonica factam, a sancto Ambrosio Mediolanensi Episcopo prohibitum fuisse ingresso Ecclesiae, ac ea postmodum conditione restitutum, ut legem ferret, ne deinceps sententiae de eade, aut Bonorum proscriptio ante triginta dierum spatium executioni mandarentur. Unde Belarminus probare nititur, posse Principes Ecclesiasticos non solum in foro interno conscientiae, sed etiam in foro externo Ecclesiastico disponere de temporalibus, in ordine ad spiritualia: quemadmodum fecisse nescit Ambrosius, tum eadem ab Imperatore facta causam, tanquam ad suum tribunal pertinentem judicando, tum Imperatori mandando, ut legem de Civilibus ferret.

Deinde in privilegijs Abbati Monasterij Semmerdardensis a S. Gregorio Magno impertitis, subiunguntur haec verba, Pontificia erga Reges potestatis manifestum argumentum praeserentia: Si quis Regum, Antistitem, Iudicum, & quoruncunque secularium personarum, huius Apostolicae auctoritatis, & nostrae praeserentiae decreta violaverit, cuiuscunque dignitatis sit, honore suo privetur. Similis forma habetur in privilegio Xenodoichij Augustodunensis.

Inducitur porro ad intentum nostrum Gregorij II. exemplum, qui Leoni Isauri a se excommunicato prohibuit vestigalia solvi abtalis, & proinde ea parte Imperij multavit, imò, & si nonnullis credere velimus, universum ipsum Imperio deiecit.

Exceptio Elliesij.

Excipit hic Author r. Ubi temporalis res cum manifesto peccato est conjuncta, tunc illam ratione peccati esse notionis Ecclesiasticae, non ut absolute de ea disponat Ecclesia, sed ut moneat, hanc, vel illam actionem Dei lege non licere. De temporalibus igitur agi posse in foro Ecclesiae, sed spiritualiter, & in ordine ad spiritualia, quatenus adjunctam habent bonitatem, vel malitiam morale. Ex hoc praeterea (si tamen Theodoritus in ea relatione non sit deceptus) quod S. Ambrosius

nān.

mittuntur eis &c. In quo autem consistit peccati ratio, nisi in Moralitate deficiente a Regni Caelorum, seu finis supernaturalis ordine? At Christus non minus indefinitè dixit: Si peccaverit in te frater tuus (non proficiente fratre, na correctione) denunciatus eum Ecclesiae, quam si non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Qui per Christum constitutus procedendi modus respicit alterum a Christo institutum Ecclesiae tribunal, pertinens ad Forum externum, cui proinde subest omne fratris Christiani peccatum, sitamen respectu ejus fori valeat probari. In hoc igitur Foro Ecclesiae externo, quis in terris supremam habet auctoritatem, nisi Petri successor, cui omnes Christi oves sunt concredita, una cum Clavibus Regni caelorum & Triumphantis & Militantis? Quamnam verò est materia hujus Fori, nisi quam Christus definit hisce verbis ad Petrum prolatis: Quodcumque solveris, aut ligaveris super terram, erit solutum, seu ligatum in caelis? Hoc verò Quodcumque, utpote universalitatis vocabulum, num arctius exponi debet, quam illa indefinita voces: Quorum remisistis peccata, & si peccaverit in te frater tuus? Si ergo ex vi harum indefinitè positarum vocum, Foro Ecclesiae tum secreto poenitentiali, tum publico judiciario subitominis Moralitas a Regni caelorum ordine, seu Fine supernaturali devians, quid ni sub isto universalitatis vocabulo Quodcumque, solvens, dicendum sit, denotari omne Morale, qua habens ordinem ad Regnum Caelorum seu Militans, seu Triumphans? Quod si ergo illa Petro, ejusque successori concessa Fori Externi potestas extendi debeat super Quocumque, atque adeo super Regiminis quoque, politici exercitio, & applicatione subjectiva, qua Moralitatis in Regnum Caelorum ordinabilis formalitatem superinducente, quomodo fas est, dicere, talem in Regibus Moralitatem pro Foro Conscientiae, non verò in ordine ad Externum judicium Ecclesiae Forum, esse subjectam Apostolicæ auctoritati, protentiae super Quocumque, universalitatem designante, cum tamen respectu Fori interni subjectio peccatorum, non nisi sub vocula indefinitè designetur? Quia proinde sub illo Quocumque, super omnem Christi ovem, & omnimodam in Externo Foro probabilem, Moralitatis in Regnum Caelorum ordinabilis formalitatem protentio, continetur & Rex Christianus, & cuncta ejusdem quoad Regiae potestatis exercitium, & applicabilitatem subjectivam Moralitas, quomodo hæc non universaliter dicenda est, subest Summi Pontificis auctoritati, seu potestati solvendi? Ubi verò Regiae potestatis Ius, qua huic personæ sub Morali ad Regnum Caelorum ordinanda applicabilitate inexistens, continget, per illam Apostolicam auctoritatem ex causalibus Regnum Caelorum tam Militans, quam Triumphans respicientibus, Regisque depositionem efflagitantibus solvi quomodo intelligi potest, non esse tunc facta effectiva Regis exauctoratio? In aperto igitur est, ex praedictis fidei principijs demonstrari Summi Pontificis potestatem erga Reges Christianos, a Regni Caelorum, & Militantis & Triumphantis ordine perversè ac pertinaciter, cum publica etiam Ecclesiae pernicie, deficientes exauctorandos.

exp. pag. 229. n. 41. usque ad n. 42.

Refutatio istarum exceptionum.

mandavit Imperatori, ut præinsinuatam ferret legem, unice probari, Episcopo & Presbytero esse potestatem, leges indicendi etiam Regibus sub penâ retentionis peccatorum, ut, quæ ad isthæc sananda duxerint esse necessaria, remedia adhibeant.

5. *Secundò*, Adversus præinsinuata Gregorij Magni privilegia, seu potius contra ipsam insertam, Regibus præjudicialam clausulam excipit Ellicsius, privilegium ejusmodi esse subreptitum, & ab aliquo recentiore, Gregorio affictum; velut invictissimè a Launoio demonstratum sit. Idem dicendum esse de privilegio Xenodochij Augustodunensis, ut potè quod tam varie habeatur, ut hinc intelligatur, esse suppositum, vel interpolatum. Et verò, si clausula illæ veris ac genuinis Gregorij Magni privilegijs continerentur, non alium habitura esse sensum, quam imprecatorium; uti Summis Pontificibus in more est, tales Divinæ etiam indignationis imprecationes suis decretis, seu privilegijs à se concessis erga eandem temeratores, in fine subjungere.

6. *Tertio*, Idem Ellicsius contra Leonis Ilauri à Gregorio II. latam excommunicationem excipit, quòd recentiores Scriptores Greci in odium Romani Pontificis eam confinxerint: tum quia in epistolis Gregorij nullum in Leonem hujus judicij occurrit vestigium. Tum quia Carolus Magnus in epistola ad Constantinum & Irenem, dissidij inter Gregorios II. & III. ac Leonem faciens mentionem, non meminit, nisi admonitionis, ac precum, quas illi Pontifices interposuissent, sed frustra, ad Imperatorem illum à suis contra imagines conatibus avertendum. Tum quia Paulus Diaconus lib. 6. de gestis Longobardorum cap. 49. refert, Gregorium II. impedivisse, ne Itali alium sibi Imperatorem, illo rejecto, crearent, claro adeò argumento, eum Pontificem Ilauro haud voluisse, vestigialia non solvi, partemque Imperij sic multatè. Tum quia Anastasius Bibliothecarius ad annum 658. fuse narrans, quæ in dissidio Gregorij II. & Leonis Ilauri sunt gesta, nihil habet de excommunicatione Imperatoria, vestigialiumque, jussu Pontificis factà subtractione. Tum quia Gregorius III. postea Leonem Imperatorem agnovit, humanissimis ad eum datis litteris: neque Damascenus orat. de imag. rerum à Leone adversus imagines gestarum mentionem faciens, refert, eum aut Regno privatum fuisse, aut excommunicatum à Pontifice.

7. Quantumvis ergo Theophanes, Cedrenus, Zeno, Nicephorus, & cum istis recentiores Historiographi Latini scribant, Leonem Ilaurum à Gregorio II. fuisse excommunicatum, & exactione tributorum Italiæ privatum, ipsimet tamen Gregorio, Paulo Diacono, Anastasio, & alijs Scriptoribus, eum antiquioribus, & fide dignioribus, majorem esse fidem habendam. Procul igitur abesse, ut Gregorius II. quidquam tentaret in jura, aut vestigialia Ilauri, sed & si quid tentasset, ejus factum non esse trahendum in exemplum, cum sit contra Evangelij legem, quæ jubet: *Quæ sunt Cæsaris Cæsaris, & quæ Dei sunt, Deo reddenda esse.*

8. *Primo*, Pro accepto recipio, quod Ellicsius circa Theodosij Imperatoris ab Ecclesiæ ingressu interdictum profert: nempe de temporalibus posse quidem agi in foro Ecclesiæ, sed spiritualiter, & in ordine ad spiritualia, quatenus adjunctam habent bonitatem, vel malitiam *moralem*. Numquid verò potestas Regia, non in seipsa formaliter, sed *subjectivè* sumpta, quatenus hujus Regis, auctoritate suâ in Ecclesiæ manifestam perniciem, ac sacra Religionis, fideique Orthodoxæ everisionem abutentis, personæ individuae inexistit, sicque ad actus publicos, *moralitate* in regnû calorum ordinabili, vel extra ordinem istum exorbitante, inevitabiliter affectos progreditur; sub tali publico præminentia Regalis abusu tam excedendo, jam est conjuncta cum malitia *moralis*? Quandoquidem proinde, ipso Ellicsio fatente, Ecclesiæ sanctæ foro subdantur etiam temporalia, quatenus ordinem præferunt ad spiritualia, adjunctamque habent malitiam *moralem*, publicæ præsertim Religionis infentam; numquid, ubi excellentiæ Regiæ jura temporalia, non equidem *ex se formaliter*, sed *ex subjecti*, cui inexistunt, nequitia, per insuperabilem hujus pertinaciam, sunt immobilis radix tam enormium scelerum, publicorumque Orthodoxæ Religionis damnorum; procederè licebit Ecclesiæ, ad mali ejusmodi radicem è subjecto illo tollendam, mediante Clavium Apostolicarum solutione, prævalere poterit ad quodcumque in terris *morale*, sive uti Ellicsius loquitur, malitiâ *moralis* infectum, *authoritative* solvendum?

9. Quo adeò principio per ipsummet Adversarium nostrum ratificato, haud difficulter pro *secundo*, refutatur præfacti Ellicsij *secunda* exceptio, prætendentis, clausulas in præadductis Gregorij Magni privilegijs insertas, esse solum imprecatorias, non verò *authoritative* decretorias exauthorationis Regum, si contra ea privilegia protervè agerent. Numquid enim ipsa ratio evincit; ut in ejusmodi clausulis prudenter discernamus id; quod à solius Dei imperio, ac providentiâ, potestateque dependet, & id, quod in ipso etiam Summo Pontifice, talem clausulam ponente, respicit auctoritatem interminationis à se factæ, ipso etiam Jure exequendæ potestate præpollentè. Quandoquidem igitur maledictionis æternæ effectus non sint in potestate Pontificis, sed Dei solius; erga hos nequit nisi comminatoriam, sed comminatoriè imprecatoriam clausulam; & Papa suis Rescriptis, seu Decretis insertè. Secundus verò est de effectibus; super quibus prætenditur Oecumenica Ecclesiæ sanctæ Clavium auctoritas, intra cujus spheram ex disertò Christi verbo, continetur *quodcumque Morale*; sicque adeò temporale etiam quæ, *moralis*, uti Ellicsius ait, seu bonitate, seu malitiâ affectum: in quo genere planum est; comprehendi Regiam quoque potestatem, non in se formaliter spectatam, sed quatenus in hoc subjecto reposita, est radix multimodæ malitiæ; ac perversitatis, in publicam etiam Ecclesiæ perniciem redundantis. In quantum igitur

aliqua Pontificia constitutio adversus hujus temeratores decernit Regalis dignitatis ab hoc subjecto abdicationem, minime dicenda est talis comminatio esse merè imprecatoria, sed cum reali effectu importat, Regiæ præminentia in tali subjecto privationem, vel ipso jure, & facto, vel mediante decisoria criminis sententiâ, incurrendam.

Conatur equidem Ellicius præductum
10. Monasterij Semmerdardensis privilegium à Gregorio I. amoliri, ex levibus tamen seu conjecturis, ac indicijs, vel argumentis ab autoritate *negativa* duntaxat efformatis, uti legenti patebit. Idemque facere nititur adversus privilegium Xenodochij Augustodunensis. Adversus cujusmodi Ellicianum conatum, sufficiat observare, tum quòd de isto privilegio constat ex lib. 2. *Gregorij Magni epistolâ*, quas vindicat Author *tract. de libert. Ecclesiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 6.* prævalide ibidem confutans Ioannem Launoium, tres illas epistolas suppositas, aut saltem interpolatas ostendere conatum, tamen ab undecim ferè sæculis nemo eas in dubium revocavit, nec solum à Gregorio VII. allegata fuerit prima earum, sed omnes à pluribus, etiam Gallicanorum monumentorum collectoribus exscriptæ sint; velut eo loco *per totum cap.* ostendere pergit præcitatus Author, quò Lectorem, si fortassis scriptulo pulsaretur, remittere voluit.

ex pag. 997. 1.

11. Quare ad Ellicij præductum principium regrediendo, quo dixerat: *Posse in foro Ecclesiastico spiritualiter agi de temporalibus, quatenus ista nimirum adjunctam habent moralem malitiam; comperio essatum hoc minime dissonare à prædicti Gregorij Magni sententiâ in Psal. Pœnit. 4. asseverantis: Nullam sinere rationem, ut inter Reges habeatur, qui destruit potius, quam regat imperium. Quomodo enim fieri posset, ut Gregorius in hoc suo iudicio intentus esset ad aliam, quam ad moralitatis, à debito regiminis moderamine in tyrannidem perveras, rationem, sub quâ per sanctæ Ecclesiæ Claves, merito pronuntiari posset indignus Regiæ potestatis sublimitate, qui tot sceleribus in Imperij simul, ac Ecclesiæ perniciem redundantibus, obnoxius, per moralem malitiam suam in foro Ecclesiastico incidere iudicium?*

Hinc tertio regressionem faciendo ad Ellicij exceptiones, quas Gregorij II. adversus Leonem Isaurum lata excommunicationi, unâ & vestigialium in Italia spoliationi opposuit: unice repono, quòd ipsissima hæc oppositiones ac exceptiones jam antehac à præcitato Authore *tract. de lib. Ecclesiæ Gallic. lib. 4. cap. 12.* fuerint elisæ, tum quòd testibus alijs à me allatis, eas contra Isaurum censuras tam clarè affirmantibus, opponendi fuissent alij testes æquè clarè negantes, aut certè rationes validissimæ: dum tamen Ellicius non nisi testium de eadem recitentium, vel ad summum alia, non tamen contraria, loquentium autoritate, vel conjecturis ad dimittendam communem hominum sententiam, parum potentibus, causam suam toetor: uti præallegatus Author, rem hanc ubi supra exactius discutiendo, pluribus id ostendit, ibi n. 9. in hæc differens verba: Etiam si Launoius (seu Ellicius modò) testes adduceret expressè negantes, quas alij asserunt, Gregorij II. adversus Isaurum censuras, non obtineret, quod intenderet. Uti enim ex Iurisperitorum doctrinâ, jura cum juribus, sic testimonia cum testimoniis concilianda sunt, dum inter se pugnare videntur, nec insolubilis est contradictio. In hoc autem casu facilissima esset concordia: certum enim est, Gregorium II. omni pacificâ ratione Imperatorem illum ad sanam rationem revocare conatum fuisse: unde de illo tempore intelligendi essent Scriptores, qui negarent, Summum illum Pontificem Imperatori tributa negasse: qui autem affirmant prohi bitam illam solutionem, interpretandi sunt de ultimo tempore, quando scilicet constitit, nullam ipem esse, Imperatoris convertendi, prout haud obscure id insinuat Theophanes in *Chronologia* post Gregorij II. monita in Isaurum haudquaquam proficientia, subjungens; tunc Pontificem Italia tandem ac Romæ, tributa ad ipsum deferenda prohibuisse.

Et hinc tam parum prodest Ellicij intentioni, quòd Paulus Diaconus refert, impedivisse scilicet Gregorium II. ne Itali, rejecto Leone, alium sibi crearent Imperatorem, ut istud nostro potius deserviat intento, quatenus hinc reddatur conspicuum, non in Italis, sed in Summo Pontifice fuisse potestatem, illum Imperatorem privandi, imperio vel ex toto, uti postea docebitur factum à Zacharia Papa, vel ex parte, quoad vestigialium privationem; prout fecerat Gregorius II, cui proinde Ellicius (in eo duplicato Gregorij, Italos ab Imperatore alio creando coercentis, sed tamen per seipsum vestigialium spoliationem erga Isaurum decernentis, actu contrarietatem frustra etiam contingens) per summam calumniam imponit, ac si ex hoc reus esset violatæ sanctæ Evangelicæ legis, quâ Christus iussit: *Cæsari, quæ Cæsaris, & quæ Dei sunt, Deo reddenda esse.* Numquid enim autoritativam, quodcumque in terris solvendi potestatem Petro, ejusque successoris commissam exercendo, Christi Vicarius reddidit Deo, quæ Dei sunt, cui Divino Religionis debito cedere, oportet, quodcumque terrestris jus, quantumvis Regium? At ipsemet supra factus est, illam Ecclesiæ Clavium propriam solvendi potestatem, extendi etiam ad temporalia, quæ moralitate, extra debitum Dei cultum religiosum, exorbitante afficiuntur. Hoc autem, sub ipso Imperatorij juris adversus sacras imagines enormissimo abusu, in Leone multis salutaribus Gregorij II. hortamentis ad meliorem frugem reduci nolente, eatenus noscitur factum, ut propterea fuerit adversus ipsum lata excommunicationis censura, cum solutione Imperatorij quoque erga vestigialia Italica juris. Quæ proinde vestigialium ejusmodi privativa, per Christi Vicariam potestatem indicta solutio, tantæ fuerat efficacitæ, ut jus ejusmodi non amplius esset Cæsaris, sed per hujus autoritativam abdicationem fuerit Deo redditum, quòd Dei erat, sive quòd Divini honoris jus & ratio exigebat.

A R.

ARGUMENTVM II.

Responsio, ac retorsio harum Exceptionum refutatoria.

Desumptum ex Childerici Galliarum Regis depositione.

DE Zacharia Summo Pontifice insignium Authorum est relatio, quod rogatus a Primoribus Francorum, Regem Childericum deposuerit, & in ejus locum Pipinum Caroli Magni patrem, Regem creati jussit. Cujus causa fuisse dicitur, quod propter Childerici socordiam, & Religioni, & Regno in Gallia extrema ruina imminere videretur.

Exceptio Elliesij.

15. Excipit primò Elliesius cit. dissert. 7. cap. 3. §. 3. à pag. 513. liquere omnium Scriptorum testimonio, Merovingios, quorum ultimus fuit Childericus, amisisse omnem auctoritatem, ac nominatenus tantum Reges fuisse. Ad quod probandum, is Parisiensis Doctor inducit Eginhardum in vita Caroli Magni. Aimonium lib. 4. cap. 66. Abbatem Urspergensis in Chronico ad annum 753. Reginonem lib. 2. Chronicorum. Othonem Frisingensem lib. 5. Chronicis cap. 21. Abbatem Tudenicem ad annum 754.

16. Secundo. Scriptores ferme omnes uno consensu asserere, Zachariam tantum consultum esse à Gallis, uter, Childericus scilicet, vel Pipinus, habendus esset pro Rege, atque Pontificem illum consulentis potius, quam jubentis, aut deficientis in morem respondisse, inductis ad hoc probandum Eginhardo in Annalibus ad annum 749. Aimonio lib. 4. de gestis Francorum cap. 61. Biondo Flavio lib. 10. Decadis 1. & pluribus alijs, ab eodem Elliesio relatis, ex quibus præten dit, constare, Legatos à Gallis Romam fuisse missos, non ut à Pontifice peterent, auctoritate illius regnum Childerico abrogari, & Pipino tradi, sed ut à sacramento fidei absolvi, quod procul dubio petissent, si tunc hujusmodi potestatem habere Pontificem, fuisset persuasum.

17. Tertio. Neque Childericum esse solio dejectum, neque Pipinum in ejus loco fuisse electum à Pontifice Zacharia, sed ab universis Francis in Comitibus totius Regni; veluti constat ex Eginhardo in Annalibus ad annum 750. Biondo Flavio lib. 10. Decadis, Reginone lib. 2. Chronic. Annalib. Francorum ad annum 750. pluribusque alijs ab Elliesio inductis historiographis.

18. Hinc quarto post tantam testium nubem, non posse in dubium revocari, quin Childericus non à Pontifice Romano, sed tantum ex ejus consilio, fuerit à Francis universis in Conventu publico denotatus, & ab ipsdem, secundum antiquum Galliarum morem proclamatus, & in solio collocatus Pipinus, sicque adeo, dum quidam dicunt, Zachariam deposuisse Childericum, hoc, advertente Ioanne de Parisijs cum Golla ordinarij, exponendum esse, quod Pontifex Status Franciarum, Childericum deponentibus, continerit.

Respon-

Dum, mi Elliesi, in prima exceptione contentis, Merovingios, atque horum potestatem Childericum, amisisse Regiam auctoritatem, ac nominatenus tantum Reges fuisse, num per hoc intendis, Childericum alia, quam publicæ auctoritatis, viâ fuisse solio regni spoliatum? At ipsemet hic fateris, jus hæreditarium ad Regnum superfuisse Childerico? Quomodo igitur hoc jure suo privari justè potuisset, nisi per publicam auctoritatem ipsius etiam Summi Pontificis? uti Eginhardus in vita Caroli Magni, à te (regiminis Regalis actum & jus, in verbis tuis prioribus confundere visis) perperam allegatus, apertissimè scribit: *Genus Merovingiorum, de qua Franci Reges sibi creare soliti erant, usque ad Childericum Regem, qui jussu Stephani Pontificis Romani depositus, ac detonsus, atque in Monasterium detrusus est, durasse putatur. Pipinus autem per auctoritatem Romani Pontificis ex præfecto palatii Rex constitutus. Cui ad stipulantur Annales Francici ad annum 749. & 750. ubi dicitur: Hoc anno, secundum Romani Pontificis sanctionem, Francorum Regem appellatum, & unctum esse Pipinum, Childerico in Monasterium misso.*

Ex Gallis equidem recentioribus, inter loca vita Caroli Magni, & præinsinuata loca Annalium Francorum contradictionem, uti putat, ferè insuperabilem opponit advertarius, quod in vita Caroli Magni institutio Childerici, & institutio Pipini tribuatur Stephano Papæ, in Annalibus verò Zachariæ. Sed imaginaria hæc contradictio ex se ipsa evanescit, dum ex libelli de Majoribus Domus Regie non mutilè, sed integrè prolatis verbis liquet, rem à Zacharia sub finem Pontificatus sui inchoatam, à Stephano ejusdem successore perfectam, aut confirmatam fuisse.

Ex præadductis porrò Eginhardi integerrimi Authoris, nec non Annalium Francicorum verbis, pro secundo, manifestè constat, non de consilio duntaxat Romani Pontificis, sed hujus jussu, sive per hujus auctoritatem, fuisse Childericum dejectum, Pipinum verò evehctum ad Regale solium. Quemadmodum id Annales præfati ad annum 749. emphaticè describunt, asserendo equidem, *Burchardum VVirzburgensem Episcopum, & Idradum Presbyterum Capellanum missos esse ad Zachariam Papam, ut ipsum consulerent de causa Regum: attamen mox subiicit. Per hos Legatos prædictum Pontificem mandasse, quod melius esset, illum vocari Regem, apud quem summa potestatis consisteret, datæque auctoritate, jussisse, Pipinum Regem constitui. Quæ loquendi modum tenent in super Regino, Otho Frisingensis, Abbas Urspergensis locis ab ipso met Elliesio allatis, uti etiam Sigebertus in Chronico, Paulus Æmilius post Othonem Frisingensem, dicens insuper, populum à jramento fidelitatis à Pontifice absolutum fuisse.*

Quæ tamen universa elucere nititur Elliesius: Cum idem, inquiens, scriptores responsionem Pontificis, Gallorumque petitionem ita referant, ut pateat, consilium solummodo à Gallis questum, & à Pontifice datum esse: reddi hinc consequens,

Bd z

sequens

Authoritas
historica
GVI
186

sequens, quod, cum dicunt: Pipinum jussu & autoritate Pontificis factum esse Regem, nihil aliud sibi velint: quam eum Gallis fuisse authorem, ut id fieret: siquidem & consilium veniat per sepe nomine imperij, & quod ex alicujus consilio est factum, dicatur ex ejus autoritate factum. Sed quis videat, eam expositionem violentam, & perquam tortam esse? Quis ex illis luculentissimis verbis Authorum non inferat, Summum Pontificem illi consilio à se postulato adjunctisse autoritatem? Quid enim aliud sonant ea verba, quibus dicitur: *Jussu Stephani Romani Pontificis, depositus fuisse Childericus, datâque autoritate suâ jussisse, Pipinum Regem constitui, ac secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinum Regem Francorum esse appellatum?* Quandoquidem proinde luculentissimum testimonium Eginhardi solum etiam sufficeret, quia eo tempore vixit, & quia rem narratam ignorare non potuit, eaque sinceritate scripsit, ut fides ei negari non debeat, id ipsum nihilominus confirmant Aimonius in lib. 4. de gestis Francor. cap. 61. Regino Prumiensis Abbas in lib. 2. Chronic. Marianus Scotus in lib. 3. Chronic. Otto Frisingensis in lib. 5. hist. cap. 21. Abbas Urspergensis in Chronico. Sigbertus in Chronico ad annum 750. Paulus Amilius in lib. hist. Franc. Fredegarius Scholasticus in fine Chronici. Guillelmus Nangius in Chronographia manuscripta. Robertus Gagvinus in lib. 3. hist. Franc. Carolus Sigonius in lib. 3. de Regno Italico. Quâ proinde ratione tot testimonij, ex parte adversa, aliorum quorundam Scriptorum, vel etiam unius Anastasij, uti apud Launoium videre licet, silentium anteponitur?

ex pag. 87. v. 6. & 8.

24.

Ea igitur Eliesij miserrima profectio cavillatio, quâ verba illa, *Mandatum, jussio, autoritas, sanctio*, & similia, quibus Scriptores utuntur, cum de Summi Pontificis ea in re partibus loquuntur, denotare tantum consilium, interpretatur, ex ipsorum locorum imperturbato mentis oculo, ac sine præpostero aff. Cui lectorum, contextu dissolvitur. Et verò, cum ipsimet etiam Adversarij negare minimè audent, de consilio, imò & consensu Pontificis depositum esse Childericum, ac subrogatum Regem Pipinû, num fas est dicere, consilium istud, seu consensum non fuisse autoritativum, nisi scilicet Christi vicariâ autoritate, de qua sæpius disteraimus, ac ulterior redibit sermo? Nisi enim Procures, & Status Francici eâ in re ad istam Christi vices in terris agentem autoritatem, in Romano Pontifice respexissent, ut quid ad eum, recursum propterea haberent, dum ubi ad Reipublicæ suæ duntaxat Bonum essent intenti, ex se ipsis longè fuissent aptiores, ad consilium publico Regni sui Bono coaptatum, communibus suffragijs capiendum?

25.

Hinc pro tertio, intentioni nostræ nequidquam refragatur illa Eliesij exceptio, quâ præten dit, *Childericum è solio dejectum, ac Pipinum ejus loco ab universis Francis in Comitij totius Regni subrogatum fuisse.* Inprimis enim, quomodo istud coherere posset cum prætenso illo principio, quo Regia potestas asseritur esse immediatè à Deo, nisi ab hac distingui assereretur Regalis dignitatis collatio, in tantum, ut illa sit quidem juris Divini, hæc verò subjaceat humanis quoque dispositionibus & ordinatio-

nibus? Si porrò Regiæ præminentie ad certum individuum suppositum applicatoria, ab hominum dispositione dependens ordinatio, spectetur ex fine politici duntaxat regiminis, ad quid Comitia Francica expectassent seu consilium, seu jussionem Romani Pontificis, nisi ex parte hujus esset autoritas protendi potens super ipsissimum illum Regiæ seu depositionis, seu evectiois actum politicum, non equidem quâ politicum, sed quâ supervestitum moralitate in regnum cælorum ordinabili, ut sic ipso etiam Eliesio fatente, subordinationem habente erga Apostolicam Romani Pontificis autoritatem.

In Statibus equidem politicis Regni Francici, ipsimet Eliesius reponit, vigere morem deponendi Regem ineptum, atque idoneum huic subrogandi potestatem, ex quo autem rationis fundamento istud subsistere valet, nisi per rationem publici Boni, exigentis Regem aptum politico regimini administrando? Num verò ista publici Boni in regimine etiam politico curandi obligatio, & sollicitudo in Statibus Regni Francici stare poterat absque moralitate in Regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili secundum ipsum etiam Eliesium, subjectâ fori quoque externi potestati Ecclesiasticâ? Numquid ergo ex hoc respectu, tum multo magis eâ ex ratione, quod Ecclesiæ quoque sanctæ necessitas exigere videretur Regem Franciæ, qui sacræ etiam Religionis curam gereret, Papa seu jussionem, seu sanctionem, seu mandatum, seu consilium illa de re facturus, intentus esse debuit in suam Apostolicam, de quocunque moraliter super terram solvendo autoritatem? Ex qua proinde est meritò dicenda, facta fuisse Regiæ, qua moralitate ejusmodi veltitæ sublimitatis solutio, ejusdem intrâ hoc suppositum peremptoria, ac translative in Pipinum,

S. II.

Quantum momenti sit in argumentis desumptis solis ex Imperij Occidentalis à Græcis ad Francos, indeq. ad Germanos translatione, nec non septem Electorum institutione factâ per autoritatem Pontificiam?

ARGUMENTUM I.

Ex translatione Imperij à Græcis ad Gallos.

Hoc argumentum ita proponitur à Bellarmino. *Septimum Pontificiæ supra Reges etiam exauthorandos, potestatis est exemplum Leonis III. qui Imperium transfudit à Græcis ad Germanos, propterea, quod Græci nullum auxilium laboranti Ecclesiæ Occidentali afferre possent. Imò, quod Imperatores Græci in hæresin prolapsi, eandem etiam pertinaciter tuendo, infesti essent sanctæ Ecclesiæ hostes. Cujus translationis æquitatem & iustitiam, ait Eliesius, solere insuper probari ex omnium Occidentis Regum, qui Carolum Magnum pro vero, & legitimo Imperatore agnoverunt, iudicio.*

Reg.

Exceptio Elliesij.

28. **E**Xcipit hic Author. Quanta sit hujus exempli ad propositum negotium inutilitas, atque inutilitas, statim dignosci, cum Pontifex Romanus nihil omnino juris, aut terrarum Carolo dederit, aut Imperatori Græco abstulerit: sed merum nomen Imperatoris, idque non solus ipse contulerit, sed simul cum populo Romano, cujus nomine, velut præcipuum ejus membrum, egit. Nam primò diu antea, quam Carolus Imperator nominaretur, Græcus à dominio Provinciarum Occidentis exciderat, & Carolus jure successioneis, aut armorum, dominus erat Galliæ, Germaniæ, Pannoniæ, partis Hispaniæ, & maximæ partis Italiæ, ac præsertim Urbis Romæ, quæ sedes erat Imperij. Itaque nomine Imperatoris adepti, ditiores non esse factum Carolum, nec quidquam Græco Imperatori abiatum esse: ac proinde, etiam si Leo solus Imperatorium nomen dedisset Carolo, non inde sequi, Romanum Pontificem aliquid in temporalia juris habuisse. Quantumvis proinde electio ista, seu potius tituli Imperatorij collatio, à nonnullis Scriptoribus Leoni, ut Civitatis Romanæ Principi tribuatur, ab alijs tamen referri acceptam ex beneficio Procerum, & populi; Annalibus Francorum ad annum 801. contestantibus: Leonem Papam capiti Caroli imposuisse coronam, & à sancto Romano populo acclamatum esse, Carolo Augusto, à Domino Coronato, & pacifico Imperatori vita & victoria. Iisdem verbis id narrat à Monacho Engolismensi in vita Caroli Magni. Aimonio lib. 5. cap. 31. Adone in Chronico ætate 6. Gofrido Viterbiensi in Chronico, & Otone Frisingensi.

29. Nec juvare, si cum Bellarmino opponatur: In præallegatis Francorum Annalibus in eo negotio non aliari fieri mentionem Romani populi, nisi acclamantis, & quidem non ante, sed post coronationem, à Pontifice Leone III. peractam. Nam contra hoc replicat Elliesius præstatus, notum esse, quòd olim Imperatores Romani per hujusmodi acclamationes à militibus & populo electi fuerint, cum prius à privatis fuissent propositi, & tamen eorum electio non ei, qui proposuerat, sed universis militibus, & populo fuisset attributa: imò acclamationes istas arguere non modò præsentem, sed etiam præcedentem populi consensum.

30. **S**ecundò. Pontificem coronam Imperatoriam imponendo Carolo, egisse vices omnium Romanorum, velut præcipuum Civitatis membrum, unde multos historicos ne Leonem quidem nominare, sed dicere, à Romanis tantum fuisse nominatum Carolum Imperatorem: ita facere Marianum Scotum lib. 3. Lambertum ad annum 801. Lupoldum Bambergensem lib. de jurib. Imperij. Asserere Blondum Flavium Decade 2. Leonem Pontificem coronasse Carolum Imperatorem scito, præcibusq; populi Romani. Similia habere Eneam Sylvium in epitome Blondi de ortu Imperij cap. 9. Philippum Bergonatem lib. 2 in supplemento. & plurimos alios ibi relatos. Ex quibus proinde constare, Carolum Imperatorem esse declaratum precibus, consentu, votis, scito, & acclamationibus populi Romani. Nec

esse, quòd Bellarminus opponat, aliquos ex præstatis Historicis, ac præter hos, Cedrenum, Zonaram, Paulum Diaconum, Eginhardum, dicentes, Carolum à Leone Imperatorem esse factum, aut declaratum, & ab eodem inunctum, atque coronatum: cum non repugnet, Leonem id, dici fecisse, quod non solus fecit, nec suâ tantum autoritate, sed vices agens populi Romani, & velut voluntatis ejus ac judicij executor, aut etiam velut Romanorum primus & præcipuus.

Tertio. Quod spectat ad coronationem & inunctionem, certum esse, illas esse meras cæremonias ad Imperij substantiam non pertinentes, quas in Gallia erga Regem Christianissimum ab Episcopo Rhemenfi, in Anglia verò erga hujus Regem ab Episcopo Cantuariensi perfici, neque tamen dici posse, ab istis Episcopis fieri, aut constitui Reges: quemadmodum Justinum quoque Imperatorem à Joannè Constantinopolitano jam coronatum, post sex nihilominus annos voluisse adhuc coronari ab Episcopo Romano. Quare coronationem non facere Imperatorem, nec dare jus ad Imperium, sed supponere eum, qui coronatur, jam esse Imperatorem, aut Regem, habereque aliunde jus ad Imperium. Itaque Carolum Magnum jure successioneis & armorum, possedisse Occidentis Imperium, atque ab universo populo Romano accepisse nomen Imperatoris, à Leone verò coronationem & inunctionem.

Neque alicujus valoris esse iteratam Bellarmini oppositionem, quòd, licet Carolus Regnum Longobardorum armis obtinuerit, Romanos tamen nunquam bello vicerit, nec proinde eorum Rex fuerit, sicq; ad id Regna Occidentis, non tamen Imperium sibi paraverit. Nam hoc ita elidere nititur Elliesius, Carolum nempe Romanos non bello sibi subjecisse, sed ab his ultrò fuisse agnitum supremum Dominum: quamvis enim isti suis legibus se regerent, supremam tamen potestatem fuisse penes Patricium & Imperatorem. Quod addit Bellarminus: Carolum sibi parasse Regna Occidentis, non autem Imperium, idem Elliesius refellit, reponendo, id verum esse, si Imperij nomine nudum Imperatoris nomen intelligatur, non autem, si eo nomine importetur dominium & potestas in terras Imperij. Adhuc, cum Imperium Occidentis jam diu vacaret, divilumque esset inter multos Regulos, haud dubium esse, quin Carolo debitus fuerit Imperij honos, cum omnes Regiones, quæ prius Imperium Occidentale componebant, sibi subjecisset, quem tamen nomen istud Imperatorium sibi non arrogasse, sed maluisse, istud habere à populo Romano, & à Pontifice, tanquam uno è præcipuis Romanæ Civitatis Proceribus.

Refutatio istarum exceptionum.

TOtum præsentis questionis punctum reducitur in hoc punctum; An tempore Caroli Magni declarati Imperatoris coronationem præcedente, penes Imperatores Græcos subsisterit aliquod jus erga Occidentis Imperium? Et cui fuerit potestas, hoc jus à Græcis assumere, sicq; transferre in

Carolus Franciæ Regem? In quo sui ipsius memorem volo Elliesium, quod supra circa Leonis Isauri excommunicationem, ex Paulo Diacono lib. 6. de gestis Longobardorum cap. 49. retulerit: Gregorium II. impedivisse, ne Itali alium sibi Imperatorem crearent, eo rejecto. Quod si verò ijs temporibus nihil juris in Græcis Imperatoribus super fuerat erga Occidentis Imperium, quodnam ex iuris ratione subesset obstaculum, ne Itali tunc alium sibi crearent Imperatorem, si ex sola etiam populi Romani acclamatione legitime substitisset collatio tituli Imperatorij? uti Elliesius contendit in prima præfenti exceptione sua, deinceps tamen sibi met contrarius, in sequenti tertia & quarta exceptione conatus est evincere, quod nomen, non jus Imperatorium fuerit Carolo impertitum à Romano populo.

34. Quod equidem, si verum obtineret, quomodo rursus fuisset locus argumentationi Elliesij, circa præactam Isauri excommunicationem, subinferentis, si Gregorius II. tentasset, hunc Imperatorem Græcum vefligalium ab Italis & Romanis debitorum jure spoliare, reum futurum fuisse violati Dominici præcepti de reddendo Cæsari, quod esset Cæsaris? Unde enim hoc jus superesse poterat Græcis, nisi ex jure Imperij? Hoc igitur in Græcis Imperatoribus non amplius tunc subsistente, quomodo ejusdem temerari reus proclamari potuisset ille sanctissimus Pontifex, quando Isaurum spoliasset vefligalibus, in qua nullum jus habuisset? Sic adeo, mi Elliesi, contradictiones, quibus te ipsum involvis, manifestam faciunt linguam tuam, aberrantem à veritatis semita. Sed hoc misso, dum ex ore & calamo tuo jam constat, proximè ante, quam Carolus Magnus potiretur titulo Imperatorij, hujus jus exuisse penes Græcos Imperatores, via jam panditur alteri præactæ nostratis disquisitionis membro, penes quem scilicet potestas fuerit, Jus Imperij Occidentalis à Græcis adimere, & transferre in Carolum Franciæ Regem? Cui quaesito responsum prius duxi discutendas Elliesij exceptiones.

35. Primò igitur huic Authori detrahenda est larva, sub qua in prima sua exceptione contendit, du ante, quam Carolus Imperator nominaretur, Græcum à dominio provinciarum Occidentis excidisse, & Carolum jure successionis, aut armorum dominum fuisse Galliarum, Germaniarum, &c. maximèque partis Italiae, ipsius etiam Romæ Sedis Imperij. Sed quæ in primis autoritate, quo insuper belli justij titulo, Caroli arma sunt illata in Italiam, nisi ex causa subigendi hostes Ecclesiæ? Quæ de causâ ab ipsomet Romano Pontifice in Italiam accersitus est Carolus, sicque adeo armorum istorum justitia fundabatur tum super autoritate Papæ, tum super hostilibus infestationibus, non Francico Regno, sed sanctæ Ecclesiæ illatis; uti notissimum est ex historijs, quas hic repetere, nimis longum foret. Quia verò vis armorum tunc minimè tangebatur Græcos Imperatores, sed Reges, seu Regulos Italiae, Regiam quampiam, minimè tamen supremam Imperatoriam potestatem in suis ditionibus exercentes, quo jam justitiæ titulo Imperatores Græci, qui nullam justitiam contra se belli causam præbuerant, jure suo Impe-

ratorio spoliari potuissent à Carolo? Hinc ergo Elliesij larva detegenda venit, sub qua nempè dominia jure vel successionis, vel armorum à Carolo Francorum Rege possessa, confundit cum Imperiali Occidentis jure, Græcis pro tunc minimè adempto; uti ostensum fuit.

At videamus, quid adminiculi sibi accersat Elliesius tum ex Annalibus Francicis ad annum 801. asseverantibus: Leonem Papam capitū Caroli imposuisse coronam, & à cuncto populo acclamatum esse: Carolo Augusto, à Domino coronato Magno, & pacifico Imperatori Romanorum vita & victoria. Tum ex paribus verbis Monachi Engolismensis in vita Caroli Magni. Aimonij lib. 5. cap. 31. Adonis in Chronico atate 6. Go-^{ex pag. 46. n. 98.}fridi Viterbiensis in Chronico, & Ottonis Frisingensis. Ipsa equidem Annalium Francicorum, & consequenter reliquorum Authorum ab Elliesio allegatorum, patiter loquentium verba, dum populi Romani acclamationem Caroli coronatione, utpote titulum Imperatorium vel supponente, vel conferente, posteriorem asserunt, ex evidentissimâ sui claritate nullatenus admittunt, ut illa populi Romani acclamatio dici queat importasse tituli Imperatorij collationem: quam ab ipsomet Leone Pontifice factam apertis verbis testantur tum Abbas Urspergensis in Chronico ad annum 796. dicens; hunc Papam fecisse Carolum Imperatorem: tum Lupoldus Bambergensis in præmio libri de juribus Imperij. asseverans: Translationem Imperij de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, esse factam per sanctam Ecclesiam. Tum Spondanus Gallus non tantum reficiens, sed approbans, quæ Baronius de hac translatione scripserat (uti patet ex Appendice minusculis scriptâ) sic locutus: Non tantum Eginhardus, aut Anastasius de collata per Romanum Pontificem dignitate Carolo Magno, sunt testes, sed fatentur id ipsum Latini omnes, & Græci Authores. Nisi ergo in sensum sibi (uti visum est) haud coherentem, torqueantur Authorum ejusmodi verba, proflus dicendum est, juris Imperatorij à Græcis in Occidente abdicationem, & in Carolum Francorum Regem translationem, nisi autoritate Romani Pontificis.

Verum pro secundo videamus, quid energæ contineatur in Lupoldi Bambergensis (cujus tamen mentem jam supra manifestam feceramus) Mariani Scori, Blondi Flaccij, Aeneæ Sylvij, Philippi Bergomatis, & aliorum Authorum verbis asseverantium: Leonem Pontificem coronasse, seu declarasse, seu nominasse Carolum Imperatorem precibus, consensu, votis, scito & acclamationibus populi Romani? Ista namque verba consentus, sciti, & voti æquivoca sunt, ut sonare possint vel subjectionis, vel superioritatis consensum, seu scitum & votum. Num verò in Romano populo pro illis temporibus fingere licet jus superioritatis, ad titulum Imperatorium autoritative decernendum & conferendum, quando adhuc extiterat in Græcis Imperatoribus, ut ipsi etiam Romani eapropter (uti superius ostensum fuit) illis pendere deberent annum vefligal, Imperatoriæ erga se superioritatis manifestè recognoscitivum? Ex altioris igitur præminentiore jure poterat unicè

factum esse, ut istud Græcorum Imperatorum jus supremum ipsis adimeretur, & in alium transferretur, indeque populus Romanus non iam superioritatis, sed debitæ erga Carolum à Leone Pontifice coronatum Imperatorem subjectionis, seu reverentialis approbationis, non verò collationis autoritativæ consensum, scitum, & votum acclamationibus suis contestaretur.

38. Audi, hæc super re, quid easpropter fuerit actitatum inter Basilium Macedonem, Orientis Imperatorem, & Ludovicum II. Caroli Magni Pronepotem. Nempe ille Orientis Imperator ad dictum Occidentis Imperatorem cederat litteras, quibus cum præfato Ludovico acriter conqueilus est: quod dignitatem, & nomen Imperatoris & Basilei usurparet; unum tantum Imperatorem esse, qui Orienti, & Occidenti imperet: rogavitq; hoc nomine deinceps abstinere, sibi, nec alijs debito. At Ludovicus Constantinopolim millo Legato Autprando cum litteris à Baronio ad annum 971. recitatis, inter alia scribebat in hunc modum: *Et ipsi patrum nostri gloriosi Reges absque invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unctionem, & sacrationem, quæ per Summi Pontificis manus sumus ad hoc culmen erecti. Quid ni ergo Ludovicus jus belli, vel electionis, & collationis autoritativæ à populo, Senatuque Romano in se factæ prætendisset, si isti utali de jure fuissent eidem suffragati? At de his omnino tacet, solamque Pontificis Summi autoritatem prætexit.*

39. Pergit proinde Ludovicus ita compellere Basilium: *Prætereò mirari se dilecta tua fraternitas significat, quod non Francorum, sed Romanorum Imperator appellemur, sed scire te convenit, quia nisi Romanorum Imperator essemus, utique nec Francorum, à Romanis enim (non qua Collatoribus Imperatoris dignitatis, sed qua huic subiectis, uti ex antecedentibus patet, & adhuc constabit ex eorundem litterarum contextu) hoc nomen & dignitatem assumpsimus, quorum gentem & Urbem Divinitus gubernandam (en subjectionis clarum argumentum hic iuggestum) & matrem omnium Ecclesiarum Dei defendendam, atque sublimandam suscepimus, ex qua vel regnandi prius (operâ scilicet Zachariæ Pontificis à Childerico Regnum Francicum in Pipinum transferentis) & postmodum imperandi autoritatem (mediate adeò Summo sanctæ Ecclesiæ Pontifice) profapia nostra seminarium sumpsit. Nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti sunt y auctoritate, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto perfusi sunt &c. præsertim cum tales sepe ad Imperium sunt asciti, qui nullâ Divinâ operatione per Pontificum ministerium propositi, sed à Senatu, & populo Imperatoris dignitate potiti sunt: nonnulli verò non sic, sed tantum à militibus sunt clamati, & in Imperio stabiliti, aut alio modo ad Imperij Romani secepta promoti sunt. Quid ni meritò hic suscitamus, expendendo diversos Imperatoris dignitatis collationis modos eatenus discerni, ut, qui supremi hujus juris titulus accrevit iturpi Caroli Magni, non reducat in populum Romanum, sed in Summum, duntaxat Ecclesiæ sanctæ Pontificem? Unde pergunt Ludovicus in dicta sua epistola ita scribere: *Porrò, si ca-**

lonniaris Romanum Pontificem, quod gesserit, calumniari poteris & Samuel, quod spreto Saule, quem ipse unxerat, Davidem Regem uningere non renuerit. Sed interim, si paginas revolvas Græcorum Annalium, & si, quæ à Vestris Pontificibus Romani perulerunt, perscruteris, profectò invenies, unde illos justè non valeas redarguere: unde meritò apostatis desertis, adhaerentem genti adhaerenti Deo, & ipsius Regni fructum facienti. Ex quo adeò solidissimo ejus Occidentalis Imperatoris fundamento jam elucet summæ æquitatis ratio, per quam Leo Pontifex Imperium à Græcis ademptum, transtulerit in Caroli Magni personam, ac profapiam.

40. Quod adeò Pontificia supra Regum & Imperatorum jura, quæ moralitate in Regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili supervestita, protensæ autoritatis fundamentum à Ludovico Imperatore supra insinuatam, pro tertio videre licet accuratius deductum præced, 2. cap. §. 4. n. 8. & §. 5. n. 7. Cujus summa ad hoc reducitur principium, ut, quia jus Imperij Christiano homini appropriatum, ex sui ad regnum cælorum ordinabilitate computari debet inter illa *Quæcunque super terram* Moralitæ, ligandi & solvendi potestati Pontificiæ concedita, secundum quod publica Ecclesiæ, seu militantis cælorum Regni necessitas exigit, consequenter Leo III. ex sui pastoralis muneris autoritate, virgæque coercitivæ, Græcos Imperatores hæreticos, Ecclesiæ sanctæ, ejusque Orthodoxæ Religioni infensos, legitime spoliavit jure Occidentalis Imperij, atque hoc transtulerit in Carolum Magnum, ejusque profapiam, de quibus spes esset, faciendi fructus ejus regni cælorum, nempe militantis Ecclesiæ.

41. Neque jam locus esse potest tertiæ Eliesianæ exceptioni ex eo petita, quod Caroli Magni per Leonem III. facta coronatio fuerit nudâ quædam caremonia. Etenim cum ista caremonia, si fiat per Episcopum aliquem (cui non est jus conferendi seu Regalis, seu Imperatorij juris) præsupponat, hoc alio legitimo titulo jam collatum esse, semper redibit quæstio; *Penes quem fuerit potestas autoritativa, Occidentis Imperium à Græcis adimendi, & in Carolum Magnum, ejusque profapiam transferendi? At ipsemet Eliesius in hac ultimâ exceptione suâ fatetur, supremam Urbis potestatem non penes populum eo tempore substituisse, sed penes Patritium & Imperatorem. Quia proinde Carolus Francorum Rex, juxta historiam in antecedentibus allatam, erat à Pontifice Romano denominatus Patritius, num ipsi Carolo ex tunc fas fuisset, se ipsum declarare Romanorum Imperatorem? At hoc Carolus sibi haudquaquam arrogabat, sed ipso Eliesio adhuc fatente, respectum debebat habere erga Imperatorem, penes quem existeret suprema Urbis potestas. Quis verò alius ante Caroli coronationem reputabatur Imperator, quam Græcus? Quomodo igitur Romano populo fas esse potuisset, ut Imperatorem Græcum exauthoraret, dum ne quidem penes Carolum subliterat pro tunc legitimus titulus ad illum jure belli exauthorandum? Nulla ergo superites apparet potestas politica, Imperatoriâ Græcorum dignitate superior, quæ hanc exautorare valeret, sed unica Apostolica*

stolica in Romano Pontifice supererat auctoritas, quæ, uti *locis præinsinuat* probatum est, suâ super *Quocumque Morali solvendo & ligando*, potentia potestate, uti etiam per Ecclesiæ virgatum correctoriam, tum coercitivam tali *indefinita Cujusque Morali solvendi* auctoritati conjunctam, facere prævaluerit solutionem Imperatoriæ, intrâ Occidentem dignitatis, in Græcis peremptoriam, ex causis gravissimorum discriminum Ecclesiæ sanctæ ab ipsis imminendum, de quibus avertendis unica supererat spes ex Carolo Francorum Rege, aliâs de Ecclesia optimè merito, ejusque deinceps Regali profapia; uti eleganter insinuabant præallegatæ Ludovici Imperatoris erga Basilium Orientis Imperatorem litteræ, ipsomet etiam Elliesio, ubi *supra* fatente, ubi res etiam temporalis est conjuncta cum peccato, tunc ratione peccati, subesse Notioni Ecclesiasticæ, quam ipsi tamen nefas fuit, coarctare infra spheram à Christo constitutam super *Quocumque in terris, Morali*, pro meritis causæ vel *solvendo, vel ligando*.

ARGUMENTUM II.

Petitum ex septem Imperatoris Electorum institutione factâ per Romanum Pontificem.

42. **E**X Bellarmino sequens pro instituto præsentis inducitur argumentatio. Nempe octavum Pontificiæ supra Imperatoriâ dignitate potestatis exemplum est Gregorij V. qui sanctionem edidit de Imperatore per septem Germaniæ Principes eligendo. Quod ita esse, probatur per Blondum *Decade 1. lib. 3. Nauclerum Generat. 34. in vita Gregorij V.* alioque multos Historicos, Magdeburgensibus id etiam asserentibus. In hujus argumenti confirmationem adfertur Innocentij III. constitutio in *Cap. Venerabilem. De elect.* relata, ita se habens: *Verum illis Principibus & jus, & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus, ut debemus, ad quos de iure, & antiquâ consuetudine noscitur pervenire, præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit in persona magnifica Caroli, qui à Græcis transfudit Imperium in Germanos.* Adducitur in hunc quoque finem Clementina Romani Principes. *De jurejurando*, edita in Concilio Viennensi sub his verbis: *Ecclesia Romana à Græcis Imperium transfudit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes sancitum est jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum.*

Exceptio Elliesij.

43. **E**Xcipit hic Author I. illum Canonem *Venerabilem*, non posse intelligi de Imperij Electoribus, eo saltem modo, quo Canonem illum exponit Jordanes in *Chronico* docens, à Carolo Magno de consensu & mandato Romani Pontificis præceptum esse: *Vt Imperium Romanorum apud electionem Canonicam Principum Germaniæ in perpetuum remaneret.* Etenim hanc

opinionem, si intelligatur de septem Electoribus, defendi non posse, cum constet, hos diu post Carolum Magnum fuisse institutos. Deinde etsi de Principibus Germanis omnibus id intelligatur, tam falsum esse, *eam potestatem eligendi Imperatorem, ipsis esse à Pontifice collatam*, quam falsum est, ejus solius auctoritate esse Imperium translatum ad Germanos. Ut enim jus electionis Imperatoris Sedes Apostolica in Germanos transulisset, prius debuisse illud habere. Inauditum verò esse, quod Romanus Pontifex solus ullum unquam Imperatorem elegerit. Nec verò quemquam movere debere iudicium Innocentij, utpote in sua causa loquentis. Quod si tamen quis nollet prorsus rejicere, posse explicari, quasi diceretur: jus istud à Romano Pontifice in Germanos esse translatum nomine totius Romanæ Civitatis, quæ istud jus habebat. Certum namque esse, quod ante Carolum non Germanorum Principum, sed Romanæ Civitatis fuerit, creare Imperatorem. Post Carolum verò Principes Francos & Germanos in electione præcipuas partes habuisse, hoc autem fieri non potuisse sine Romanæ Civitatis consensu, ejusque Episcopi, qui, cum primus Princeps illius esset, eam in illis negotijs repræsentasse.

Hinc, quando in Clementina Romani Principes. *De jurejurando*, inducitur Concilium Viennense asseruisse: *Quod Ecclesia Romana à Græcis Imperium transfulerit in Germanos, & ab eodem ab certis eorum Principes derivatum sit jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postea promovendum: debere hoc eatenus accipi, quatenus id Romanæ Ecclesiæ, non solius ad eam Pontificis consilio, auctoritate, & suffragio factum sit.* Quod si verò illud Concilij Viennensis dictum curpiam videatur aliquid amplius asserere, respondendum fore, quod de professo decretum & determinatum est à Concilio, non autem illud, quod narratum dictis inseritur, cuiusmodi esse præadducta illius Clementinæ verba: præcipue cum ejus Concilij decreta à Pontifice Clemente V. sint concinnata, non ab ipso Generali Concilio emissa.

Secundò excipit Elliesius. Incertum esse, quando, quomodo, & à quo septem Electores in Imperio fuerint instituti. Esse namque Scriptores, ut Jordanes *præcitatum*, qui hanc Electorum institutionem tribuant Carolo Magno. Sed hanc opinionem ab omnibus haberi falsam, cum successores Caroli non à certis Germaniæ, sed ab omnibus Franciæ Principibus electi fuerint. Alios Historiographos ejus institutionis Authores asserere Principes Germaniæ: alios e contra, veluti Blondo, Nauclero, Platina eam tribuentibus Gregorio V. Alijs porro, nempe Aventino & Onuphrio eandem Gregorio X. adscribentibus, probandum etiam, septem Electores non ante fata Friderici fuisse institutos. Nonnullis insuper arbitrantibus, illam institutionem partim Gregorio V. partim Othoni III. partim Principibus Germaniæ tribuendam esse, quia cum hos omnes diverso modo ea institutio tangat, ab omnibus approbari debuisse.

Baronio

Baronio tandem primam septem Electorum institutionem attribuent Innocentio IV. unâ & generali Lugdunenſi Concilio: quamquam in hoc alij recenſeantur ſeptem Electores, quàm nunc ſint, & olim fuerint: hi enim ſunt *Moguntienſis, Trevirenſis, Coloniaenſis, Palatinus, Saxo, Brandeburgeniſis, & Bohemus*: cùm econtra, qui à Concilio Lugdunenſi recenſentur, hi ſint: *Duces Aſtriae, Bavaria, Saxonia, & Brabantiae, ac Episcopi Coloniaenſis, Moguntinenſis, & Saltsburgeniſis*. Ad cujus adeo incertitudinis tenebras diſpellendas, oportere, ut conſideretur, ad quos Imperatoris electio diverſimodè pertinerit. Ante translationem nam quæ Imperij hanc ſpectaſſe ad Senatam, populumque Romanum: quamvis plerumque exercitus elegerit Imperatores, qui tamen Senatûs, ac populi conſenſu retinebat Imperium. Verùm poſt Imperij translationem, Carolum Magnum (veluti à ſe probatum ſit) ab univerſo populo Romano, Authore Pontifice, electum eſſe Imperatorem. Cujus ſucceſſores Imperium jure hæreditatis, tum etiam ex prævia Principum, ac Procerum Imperij electione, ſibi vendicaſſe.

46. Ultimum è Caroli Magni ſanguine Imperatorem fuiſſe Ludovicum III. Arnulphi filium, qui prole carens, à Berengario Veronæ victus, vitam & Imperium amiſit. Hinc Imperium ruere cœpiſſe, dum Itali ac Romani pro Imperatoribus ac Regibus agnoſcebant victores: ex alia verò parte Franci, & Germani Principes Imperatorem agnoverant Conradum, à Carolina ſtirpe Germaniæ Regem, qui morti proximus, teſte Nauclero *generat. 31. anno 937.* perſuaſit Principibus, ut Henricum Thuringiæ, & Saxoniæ Ducem in Regem ei ſucceſſorem eligerent, qui tamen duo Imperatoris titulum non habuerunt. Poſthæc Othonem ab omni populo Francorum & Saxorum, eodem Nauclero atteſtante, electum, Italia recuperatâ, Imperatoris nomen ac dignitatem conſenſu populi Romani accepiſſe, & à Pontifice Romæ inunctum eſſe. Qui verò deinceps illis ſucceſſere, plerumque hæreditatis jure ab univerſis pariter Germaniæ Principibus electos dici: donec ad vitandam conſuſionem, ac diſiſionem, cæteri Principes ſeptem Electoribus ſua jura ceſſerunt: neque enim potuiſſet Pontifex illud eligendi jus authoritate ſua quibusdam Principibus adimere, quippe cùm jure naturali in Regno electivo electio pertineat ad univerſum populum, ſed ad vitandas turbas introductum ſit, ut præcipui Proceres ex conſenſu populi cæteros cives repræſentantes, Regem, aut Imperatorem eligant: neque verò dubium ſit, quin poſſint ſibi invicem jus ſuum cedere, & electionem paucis tantùm committere: at Pontificem Romanum id ſine eorum conſenſu facere poſſe, abſurdum proliſ videri.

47. Tertio proinde pergit Ellicſius. Videri ſibi veriſimile, quòd Otho III. cæterorum Imperij Procerum adhibito conſenſu, & fortè Gregorij V. authoritate adjectâ, numerum Electorum ſeptenarium conſtituerit: cùm enim Imperator liberis careret, & pericu-

lum eſſet, ne diſiſiones ob Electorum multitudinem orirentur, huic malo obviam ire volentem, remedio iſto uſum eſſe, ſperandò ab omnibus Principibus, id probatum iri: quamquam ex hiſtoria conſtet, id non ſtatim obtinuiſſe, Principibus ordinarijs Electoribus non omnino conſentientibus, & juri ſuo cedere nolentibus: nam quemadmodùm Henricus Othonis ſucceſſor non à ſeptem Electoribus, ſed à Principibus Germaniæ electus dicitur, ſic extant plura exempla poſteriorum Imperatorum eodem modo electorum. Ita conciliari invicem illos, qui dicunt, institutionem ſeptem Electorum ſub Othone III. factam, & qui dicunt, eam non ante Gregorium X. aut Innocentium IV. obtinuiſſe: iſtos enim loqui de ulu, illos de iſtituto. Quòd enim ſolus Imperator, aut Pontifex ſua authoritate abſque conſenſu cæterorum Principum id non fecerit, probari tum ex eo, quòd facere non potuerit, tum ex Scriptorum bene multorum teſtimonijs, ſpecialim Chronici veteris; cujus Authorem dicunt nonnulli Albertum Stadenſem *ad annum 1240. Auguſtini Triumpho lib. de poteſtate Ecclēſiæ q. 35. a. 2. Leopoldi de jure Imperij cap. 3. Naucleri generat. 34. anno 994.* ex quibus habetur, quæ fuerint Pontificis, Imperatoris & Principum hoc in negotio partes: dum nempe Imperator ſeptem Electores delegit ex conſilio Principum, cæteri autem Principes conſenſerunt, ac juri ſuo ceſſerunt: Pontifex verò conſtitutionem Imperatoriam ex conſenſu Principum factam probavit, & retulit, non (uti Bellarminus legit) tulit. Ad quam adeo Electorum institutionem ſuo modo concurſiſſe Gregorij V. tanquam unius Pontificis Romani conſenſum, utpote qui juxta gradum ſuum in conſentiendo in communem Imperatorem, intereſſe haberet, capropter, teſte Nauclero, decernens: *Ut electus Romanorum Rex tum demum Auguſtus, & Imperator haberetur; cùm à Romano Pontifice benedictione promiſſâ coronaretur.*

Refutatio iſtarum Exceptionum:

Primò itaque Innocentius III. in Canonè *Venerabilem. De electione.* ſuæ ſanctiõnis ſequens ſtatuit fundamentum, quòd nempe *recognoscat, jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtea promovendum, competere Principibus, ad quos de jure & conſuetudine noſcitur pertinere, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujusmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in perſonam Magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos.* Ex quo adeo fundamento ſit conſequens, quòd mox ſubjungit Pontifex, quòd hinc utique & *recognoscere debeant, & utique recognoscant, ſicuti in præſentia ſua recognoverit (Germaniæ Principes) jus, & authoritatem examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ſpectare ad ſe, ceu Papam, qui cum inungit, conſecrat, & coronat &c.* Ex quibus adeo verbis dilucidè conſtat, immeritò inde deduci opinionem illam, quæ ſeptem Electorum in Imperio institutionem reducit in tempora Caroli Magni, quamquam hujus institutionis in Romanum

Pontificem reducendæ, radix & fundamentum ex ea Canonica sanctione habeatur, quatenus æquitati prorsus consentaneum, ipsaque naturalis luminis evidentia conspicuum est, quod in eum, qui Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli à Græcis transfudit ad Germanos, reduci merito debeat institutio ac designatio Principum, quibus jus & potestas sit, eligendi Regem, postea à Sede Apostolica promovendum in Imperatorem, quippe cum jus Occidentalis Imperij, extinctâ Carolinâ prolapsâ, cui ex hæreditaria successione erat annexum, non potuerit non regredi ad illum, qui hoc à Græcis adeptum, non ulterius, quam in masculinæ Carolinæ stirpis Reges unice collocaverat.

49. Et hinc facile eliduntur ex Elliesianæ exprobrationes, quibus opponit: *Ut jus electionis Imperatoris Sedes apostolica in Germanos Principes transfudisset, oportuisse, quod prius id habuisset. Constat namque ex precedentibus, ex eo tempore sanctæ Sedi quæsitum esse hoc jus, quando Græcis illud ademit, & quia non ultra Carolinam stirpem, id primitus fecit hæreditarium, hæc prolapsâ extinctâ, secundum ipsam rei evidentiam, necessario rediisse ad eandem sanctam Sedem, non Romanæ Civitatis, uti antecedenter fuit ostensum, nomine, sed Apostolicæ autoritatis jure, id Græcis adimentem, & transferentem in Caroli Magni prolapsam.*

50. Ne porro Elliesius præsumat, Innocentio IV. per summam impudentiam tacite objicere, ac si in causâ propriâ locutus, minus videretur fide dignus, audire lubeat Concilij quoque Viennensis constitutionem in Clementina unice, De jurejurando, relatam, cujus, operæpretium est, ad partis adversæ cavillationes evidentius reprimendas, integrum tenorem hæc proferre: *Romani, inquit, Principes Orthodoxæ fidei professores, sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cujus Caput Christus Redemptor noster, ac Romanum Pontificem, ejusdem Redemptoris Vicarium, servore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem personæ ad Imperialis celsitudinis apicem assumendam, nec non unctionem, consecrationem, & Imperij coronam accipiunt, sua submittere capita, non reputabant indignum, seque illi, & eidem Ecclesiæ, quæ à Græcis Imperium transfudit ad Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum pervenit, astringere vinculo juramenti, prout tam mos observationis antiquæ temporibus novissimis renovata, quam forma juramenti hujusmodi sacris inserta Canonibus, manifestant. Adversus hanc igitur Concilij Generalis in Gallia celebrati sanctionem si repugnare contendas, mi Elliesi, quid nisi maledictionem illam in caput tuum acceris, quam Christus Matth. 18. protulit adversus illos, qui Ecclesiam in Concilio Generali representantem non audierint? Num verò fas tibi erit excipere, ac si Concilij illius decreta à Clemente V. concinnata, non sine emissâ à Generali Synodo? Quæ enim alia Concilij norma, nisi ut ejusdem sanctionum autoritas subsistere debeat ex Nomine Christi, adeoque Vicaria hujus potestate, Romano Pontifici inexistente, sicque ultimum hujus-*

modi sanctionibus ex Concilij simul & Pontificis consensu comprobatis robor impertiente, ac deinceps consuni autoritatis Oecumenicæ nomine promulgante? Quis verò prætexendo, in Concilio illud tantummodò vim habere, quod ex professo ibi decretum ac determinatum est, ab ista autoritativâ Concilij vi excludere ausus id, quod pro fundamento decreti Conciliaris adstruitur ex professo, quemadmodum res ita se habet in præadductâ Synodalis sanctionis conclusione, quod nempe innitatur ipsissimo illi fundamento, in vicus ibi discretè asseritur, Imperium à Græcis in Germanos translatum, sicque jus Imperatorem eligendi ad certos Germaniæ Principes derivatum fuisse ex Sedis Apostolicæ autoritate Oecumenicâ.

Hinc pro secundò non multum hæc immoror, quod alibi jam fusè præstiti in indagando tempore, quando, & à quonam Pontifice septem Electorum institutio facta sit? Dum enim substantia rei hujus adeò aperta est, quod reducenda sit in Sedis Apostolicæ autoritatem, quid interest nostri instituti, multis indagare velle ejus circumstantias particulares. Ad hujus itaque negotij expeditionem, sufficiat nobis, quod Elliesius haud obscure dicat, non nisi usque ad Imperij ad Græcos translationem, jus constituendi Imperatorem, fuisse vel penes populum, ac Senatum Romanum, vel ejus militarem exercitum. Ubi ergo dignitatis Imperatoris in Græciam translata collatio fuit adempta populo Romano, annuæ etiam vestigialis solutione suam erga Græcos Imperatores subjectionem antehac proferri compulso, quomodo in hujus poterat esse potestate, ut eam, exclusis Græcis, ad se retraheret? Et quia neque Carolus Magnus Francorum Rex, jure belli multis quidem Italiæ Principatibus sibi comparatis, ullatenus dici potest, à Græcis vindicasse sibi Imperium, quis alius, nisi Romanus Pontifex, ex altiori Vicariatus Christi autoritate, valuit, Imperium Occidentis, Græcis hæreticis justè ademptum, transferre in Caroli Magni prolapsam, atque hæc expirante, in Germaniam, unâ cum jure eligendi hujus Principibus concessio?

Hoc non parum firmat ipsissimum illud, quod affirmat Elliesius, nempe extinctâ Carolinâ stirpe, fuisse Imperium, nec prius cepisse quemquam Germaniæ Principem, licet electum in Regem, potiri Imperatoris titulo, quam ubi Otho primus à Summo Pontifice in Imperatorem coronatus fuit. Causatur equidem Elliesius: *Cum jure naturali in Regno electivo potestas eligendi pertineat ad universum populum, ad turbas autem devitandas, in Germania sit introducendum, ut præcipui Proceres ex consensu populi, cæteros cives representantes, faciant Regis, aut Imperatoris coronationem.* Attamen ex hoc ipso Elliesij effato te offert mihi occasio, scilicet: *an igitur fati tandem compellus fuerit, Regiæ ac Imperatoris dignitatis ad hanc seu prolapsam, seu individuum applicationem non esse juris Divini, sed humani, sicque moralitati in regnum cælorum ordinabili, seu deordinabili subjectam, subesse Oecumenicæ ad Quodcunque*

Morale in terris seu solvendum, seu ligandum Divinitus constituta potestati?

Quo iterum, iterumque jam præsupposito, videamus pro tertio, quantum momenti sit in tertio Ellielij exceptione, vim in hoc facientis; Quod neque solus Pontifex, neque solus Imperator absque concursu Principum, ac Statuum Imperij, potuisset jus eligendi Regem & Imperatorem de jure quasi naturali eisdem competens, certis dumtaxat Principibus appropriare? Optarem, ut Ellielius in Innocentij III. constitutione Venerabilem. 34. De electione, & Clementinâ in Concilio Generali editâ sanctione unicâ. De jurejurando, attentè observasset, quàm circumspiciat illi Pontifices, unâ cum præfatâ Oecumenicâ Synodo loquantur, jus eligendi Regem, non verò Imperatorem, attribuentes Germaniâ Principibus, subijciendo, ex tunc Regem sic electum, in Imperatorem postea promovendum, reservari iudicio ac examini Summi Pontificis. Quæ distinctio valde circumspicienda, ipsomet Ellielio fatente, post extinctam Caroli Magni profapiam, in praxi etiam fuit in tantum observata, ut duo intrâ Germaniam electi Reges haudquaquam potirentur titulo Imperatorio, quousque ad hunc à Sede Apostolica postmodum admissus, & coronatus fuerat Otho primus. Quare ea Ellielij argumentatio ex jure quasi naturali evincit quidem, penes Germanos potuisse subsistere jus eligendi Regem, dum tamen intentio semper erat, & esset, non alterum præficiendi, nisi qui promovendus postmodum esset in Imperatorem, quæ promotio ex præcatis Canonicis, & Conciliaribus sanctionibus stabat penes Romanum Pontificem, idcirco ex præcatis fundamentis jam planum redditur, si jus Regium in Germania discernatur à jure Imperatorio, omnimodam circa hoc ex tempore Imperij à Græcis adempti, & in Carolum Magnum translati, in ejusque tandem profapia extincti dispositionem, ita edidisse ad potestatem Pontificiam, ut consequenter jus etiam eligendi, non præcisè Regem Germanorum, sed quæ promovendum in Imperatorem, reincidentit ad Sedis Apostolicæ autoritatem.

Quibus taliter constitutis, non omnino improbo, quas Pontificis, Imperatoris, & Principum in negotio electionis, seu Regis, seu Imperatoris, functiones discernit Ellielius, dum Imperator quidem ex consilio Principum delegisse potuisset certos, Regis Germaniæ Electores, ubi tamen cæteri Principes suo ad Regem sibi, subditisque suis præficiendum juri cessissent, attramen, quia sub hac eligendi normâ non erat intentio, sistendi in constituendo Germaniæ, seu etiam Italiæ Rege, sed Imperatoriam dignitatem in natione suâ conservandi & propagandi, idcirco ea Imperatoria, & Imperij Principum constitutio ita fuerat confirmanda à Sede Apostolica, ut sub hac ipsâ confirmatione suâ, Romanus Pontifex super Rege, qua in Imperatorem Romanorum postea promovendo, debuerit specificè suam Apostolicam impertire autoritatem, eo ipso, quod per hanc Imperium à Græcis ademptum, & in Caroli Magni profapiam, non

ulterius translatum, sub specifico, Regem postea in Imperatorem promovendum, eligendi jure, non aliter potuerit esse propagatum, nisi ex indulto ejusdem Sedis Apostolicæ.

S. III.

Quantum momenti sit in argumentis, ad Papam supra Reges potestatem probandam, peti solitis ex Gregorij VII. in Concilio Romano adversus Henricum IV. Alexandri III. in Concilio Lateranensi adversus Fridericum I. nec non Innocentij IV. in Concilio Lugdunensi adversus Fridericum II. editis sententijs?

Deinceps cum Ellielio congregari inducendo exempla, quæ in via Facti negare non audeat, sed in via Juris contendit, absque legitimâ autoritate, seu causâ justâ esse facta, quantumvis unâ cum Pontifice, Concilia subinde etiam Oecumenica dignoscantur in eis intervenisse. Quæ ratio est, quod præteritam Ludovici Pij, & Lotharij exauthorationes, quarum priorem nonnulli dicunt factam à Concilio Compendiensi absque Romani Pontificis autoritate; de posteriori autem scribit Nithardus lib. 4. tom. 7. Concil. col. 1177. & 1788. nihil aliud acitatum esse in Concilio Aquilgranensi, nisi quod Episcopi fuerint in consilium adhibiti, num liceret sibi, partem Francici Regni à Lothario relictam regere? Censuerintque, id ab ipsis turâ conscientia fieri posse. Quare rem hanc ab Ellielio à pag. 324. & seqq. fusiùs discussam, relinquo in suspensio.

ARGUMENTUM I.

Desumptum ab exemplo Henrici IV. Imperatoris à Gregorio VII. depositi.

De hac Gregorij VII. exauthoratione sic loquitur Author tract. de libert. Gallic. Eccles. lib. 4. cap. 5. Nempe in Concilio Romano III. sub Gregorio VII. Anno 1076. sententia depositionis contra Henricum IV. Germaniæ Regem pronuntiata fuit, atque ejus subditi à juramento fidelitatis absoluti, rursusque in Concilio Romano VII. Anno 1080. depositio & absolutio confirmatæ sunt.

Exceptio Ellielij.

Hic Author præc. pag. 536. suis contra hanc Imperatoris depositionem exceptionibus præmittit primò sequentem rei enaurationem historicam. Nempe inter Gregorium VII. & Henricum IV. dissidij causa ferebatur, quod is Episcopos & Abbates partim pretio, partim privatâ autoritate, quod investituram vocant, constitueret. Hâc de causâ initio Pontificatus Gregorius eum admonuit, ne deinceps largitione corruptus, Episcopatus, & beneficia conferret, alioquin se in delinquentes pœnis Ecclesiasticis ulurum. Sed discordia non eru-

pit ante annum 1076. quo Gregorius & Henricus sese mutuò damnationibus appetiverè. Imperator enim Legatione Pontificis (quam Ellicius superbam vocitat) exasperatus, Concilium Wormatiæ indixit, in quo Gregorius variorum flagitiorum accusatus, depositus est, missaque Romam Legatio cum contumeliosis litteris, quibus denunciabatur, ut se Episcopatu abdicaret.

58. Contra verò Gregorius habitâ Romæ Synodo, Episcopos hujus sententiæ authores excommunicat, ipsique Henrico Regnum Teutonum & Italiæ abrogat, omnesque Christianos à vinculo juramenti absolvit. Hinc varia actitata, quousque Saxonibus bellum contra Henricum parantibus, Principes Germaniæ veriti, ne Regno spoliarentur, authores Henrico fuerunt, ut cum Gregorio reconciliaretur, quod Canossæ intrâ Agrum Regienlem sita factum fuit, Henrico veniam petente, quam primum denegatam, ipsi tandem concessisse Pontificem, ait Ellicius mox subjiciens: Gregorium nihilominus, quia inclementiâ suâ irritatum Cæsaris animum cernebat, clam Rudolphum Ducem Saxonie ad Imperium capessendum sollicitasse: eumque à Saxonibus electum, Henrico movisse bellum. Hinc Gregorius in Concilio Romano anno 1080. latam in Henricum sententiam renovat, Imperiumque confirmat Rudolpho, qui tamen eodem anno prælio commisso, est occisus, inutiles penes suos relictiâ victoriâ. Interim novemdecim Episcopi Moguntie, ac postea triginta Brixie congregati, Gregorium deponunt, & Guibertum Ravennatensem Episcopum, dictum Clementem VI. in ejus locum eligunt, quem Imperator cum exercitu Romam veniens, expulso Gregorio, in Sede Episcopali collocavit, & ab eo coronam Imperatoriam accepit.

59. Exinde fœderati Principes Hermanno Lotharingo Regnum deferunt anno 1082. qui annis post septem extinctus est, dum triennio ante, scilicet anno 1085. mortuus fuerat Gregorius cui successit Victor III. vitâ sanctus anno 1088; in successorem à Cardinalibus delecto Othone Ostiensi, dicto Urbano II. qui sententiam in Henricum & Guibertum à Gregorio latam confirmavit, sed variè vexatus, Romæ mortuus est, eique anno 1099 successit Paschalis, adversus Guibertum bellum gerens, Guiberto paulò post anno 1100. è vivis abeunte: neque tamen ejus morte factionum studia rescissa sunt, Richardo, qui Guiberto favorat, ei sufficiente Albertum quendam Atellanum, atque post hunc Maginulpho apud Ravennam usurpante Pontificatus titulum. Nec minus Imperiû, quam Pontificatus prædæ tunc erat, dum adversus Henricum Pontifices excitaverunt ejus filium Conradum, & eo mortuo, filium alterum Henricum, à quo pater Imperio spoliatus, captus, & in custodiam conjectus est, profugus demum anno 1106. decedens. Cui enarrationi post aliorum quoque Imperatorum de Investituris varia proximè recenzienda acta, Ellicius subnectit sequentia, ea nimirum, quæ tum à Pontificibus, tum à Romanis Imperatoribus ejus

diffidij tempore sunt attentata, atque, in exemplum trahi minimè posse, cum utrinque multa, præter jura, ac præter æquitatem omnem, crudeliter, & impiè fuerint gesta.

Secundò proinde pergit Ellicius ulteriorem de Investituris enarrationem ita retexere. Violentiam, inquit, Henrici IV. in Romanos Pontifices, non imitatus est modò, sed & superavit Henricus V. qui veniens in Italiam, à Paschali per vim extorsit jura Investiturarum, de quibus tantum erat certamen extortum, & ab eodem ritu solito Imperator inauguratus est. Sed quamprimum ille Italiâ discessit, hæc omnia irrita decrevit Paschalis in Concilio Lateranensi, anno 1112. Indeque in Concilio Viennensi, Investituram Episcopatum hæresim esse, declaratum est. Sed Gelasio II. Paschalis successor, Romam redijt Henricus, ut ab eo confirmationem eorum, quæ à Paschali II. sibi concessa fuerant, extorqueret: sed cum ille Romam aufugisset, Burdinum, Gregorium VIII. à nonnullis appellatum, Bracarensem Archiepiscopum, Antipapam constituit. Post discessum Henrici Gelasio Romam redijt: sed excommunicato Henrico, & Burdino, iterum exulare compulsi, paulò post obiit; cui successit Calixtus II. sub quo pax inter Pontificem & Imperatorem inita est, ac controversia de Investituris anno 1122. amice terminata in Conventu Wormatiensi, in quo Imperator Investituram per annulum & baculum remisit Canoniceque electionem, & liberam consecrationem permisit, sed ex alia parte Pontifex Imperatori concessit, ut electiones Episcoporum & Abbatum Regni Teutonici, coram ipso fierent absque simonia & violentia, electus autem Regalia per sceptrum acciperet.

Quò jam retrahere, vilius est operæ pretium, quas Ellicius deplorat ex illis Pontificem inter, ac Imperatorem controversijs obortas calamitates. Quot & quantæ, inquit, Deus bone! ex Investiturarum controversiâ, & temerariâ Gregorij VII. sententiâ fluxerunt in Imperio seditiones, cædes, rebelliones, bella, parricidia; in Ecclesia mutæ Episcoporum proseriptiones, Concilia sibi invicem opposita, spoliata templa, violatæ aræ, decessi Pontifices, alij in eorum locum successi: de Romano Episcopatu vi & armis deceratum, longo ac diu schismate Ecclesia vexata, uno verbo omnia sive in Imperio, sive in Ecclesia susque deque versa.

Hinc tertio pergit Ellicius in Gregorium VII. invehi. Quamquam varia, inquit, fuerint pro varijs affectibus Scriptorum de hoc dissidio judicia, nihilominus tamen omnes Gregorij de Imperatore deponendo conatum, novum & antehac inauditum fuisse, agnoverunt, & ex his non pauci crudelitatis & ambitionis arguunt Gregorium, ante Pontificatus adeptionem de tyrannica crudelitate jam notatum à Petro Damiano Epist. 10. lib. 1. Leone quoque Ostiensi lib. 3. cap. 24. vocante eum elatione turgidum, & cap. 48. accusante ipsum perfidiâ, quòd post reconciliatum sibi Henri-

Henricum Mathildæ consilij, quemdam miserit, ad coronam illi auferendam, & adversus Imperatorem ei fuerit rebellionem: ipsemet etiam Rudolpho, qui in locum Henrici successus fuerat, in acie vulnerato, paulò ante mortem fatente, se injustè ex jussione & mandato Pontificis rebellasse; veluti referat Hemoldus *Chronici Sclavonici lib. 1. cap. 24.* imò ipsemet Gregorio morti proximo, eorum, quæ contra Henricum IV. tentaverat, penitente; uti refert Sigebertus in *Chronico.* Unde concludit Ellicius. Quis ergo non videat, pluri fieri debere morientium Henrici adversariorum verba eo tempore prolata, quo verum eorum excutuntur peccata voces, ceteri auturque persona, atque rei veritas; quam quæ ipsi odijs, & ambicione impulsu, scripserunt, aut gesserunt?

63. Quarto proinde Ellicius Conciliorum, nempe Romani III. & VIII. sub Gregorio VII. Beneventani sub Victore III. Placentini, & Claronontani sub Urbano II. iterumque Romani sub Paschali II. decreta elidere nititur, tum quòd majoris fieri non debeat istorum Conciliorum authoritas, quam ipsorum Pontificum, quorum autoritate convocata sunt, ipsique opponi posse Concilia ab Henrico convocata, quæ in Pontificem sententiam tulerunt; Wormatiense scilicet, Papiense, Moguntinum, Brixienle, & Moguntinum alterum, in quo Brixienlis Concilij sententia est confirmata.

Pari modo pro quinto Authoribus, qui Gregorij VII. factum approbaverunt, scilicet Mariano Scoto, Lamberto Schafnaburgensi, Anselmo Cantuariensi, & Lucensi, Gebertardo Salisburgensi, Stephano Albertiadenli, Leoni Oltiensi, Othoni Frisingensi, Dodechino, & Abbati Urspergensis reponit Ellicius, hos perinde, ac Bellarminus Bennonem Cardinalem, aliosque Scriptores, uti suspectos, rejicit, posse plerisque ex illis, qui Gregorij partes lequebantur, meritò repelli: quippe cum eo tempore omnes fere Scriptores vel Imperatoris, vel Pontificis partes acriter tutati sint, ut testis est Anonymus in *vita Henrici IV.* Et primò quidem Mariani Scoti autoritatem nullius esse momenti, cum favorit ipse rebellibus Saxonibus, & defectionem eorum probaverit. Pariter Lucensem Anselmum, Gregorij VII. Patronum fuisse, uti testantur Sigebertus, & Trithemius, nec adeò ejus autoritatem majoris esse momenti, quam Gregorij. Gebertardum quoque eodem munere sanctum esse, ac disputasse cum Victorone Moguntino Archiepiscopo: Lambertum quoque Schafnaburgensem, aliosque Scriptores ob Investituram, & tentata in Gregorium, damnasse Imperatorem, at ejus exauthorationem non omninò approbare, sed historicè tantum referre. Multos verò Authores Henricum etiam post hæc exauthorationem appellare Imperatorem, inter quos Anonymum *hist. Franciæ* Scriptorem apud Duchesnum t. 4. observare, quòd excommunicatio, quæ totum Ecclesiæ statum turbasset, à Gregorio lata fuerit contra totius pene Concilij voluntatem. Albertum Aquen-

sem *lib. 1. cap. 7.* Guibertum Novigentinum *lib. 3. cap. 2.* Guilielmum Tyrium *lib. 1. cap. 13.* & *lib. 9. cap. 8.* Othonem Bambergensem *epist. ad Paschalem II. anno 1102.* Sugerium in *vita Ludovici VI.* & alios, factum Gregorij, velut novum & inauditum, reprehendere.

Nec pro sexto, ait Ellicius, juvare, si reputatur, nonnullos equidem existimasse, illam adversus Henricum Gregorij sententiam fuisse injustè latam à Pontifice, nullum tamen fuisse, qui dubitavit, potestatem esse Pontifici, Reges deponere, dum ipse etiam Henricus in epistola quadam, eo tempore, quo Gregorio maxime offensus erat, scripta, agnovit, in materia hæreseos id fieri posse. Etenim ex opposito stare quamplurimos Authores, qui non modò injustam, sed & illicitam existimaverint Henrici exauthorationem; veluti sunt Anonymus in *hist. seu apolog. vita Henrici.* imò ipsemet Gregorius in *epist. 21. lib. 8.* & *lib. 7. epist. 3.* Nec porò attenuandum esse, quæ Henricus, aut alij Imperatores rerum suarum necessitate locuti, dicere, premittere, aut facere potuerunt; cum omnes sciant, iniquum omninò esse, ex conditionibus per vim extortis, aliquid Juris assumere. Quòd verò additur, Henricum eo tempore, quo maxime erat Gregorio offensus, agnovisse, in *causa hæreseos Reges & Imperatores deponi posse:* id tantum dubitanter ab illò dictum esse, aliunde probando, id minimè fieri debere, & in Ecclesià factum non esse: quemadmodum patet ex *epistola post Synodum Briacensem* scripta, ex qua videre sit, Henricum per concessionem tantum, ac secundum principia Gregorij & Romanorum, fateri, ob fidem deponi posse Reges, sed non dicere, à quo deponi possint: imò statim addere, à Deo deponendos esse, idque probare tum exemplo Juliani Apostatæ, quem Patrum traditio solè Deo judicandum reliquerit, tum Beati Petrij Regem honorificandum esse, asseverantis:

Refutatio istarum exceptionum.

Primò namque ex ipsamet Ellicij relatione historica manifestum redditur, Henricum IV. de Simonia, & immunitatis Ecclesiasticæ temeratione à Gregorio VII. ex correctionis Evangelicæ normæ à Christo institutæ primitus admonitum, si pergeret in Episcopatus & beneficij Simoniacè conferendis: Ecclesiasticarum insuper pœnarum comminationibus, exinde graviore etiam legationis Apostolicæ auctoritate fuisse absteritum, sed hinc exasperatum, Wormatiæ indixisse Concilium, in quò Gregorius variorum flagitiorum accusatus, fuerit depositus, missa etiam Romam legatione cum contumeliosis literis, quibus denuntiabatur, ut se Episcopato abdicaret. Quibus secundum ipsius etiam Ellicij confessionem, ita se habentibus, dum non Ecclesiastica duntaxat jura pertinaciter infringebantur, sed vicaria Christi potestas enormissimè violabatur, num fas erat Gregorio, non vibrare virgam coercitivam *Matth. 18.* Ecclesiæ sanctæ demandatam, sicque non excommunicationis duntaxat ferre sententiam. *sed gladium Impè-*

ratoriæ potestatis, quem Henricus adversus sanctam Ecclesiam strinxerat, ex ejus manu rapere, per illam super *Quodcumque in terris Morale*, atque adeo super gladium illum Imperatorium, tantæ nequitie *moralitate* in Ecclesiæ ac Religionis publicæ perniciem vergente contaminatum, protendi potentem, Petro, ejusque successori Romano Pontifici à Christo concessam auctoritatem; solvendo adeo, sicque perimendo in Henrico jus Imperatoriæ dignitatis? Quod ergo Henricus absque ullo jure, imò contra expressum jus *Divinum*, præsumperat in exauthorando Gregorio, hoc ille Summus Pontifex, summo Vicariæ Christi auctoritatis jure, in perfidum illum Imperatorem meritò retorfit cum Concilio Romano, ipsum non excommunicando duntaxat, sed etiam deponendo à Cæsareæ Majestatis sublimitate.

67. Sed quid vituperio dignum postea egisse, dicendus est Gregorius, quando Henrico supplicii non absque difficultate, veniam quidem concesserat, sed jus Cæsareæ Majestatis ipsi ademptum, necdum restituerat, animadvertens, ex sua non tam inclementia, quam iustà ad scelera enormitatem magis ostendendam, prius proficua retardatione, Henrici animum (uti Eliesius ait) esse exacerbatum, ut maturè sibi prospiceret, Rudolphum Ducem Saxonie sollicitavit ad capessendum Imperium; atque hunc à Saxonibus electum, in altero Romano Concilio confirmavit, renovatà in Henrico Summi Pontificatus tam iniquum aggressorem, Ecclesiæque adeo sanctæ publicum hostem sententiâ, dum præcipue illius fautores tum Moguntia, tum Buxiæ congregati Episcopi, Gregorij depositionem iteratò molientes, præsumperunt eidem opponere Antipapam Guibertum Ravennatem Episcopum, Victori etiam III. postea infestum, maximæque per Italiam hostilis fragis manifestum reum, meritoque adeo anno 1088. ab Urbano II. denuò condemnatum, eò quòd ex hoc Antipapa, ejusque postea successoribus Atellano, & Maginulpho continuatæ fuerint adversus Romanam Ecclesiam, ejusque legitimum Caput, atrocissimæ hostilitates? Quare iniquissima est, quam Eliesius facere nititur, cladum & calamitatum tum Imperio, tum Ecclesiæ ex Henrici IV. adversus Gregorium VII. machinationibus imminentium compensationem, prætexendo, utrinque præter jura, ac præter æquitatem omnem, plurima crudeliter, ac impiè gesta esse, cum tamen ex prædictis manifeste pateat, pro Gregorio stetit summum jus tam æquitatis, quam Vicariæ Christi auctoritatis: cum econtra in Henrico Ecclesiæ Romanæ, ejusque Pontificatus hoste publico, tam iustitiæ, quam potestatis, erga Summum Pontificem non nisi arrogatæ, ratio evidenter nolcatur defecisse.

68. Hinc ergo pro secundo ijs, quæ Eliesius secunde exceptionis loco de investituris opposuit, ex pag. ad tertium Operis nostris articulum, undecimam 34. de Regalia disquisitionem, rejectis, unice restat examinanda calamitatum, cædum, seditionum, ac rebellionum Gregorij VII. in Henricum

IV. sententiæ, ab illo Authore imputatarum deploratio, quam hocce Theologico argumento retorquemus. Si namque sub formâ per Christum *Matth. 18.* sanctità, servato seu *Divini*, seu *naturalis*, seu super hisce fundati *Canonici Juris* debito ordine, Summus Pontifex procedat adversus Regem, seu Imperatorem. *Juris Divini* temerariem, eousque progressum, ut Ecclesiam audire contumaciter detrectet, indeque ex Christi jussu Communionis Christianæ jure destituatur, seu excommunicetur, sed necdum correctus, quinimò in sensum reprobum datus, sacre Religionis ac Ecclesiæ interitum, quantum in se est, perversâ suâ contumaciâ moliat, sicque adeo in eo statu positus, ut meritò perferat illam à Christo Apostolis *cit. cap. 18.* commissam, & super *Quodcumque in terris seu solvendo, seu ligando* protensam virgam coercitivam: num propterea, si Pastor Ecclesiæ Oecumenicus, in viillius Apostolicæ auctoritatis, & publicum sacre Religionis, seu Summi Pontificatus hostem liger censuris, & subditos solvat juramentorum, seu homagiorum vinculis, imò jus Regiæ potestatis tot sceleribus contaminatum, ab homine sibi subiecto adimat, numquid vel Christo, qui taliter procedendi mandatum fecit, vel ejus Vicario, qui potestate sibi Divinitus commissi officij uti compulsus, tali modo processit, imputanda erunt mala inde provenientia? Vel non potius, dum Pontifex stringit gladium ad malos extirpandos, communionemque fidelium, ne boni ab ipsis præcipitentur in ruina, privandos, eosque, ne potestatis temporalis gladio adversus sanctæ Ecclesiæ pacem, & Religionem publicam liberè abuti possint, exauthorandos, ipsissima hæc iustitiæ adversus Ecclesiæ sanctæ rebelles, publicæque Religionis perturbatores, demonstratio, ex se ipsa est tantum bonum, ut in respectu illius *quoad moralem imputationem*, haudquaquam prævalere possint mala *per accidens*, & non nisi ex pravorum Ecclesiæ rebellionum contumaciâ provenientia? Hæc igitur, mi Eliesi, expendas, & facile intelliges, quas Imperij, ac Ecclesiæ calamitates Gregorio VII. imputabas, in ejus Pontificæ Majestatis temeratores meritò retorqueti.

Tertiò proinde conveniens esset, mi Eliesi, ut discerneres illud, quod Gregorius VII. egit ex Cathedræ Apostolicæ potestate, & ex propria affectionis voluntate, quemadmodum Evangelista in ipso etiam Caipha, cum esset anni illius Pontifex, actum ex hoc munere per Divinum quoque instinctum moderato promanantem, eatenus discevit ab illius contra Christum attentatâ nequitia, ut etiam prophetizasse dilatur ab Evangelista. Quando igitur *superius* oltenlum est, ex qua auctoritate, Clavium scilicet Regni Calorum, solvendique super *Quodcumque in terris Morale* protensâ potestate, iustitiæ ac Religionis publicæ rationibus exigentibus, sententiam tum excommunicationis, tum depositionis Gregorius VII. protulit adversus Henricum, cujus nefanda iterum scelera

scelera in epistola Ludovici Comitis contra VValtramum à Baronio ad annum 1090. relatâ insigniter descripta cernere licet. Ideo quantumvis verum esset, quod affingis Gregorio, tibi iure merito reponeretur illud S. Augustini adversus Donalistas effatum. Quid tibi fecit Cathedra Apostolica, ut hujus actus, de Conciliorum quoque legitimorum consilio & comprobatione adversus Henricum factos, everfos, contra verò Henrici pertinaciam & malitiam defensionem velis?

70. Verùm si non jam Cathedrâ Apostolicâ actus publici, sed ejusdem vita privata in Gregorio expendantur, hujus ab Adversarijs frustra impugnatam innocentiam, egregie tuetur Bellarmus lib. 4. de Romano Pontifice cap. 13. ad quem, utpote ne in apice quidem validè confutatum, remitto Lectorem. Cui suffragatur visio Divinitus facta à Leone Otienensi lib. 3. cap. 53. adducta, ex qua reddebatur manifestum, res à Gregorio gestas Divinitus etiam comprobatas fuisse; uti videre licet etiam ex Baronio ad annum 1084. Quantumvis proinde verum esset, quod ab Henrici fautoribus, uti Baronius ad annum 1080. asserere consuevit, ac si Rudolphum in vita sua exitu poenituisse, quod contra Henricum Regem insurrexisset: *Dexteram, quâ ipsi juraverat, dicendo: iusto Dei iudicio abscissam se pati.* Quantumvis insuper verum esset, ipsum quoque Gregorium morti jam proximum poenituisse eorum, quæ non tam ex Cathedrâ Apostolicâ autoritate, quam ex subreptione suæ private fortassis personæ aliquando obrepente, poterat ex conscientie teneritudine sibi visus fuisse minus rectè peregrisse: ex hisce tamen allegationibus plus non evincitur, nisi quod Gregorius Magnus antehæc scriperat: *Consentias sicut timoratas, ubi culpa non est, sibi meture: dum cateroqui præinsinuat Ludovicus Comes in suis ad VValtramum litteris Papam Gregorium, & Regem Rudolphum de odio erga Henricum, ac de pessimo hinc interitu damnatos, eatenus vindicat, ut in ipsius locus fuerit illi Psalmidico effato: Nonne, qui oderunt te Domine, oderam, & super inimicos tuos tabescebam? Persecuto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi: ac propterea illa de Gregorij & Rudolphi interitu exprobratio, ac de Henrico pro tunc superstite gloriatio, non pluris faciendâ fuerit, ac si quis Neronem, quia Apostolis Petro & Paulo, aut Herodem, quia Iacobo Apostolo supervixerat, beatum propterea proclamaret.*

71. Sed mi Elliesi, pro quarto hinc te convenio, ut ipsemet ad mentem reducas, quod progressus fueris, dum etiam Concilia Romana III. & VIII. sub Gregorio VII. Beneventanum sub Victore III. Beneventanum, Placentinum & Claromontanum sub Urbano II. iterumque Romanum sub Palchali II. non alio prætextu contendis rejicere: nisi quod majoris eorum autoritas fieri non debeat, quam ipsorum Pontificum, quorum autoritate convocata fuerunt? Oportet, ut sistas hæc, & consideres, si tali ratione liceat non Apostolicam duraxat tot Pontificum, sed ipsorum etiam Con-

ciliorum ab hisce convocatorum autoritatem elidere, nil jam tutum fore in Ecclesia, ac frustra à Clero Gallicano jam moveri quæstionem de Conciliorum non acephalorum, sed cum Capite Ecclesiæ coadunatorum supra Papam superioritate, si non tantum Capitibus hujus, sed totius etiam Concilij autoritatem tam leviter tractare, imò Concilia hujusmodi comparare liceat Conciliabulis ab Imperatore schismatico, proptereaque jussu exauthorato, coactis ad obrudendos, seu fovendos Antipapas?

72. Nec pro quinto æqua est tua quinta exceptio, quâ niteris, Authores integerrimos, quorum pro Gregorio assertiones à Bellarmino sunt deductæ, æquiparare cum Bennonis Cardinalis, aliorumque Henrici partes tuentium attestacionibus, quamdiu, quod hactenus non fecisti, nec solidè facere unquam poteris, legitimæ adversus hos exceptionis argumenta tam fortia, per dictum Bellarminum exposita, non efficaciter refutaveris. Quando causaris, omnes ferè Scriptores vel Imperatoris, vel Pontificis partes acriter eo tempore tutatos fuisse, ut vel hinc autoritatem Scriptorum pro Gregorio stantium infringas, oportuit, te causâ vel æquitatem, vel iniquitatem ex una alterave parte subsistentem, æquiori oculo expendisse, dum ex Gregorij parte autoritas Apostolica, ex parte autem Henrici contra Divinum, humanumque Jus prius jam arrogata in Summum Pontificem potestas: iterum ex hujus parte tam enormia facinora, & sacrilegia, etiam simoniam cum schismate, ne dicam, hæresi conjuncta: ex illius autem parte virga tantorum scelerum ex Christi præscripto coercitiva noscitur intervenisse,

73. Et hinc, quam sexto loco Elliesius extenuat propriam Henrici Imperatoris de Summi Pontificis ad Reges, ex causa saltem hæreseos, deponendos potestate confessionem, asseverare hanc oportet, ita Juri Divino per Christum constituto, consentaneam fuisse, ut consequenter frustraneæ sint, quæ consuevit adversus illam, exceptiones, quemadmodum ea etiam, quam idem Elliesius præced. cap. 4. §. ult. opposuit novitatis objectionem, validè à nobis ibidem confutata cernitur.

ARGUMENTUM II.

Petitum ex Friderici I. & Friderici II. depositione.

74. A Uthor dicti tractatus de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ cit. lib. 4. cap. 5. argumentatur tum ex Concilio Lateranensi sub Alexandro III. quod anno 1168. Fridericum I. Imperatorem excommunicavit, ejusque subditos à fidelitatis juramento absolvit. Quæ legitimè præstita fuisse, agnovit Fridericus, quando quidem Pontifici se humiliter subjiciens, sententiam revocari exoraverit. Tum ex Concilio Lugdunensi sub Innocentio IV. à quo sententia depositionis in Fridericum II. & absolutio subditorum à juramento fidelitatis decreta sunt.

Exceptio Elliesij.

75. **P**rimò equidem Author iste nihil reponit adversus ea, quæ de Friderico I. fuere adducta; attamen circa Othonem IV. à pag. 545. & postea circa Fridericum II. à pag. 545. talem facit relationem, ut præfatum Othonem contendat, nunquam fuisse legitimum Imperatorem, de Friderico autem II. asserat, ubi Investituras contumaciter sibi arrogasset, & Pontificem Honorium III. de his admonentem sprevisset, anathemate fuerit primùm percolus, posteaque contumaciâ crescente, privatus Regno & Imperio, universis Imperij & Regnorum suorum subditis absolutis à juramento fidelitatis. Exinde præfatus Elliesius in Honorij successorem Gregorium IX. durius cum eodem Friderico agentem, graviter invehitur, atque istius ex autoritate Imperatoris partes manifestè suscipit. Sed quia ejus historica relatio apertè evanescit ex ijs, quæ Author Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 7. n. 1. fufius exponit, ad eum ab Elliesio nullatenus confutatam, remitto Lectorem, ne præter necessitatem longior hic esse debeam, dum præcipuè causam Friderici Concilium Generale Lugdunense sub Innocentio IV. postmodum condemnavit, latâ in illum sententiâ tenoris miseris referendi, ex quo manifesta redditur iniqua ejus Imperatoris defensio.

76. Verùm pro secundo Elliesius à pag. 551. non veretur excipere, quòd sententiâ præinsinuata non à Concilio, sed ab Innocentio lata fuerit, Synodo eam neque examinante, neque confirmante; sit autem necessum, ut decretum aliquod Concilij auctoritatem obtineat, Conciliariter id examinari, singulis Patrum rogatis ad dicendam sententiam, neq; verò quidquam horum circa illud negotium contigerit in Concilio Lugdunensi. Addit is Author, istud Concilium non immeritò negari fuisse Generale, cum non omnes Christianitatis Nationes ad id vocatæ fuerint: quinimò, licet Generale fuisset, dici posse, quòd in præfenti quæstione, utpote non tam Juris, quam Fæi, errare poterit, quippe cum in ea Synodo non de jure Pontificis, sed hoc præsupposito, quæsitum sit; utrum Fridericus ob crimina ibi allegata divis esset devovendus?

Refutatio istarum exceptionum.

77. **E**Xordiando à postrema exceptione, remitto Lectorem ad ea, quæ tum in præfentis articuli discussione antecedenter dixeramus, tum fufius circa secundum de Concilij, & tertium de infallibilitate Papæ, ex cathedra Apostolica definentis, fufius disseremus de isthoc quæstionis puncto, quomodo in ijs, quæ Fæi sunt, ubi cum fidei principijs sub prudentiali non naturalis duntaxat, sed supernaturalis ordinis lumine, per Spiritûs sancti assistentiam, ab ipsomet Christo repromissam, conferuntur, sit in Papa & Concilio infallibilitas præfate decisionis, ab omni materiali falsitatis concrectione depuratæ per directionem Spiritûs sancti, de quo Christus Joannis 16. dixit

Apostolis, fore, ut doceret omnem, adeoque præfaticam etiam, ex Fæto aliquocum Divini luminis principijs per prudentiam infusam conferendo, subsistentem veritatem.

78. Quo jam præsupposito, dum ex fundamentis articulo secundo deducendis, etiam patebit, Oecumenici Concilij character fuisse in præadducta Lugdunensi Synodo, sufficere pro primo; præfaticam ejusdem Concilij sententiam, relata in Cap. Ad Apostolicæ. De sent. & re judic. in 6. proferre in medium, ad ostendendum, tum quòd ista decisio verè fuerit non solius Innocentij, sed Concilij: tum quòd præinsinuata Authoris Regalis Sacerdotij, non verò Elliesij relatio historica, nitatur veritate, summæque justitiæ, ac æquitatis ratio efflagitavit eam Decretalem, Friderici condemnatoriam, quæ ita se habet: Cum dura guerrarum commotio nonnullas professionis Christianæ provincias diutius afflisset, nos ad Fridericum precipuum Principem secularem, dissensionis, & tribulationis auctorem, à felicitis recordationis Gregorio Papa IX. Prædecessore nostro pro suis excessibus anathematis vinculo innodatum, speciales Nuntios, & magnæ autoritatis viros duximus destinandos &c. Nos itaque super præmissis, & quàm pluribus alijs ejus nefandis excessibus cum Fratribus nostris, & sancto Concilio deliberatione præhabita diligenti (quomodo autem isthæc cum sacro Concilio deliberatio substitisset, si, ut Elliesius gratis præten dit, singulorum etiam Patrum suffragia non fuissent postulatæ?) Cum Iesu Christi vices, licet immeriti, teneamus in terris, (En Oecumenici Concilij characterem ex vicario Christi nomine subsistentem) nobisque in Beati Petri personâ dictum sit. Quodcunque ligaveris super terram, ligatum erit & in cælis. Memoratum Principem, qui se Imperio & Regnis, omnique honore & dignitate reddidit indignum, omni honore & dignitate privatum à Domino offendimus, & denuntiamus: & nihilominus sententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adstricti, à juramento hujusmodi perpetuò absolventes, autoritate Apostolicâ firmiter inhibendo, ne quisquam de cætero sibi tanquam Imperatori, vel Regi pareat, & intendat. Decernendo, quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori, vel Regi consilium, vel auxilium præstiterint, seu favorem, ipso factò excommunicationis sententiæ subiacere. Illi autem, ad quos Imperatoris spectat electio, eligant liberè successorem.

79. Ex qua proinde Decretali pro secundo ad intentum nostrum ita licet argumentari. Etenim ex ejus Canonicâ intrâ Concilium Lugdunense editæ sanctionis litterâ clarè constat, ejus fundamentum reduci in hoc fidei principium, quo credimus, Summum Pontificem Christi in terris agere vices, ipsique in persona Petri dictum esse: Quodcunque ligaveris, seu solveris super terram, erit ligatum, vel solutum in cælis. Quis verò negare audeat, sub isto quocunque, quod est in terris Morale, contineri actus morales publici quoque à Rege promanantis regimini; & dignitatis Regiæ ad hanc individuam personam, quæ ex æquitatis ratione faciendam applicabilitatem, ejusque in Rege Ecclesiæ sanctæ perseverantiam

Moralem? Sub illo adeo fidei principio, per eam sanctionem Synodalem expendebatur Imperatoris ex facinoribus suis indignitas. Cujus judiciaria proinde discussio, licet fuerit dependens à probationibus, quæ intra prudentiæ naturalis sphaeram non supergrederentur *moralem certitudinem*, attamen hoc Oecumenici Concilij, unà & Summi Pontificis iudicium, per Spiritûs sancti gratiam ita depurabatur à *materiali*, falsitatis periculo obnoxia concreione, ut altior prudentiæ infusæ commensurata certitudo *practica* omnimodam falsitatem excluderet, utpote per Dei instinctum efformata, & cum illo fidei principio collata, sicque sub formâ *virtualiter* saltem syllogisticâ progredieretur ad concludendam sententiam, adversus Imperatorem *judicialiter* ferendam sub verâ lumini supernaturali innixâ consequentiâ Theologicâ.

80. His pro *tertio* suppositis, discutienda foret relatio, quâ Elliesius à pag. 552. Ludovici Imperatoris exauthorationem improbabat, sed certis de causis malo circa hoc Lectorem remittere ad ea, quæ Author *Regalis Sacerdotij* cit. lib. 1. §. 8. discussit. Quæ verò idem Elliesius à pag. 560. profert circa Bonifacij VIII. Extravagantem *Unam sanctam*. De *majoris*. & *obed.* ea à nobis fufius expensa cernere licet in *present. Summarij* cap. 2. §. 4. n. 5. ac seq.

§. IV.

Quantum ad præsens institutum momenti sit ex Concilio Lateranensis, Constantinensis, & tandem Tridentini sanctionibus mox adducendis?

ARGUMENTUM I.

Petitum ex duplici Concilio Generali Lateranensi.

81. Auctor *Regalis Sacerdotij* cit. cap. 5. ita pergit argumentari. Concilium Generale Lateranense sub Alexandro III. cui plurimi Galli interfuerunt, Can. ult. decernit: *Relaxatos autem se noverint à debito fidelitatis, ac dominij, & totius obsequij, donec in tanta iniquitate permanserint (Domini temporales) quicumque illis aliquo pacto tenentur annexi.*

82. Alterum porrò Lateranense Concilium anno 1215. celebratum sic decernit Cap. 3. *Si verò Dominus temporalis requisitus, vel monitus ab Ecclesiâ, terram suam purgare neglexerit ab hæretica fæditate, per Metropolitanam, & ceteros provinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur, & si satis facere contempserit infra annum, significetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipse vasallos ab ejus fidelitate denuntiet absolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam ex terminatis hæreticis, sine ulla contradictione possideant. &c.*

Exceptio Elliesij.

83. Nihil contra prius, sed posterius hęc relatio Lateranense Concilium excipit Elliesius.

sus. *Primo* nec Ecclesiam, nec Concilium Generale eam repræsentans, quidquàm habere juris in temporalia Regum Bonâ, nec de ijs statuere posse, quippe cum Regum potestas *immediatè* à Deo sit, nec adeo eam ijs auferre, aut aliquid juris alteri in eam tribuere posse, præter ipsummet Deum.

84. *Secundo*. Illum Canonem non fuisse ab Universalis Concilio Conciliariter, sed à solo Papa conditum, Nauclero, Platinâ, Jacobo Muldemptio, & Matthæo Parisiensi attestantibus, in eo Concilio multa consultata, sed pauca esse conclusa: ad stipulantibus ejusdem Synodi Canonibus 29. 33. 41. 42. 61. & 66. utpote qui universi Canones demonstrant, quod sint opus Innocentij III. partim in ipso Concilio, partim post Concilium, editum. Nec denique Canonem illum esse de dogmate, sed disciplina, neminem verò dubitare, quod Concilium etiam Generale errare possit in disciplina.

Refutatio istarum exceptionum.

85. *Primo* namque Elliesium, qui antehac in Rege Franciæ Childerico deponendo & subrogando Pipino, Statuum Regni auctoritatem intervenisse contendebat, convenio, qualiter sua *prima* hęc opposita exceptio conveniat cum illâ tam solenni assertionem suâ? Et quia Romano populo in Imperio Græcis adempto, & in Carolum Magnum translato primas attribuerat partes, rursus ipsum convenio, sciscitando, qualiter hoc assertum suum subsistat cum principio proximè tradito, quò nititur inferre ex hoc, quod Regum æquæ ac Imperatorum potestas sit *immediatè* à Deo, neminem, præter ipsummet Deum, posse eam potestatem illis auferre, aut aliquid juris alteri in eam tribuere? Sed hæc in anterioribus multumodè jam discussa fuerunt, quomodo scilicet non tam Regia potestas in se ipsâ *formaliter*, quam *concretè*, prout est in hoc sanctæ Ecclesiæ subiacente supposito, quoad *publici etiam regiminis*, moralisque in hac individua persona subsistentiæ moralitates, subsit sanctæ Ecclesiæ tum virgæ coercitivæ, tum Pastoralis officij Oecumenicæ auctoritatis.

86. Pro *secundo*. Ipsa Concilij prætaçti Acta publica tom. 3. par. 2. edit. Colon. à pag. 682. relata, dum decreta sub ejusdem Concilij nomine exhibent, eo ipso probant, esse Conciliariter conclusa. Nec obstat, quod inter multa, quæ fuerunt consultata, non nisi pauca (ea utique, quæ *dicto loco* recensentur) fuerint conclusa: his namque Concilium suam quoque imperitijssæ auctoritatem, liquet ex præallegatis Canonibus; quippe cum in 29. dicatur: *De multa providentia fuisse in Concilio Lateranensi prohibitum*. Et in 33. jubeatur *observari mediocritas in Concilio Lateranensi definita*. Item in 41. asserat Pontifex: *se judicio Synodali desinire*. Rursus in 46. voluisse Lateranense Concilium immunitatè Ecclesiasticæ providere.

87. Tametsi porrò Canon in argumento superioris exposito adductus, loquatur de disciplina: quia tamen hæc *substantialiter* subsistit ex honore

honestate morum per ipsum fidei lumen nobis tradita, consequens est, si Concilium Generale in Ecclesiastica disciplina efformanda substantialem errorem committeret, hunc redundaturum esse contra dogmaticam quoque fidei veritatem; falsissimumque aded est, quod Elliesius pro indubitato supponit, nempe Concilium etiam Generale in disciplina Ecclesiastica errare posse.

88. His ita constitutis, pro tertio lubeat præadductam Concilij Lateranensis cit. cap. 3. De hereticis. latam constitutionem ad fidei principia reducere, disquirendo; An sacrosancta hæc Synodus Generalis eâ sanctione intenderit, præceptum aliquod imponere, præscribendo modum, quo Papa procedere deberet adversus Dominos temporales, hæreticorum fautores? Pro quo elucidando, sequens exhibetur dissertatio. Quandoquidem enim sacro illi Concilio notissimum fuerit fidei principium de Ecclesiæ Clavis cum indefinita super Quocunque, quod in terris est Morale, protensa ligandi & solvendi potestate, legitimo Petri Successori competente, ideo nefas foret, dicere, Patres Concilij non tam respectasse ad illam Papæ auctoritatem, quam ex Concilij propria auctoritate fecisse ipsi jurisdictionis suæ delegationem, decernendo, si Dominus temporalis ob hæreseos fautoriam excommunicatus, infra annum non satisfecerit, Summus Pontifex vasallos ab ejus fidelitate absolutos denuntiet, facto mandato, ut terra illius occupetur à Catholicis. Quare in vi hujus sanctionis dicendum est, Concilium illud Oecumenicum, ipso etiam Vicario Christi nomine, seu auctoritate fultum, unice intendisse, ut pro illo incorrigibilitatis casu excitaret Papæ Oecumenicum Pastorale officium, cum ejus indefinita ligandi & solvendi potestate, ad eo modo, quo ibi præscribitur, procedendum adversus Dominum temporalem, de hæreseos fautoria convictum. Quare per hoc decretum, Pontificiæ auctoritatis excitatorium, redditur manifestum, quod Concilium illud Oecumenicum agnoverit, & sanxerit, tum suam, tum etiam Papæ auctoritatem protendi super Dominos temporales, eosque supremos, nec non super eorum dominia temporalia, ac territorialia, seu Regia, quâ moralitatis ratione, Regni calorum claves respiciente, supervestita, ita ut in vi hujus auctoritatis suæ, Concilio ita decernente, conveniat Papæ, facere mandatum, de terris illis per alios occupandis.

89. Et hinc rursus patet, quàm inconveniens, in ipsum Regem suum redundans, sit Elliesij cavillatio, dum ait, injustam fuisse Ditionis ad Raymundum Comitem Tolosanum spectantis, ex causa hæreseos, cui iste favebat, à Concilio Lugdunensi decretam translationem in Comitem Montisfortis ex profligata Albigenis hæresi, singulari præmio dignum, interveniente licet ipsius etiam Regis Franciæ beneplacito, & auctoritate. Quæ injustitia, erga prædictum Concilium, una & Franciæ Regem exprobat, nullatenus sustineri ex hoc potest, quod sanctus Ludovicus postmodum eum Comitatum sup. dicto, ac supremo Domino aper-

tum denuo restituerit Comiti Tolosano, quando ejus filia Alphonso fratri Comiti Pictaviensi eâ lege, velut is Author dicit, in matrimonium data fuit, ut, si absque filijs ex fratre moreretur, Tolosanus Tractus esset Regum Franciæ. Sic sic aded in apertum prodit debitæ observantiæ in Elliesio satis detestabilis defectus, dum, ut argumenta suæ Thesi adversantia elidat, in proprium quoque Regem, ac Generale Concilium tam turpiter invehitur.

ARGUMENTUM II.

Ex Concilij Constantiensis decretis petitum.

Quatuor ad Ecclesiasticæ supra Reges auctoritatis probationem, perquam accomodata exempla trahi possunt ex dicti Concilij, ab ipso etiam Elliesio relatis decretis. Primum desumitur ex Sessione vigesima, ubi Fridericus Austria Dux sub anathematis, sacrilegij, & privationis omnium bonorum feudaliū, quæ ab Ecclesia, seu Imperio obtinet, & inhabilitationis ad feuda, & officia, beneficiæque usque ad secundam generationem, nec non honoris & fame, atque communionis in consilijs Principum, penis requirebatur ad restitutionem jurium, & Bonorum Episcopatus Tridentini à se, alijsque occupatorum.

Secundum decretum habetur in Sessione 39. ubi ad præcavendum metum, aut impressionem, quæ Papæ Electoribus sortassis esset inferenda, cavetur, ut, cujusunque status, gradus, aut etiam Imperialis, Regalis &c. præfulgeat dignitate, illas penas ipso facto incurrat, quæ continentur in constitutione Bonifacij VIII. incipientes Felices. Ubi privatio Bonorum, tanquam poena statuitur.

Tertium decretum extat in Sess. 17. Ubi Concilium panam excommunicationis, & depositionis statuit in eos, qui impedirent Sigismundum Romanorum Regem proficiscentem ad Regem Arragoniæ pro pace Ecclesiæ.

Quartum decretum desumitur ex Sessione 14. Ubi in eos, qui Concilium turbaverint, statuitur; Ut sint perpetuo infames, omnique dignitate, statu, honore, officio, & beneficio, Ecclesiasticis & secularibus, etiam Imperialis, Regalis &c. dignitatis existant, ipso iure sint privati.

Exceptio Elliesij.

Hic Author præf. pag. 577. excipit primò. In præallegato primo decreto esse sermonem de feudis, quæ Fridericus ab Ecclesia & Imperio obtinebat: esse verò Ecclesiæ, non quæ Ecclesiæ, sed quæ Domino directo, potestatem privandi feudis, eorumque Bonis; quoad Bona autem, quæ Fridericus ab Imperio in feudum possidebat, Concilij sententiam fuisse tantum directivam, ipsius etiam Imperatoris confirmationis adhuc indigam.

Secundò. Constitutionem Bonifacij VIII. in secundo decreto adductam in eos, quorum Regna, vel Imperia ab Ecclesia non pendent, unice statuere penam excommunicationis

cos

eos verò, qui Ecclesiæ Feudatarij sunt, solis Bonis privati.

Tertio. Concilium in tertio decreto non loqui de Regibus, sed de privatis, aut Principibus quibuldam, qui se Sigismundi profectio- ni & iuneri opponerent. Neque depolitionis, sed excommunicationis duntaxat sententiam proferre, addendo tantummodò, ut ulterius omni honore, & dignitate, officio, & beneficio, Ecclesiastico, vel sæculari sint ipso jure privati: sub quibus verbis nomine beneficij sæcularis, non esse intelligendum aliud, quam quoddam Ecclesiæ deberetur, & uti feudum ab ea teneretur.

96. Quarto. Verba quarti decreti, lati in eos, qui Concilium turbaverint, esse tantum comminatoria, nec ullum sortiri effectum, nisi forte ex consensu Principum, vel ultroneæ subjectionis. Addit tandem Elliesius, hæc omnia, uti etiam Concilij Basileensis Sess. 39. & 40. decreta similia esse perperam facta, eotempore, quo vulgaris inoleverat opinio, Ecclesiam habere aliquid potestatis in Reges, neque Concilia allata quæstionem istam ex professo definivisse, quippe quam haud examinaverant, sed loqui, uti tunc loqui solebant Ecclesiastici. Quare non posse ea decreta pro definitionibus Conciliariter factis haberi.

Refutatio istarum exceptionum.

97. PRIMò. Ipsamet Decreti primi verba manifestè confutant primam Elliesij exceptionem, cum Fridericus Austriæ Dux, nisi restituat jura, & Bona Tridentinæ Ecclesiæ, privetur etiam feudis Imperij, nec non jure communionis in consilijs Principum, quæ uti temporalia jura sunt, non equidem quæ talia, sed quæ moralitate in Regnum eorum seu ordinabili, seu deordinabili, supervestita, spiritualitatis subeant rationem, ipsomet etiam Elliesio alibi fateri compulso, ut sic subesse authoritati Clavium Ecclesiasticarum, prout in anterioribus ostensum fuit. Unde is Author hic etiam compellitur fateri, Concilij potestatem erga illa jura temporalia fuisse directivam. Sed quid ni, coercitivam quoque agnoscat, dum in vi directivæ ejusmodi potestatis, Fridericus Austriæ Dux transgrediendo decretum ejusmodi, contrahe- ret talem moralitatis à Regni eorum ordine descendentis reatum, ut ex hoc per apertum Christi mandatum Matthæi 18. Ecclesiæ sanctæ factum, hujus virgæ quoque coercitivæ subjaceret?

98. Secundò. Mi Elliesi, dum circa secundum Concilij Constantiensis (constitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit: Felix) innovantis, decretum fateris, ibi decerni penas quoque Civiles, puta inhabilitatis ad succedendum, ad testandum &c. Nunquid convinceris, jam profiteri, civiles quoque, penas, atque adeo temporalia Christianorum (quid ni & Regum) jura, in quantum præferunt moralitatem, Ecclesiæ clavibus esse subiecta.

99. Tertio. Elliesius erroris manifestè convincitur, dum negat. Concilij Constantiensis Sess. 17. editum, & tertio loco ab ipso reproductum, decretum complecti Reges, contrarium namque aperte docet ejus littera, taliter sonans: *Ut quicumque, cujuscunque Status, etiam si Regalis*

&c. qui Sigismundum Imperatorem impederint &c. omni etiam honore, dignitate, officio, beneficio Ecclesiastico & seculari sit ipso facto privatus.

Quarto. Dum Elliesius præterdit, verba Concilij in Sess. 14. decreto, quatenus inducunt Regalis quoque dignitatis privationem, esse duntaxat comminatoria, num fas ipsi erat, Synodo isti impingere, ac si in comminatione poenarum, potestatis suæ spheram transgressa fuisset, vel serio non egisset, citra etiam veritatem efficaciam à se intentatæ, utpote importantis privationem ipso Jure incurrendam? Hæc profectò plùs, quam ignominiosa sunt erga sacra Concilia, uti etiam istud, quod in sine subnectit, ac si ejusmodi sacrosanctæ Synodi nixæ fuissent vulgari duntaxat opinione de Ecclesiæ in Reges potestate, absque ullâ rei hujus maturâ examinatione.

Quidni igitur pro quinto sit è contrariò dicendum, Patres in Concilij Generalibus congregatos, sciencio præadducta decreta, attentos fuisse ad potestatis Oecumenicæ sibi Divinitus concessæ authoritatem? Sicuti ergo decreta illa effectivè profuixerunt ex ista authoritate Oecumenicâ, sic eorum resolutio in actu exercito ac virtualiter reducenda est, imò sub prima sua constitutione fuit reducta in fidei principium, quo Concilij Oecumenici authoritas habetur Divinitus constituta. Etsi verò ex Christi Domini Matthæi 18. exaratis verbis constat, Oecumenici Concilij characterem proprium (ex ejus nempe respectu Christus promisit se in Synodi medio futurum) subsistere ex Christi nomine utique Vicario, ejusque adeo in terris relicta Petro, ac ipsius Successori collata Vicariâ authoritate: Hunc tamen characterem ex Martini V. Conciliaria decreta approbantis authoritate, accessisse Concilio Constantiensi, patet ex ejus sine. Quid ni ergo dixerimus, præallegatorum decretorum resolutiones, quæ in fidei principium reducibiles, imò sub ipsa primâ sui constitutione, atque Papæ postmodum secutâ approbatione, reductas in authoritatem Divinitus constitutam, ac fide Divinâ creditam, ex tunc integram obtinuisse Conciliarium sanctionum firmitatem prorsus certam, ac immobilem, quoad authoritatem Ecclesiasticam (ceu decretorum illorum principium) in actu exercito, ac virtualiter ipsdem communicatam?

Hinc pro sexto lubeat concludere, hunc in modum argumentando. Nempe præallegatorum Generalium Conciliorum decreta, sive reducuntur in primum illud fidei principium, quo Ecclesiasticarum Clavium super quoscunque Christiano characterem insignitos, & super quoscunque in terris Morali protensarum spherâ definitur: sive sanctiones illæ reducuntur in prudentialis à Spiritu sancto, Concilij Oecumenici assistente inspirati dictaminis supernaturalis, quali secundarium principium, sub utraque ista reductione sit resolutio in lumen aliquod Divinum, cujus, & hinc derivatæ conclusionis, seu sanctionis certitudo, longè major est naturali, seu physica, seu metaphysica certitudine, ad Theologicæ adeo certitudinis sublimitatem sublevanda.